

Josep HERNANDO I DELGADO

L'ENSENYAMENT A BARCELONA, SEGLE XIV
DOCUMENTS DELS PROTOCOLS NOTARIALS

SEGONA PART: INSTRUMENTS NOTARIALS
DE L'ARXIU DE LA CATEDRAL DE BARCELONA
I DE L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA
1294-1400

Al Dr. Angel Fàbrega, mestre i amic

1. Introducció

L'any 1993 publicàvem, en aquest anuari, un primer recull documental sobre l'ensenyament, especialment de lletra, a Catalunya durant el segle XIV.¹ Eren 112 documents provinents dels protocols notarials dipositats a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. L'àmbit temporal anava del 1350 fins al 1400. Aquests instruments notarials havien estat aplegats mentre cercàvem informació sobre el llibre a Barcelona durant el segle XIV.² Posteriorment vàrem seguir aquesta tasca als altres arxius de Barcelona, especialment a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona i a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Atès que quasi tots els documents provinents de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona eren de la segona meitat del segle XIV, vàrem decidir publicar els documents sobre l'ensenyament en dues parts: la primera abastaria els de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, quasi bé tots de la segona meitat del segle XIV, i la segona, que és aquesta, inclouria els dels altres dos arxius esmentats amb tots els documents de la primera meitat del segle XIV.³ Aquesta tasca ha estat lenta, perquè ens ha obligat a veure prop de 1300 protocols del segle

1. Josep HERNANDO I DELGADO, *L'ensenyament a Barcelona, s. XIV. Documents dels protocols notarials. Primera part: Instruments notarials de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, 1350-1400*, dins «Arxiu de Textos Catalans Antics», 12 (1993), 141-271.

2. Josep HERNANDO, *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV, I-II*. (Textos i Documents, 31), Barcelona, Fundació Noguera 1995; vegeu més avall, 509-511.

3. El resultat no ha estat tan lògic com pensàvem. Els instruments de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona de la primera meitat del segle XIV són publicats ara: docs. 9, 11, 36, 40. Però també es publiquen d'aquest arxiu els documents 133, 139, 160, i tots tres són de la segona meitat del segle, deixats de banda per oblit. Endemés, la meitat dels documents del recull present, a partir del doc. 59, pertany a la segona meitat del segle XIV.

XIV i molts pergamins, aquests de l'Arxiu de Catedral de Barcelona. Tanmateix, d'aquesta manera hom disposa d'una massa documental força important per a un millor coneixement de la història de l'ensenyament de lletra a Catalunya i de l'atenció prestada pels seus habitants, especialment els de Barcelona, a aquest ensenyament, més encara si tenim presents els documents sobre el llibre.⁴ Aquesta publicació ens permet també, com ja vàrem fer l'any 1993, la revisió d'alguns dels documents publicats per Jordi Rubió i Balaguer i Josep Maria Madurell i Marimon.⁵

2. *Les escoles públiques i les privades*

Dinou dels documents que presentem fan referència a les escoles per a l'ensenyament de lletra que hi havia a Barcelona, tant a les privades com a les institucionals o públiques. Nou d'aquests es refereixen a les escoles 'grammaticalum et logicalium' de la Seu de Barcelona. El primer esmenta Sanç de Caudarasa, 'regens scholas Sedis et Capituli Barchinone', que ven un llibre (doc. 45). L'any 1347, el regiment d'aquestes escoles de la Seu era lliurat pel seu titular, Francesc Burguet, 'magister scholarum grammaticae Barchinone', a un clergue tonsurat d'Abrera, Pere de Matoses, del qual no se'n diu el títol acadèmic, perquè les regis per un any (doc. 54). L'ànima de les escoles, també dites literals, de la Seu de Barcelona per quasi tota la segona part del segle XIV i primers anys del segle XV, va ser Jaume

4. Quedaria incompleta la recerca sobre l'ensenyament de lletra, si hom oblidés els documents sobre el llibre en ús en la tasca docent. Hom pot veure aquesta part dins la nostra publicació *Llibres i lectors a la Barcelona del segle XIV*. Vegeu la nota 2. Aquí valorem el llibre en relació amb l'ensenyament i fem veure quina podria ésser la formació bàsica dels barcelonins del segle XIV. Vegeu-hi les pags. 21-28. Vegeu també Joseph HERNANDO, *Lectores y libros en los protocolos barceloneses en el siglo XV: la formación básica posible de un lector barcelonés*, dins «Napoli Nobilissima», XXXIII (1994), 147-156. De més a més, en aquest moment, per al coneixement de la temàtica d'escoles (i llibres), recordem que la documentació procedent de l'Arxiu Reial o ACA, es troba en els *Documents per l'història de la Cultura catalana mig-aval* publicats per Antoni RUBIÓ i LLUCH. I-II, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans 1908-1921; que s'ha de completar amb MARTÍ DE BARCELONA, *La cultura catalana durant el regnat de Jaume II*, dins «Estudios Franciscanos», 91 (1990), 213-295; 92 (1991), 127-245; i 383-492; la de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, per als primers decennis del segle XIV, en Josep PERARNAU, *L'Ordinatio Studii Barchinone et rectoris eiusdem*, del bisbe Ponç de Gualba (8 novembre 1309), dins «Revista Catalana de Teologia», II (1977), 151-188; i per a l'Estudi General de l'Orde de Predicadors, la recent sèrie de publicació de *Actas de los Capítulos Provinciales de la Provincia Dominicana de Aragón*, en curs de publicació dins «Estudios del Vedat» dels darrers anys (687-688 núm. 12178); vegeu també la nota 8.

5. No repetim ara la bibliografia sobre aquest tema, que ja vàrem incloure en el recull documental publicat l'any 1993. Vegeu la nota 1. Tanmateix, hom hauria d'haver-hi inclòs aquest article: Jose Mª MADURELL MARIMON, *Las escuelas de la Seo de Barcelona (Notas para su historia)*, dins «Hispania Sacra», 1 (1948), 1-13.

Devesa.⁶ Doncs bé, l'any 1361 Jaume Devesa, 'bacallarius in artibus', hi ensenyava com a contractat, essent-ne el titular Guerau Malet (doc. 84). L'any 1362, Guerau Malet dimitia i el bisbe de Barcelona, Guillem Torrelles, i el Capítol de la Seu, feien donació vitalícia de les escoles de la Seu a Jaume Devesa, que, com hem dit, n'era professor, perquè les regís, hi ensenyés personalment -i ho fes gratuïtament, entre d'altres, als seus familiars i als escolars pobres que ho demanessin- (doc. 90). L'any 1365, Jaume Devesa pactava amb Ramon Conill, batxiller en arts, de Peníscola, que aquest col·laborés amb ell, per dos anys, en el regiment de les escoles literals de la Seu (docs. 104, 106, 107). Un altre col·laborador de Jaume Devesa en el regiment de les dites escoles fou Antoni Julià,⁷ habitant de Barcelona, qui, l'any 1366, rebia tot el que hom li devia pel seu treball d'ensenyar-hi de lletra (doc. 109). L'últim document és un rebut on Jaume Devesa reconeix que un escolar li ha satisfet, per ell i per altres, allò que li devia per l'ensenyament a les escoles de la Seu (doc. 116). Des de l'any 1371 fins al 1378, almenys, Joan Pagès, llicenciat en arts, va ésser contractat pel Consell de Cent per regir les escoles municipals de Barcelona (doc. 128 bis).⁸

Alguns dels instruments fan referència a les escoles privades. Segons el primer, de 1301, Berenguer Carbonell, 'doctor grammaticae',⁹ i Guillem de Massanet, del qual no se'n diu la titulació acadèmica, socis en el regiment d'escoles a Barcelona des del dia 17 d'octubre de 1298, arriben a un pacte complementari de la societat: atès que Berenguer Carbonell no col·laborava en el regiment de les escoles, Guillem de Massanet exigia una participació major en el guany, repartit a mitges, per la qual cosa Guillem de Massanet hauria de rebre de Berenguer Carbonell, en morir aquest, 200 sous (doc. 4). D'una altra societat per al regiment d'escoles, aquesta de 1321, n'eren membres el prevere de la diòcesi de Vic, Berenguer de Mont, i el prevere

6. El dia 13 de gener de 1405, Jaume Devesa cobrava uns emoluments d'uns escolars per tasca docent: vegeu ACB, Gabriel CANYELLES, *Quintum manuale* 1404 Agost 2 - 1405 Novembre 21, fol. 83v. El dia 15 de novembre de 1407, llogava a Pere Serra, 'magister in artibus et baccallarius in decretis', unes 'domus scholarum': vegeu ACB, Gabriel CANYELLES, *Septimum manuale* 1406 Desembre 29 - 1407 Desembre 23, fol. 146r.

7. Antoni Julià formà societat, l'any 1370, per tal de regir escoles literals, amb Guillem des Orts. Aquest assumí, l'any 1373, el regiment de les escoles de la Seu en absència de Jaume Devesa. Vegeu Josep HERNANDO, *L'ensenyament a Barcelona*, citat en la nota 1, 174-175, 178-181.

8. Vegeu Antonio de la TORRE Y DEL CERRO, *Documentos para la historia de la Universidad de Barcelona, I Preliminares (1289-1451)*, Introducción, notas y comentarios por Jordi RUBIÓ BALAGUER, Universidad de Barcelona, 54, 64, 66.

9. Sobre les diverses denominacions dels docents i el seu contingut acadèmic vegeu el que diu J. Rubió i Balaguer dins Antonio de la TORRE Y DEL CERRO, *Documentos para la historia de la Universidad de Barcelona*, citat en la nota 8, 31-32, 34, 36.

Jaume de Vila-roger (doc. 7). Formaren també societat, per un any, per al regiment d'escoles, l'any 1340, Pere Pelags, 'magister scholarum',¹⁰ i Bernat Coloma, que era tan sols un estudiant, 'scolaris' (doc. 40). Tenien escoles també a Barcelona, l'any 1314, Guillem Pasqual, 'magister scolarium', habitant, no ciutadà, de Barcelona (doc. 9). El prevere i beneficiat a la Seu de Barcelona, Nicolau Fuster, posseïa també escoles a Barcelona i contractava, l'any 1318, el prevere del terme del castell de la Roca, Joan Carrera, perquè hi ensenyés, per un any, i hi instruís els escolars (doc. 11). L'any 1333, Bernat de Copons, clergue de la diòcesi de Barcelona, exercia com a batxiller tot compartint el regiment de les escoles, 'studium grammaticale', de Domènec de Llança (doc. 25). Bernat de Vilartorta, 'magister scolarium', contractava, l'any 1339, Dalmau d'Igualada, perquè ensenyés als escolars de les seves escoles com solien fer els batxillers (doc. 39). Tenia també escoles pròpies, l'any 1340, un prevere de nom Guillem (doc. 46). Per últim, era mestre d'escolars el jueu de Barcelona Mossé de Carcassona, qui rebia, l'any 1385, la setmanada de 2 sous i 6 diners per setmana, per haver ensenyat de lletra a l'escolar Samuel Sollan, fill del jueu de Barcelona, Samuel Bonastruch (doc. 160).

3. *Les escoles de cant*

Deu dels documents del recull fan referència a les escoles de cant de la Seu de Barcelona, des de 1319 fins al 1364, pels quals coneixem alguns dels seus titulars. El primer és Pere Calders, beneficiat a la Seu de Barcelona, 'succentor' menor de la mateixa, qui pactà, l'any 1319, amb un antic 'succentor' que, atesa la seva experiència, l'ajudés tant en la tasca de la succentoria com en el regiment de les escoles de cant (doc. 14). El clergue Bartomeu Clavell, que n'era mestre l'any 1339, les venia a Pere Vilardell, beneficiat a la mateixa Seu, per dos anys (docs. 38, 42), i el 1342 les permutava amb el benefici de Bonanat Bou, també beneficiat a la Seu (doc. 43). Aquest, l'any 1344, les venia, per dos anys, al prevere i beneficiat a la Seu Barcelona Bernat Ferrer (doc. 48). El també beneficiat Pere Llobet, mestre de les escoles de cant, les venia per tres anys al beneficiat Pere de Roca, l'any 1356 (docs. 71, 79), i repetia, ara l'any 1361, la venda al mateix per 4 anys (doc. 80), el qual associava Guillem Figuera en el regiment. Pere Llobet devia recuperar el regiment de les escoles de cant de la Seu, perquè, l'any 1364, les encomanava, per 4 anys, al dit beneficiat Guillem Figuera (doc. 97).

10. Vegeu la nota 8.

4. *Ensenyament privat o particular*

Com passava amb el recull del 1993, també els documents d'aquest demostren la importància de l'ensenyament privat a Barcelona. Se'n diu qui ensenyava, el seu grau acadèmic, a qui ensenyava, la duració del contracte, la paga, aspectes de la feina de docent,¹¹ etc.

Docents: beneficiats a la Seu de Barcelona (docs. 69, 145); clergues tonsurats (docs. 53, 55, 59, 102); escolars (docs. 19, 44, 103, 116); pedagog (doc. 44); notari (doc. 16); sense especificar (docs. 17, 23, 28, 34, 66, 69, 70, 121, 139). D'alguns d'aquests docents se'n diu l'edat: 17 anys (doc. 121); 18 anys (doc. 23).

Discents: fill de notari (docs. 102, 103, 121); fill d'algú de la casa del rei (docs. 16, 64); fill de mercader (docs. 19, 23, 28, 53, 55, 59, 66); nebot del jurista Ramon Vinader (doc. 34); clergue tonsurat (doc. 16).

Duració del contracte: la majoria són d'un any (docs. 16, 17, 19, 23, 28, 55, 59, 66, 69, 70, 103, 121); alguns de dos anys (docs. 34, 53).

Els emoluments o salaris oscil·len força segons les diverses variables de temps, vàlua dels professionals, possibilitats dels contractants i altres: 30 sous (doc. 23); 40 sous (docs. 69, 103); 50 sous (docs. 53, 55); 60 sous (docs. 53); 120 sous o 6 lliures (doc. 70); 160 sous o 8 lliures (doc. 59); tan sols els aliments (docs. 66, 121).

Origen dels docents: Barcelona (docs. 16, 34, 69); Manresa (docs. 19, 28); Santa Maria de Moià (doc. 17); Sant Feliu de Torelló (doc. 59); Sant Mamet de Corró d'Amunt (doc. 23); Sant Pere de Torelló (doc. 66); Tarna (Gascunya) (doc. 121); Vic (docs. 53, 55, 70).

5. *Escolars al servei d'algú*

Abans com ara, els escolars o estudiants podien pagar-se els estudis posteriors o les despeses ordinàries o extraordinàries que feien mentre estudiaven, ensenyant sovint a d'altres nois en privat, és a dir, a casa del noi, com

11. Les fórmules o clàusules usades a significar la tasca dels docents abasten tota la personalitat del discent, és a dir, la intel·lectual, la moral i la física: 'pro docendo filiis vestris et instruendo in gramatica', doc. 17; 'pro docendo gramaticam filios vestros et nutriendo et custodiendo eosdem', docs. 19, 55; 'doceam sive instruam... in scientia litterali... et procurabo personam dicti filii vestri', doc. 34; 'causa docendi... scientiam, bonos mores et doctrinam', docs. 59, 70; 'docui cantum et alios bonos mores', doc. 69.

acabem de veure, i també ensenyant en una escola, com féu Bernat Coloma, escolar de Barcelona, constituïnt societat amb un mestre d'escolars per tal de regir escoles a la ciutat de Barcelona (doc. 40). També, però, es col·locaven sovint com a membres de la família del rector d'una església:¹² feien de mossos personals del rector, l'acompanyaven en els seus viatges, tenien a llur càrrec les respostes litúrgiques de l'ofici diví, tocaven les campanes, deien o llegien les epístoles, feien el servei de l'església, estaven a la rectoria, ensenyaven als infants els primers elements de la doctrina, ajudaven en el regiment de l'escribania de l'església parroquial:¹³ en trobem a la capella de Santa Eugènia de la parròquia de Sant Andreu de Samalús (doc. 6); a la capella de l'altar de Santa Maria Magdalena de la parròquia de Sant Pere de Gavà (doc. 59); a Santa Maria del Pi de Barcelona (docs. 82, 83, 93, 95); a Santa Maria de Foix (doc. 114); a Santa Maria de Vallvidrera (doc. 52); a Sant Miquel de Barcelona (docs. 10, 105); a Sant Pere de Gelida (doc. 68).

El capítol de la Seu de Barcelona manà, l'any 1359, que quatre escolars servissin i tinguessin cura de la sagristia: dos que tinguessin entre 15 i 20 anys d'edat i altres dos entre 10 i 15 anys. Havien d'ajudar en tot allò que pertocava a la sagristia: tocar les campanes per al culte, tenir cura dels llibres de cor, ajudar a missa i servir a l'altar major cada dia, canviar els ornaments, portar els bardons a les processons del capítol, etc. Dos havien de dormir sempre a la sagristia. Farien servei en torns setmanals: un dels grans i un dels petits, mentre els altres dos podrien anar a l'escola o fer allò que els calgués. Els diumenges i festes tots havien d'ajudar a la missa major a l'altar de la Santa Creu i a les misses de Santa Eulàlia (doc. 75). Disposem de dos contractes per a aquesta tasca d'escolars a la sagristia de la Seu: els dos són de nois de 16 anys, un d'ells és un clergue tonsurat (docs. 150, 153). També la capella reial disposava d'escolars contractats a sou (docs. 126, 136).

Tanmateix, sovint també els escolars contractaven amb clergues per tal de servir-los, tot rebent d'ells educació complementària en lletra, en doctrina i en bons costums (docs. 24, 41, 124, 205, 206). Hi ha, però, el cas de Jaume Cucó, de Mallorca, que contractà amb Pere Gavet, doctor en medicina, 'pro scolari, scutifero et servitore', el qual, endemés de rebre la paga, seria instruït en la ciència de la medicina. I també Francesc Rossell, ja clergue tonsurat, que contractà amb el notari de Barcelona, Berenguer de

12. Sovint aquests escolars segueixen els estudis eclesiàstics, per la qual cosa molts són ja clergues tonsurats. Vegeu els docs. 52, 93, 95, 150.

13. Hom pot veure una força precisa descripció de la tasca d'aquests escolars al servei d'un rector o altre prevere servint una església, capella o altar, en un instrument notarial del dia 28 de març de 1419: ACB, Gabriel CANYELLES *Decimum nonum manuale* 1418 Desembre 29 - 1419 Desembre 22, s.n. [vol. 288].

Llerona, de servir-lo a canvi d'aliments, vestit i ensenyament de gramàtica (doc. 16).

La duració dels contactes oscil·la entre set mesos (doc. 10), un any (docs. 21, 24, 52, 61, 68, 118, 153, 205) i dos anys (docs. 105, 150). Hi ha, però, el cas de l'escolar Galceran Bellestar, de Sant Hipòlit de Voltregà, diòcesi de Vic, que va servir, per 12 anys, a Ramon de Vilalta, sagristà de la Seu de Barcelona, parent seu, rebent tan sols alimentació i alguna peça de vestit (doc. 41).

Pel que fa a l'origen dels escolars: Abrera, diòcesi de Barcelona (doc. 153); Barcelona, ciutat (docs. 105, 122); Barcelona, diòcesi (docs. 93, 150); castell de la Roca, diòcesi d'Elna (doc. 56); Mallorca (doc. 21); Montblanc, diòcesi de Tarragona (doc. 52); Pals, diòcesi de Girona (doc. 206); Sant Esteve de Palau, diòcesi de Barcelona (doc. 10); Sant Hipòlit de Voltregà, diòcesi de Vic (doc. 41); Santa Maria de Ridaura, diòcesi de Girona (doc. 205). Tres d'aquests escolars eren fills d'un agricultor (docs. 52, 105, 150).

Aquests escolars rebien, a més d'aliment i vestit i calçat, emoluments que, tal com passa en el cas de l'ensenyament privat, oscil·len segons les diverses variables de temps, d'edat, de formació, de tasca a fer, etc.: 8 diners per dia (docs. 126, 136); 20 sous per any i els percaços (doc. 10); 30 sous per any (doc. 105); 30 sous per any i els percaços (doc. 52); 60 sous per any (doc. 21); 75 sous per any (doc. 95); 7 lliures i 10 sous per any (doc. 75); 10 lliures per any (docs. 75, 150, 153); 11 lliures i 5 sous (doc. 93). Endemés, els escolars de gramàtica que a la ciutat de Barcelona feren la cercavila la festa de Sant Nicolau a la ciutat de Barcelona rebien del rei tres florins (doc. 122).

6. *Els llegats testamentaris*

La revisió dels nombrosos testaments, sobretot els dipositats en pergami a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona, ens ha permès aplegar diversos llegats de testadors que tenen com objectiu principal facilitar l'accés a l'aprenentatge de lletra com un medi, a la fi, de promoció social. Del nostre recull la majoria dels testadors benefactors són eclesiàstics (docs. 1, 4, 12, 13, 15, 18, 20, 32, 37, 44, 86, 87, 114, 133, 137, 145, 158). També, però, hi ha juristes (docs. 31, 44), un notari (doc. 101), l'esposa d'un mercader (doc. 139), un argenter (doc. 225).

A vegades el destinatari dels llegats és genèric. És a dir, hom llega una quantitat determinada a la Pia Almoina o bé aquesta és feta hereva universal (docs. 1, 5, 13, 15, 18, 20, 37, 86, 104). La Pia Almoina haurà, doncs,

de proveir en aliments durant tres, quatre o sis anys un o diversos pobres escolars que aprenguin de lletra o un ofici (docs. 1, 13, 18, 20, 86, 158). En algun cas la provisió de l'escolar es limita de quatre a dos anys, si el noi pobre es decanta a aprendre un ofici i no a aprendre de lletra (doc. 20). També es dona el cas que, si l'escolar progressava, els tres anys de provisió s'ampliessin a cinc. O a l'inrevés, si no progressava en l'estudi, es limités el llegat a tan sols un any. Hi ha també el cas que el dret a rebre la totalitat d'una deixa sigui condicionat a l'aprendre de lletra (docs. 114, 139), o bé al fet de progressar en aquest aprenentatge (doc. 15).

Se sol preferir els escolars pobres més pròxims en parentiu als testadors (docs. 1, 5, 12, 13, 15, 18, 20, 86, 158), els quals, en cas de manca, seran substituïts per escolars no parents. A vegades, però, el beneficiari d'un llegat és un parent determinat: fills d'un oncle, nebots, fills de nebots (docs. 12, 101, 114, 137, 139); o una persona coneguda propera al testador per raó de servei o de convivència (docs. 12, 31, 32, 87, 133, 145); o bé el docent dels fills del testador (doc. 44). Destaquem el cas de Bartomeu Vinyes, argenter, ciutadà de Barcelona, fill d'un flassader de Girona, que donà la llibertat al fill d'una seva esclava, dit Arnau, i li llegà 110 lliures que havia d'administrar un marmessor, també argenter, fins que el dit Arnau arribés als 18 anys. Durant aquest temps el dit Arnau havia de viure a casa del marmessor, aprendria de lletra i, en tenir capacitat, aprendria l'ofici d'argenter (doc. 225). En altres casos els llegats s'estableixen perquè l'escolar estudiï concretament cant, gramàtica i dret canònic (doc. 12); perquè l'escolar segueixi els estudis eclesiàstics (docs. 31, 133, 137); o perquè el beneficiari, un frare predicador, aconseguixi el títol de mestre en teologia (doc. 87).

7. Els llibres

A les biblioteques privades dels barcelonins del segle XIV hom observa l'existència, ací i allà, de gran part dels textos relacionats amb l'aprenentatge de lletra i el llibre de gramàtica¹⁴ des de l'Antiguitat: *De inventione rethorica* de Ciceró i *Rethorica ad Herennium* del Ps.-Ciceró (s. I aC), *De oratoria*

14. Quin manual o llibre de text servia per a l'aprenentatge de lletra? Se sol afirmar que el *Doctrinale puerorum*, obra escrita en 1209 per Alexandre de Villedieu, substituï les gramàtiques usades fins aleshores. La realitat era força més complexa, com es pot veure en el nostre *Llibres i lectors*, vegeu la nota 4. Del recull de documents d'aquest llibre tan sols reproduïm els docs. 29, 35, 36, 49, 109, 110, i d'alguns d'aquests sols el regest. I això perquè creiem que tenen un interès especial per al tema de l'ensenyament de lletra. Tanmateix, vegeu del llibre dit els docs. 51, 52, 62, 68, 70, 92, 119, 136, 179, 208, 231, 282, 231, 249, 300, 303, 318, 331, 334, 355, 391, 393, 395, 403, 448, 450, 457.

institutione de Quintilià (s. I pC), *Cató* o els *Dístics* del Ps.-Cató (època imperial) (doc. 35), *Ars grammatica* d'Elius Donat o *Pars* o *Partes* o *Parts* (s. IV), *Institutiones grammaticae* de Priscià (s. V-VI), *De doctrina Christiana* de Sant Agustí (s. V-VI), *Institutiones divinarum et saecularium litterarum* de Cassiodor (s. V-VI), *De disciplina scholarium* o *De scholastica disciplina* del Ps.-Boeci (s. XII), *Alexandreis* o *Alexandre* de Gautier de Châtillon (s. XII), *Tobias* de Mateu de Vendôme (v. 1200), *Contemptus mundi* d'autor anònim (s. XIII) (doc. 35), *Poetria nova* de Gaufridus de Vino Salvo (s. XIII), *Liber derivationum* d'Hugucio de Pisa (s. XIII) (doc. 36), *Doctrinale puerorum* d'Alexandre de Villedieu (s. XIII) (doc. 36), *Graecismus* d'Évêard de Béthune (s. XIII) (doc. 223), el comentari del dominic anglès Robert Kilwardby sobre les *Institutiones grammaticae* de Priscià (s. XIII), *Liber expositionis vocabulorum* de Guillem Brito o el Bretó (s. XIII), *De modis significandi* d'autors diversos (s. XIII-XIV) (doc. 110), *Liber quinque clavium* o *Rudium doctrina* de Jean de Garlande (c. 1180-1258), *Catholicon* o *Catolicon* de Giovanni Balbi de Gènova (+1298). I també, per cert, la presència constant dels *Salms* en llatí o en vulgar. Hom observa també l'existència dels manuals més en ús de la nova disciplina, lligada a l'aprenentatge de la gramàtica, que és l'*ars dictaminis*, és a dir, de la tècnica de redacció, l'inici de la qual és del segle XII: *Summa dictaminis* d'Adalbert de Samaria o *Summa Samerese* (s. XII), *Summa Bernardina* o *Summa dictaminis* de Bernat de Tours (s. XII), *Libellus de arte dictandi rethorice* de Petrus Blesensis o Pierre de Blois (1181-1184), *Summa dictaminis* de Guido Faba (1229), *Summa dictaminis* de Tomàs de Càpua (s. XIII), *Summa dictaminis secundum stilum Romanae curiae* de Ricard de Pofi (s. XIII), *Summa dictaminis* de Petrus de Vineis o Pere des Vinyes (s. XIV), *Summa cancellariae* de Laurentius de Aquileia o Laurentius Lombardus (s. XIV). Aquestes obres representen, més o menys, la història de l'aprenentatge de lletra, del llibre de gramàtica i de la tècnica de redacció, des d'Antiguitat fins la Modernitat i totes foren conegudes pels barcelonins del segle XIV.

8. Altres

En aquest recull hi ha diversos instruments de condició variada, però relacionats directament amb l'ensenyament de lletra o amb institucions docents no barcelonines:

- Un noi de 16 anys declara, abans de començar una expedició a Romania, haver fet liquidació final de les despeses fetes per la seva mare en els mestres que li ensenyaren de llegir i gramàtica (doc. 2)

- Un ciutadà barceloní fa fer acta de protest tot fent constar que les despeses en mestres i llibres fetes per ell en benefici del seu fillastre no són una

donació, sinó que han de d'ésser-li reemborsades (doc. 27)

- Rebut d'objectes i llibres pertanyents a un estudiant a Montpeller (doc. 34).

- Venda de llibres de dret a estudiants a l'Estudi de Lleida (docs. 47, 50)

- Donació pecuniària del comte de Luna a un framenor per a poder estudiar a l'Estudi de Pisa (doc. 60)

- Donació pecuniària a un frare predicador per a poder estudiar a l'Estudi de París (doc. 64)

Hem inclòs en aquest recull dos instruments que fan referència al col·legi de Santa Maria, dit també de l'Assumpció, fundat a Lleida per Domènec Ponç, canonge de la Seu de Lleida, per a dotze estudiants pobres. Amb aquests instruments Domènec Ponç va fer donació de diverses rendes, a ell pertanyents, al dit col·legi mal dotat, segons pròpia declaració (docs. 147, 152).

Manquen quasi del tot les referències a l'educació de noies, no a l'ensinistrament en un ofici. Tan sols hem trobat, aquesta vegada, un instrument, del 23 de febrer de 1328, que fa referència a l'educació d'una noia, sense esmentar l'aprenentatge de lletra: *instruam ipsam filiam in bonis moribus*.¹⁵

15. «Ego Guillelmus ça Fredera, tornerius, civis Barchinone, gratis et cetera, a proximo [...] usque ad quatuor annos tunc proxime subsequentes, mitto [...] Comilet, revenditrici, commoranti in dicta civitate Barchinone [...] dictum tempus maneat vobiscum et serviat vobis in omnibus [...], licitis et honestis, die noctuque, secundum posse meum. Promittens [...] mea per totum dictum tempus manebit et serviet vobis, ut predictur [...] et cetera. Quod si fecerit, promitto vobis [...] filia mea in posse vestro et faciam ab ea vobis [...] omnes dies quibus a vobis absens fuerit ratione fuge, infirmitatis [...] modis propter sui culpam. Promitto etiam vobis quod restituam vobis, si quid mali [...] mea vobis fecerit infra dictum tempus. Et pro hiis complendis, obligo filiam meam et omnia bona mea et cetera. Ad hec ego dicta Guillelma, laudans et approbans supradicta et eisdem expresse consentiens, prout melius et plenius [...] et cetera, convenio et promitto vobis dicto Guillelmo sa Fredera quod per totum dictum tempus providebo dicte filie vestre in omnibus suis neccessariis alimentis sine aliqua missione vestra. Et quod instruam ipsam filiam in bonis moribus. Et nichilominus colam eam sanam et infirmam ad consuetudinem Barchinone. Et pro hiis complendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea et cetera. Testes: Guillelmus Pinós, scriptor, et Bernardus [...], molierius, cives Barchinone», ACB, Guillem BORRELL, *Capibrevium* 1327 Desembre 27 - 1328 Març 24, s.n. Tanmateix, Galceran Dusay, ciutadà de Barcelona, en fer testament, el 23 de gener de 1425, disposa: «Dicta vero Caterina, uxor mea, de ipso usufructu tam universalium bonorum meorum quam de particulari, ut superius continetur, teneatur providere omnes filios et filias, meos et suos, in cibo et potu, vestitu et calciatu, et in scolis gramaticalibus et logicalibus et in libris et in aliis ipsis filiis et filiabus meis necessariis, bene et decenter in sanitate et infirmitate iuxta meam et eorum conditionem», AHPB, Bernat NADAL, *Llibre de testaments* 1425, fol. 21r.

9. Els documents

En l'edició de documents, que segueix, hem procurat, com a la publicació del primer recull, ésser fidels al text dels protocols, sempre que ha estat possible. És per això que hom observarà grafies diverses d'una mateixa paraula i/o dels seus derivats. Hem respectat la grafia del text de doble consonant si no és inicial. O bé la grafia d'una sola consonant, malgrat que la forma correcta sigui de doble consonant. Hem normalitzat la *u* i la *j* (i llarga) amb valor consonàntic, escrivint en aquests casos *v* i *i*. Degut, però, a la grafia a vegades confosa de *c* i *t* davant la vocal *i*, ens hem decidit, si s'escau, per la seva normalització. El verb *doceo*, que regeix doble acusatiu, apareix sovint també amb un acusatiu de cosa i un datiu de persona. Hom observarà que l'expressió *pro scolari* és escrita també així: *pro scolare*. Quan hem considerat que l'ús de certs casos gramaticals i certes grafies del text feien malentendre el text, hem introduït correccions, cosa que fem constar a l'aparat crític. Ens hem decidit per la resolució de les xifres romanes, llevat de les dates. Posem en lletra cursiva els títols dels llibres i també els mots en llegua catalana que es troben dins el text llatí. Tan sols, però, accentuem els cognoms en català, és a dir, no llatinitzats, que segueixen un nom en llatí. Pel que fa a la puntuació i a l'ús de les majúscules ens atenem als criteris moderns. Per últim, a l'aparat crític indiquem els diversos accidents que afecten el text: correccions del copista, cancel·lacions, repeticions, llacunes, interlineats, omissions, escrits marginals, abreviatures supèrflues, etc. Les sigles utilitzades referents als diversos arxius són les habituals: ACB = Arxiu de la Catedral de Barcelona, AHCB = Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, AHPB = Arxiu Històric de Protocols de Barcelona.¹⁶

En l'edició dels documents fem constar les referències als documents publicats l'any 1993 en aquesta revista (ATCA, 12-1993). Tots els documents, doncs, apareixen ressenyats en ordre cronològic i amb numeració correlativa. Dels documents de l'any 1993 posem tan sols la datació i la pàgina i número de document, tal com consta en el volum XII. L'índex toponomàstic ha estat confeccionat amb tots els documents i amb el número que consta aquí.

Barcelona, 19 de Març de 1997

16. Amb RUBIÓ, *Documentos*, seguit d'un número, fem referència, com en el recull de 1993, a alguns documents publicats per Jordi RUBIÓ i BALAGUER dins Antonio DE LA TORRE Y DEL CARRO, *Documentos para la historia de la Universidad de Barcelona Preliminares* (1289-1451). Introducción, notas y comentarios por Jorge RUBIÓ BALAGUER, Barcelona, 1971, 1-273. Per a HERNANDO, *Llibres i lectors*, vegeu la nota 4.

DOCUMENTS

1

1294 Febrer 24. Barcelona

Ramon de Castellseguer, prevere i rector de l'església de Santa Maria de Vilardona, atorga testament i llega a la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona 3.100 sous, perquè després de la seva mort la Pia Almoïna assegurí de sis en sis anys alimentació i ensenyament a un pobre de la seva família que aprengui de lletra o un ofici a Barcelona. Si no existís, ho sigui cada sis anys un altre a elecció de la Pia Almoïna entre els pobres de la mateixa.

ACB, *Testaments*, XVII - 38.

In Dei nomine. Sit omnibus notum quod ego Raimundus de Castro Segerio, presbiter et rector ecclesie Sancte Marie de Villa Rotunda, attendens quod ea sola perpetuo retinentur que ob honorem Dei pauperibus et pro divinis officiis erogantur, ideo gratis et ex certa scientia et mera liberalitate mea, ex proprio meo motu, per me et meos, presentes et futuros, ob remedium animarum mei, parentorum et benefactorum meorum et omnium aliorum quibus iniuriatus sum et omnium fidelium defunctorum, dono donatione pura et perfecta, et irrevocabiler inter vivos concedo et offero Domino Deo et gloriose Virgini Marie, matri eius, et beate Eulalie virginis, cuius corpus requiescit in ecclesia Sedis Barchinone, et omnibus sanctis Dei et Elemosine ipsius Sedis, et vobis Raimundo de Nagera, precentori, et Umberto de Lauro, canonico Barchinone, procuratoribus dicte Elemosine, recipientibus pro ipsa Elemosina, perpetuo tres mille et centum solidos Barchinone de terno, de quibus emanantur redditus et honores per dictos procuratores ad opus dicte Elemosine perpetuo. Super quod dicti tres mille et centum solidi et redditus et honores, qui ex ipsis debent emi, sint dicte Elemosine in perpetuum sub hac conditione et pacto: quod ratione huius donationis dicta Elemosina et vos et vestri successores, procuratores dicte Elemosine, teneamini michi dare de bonis dicte Elemosine qualibet die de omni vita mea quatuor denarios Barchinone pro procuracione unius pauperis; et quod post mortem meam quotidie imperpetuum teneamini procurare et educare in dicta Elemosina et refectorio ipsius Elemosine unum pauperem qui sit semper de genere meo et propinquior michi in gradu parentele, scilicet quod dictus pauper sit puer vel infans qui adiscat litteram vel aliquod officium in Barchinona et quod procuretur et educetur in dicta Elemosina quotidie, sicut alii pauperes, per sex annos a tempore mortis mee in antea computandos, et post ipsum sit ibi alius sub dicto modo de genere meo et michi propinquior per alios sex annos. Et sic sequatur et fiat semper de illis qui sunt de meo genere de sex in sex annos, dum sit aliquis de genere meo qui sit michi coniunctus in gradu parentele et qui velit adiscere litteram vel aliquod officium in Barchinona. Et cum non fuerit aliquis michi coniunctus in parentela mea, ex tunc dictus pauper eligatur in dicta Elemosina per procuratores Elemosine qui pro tempore fuerint. Et quod semper fiat mentio et memoria de me in dicto paupere procurando et educando in Elemosina antedicta.

Actum est hoc decimo kalendas martii, anno Domini millesimo nonagesimo tertio

Sig+num Raimundi de Castro Segerio, predicti, qui hec laudo, firmo et iuro. Ego Raimundus de Nagera, precentor, procurator Elemosine Barchinone, subscribo. Ego Umbertus de Lauro, procurator Elemosine, subscribo.

Testes huius rei sunt: Bernardus Sure, Iacobus de Prato, presbiteri, et Bernardus de Periliata, clericus, et Vitalis Fusterii, de Villa Rotunda.

Sig+num Bernardi de Fonte Cooperto, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

2

[1297 Agost 30. Barcelona]

Pere de Terrassa, de 16 anys, fill del difunt Guillem de Terrassa, reconeix haver passat comptes amb la seva mare de les despeses fetes per ella en els seus aliments, vestit i calçat, i en les èpoques dels mestres que li ensenyaren els salms, és a dir, de llegir, i gramàtica, des de la mort del seu pare. Un dels dos testimonis és qualificat de 'pedagogus'.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Fragment de capbreu* 1297 Agost 14 - 1297 Agost 20, fol. 119r. [vol. 1]

Ego Petrus^a de Terracia, filius Guillelmi de Terracia, quondam, concedens me fore maiorem sexdecim annis, confiteor et recognosco vobis domine Bonanate, matri mee, uxorique dicti patris mei, quondam, quod venistis mecum ad rectum et legalem computum super omnibus expensis per vos factis in cibo et potu^b et vestitu et calciatu mei, et in salariis magistrorum qui me docuerunt psalmos et gramaticam, a tempore scilicet obitus dicti patris mei quousque nunc. Et facto ipso computo et legitime examinato semel, secundo et pluries, fuit repertum quod^c predictae expense^d ascendunt ad septuaginta et unam libras, minus octo denariis^e Barchinone de terno, computatis scilicet et inclusis in^f hac summa illis nonaginta solidis predictae monete quos nunc dedistis et solvistis Petro Ruvire, consanguineo meo, pro cibo et potu per unum annum continue venturum. Cum quo quidem Petro Ruvire predicto ego iturus sum in viatico quod nunc facit ad partes Romanie. Et ipse est michi provisurus in cibo et potu in dicto viatico.^g Et computatis etiam in predicta summa pretiis cuiusdam caxie magne et quorundam aliorum apparatusum sive rerum, quas ad opus mei emistis ratione viatici supradicti.^h Quas quidem res vos michi tradidistis. Et quas expensas predictas vos fecistis michi non animo donandi sed animo recuperandi. Unde renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie et rerum non habitatum et non receptarum, et legi dicenti *et cetera*, et^k doli mali et in factum, et omni alii iuri *et cetera*, assigno et concedo vobis et vestris, et quibus velitis, predictas septuaginta et unam libras,

minus VIII denariis, habendas et recipiendas super parte et iure quam et quod habeo et habere debeo in quodam hospitio cum pertinentiis et iuribus suis, quod dictus pater meus, quondam, habebat et possidebat per franchum alodium in burgo civitatis Barchinone in carraria que dicitur de Basilia, quodque vos inhabitatis, tenetis et possidetis ratione dotis vestre et sponsalitii et aliorum iurium que habetis super bonis que fuerunt dicti patris mei, quondam. Assigno etiam et concedo vobis et vestris, et quibus velitis, predictas LXX et unam libras, minus octo denariis, habendas super omnibus aliis bonis meis, mobilibus et immobilibus, habitis et habendis. Ego enim obligo vobis et vestris pro predictis LXX et una^l libris, minus VII denariis, totam partem et ius, quam et quod habeo et habere debeo in predicto hospitio et [...] suis, et omnia etiam alia bona mea et cetera. Insuper [...] vobis et iuro per Deum et cetera, quod predicta complebo et observabo et quod ea non retractabo nec contra [...] vel aliquo de predictis veniam nec petam a vobis vel vestris super predictis alium compotum michi tradi.

Testes: Bernardus Moragull et Guillelmus Raimundi, pedagogus.^a

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat mei.* - c. *Segueix ratllat expendistis.* - d. *Segueix ratllat ad.* - e. *Segueix ratllat predictae.* - f. *Segueix ratllat hiis.* - g. *Et ipse... viatico interlineat.* - h. *Segueix ratllat Quas quidem.* - i. *et legi dicenti et cetera interlineat.* - k. *Segueix ratllat ex.* - l. *Segueix ratllat tribus mi.* - m. *Les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol les indiquem amb [...].* - n. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

3

[1298 Octubre 18. Barcelona]

Mestre Berenguer Carbonell, doctor en gramàtica, ciutadà de Barcelona, i Guillem Massanet, constitueixen societat per obrir escola de gramàtica a mitges a la ciutat de Barcelona. [V. doc. 4].

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capbreu* 1301 Juny 15 - 1301 Setembre 18, fol. 65r-v. [vol. 4]

[1301 Juliol 20. Barcelona]

Berenguer Carbonell, doctor en gramàtica i ciutadà de Barcelona, havia constituït societat amb Guillem de Massanet, el dia 17 d'octubre de 1298, per regir escoles de gramàtica, amb repartiment de guanys a mitges. En no haver col·laborat Berenguer Carbonell en el regiment de les dites escoles, Guillem de Massanet demanà una participació major en els guanys. Ambdós acorden que Guillem de Massanet regirà sol les dites escoles i rebrà, en morir Berenguer Carbonell, 200 sous. Si Guillem de Massanet emmalaltís, ambdós proveiran de rector les dites escoles amb participació a mitges en les despeses.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capbreu* 1301 Juny 15 - 1301 Setembre 18, fol. 65r-v. [vol. 4]

RUBIÓ, *Documentos*, n° 3 (parcial).

Ego^a magister Berengarius^b Carbonelli, doctor gramatice, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Guillelmo de Massaneto quod, cum ego et vos contraxissemus societatem ad regendum scholas gramatice, ita scilicet quod ambo in solidum regeremus ipsas scholas et quod lucrum inde proveniens esset nobis [...]^f ambobus dividendum equalibus portionibus, prout de hoc apparet per instrumentum publicum per alphabetum divisum inde factum auctoritate notarii infrascripti XVI kalendas novembris, anno Domini M CC XC VIII, et ego non iuavem vos ad regendum ipsas scholas, et vos propter hoc peteritis aliquid per me dari ultra medietatem vobis competentem de lucro predicto pro eo q[...]^g labore regiminis dictarum scholarum vobis soli incumberebat, quod super hoc convenimus ego et vos in posse proborum hominum in hunc modum: quod^d vos regatis scholas predictas et quod ego ad regendum eas non teneam vos iuvare, et quod propter hoc de vobis vel heredibus vestris, aut cui sive quibus^e vos volueritis, post obitum meum, ubi etiam contingeret vos premori, ducentos solidos monete Barchinone de terno. Unde laudando et approbando supradictam conventionem, gratis et ex certa scientia convenio et promitto vobis dicto Guillelmo de Massaneto quod post obitum meum dabo et solvam, sive heredes mei dabunt et solvent, vobis vel heredibus vestris, aut cui^f sive quibus vos volueritis, ubi etiam contingeret vos premori michi, dictos CC solidos, ut est dictum, sine omni dilatione et cetera. Et obligo bona mea. Salvo tamen michi quod non teneam vos iuvare ad regendum scholas predictas, ut superius continetur. Ad hec ego Guillelmus^e de Massaneto, predictus, laudans, approbans et confirmans omnia et singula supradicta et eisdem consentiens, prout superius continetur, gratis et ex certa scientia consentio atque concedo vobis dicto magistro Berengario Carbonelli quod vos non teneamini me iuvare ad regendum scholas predictas. Preterea nos dicti magister Berengarius et Guillelmus de Massaneto volumus et consentimus ac convenimus et nobis ad invicem promittimus quod, si forsan ego dictus Guillelmus de Massaneto [...] -eret infirmitate durante hac societate, quod in hoc casu providebimus ambo insimul dictis scholis de rectore et cum vi- [...] et equalibus missionibus utriusque nostrum. Insuper promittimus nobis ad invicem et etiam iuramus per Dominum Deum predicta omnia complere et observare et non in aliquo contravenire aliquo iure, causa vel ratione. Et pro predictis complendis et firmiter attendendis, obligamus omnia bona nostra.

Intelligatur tamen quod instrumenta dicte societatis remaneant et sint in omnibus aliis in suo robore et valore.

Testes: [...] frater Raimundus de Podio, de ordine Fratrum Minorum.^h

a. Al marge esquerre clausum traditum unum dicto Guillelmo de Massaneto. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - c. *Les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol les indiquem amb [...].* - d. *Segueix ratllat ego non essem.* - e. *sive quibus interlineat.* - f. *Segueix ratllat vo.* - g. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - h. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

5

1302 Octubre 24. Barcelona

Ripoll de Cortades, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, atorga testament i institueix hereu universal la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona. Disposa que en siguin mantinguts en aliments en el refectori de la Pia Almoïna tants pobres com sigui possible, especialment clergues o escolars pobres de la seva família, durant 8 anys. En absència i substitució d'aquests escolars pobres, que siguin mantinguts pobres de la seva família que vinguin a Barcelona a aprendre un ofici.

ACB, *Testaments* XVII-19

In Dei nomine. Ego Ripullus de Cortadis, presbiter et beneficiatus in Sede Barchinone, egritudine detentus, tamen in meo pleno sensu, sana ac integra memoria, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et executores huius mei testamenti venerabiles Eymericum Bos, canonicum Barchinone, Iacobum Ferrarii de la Fila, draperium, civem Barchinone, et Bernardum Sure, presbiterum. ... Decimum vero quod habeo et accipere debeo in parrochia Sancte Columbe et omnia etiam alia bona mea, mobilia et immobilia, et iura universa, quecumque sint et ubicumque, dimitto amore Dei pro anima mea et pro animabus illorum quibus ad restitutionem teneor et quibus per oblivionem restitutio non fiet, et pro animabus omnium fidelium defunctorum Elemosine pauperum Sedis Barchinone et pauperibus etiam qui ibi procurantur. Instituens Deum et ipsam Elemosinam ipsosque pauperes michi heredes universales. Volendo et mandando quod, solutis legatis que supra feci, et completis hiis que superius ordinavi, ut dicta sunt, residuum omnium bonorum meorum detur et tradatur per dictos procuratores dicte Elemosine qui tunc fuerint. Et ipsi procuratores dicte Elemosine ex tunc simul cum domino Petro Grunei, procuratore, videant et recog-

noscant quot pauperes poterunt refici et procurari qualibet die perpetuo in refectorio dicte Sedis ex dicto residuo bonorum meorum predictorum, prout alii pauperes ibidem reficiuntur et procurantur. Quo viso, volo et mando quod ex tunc reficiantur et procurentur in dicto refectorio qualibet die in perpetuum tot pauperes quot eisdem procuratoribus et dicto domino Petro Grunei inde visum fuerit posse procurari et refici. Item, volo et mando quod illi pauperes qui de bonis meis procurabuntur in dicto refectorio sint precipue de parentela mea et specialiter clerici sive scholares pauperes, si inveniantur, et quod ipsis scholaribus et unicuique eorum fiat dicta procuratio per octo annos continuos, ex quo ibi inceperint refici et procurari. Et postea, transactis ipsis octo annis, reficiantur et procurentur in dicto refectorio alii scholares pauperes de genere meo qualibet die per alios octo annos. Et quod fiat de octo in octo annos in perpetuum. Et si forsitan non invenirentur scholares pauperes de genere meo, vel si invenirentur et dicte procuraciones que fient de bonis meis, ut dictum est, excederent numerum ipsorum scholarium, in hiis casibus et utroque ipsorum volo et mando quod reficiantur et procurentur in dicto refectorio pauperes de genere meo et specialiter illi qui venerint Barchinonam et ibi manserint ratione alicuius ministerii seu officii adiscendi, et hoc scilicet donec ipsum officium adidiscerint et potuerint inde vivere competenter.

Actum est hoc nono kalendas novembris, anno Domini millesimo trecentesimo secundo.

Sig+num Ripulli de Cortadis, presbiteri et beneficiati in dicta Sede Barchinone, predicti, qui hec laudo, concedo et firmo.

Testes huius rei sunt, qui ad hoc rogati interfuerunt: Petrus de Vilardello et Arnaldus de Olivaria, clerici, et Raimundus de Avinione.

Sig+num Bernardi de Villarubia, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

6

1309 Febrer 13. Barcelona

Guerau de Castellar, rector de l'església de Sant Andreu de Samalús, diòcesi de Barcelona, institueix un presbiterat a la capella de Santa Eugènia de la dita parròquia. Disposa que el prevere titular pugui disposar d'un escolar que el serveixi i rebi el seu ensenyament.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Manual* 1307, 1309, 1312, fols. 58v-61r. [vol.. 8]

Die iovis, idus februarii, anno Domini millesimo CCC^o octavo.

In^a Dei nomine. Noverint universi quod ego Gueraldus^b de Castellario, rector ecclesie Sancti Andree de^c Samalugo, Barchinone diocesis, attendens quod de bonis temporalibus ea sola perpetuo retinentur que pro Christi nomine et eius servitio impenduntur, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et totius curie celestis et specialiter ad honorem Beate Marie, virginis et^d matris^e Ihesu Christi, et Beate Eugenie, virginis et martiris,^f et ob salutem et remedium anime mee et animarum parentum meorum et omnium fidelium deffunctorum, interveniente consensu et auctoritate reverendi patris domini Poncii, Dei gratia Barchinonensis episcopi, et venerabilis Guillelmi Taraffa, canonici Barchinone,^g capellani seu patroni ecclesie supradicte, instituo^h cum testimonio huius publici instrumenti unum presbiteratum perpetuum in capella Sancte Eugenie constructe infra limitesⁱ parrochialis ecclesie memorate. Cuius presbiter perpetuo celebret divina officia in dicta capella in altari Sancte Eugenie, constructo in ipsa capella, singulis diebus [...].^k ... Volo etiam et ordino quod dictus presbiter in capella predicta possit tenere unum scolarem et docere, qui serviat eidem presbitero in capella. Et si ultra unum scolarem eum tenere contingeret, hoc faciat de licentia dicti rectoris... Ad sustentationem vero presbiteri supradicti dono, assigno et concedo de presenti Domino Deo et dicte capelle in perpetuum et per franchum alodium et vobis notario infrascripto, tanquam publice persone, recipienti pro ipsa capella, omnes redditus, exitus et proventus et alia iura, quos^l et que habeo et accipio et habere et accipere debeo per franchum alodium in predicta parrochia et in parrochia etiam Sancti Stephani de Garriga. Que omnia emi a domina uxore Bernardi de Sau, militis, et ab ipso etiam Bernardo de Sau. ... Ad hec nos Poncius,^m Dei gratia Barchinonensis episcopus, et Guillelmusⁿ Taraffa, capellanus predictus, attendentes predictam ordinationem^o iustam esse et ad cultum divinum augmentandum factum esse et ex predictis etiam conditionem dicte parrochialis ecclesie officii meliorem, laudamus et approbamus eandem eidemque auctoritatem impendimus et assensum.

Testes: Petrus de Solsamira, Bonusamicus Laurentii, Iacobus Vitalis, Michael Tresserra et Guillelmus de Portella, scriptor, habitator Barchinone.^p

a. *Al marge esquerre* Clausum traditum, post obitum dicti Gueraldi de Castellario, Simoni de Castellario, clerico, manumissori testamenti eiusdem Gueraldi, quondam, qui pauperes sibi heredes instituit. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat sal.* - d. *Segueix ratllat* beate Eugenie virginis et martiris. - e. *matris interlineat.* - f. *et beate... et martiris interlineat.* - g. *Segueix ratllat et.* - h. *Segueix ratllat test.* - i. *limites interlineat.* - k. *Les parts de l'instrument il·legibles pel mal estat del protocol les indiquem amb [...].* - l. *Segueix ratllat uger.* - m. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - n. *Id.* - o. *ordinationem interlineat.* - p. *habitator Barchinone interlineat. Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

7

1312 Maig 8. Barcelona

Berenguer de Mont, prevere de la diòcesi de Vic, que serveix l'altar de Sant Mateu de la Seu de Barcelona, atorga testament i nomena, entre d'altres, marmessor seu Jaume de Vila-roger, prevere i soci seu en el regiment de les escoles de gramàtica que ambdós tenen a Barcelona.

ACB, *Testaments* II-50.

In Dei nomine. Ego Berengarius de Monte, presbiter diocesis Vicensis, nunc autem commorans in Sede Barchinone et serviens altari Sancti Mathei, in eadem Sede constructo, attendens quod nil est morte certius nichilque incertius ora mortis, ideo in mea plena sanitate et sana ac integra memoria meum facio et ordino testamentum et eligo manumissores et executores huius mei testamenti magistrum Petrum de Costa, beneficiatum in Sede Barchinone predicta ad altare Sancti Vincentii, et Guillelmum de Folgars, beneficiatum in altari Sancte Marie Macdalenes, in eadem Sede constructo, et Iacobum de Villartotgerio, presbiterum, socium meum in regimine scholarum gramatice, quas ego et ipse regimus Barchinone. Quos...

Actum est hoc octavo idus madii, anno Domini millesimo trecentesimo duodecimo.

Sig+num Berengarii de Monte, testatoris predicti, qui hec laudo, concedo et firmo,

Testes huius rei sunt, qui ad hoc rogati interfuerunt: Petrus Fusterii et Guillelmus Mascaroni, apothecarii.

Sig+num Raimundi de Ebrinis, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scripsit et clausit.

8

1312 Juliol 14. Barcelona

Pere de Cardona, ciutadà de Barcelona, reconeix rebre, d'Arnau Messeguer, cambrer del rei, per manament reial, 10 lliures per a poder comprar el llibre de Dret Canònic Decret per al seu fill que estudia a Lleida.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Fragment de capbreu* 1312 Juliol 9 - 1312 Agost 4, fol. 115r. [vol. 12]

HERNANDO, *Llibres*, n° 16.

Die veneris, pridie idus iulii, anno Domini millesimo CCC° XII°.

Ego^a Petrus^b de Cardona, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Arnaldo^c Messegerii, de camera domini regis, quod, cum ipse dominus rex mandasset vobis quod daretis michi nomine Berengarii, filii mei, studentis Ilerde, X libras monete Barchinone de terno ad auxilium emptionis unius *Decreti*, vos solvistis michi^d nomine dicti filii mei bene et plenarie ad meam voluntatem ipsas X libras. Unde renuntiando *et cetera*, facio dicto domino regi et vobis nomine eiusdem de predictis X libris bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo.

Testes: Iacobus de Canalibus, Petrus Mercatoris et Laurentius Barceloni.

a. *Al marge esquerre* clausum traditum. - b. *Damunt el nom*, dues ratlletes obliqües per a indicar la forma. - c. *Segueix ratllat de*. - d. *Segueix ratllat bene*.

9

1314 Juny 27. Barcelona

Pascasi {..}, oriünd de la ciutat de Mallorca, habitant de Barcelona, promet a Guillem Pasqual, mestre d'escolars, que durant un any s'estarà i regirà amb ell les escoles que té a Barcelona. Pascasi rebrà una paga de 20 sous.

AHPB, Pere de TORRE, *Manual* 1314 Març 27 - 1314 Setembre 18, fol. 75r.

RUBIÓ, *Documentos*, n° 7.

Die iovis, quinto kalendas iulii, anno Domini M CCC XIII.

Ego [..]^a de civitate Maioricarum, nunc autem comorans in Barchinona, convenio et bona fide promitto vobis Guillelmo Paschali, magistro scolarium, comoranti in Barchinona, quod ego per unum annum primo venturum et enumerandum ab hoc^b die in antea regam, tractabo et procurabo, simul vobiscum, scolarum et studium scolarium vestrorum, qui vobiscum audire voluerint. Et promitto vobis quod in predictis fideliter et legaliter me habebō. Et

non recedam a vobis *et cetera*. Et obligo me et bona mea. Ad hec ego dictus Guillelmus Paschalis, consentiens *et cetera*, promitto dare vobis pro salario sive logerio vestro predicti temporis viginti solidos Barchinone^c. De quibus solvam vobis incontinenti VIII solidos et residuum^d solvam vobis secundum quod vobis fuerint necessarii. Et obligo bona mea.

Testes: Guillelmus de Podio et Guillelmus [..]^e.

a. El nom del contractant és il·legible a causa d'una taca d'humitat. Damunt aquest, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma. - b. Segueix ratllat in. - c. Segueix ratllat quod. - d. De quibus solvam vobis incontinenti VIII solidos et residuum *interlineat*. - e. Manca el cognom al ms. per oblit del copista.

10

[1316 Novembre 20. Barcelona]

Bernat de Fàbrega, de la parròquia de Sant Esteve de Palau, diòcesi de Barcelona, promet a Guillem Major, rector de l'església de Sant Miquel de Barcelona, que d'avui fins la festa de Sant Joan propiuent s'estarà amb ell com a escolar i que el servirà a l'església i fora. Bernat de Fàbrega serà proveït en aliments i rebrà una paga de 20 sous i els percaços que s'acostuma a donar als escolars de la dita església.

ACB, Guillem TORRELL, *Capbreu* 1316 Novembre 19 - 1317 Gener 13, fol. 13v-14r. [vol. 91]

Ego Bernardus^a de Fabrica, de parrochia Sancti Stephani de Palatio, diocesis Barchinone, gratis *et cetera*, hinc usque ad festum Beati Iohannis mensis iunii proxime venturum, promitto stare et morari vobiscum Guillelmo Maioris, rectore ecclesie Sancti Michaelis Barchinone, pro scolari et servitore vestro, tam in dicta ecclesia quam extra, in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, tam de die quam de nocte. Et esse vobis patiens, fidelis et obediens in omnibus mandatis vestris. Et procurare vobis et rebus vestris bonum et utilitatem, malum et dampnum, si quod fecero, totis viribus evitare et vobis re[...]^b. Et non recedam a vobis *et cetera*. Et si recessero *et cetera*. Et obligo me et bona mea. Et iuro *et cetera*. Et dono fideiussores: Guillelmum^c de Canali, sutorem, civem Barchinone, qui mecum *et cetera*. Et obligo bona *et cetera*. Et renuntio *et cetera*. Vos vero provideatis michi dicto Bernardo, per totum dictum tempus, in^d cibo et potu, prout aliis scholaribus, qui vobiscum consueverunt morari, providere consuevistis. Et detis michi pro solidata mea dicti temporis viginti solidos monete Barchinone de terno, et percassia consueta dari scholaribus vobiscum morantibus in dicta ecclesia. Et colatis me *et cetera*. Ad hec ego Guillelmus^e Maioris, predictus, recipiens vos dic-

tum Bernardum sub modis *et cetera*, promito vobis providere, per totum dictum tempus, in cibo et potu, et dare pro solidata viginti solidos et percassia consueta dari, et colere *et cetera*, prout supra continetur. Et obligo bona mea *et cetera*.

Testes: Guillelmus Janer et Ferrarius Bartolomei.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Un forat degut als cors fa il·legible part de la paraula.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - d. *Segueix ratllat ni.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

11

1318 Agost 29. Barcelona

Joan Carrera, prevere, del terme del castell de la Roca, diòcesi de Barcelona, es lloga durant un any a Nicolau Fuster, prevere i beneficiat a la Seu de Barcelona, per regir les escoles que Nicolau Fuster té a Barcelona i per instruir-bi els escolars. Joan Carrera rebrà una paga de 75 sous. Si li calgués absentar-se de les escoles, ho podrà fer per 15 dies, dels quals a la fi de l'any haurà de fer esmena. Si Nicolau Fuster s'absentés de Barcelona o morís, Joan Carrera no rebrà res ultra la dita paga.

AHPB, Bartomeu VILALTA, *Manual* 1318 Abril 12 - 1318 Setembre 23, fol. 108r, 112r.

Ego Iohannes^a de Carrera, de termino castri de Rocha, Barchinonensis diocesis, loco vobis, ad unum annum [...] ^b proxime venientis mensis septembris et in antea numerando^c, Nicholao Fusterii, presbitero et beneficiato in ecclesia Barchinone, operas meas causa regendi scolas vestras et docendi et instruendi scolares vestros, qui sunt et erunt in scolis vestris, promittens vobis quod per dictum tempus qualibet die^d assidue post celebratam meam missam ego ero et residebo in scolis vestris et regam vestras scolas, ac docebo et instruum scolares, qui erunt et sint in dictis scolis, prout melius potero, bona fide et utilia scolis et scolariis et vobis procurando et inutilia evitando. Et quod ero vobis et scolis vestris diligens, fidelis et legalis. Et quod a vobis nec scolis vestris non recedam absque vestri voluntate. Quod si fecero, possitis me ubique capere et capi facere vestra propria auctoritate. Et quod^e restituam si quid mali seu dampni vobis, scolis seu bonis vestris intulero. Et quod esmen-dabo vobis omnes dies quibus a vobis absens fuero infra dictum tempus causa morbi, fuge aut modis aliis culpa mei. Merces vero huius locationis est LXXV solidorum Barchinone de terno. De quibus michi solvistis V solidos dicte monete. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis bonum finem de dictis V solidis.^f Et quod infra dictum tempus^g, eo casu quo michi

necessarium sit, possum abesse a dictis scolis per XV dies, quos^h post dictum tempus vobisⁱ teneat esmere. De residuis vero LXX solidis dicte mercedis solvatis michi in kalendis mensis ianuarii XXIII solidos, et in kalendis may XXIII, et in kalendis mensis septembris alios XX^{ti} III solidos. [...] tempus predictum si [...] contigerit quod velim [...] in Barchinona [...] tenebo nec docebo^k. Et convenio et promito vobis quod predicta omnia tenebo *et cetera*. Et obligo bona mea et iuro^l. Ad hec ego Nicholaus Fusterii, predicta laudans *et cetera*, convenio et promito vobis dicto Iohanni de Carraria quod dabo pro mercede dicti temporis dictos LXX solidos restantes tibi [...] ad solvendum [...] vobis solvam infra terminos superius expressatos. Et obligo bona mea [...]. Quod si me contigerit abesse a civitate Barchinone vel etiam causa mortis^o [...] non [...] a me petere nec etiam vobis tenere magis dare nisi tantum salarium vobis contingens pro rata temporis, per quod vos fueritis in scolis^p.

Actum est et firmatum IIII° kalendas septembris.

Testes: venerabilis Galcerandus de Bagnariis, miles, et Poncius çes Passadors.^p

[DEBITORI]

Die martis, IIII° kalendas septembris, anno predicto.

Ego Nicholaus^q Fusterii^r, presbiter^s et beneficiatus in ecclesia Barchinone, confiteor et recognosco vobis Iohanni de Carraria, presbitero, quod ratione salarii vobis promissi per me^t pretextu instructionis per vos faciende, scolares meos et scolas meas regendi per unum annum, et hec acta fuerunt inter me et vos et etiam conducta cum publico instrumento facto in posse notarii infrascripti die et anno subscriptis^u, debeo vobis LXX solidos monete Barchinone de terno. Et ideo renuntiando *et cetera*, convenio et promito vobis quod de dictis LXX solidis solvam vobis vel vestris, aut cui volueritis, in kalendis mensis ianuarii XX^{ti} quatuor solidos, et in kalendis mensis may XXIII solidos, et in kalendis mensis septembris^v XX^{ti} III solidos^w. Et quod hec faciam sine omni dilatione *et cetera*. Et quod restituam et solvam si quas missiones *et cetera*. Et credatur *et cetera*. Et obligo bona mea *et cetera*.

Testes: venerabilis Galcerandus de Bagnariis, miles, et Poncius çes Passadors^x.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes inclinades per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Indiquem amb [...] una paraula il·legible.* - c. *Ad unum annum... in antea numerando interlineat.* - d. *Segueix ratllat continue.* - e. *Segueix ratllat vobis ac scolis.* - f. *Segueix ratllat retineo tamen michi quod ego possim instruere, docere et regere in dictis scolis duos scolares et non ultra.* - g. *Segueix ratllat de XV diebus dicti temporis.* - h. *XV dies quos interlineat.* - i. *Segueix ratllat vos.* - k. *[...] tempus predictum... docebo escrit al marge inferior del foli en mal estat, cosa que fa il·legibles algunes paraules que indiquem amb [...].* - l. *et iuro interlineat.* - m. *Indiquem amb [...] unes paraules interlineades i il·legibles per un estrip.* - n. *Segueix ratllat tuc.* - o. *Segueix ratllat iu.* - p. *Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada per a indicar la cancel·lació d'aquest, que s'indica amb la següent anotació Fuit dampnatum de partium voluntate die mercurii VI° idus novembris anno predicto.* - q. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - r. *Segueix ratllat clericus.* - s. *presbiter manca al ms.* - t. *Segueix ratllat sol.* - u. *Segueix ratllat quod.* - v. *septembris manca al ms.* - w. *Segueix ratllat vel partem vobis contingentem.* - x. *La cancel·lació de l'instrument està expressada per la següent anotació Fuit cancellatum de partium voluntate die mercurii VI° idus novembris anno predicto.*

1319 Febrer 27. Barcelona

Arnau de Torre, canonge de la Seu de Barcelona, atorga testament i llega als seus nebots Francesc de Torre i Guillem de Torre diversos censals perquè llurs fills mascles, dels set anys als vint anys, si volien ésser clergues, poguessin aprendre cant, gramàtica i dret canònic. Si ells mancaven, serien substituïts per escolars de la seva família perquè aprenguessin també cant, gramàtica i dret canònic fins els vint anys. Institueix també bereu univesal la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona, que procurarà que siguin mantinguts tants pobres de la seva família com sigui possible, que fossin o volguessin ésser clergues, poguessin aprendre cant, gramàtica o dret canònic. Aquests podran rebre 5 diners cada dia. Si manquessin pobres de la seva família, seran substituïts per d'altres. Disposa també que hom lliuri 5 diners per dia a Jofre, fill del Bord de Rosanes, que també rep 5 diners per dia, durant el temps que aprengui cant, gramàtica o dret canònic, és a dir, fins els vint-i-cinc anys. Aquest tindrà preferència sobre qualsevol altre clergue o escolar.

ACB, Testaments I - 6.

In nomine Domini. Ego magister Arnaldus de Turre, canonicus Barchinone, attendens quod nil est morte certius nichilque incertius hora mortis, volensque humane conditionis inevitabile debitum prevenire, dum viget in corporis membris quies et ratio regit mentem, quam sepe adeo langor obnubilat, quod non solum temporalium rerum, verum etiam sui ipsius cogitatio ipsa langoris vehementia obnubilat, meum facio et ordino testamentum et eligo manumissores et executores huius mei testamenti seu ultime voluntatis venerabiles et discretos Eymericum Bos, canonicum Barchinone, et Berengarium de Cortilio, iurisperitum, et Petrum Pexoni, presbiterum, beneficiatum in Sede Barchinone. ... Item, dimitto sive lego dictis Francisco de Turre et Guillelmo de Turre, nepotibus meis, equis portionibus, pro necessitatibus suis, et alteri etiam eorundem altero ipsorum sine liberis decedente, totum censuale et totum dominium, faticam et quodlibet aliud ius, que habeo et accipio et habere et accipere debeo super quadam pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Berengarius de Cardona, portarius domini regis, ad census trium morabitorum; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Simon de Pratis, ollarius, ad census sex morabitorum; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Guillelmus de Castilione ad census unius morabitini; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Iacobus Febroarii ad census trium morabitorum; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Petrus Mosterol ad census trium morabitorum; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Berengarius de Roure ad census unius morabitini et medii; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Berengarius de Solerio ad census unius morabitini et medii; et super quadam alia pecia terre cum vinea ibi plantata et pertinentiis suis, quam Sanxo Soler, cotonerius, ad census trium morabitorum, habent et tenent per me et sub dominio et alodio meo in territorio Barchinone, in loco qui dicitur Genestar. Que quidem

censualia supradicta cum dominio et fatica et aliis iuribus suis spectant ad me ratione emptionis, quam inde feci a domina Agnete, uxore Mathei Botelle, quondam, notarii et civis Barchinone, et aliis iustis rationibus. Volendo, statuendo et ordinando quod, cum contigerit ipsos Franciscum et Guillelmum de Turre, vel eorum alterum, habere filios masculos, unum scilicet duos vel plures, de legitimo matrimonio, qui etatem septem annorum excesserint vel excesserint, et pater vel patres eius vel eorum eum vel eos voluerit vel voluerint clericari, ipsi Franciscus vel Guillelmus vel alter eorum qui filium vel filios de legitimo matrimonio habuerint vel habuerit, ut est dictum, dent et dare teneantur illi filio, si unicus fuerit, vel illis filiis, si duo vel plures fuerint, predictos morabitos censuales quolibet anno in auxilium adiscendi cantum et gramaticam et etiam ius canonicum, usquequo scilicet ipse vel ipsi compleverit vel compleverint vicesimum annum sue etatis. ... Verumtamen, si contigerit nec dictum Franciscum nec dictum Guillelmum habere liberos masculos de legitimo matrimonio, qui clericari vellent, nec etiam alios liberos masculini vel feminini sexus de legitimo matrimonio, in hoc casu, deficientebus ipsis nepotibus meis et eorum liberis de legitimo matrimonio, volo et mando quod predicta censualia cum dominio et fatica et aliis iuribus suis sint et revertantur Elemosine Pauperum Sedis Barchinone. Volendo, statuendo et ordinando quod in hoc casu procuratores et administratores ipsius Elemosine donent et donare teneantur supradicta censualia scholaribus michi propinquioribus in linea parentele, habilibus ad adiscendum et dum adiscunt gramaticam vel cantum vel ius canonicum et donec compleverint vicesimum annum sue etatis, prout ipsa censualia dari mandavi per ipsos nepotes meos filiis eorum masculis, ut superius continetur. ... Omnia vero bona, mobilia et immobilia, et iura universa, quecumque sint et etiam ubicumque, dimitto Elemosine Pauperum dicte Sedis Barchinone. Instituo etiam dictam Elemosinam michi heredem universalem. Volendo et ordinando quod procuratores ipsius Elemosine de hiis que ipsa Elemosina habuerit et receperit de bonis meis, procurent et refficiant et procurari et reffici faciant in reffectorio dicte Sedis tot pauperes pro anima mea, quot inde poterunt procurari et reffici, prout scilicet ibidem procurantur et refficiuntur alii pauperes in predicta Elemosina instituti. Attamen si aliquis vel aliqui de parentela mea fuerit vel fuerint clericus vel clerici, seu voluerit seu voluerint clericari et adiscere cantum vel gramaticam vel ius canonicum, ut est dictum, et voluerit seu voluerint recipere intuitu pietatis de hiis que de bonis meis ad ipsam Elemosinam pervenissent, volo quod de hiis dentur ei, si unicus fuerit, et unicuique eorum, si plures fuerint, quinque denarii pro qualibet die, dum ea, que de bonis meis ad ipsam Elemosinam pervenissent, ad hoc suffecerint. Ipsos enim scolares de parentela mea qui clerici fuerint vel clericari voluerint, volo in huiusmodi Elemosina iuxta formam predictam quibuslibet aliis scholaribus anteferri... Volo quod de ipso residuo dentur Burdo de Rosanis quinque denarii qualibet die, dum vixerit, et Iaufredo, filio suo, alii quinque denarii qualibet die, dum didicerit gramaticam vel musicam aut ius canonicum, donec ipse scilicet Iaufredus etatem viginti quinque annorum compleverit. Et huiusmodi denarios diurnos volo dari dictis Burdo de Rosanis et Iaufredo, filio suo, ut dictum est, antequam aliquis alius scholaris vel clericus vel aliquis alius aliquid recipiat vel habeat de hiis que de bonis meis ad dictam Elemosinam pervenisset. ...

Actum est hoc tertio kalendas martii, anno Domini millesimo trecentesimo octavodecimo.

Sig+num magistri Arnaldi de Turre, predicti, qui hec laudo, concedo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Guillelmus de Solanellis, Petrus Pexoni et Petrus de Calderiis, beneficiati in Sede Barchinone, et Laurentius Barceloni, notarius Barchinone.

Sig+num Bernardi de Villa Rubia, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

1319 Març 6. Barcelona

Guerau de Castellar, rector de l'església de Sant Andreu de Samalús, atorga testament i llega a la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona 5.200 sous, perquè un infant pobre de la seva família sigui mantingut al refectori de la Pia Almoïna i que aprengui de lletra o un ofici a la ciutat de Barcelona durant sis anys. Després d'aquest ho sigui un altre i així successivament.

ACB, Testaments VIII - 99

In nomine Domini. Ego Geraldus de Castellario, clericus et rector ecclesie de Samalucio, attendens quod de bonis temporalibus ea sola perpetuo retinentur que pro Christi nomine et eius servitio impenduntur, idcirco ad servitium Domini Dei et pro remedio anime mee et animarum benefactorum meorum et omnium illorum quibus iniuria tenear, quibus facta non fuerit restitutio vel emenda, et omnium etiam fidelium defunctorum, dono et concedo Domino Deo et Elemosine Pauperum Sedis Barchinone et vobis venerabilibus Raymundo de Vilalta et Raymundo Bovis, canonicis Barchinone, procuratoribus et administratoribus eiusdem Elemosine, nomine ipsius Elemosine, donatione perfecta et irrevocabili inter vivos, pro reficiendo scilicet et procurando uno paupere singulis diebus in perpetuum in refectorio dicte Sedis... quinque milia et ducentos solidos Barchinone de terno... Et volo quod ipse pauper, quem in dicto refectorio procurabit et reficietis, ut supra dictum est, sit semper de genere meo et propinquior michi in gradu seu linea parentele, et quod sit puer vel infans qui adiscat scientiam litterarum vel aliquod officium in Barchinona, si talis inveniatur, et quod in dicto refectorio procuretur per sex annos a tempore mortis mee in antea computandos. Et postmodum per alios sex annos continuos procuretur et reficiatur in dicto refectorio alius pauper puer vel infans de genere meo et michi propinquior adiscens scientiam litterarum vel aliquod officium in Barchinona. Et postmodum sic fiat in perpetuum, ut si qui pauperes pueri adiscens scientiam litterarum vel aliquod officium in Barchinona inventi fuerint de genere meo, ille qui propinquior fuerit in linea parentele procuretur et reficiatur per sex annos continuos in refectorio dicte Sedis, quamdiu scilicet tales pauperes inventi fuerint de genere meo.

Actum est hoc pridie nonas martii, anno Domini millesimo trecentesimo octavodecimo.

Sig+num GERALDI de Castellario, predicti, qui hec laudo et firmo. Sig+num RAYMONDI de Vilalta. Sig+num RAYMONDI Bovis, predictorum, qui predictis omnibus et singulis consentimus et ea laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt: Petrus Pocheti et Berengarius de Fabrica, presbiteri, et Bertrandus de Podio Viridi et Laurentius de Canalibus.

Sig+num Bernardi de Villarubia, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

[1319 Maig 5. Barcelona]

Pere de Calders, beneficiat a la Seu de Barcelona i sots-cabiscol menor o succentor menor de la mateixa, convé i pacta amb Berenguer d'Ullà, beneficiat a la Seu de Barcelona i antic succentor menor de la mateixa, perquè aquest l'ajudi en la succentoria, és a dir, a entonar en el cor i dirigir el cor de la Seu. Com a garantia de la paga que Berenguer d'Ullà ha de rebre, Pere de Calders obliga la seva paga pel regiment de les escoles de cant de la Seu de Barcelona. Berenguer d'Ullà podrà ajudar-lo en el regiment de les mateixes.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capbreu* 1319 Maig 3 - 1319 Setembre 17, fol. 7r-v. [vol. 17]

In^a nomine Domini. Noverint universi quod ego Petrus^b de Calderiis, beneficiatus in Sede Barchinone et succentor minor eiusdem Sedis, convenio et recognosco vobis Berengario de Uliano, beneficiato eiusdem Sedis, quod cum eidem succentori incumbat officium musice dicte Sedis et officium etiam intonandi in choro et dirigendi chorum Sedis eiusdem, et vos sitis michi utilis et quodammodo necessarius ad predicta que michi ex officio supradicto incumbunt, et nichilominus ad predicta fueritis multum utilis temporibus quibus vos fuistis succentor minor Sedis predictae, convenimus ego et vos quod, finito primo anno vacationis dicte succentorie, per quem quidem annum vos recipitis et recipere debetis redditus et proventus succentorie predictae et facere officium eiusdem succentorie, ex tunc ego darem et dare tenerer vobis quolibet anno per biennium ex tunc continue subsequens centum quinquaginta solidos monete Barchinone de^c terno; et, finito ipso biennio^d, quod ex tunc darem^e vobis quolibet anno centum solidos monete Barchinone predictae, salvo tamen quod, si contingeret vos ultra beneficium seu officium quod obtinetis in Sede predicta consequi aliud ecclesiasticum beneficium, de quo simul cum dicto^f officio seu beneficio vestro vel sine ipso possetis ydonee sustentari, quod ego ex tunc non tenerer vobis dare pensionem predictam. Et ideo gratis et ex certa scientia, laudando, approbando et confirmando conventionem predictam, convenio et promitto vobis dicto Berengario de^g Uliano quod, finito anno presenti, qui est primus annus vacationis dicte succentorie minoris, ex tunc dabo vobis quolibet anno per dictum biennium ex tunc continue subsequens dictos centum^h quinquaginta solidos. Et quod de ipsis CL solidis dabo et solvam vobis medietatem in medio cuiuslibet anni et alteram medietatem in fine cuiuslibet anni. Item, promitto vobis quod, finito dicto biennio, ex tunc daboⁱ vobis quolibet anno centum solidos monete Barchinone predictae. Et quod de ipsis C solidis solvam vobis medietatem in medio cuiuslibet anni et alteram medietatem in fine cuiuslibet anni. Et quod unamquamque dictarum solutionum faciam et complebo vobis in suo quoque termino supradicto sine omni dilatione, excusatione et exceptione et absque omni dampno et missione vestri et vestrorum. Et quod restituam et solvam^k vobis et vestris si quas missiones, dampna et interesse feceritis et sustinueritis quoquomodo, pro qualibet dictarum solutionum exigenda et habenda a dicto suo termino^l in antea. Et credatur vobis et vestris super ipsis missionibus, dampnis et interesse plano et simplici verbo et cetera. Insuper promitto vobis quod predictam conventionem et omnia alia supradicta et singula complebo et observabo et quod in aliquo non contraveniam. Pro predictis igitur omnibus et singulis

complendis et observandis, obligo vobis et vestris salarium predictarum scholarum. Vos autem, cum vobis licuerit et opportunum fuerit, iuvetis me regere scholas et dirigere me in aliis que incumbunt officio meo predicto, salvo tamen et retento michi expresse quod, si contingeret vos ultra dictum officium seu beneficium, quod iam in Sede predicta obtinetis, aliquod aliud ecclesiasticum beneficium obtinere, de quo simul cum predicto beneficio seu officio, quod iam habetis^m, sine ipso possetis idonee sustentari, ex tunc non teneat vobis prefatam dare et solvere pensionem; et salvo etiam michi quod, si contingeret et cum contigerit me dimittere dictam succentoriam, ex tunc prefatam pensionem non teneat vobis dare. Et hec omnia facio de assensu et voluntate ac etiam auctoritate venerabilis Raimundi^a de Vilalta, canonici Barchinone, vicarii in spiritualibus et temporalibus generalis reverendi patris domini Poncii, Dei gratia Barchinone episcopi, in remotis agentis, et de assensu et voluntate venerabilis Berengarii^o de Laceria, canonici ac succentoris dicte Sedis Barchinone patronique dicte succentorie minoris^p.

Testes: Petrus de Queralto, presbiter, et Bartholomeus de Curtibus, rector capelle Sancti Marcialis.

a. Al marge esquerre clausum traditum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. de manca al ms. - d. biennio amb abreviatura supèrflua ratllada. - e. *Segueix ratllat us.* - f. *Segueix ratllat ben.* - g. *Segueix ratllat Vilario.* - h. centum interlineat. - i. *Segueix ratllat un mot il·legible.* - k. et solvam interlineat. - l. *Segueix ratllat ep.* - m. *Segueix ratllat un mot il·legible.* - n. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura fir in car (firmavit in carta).* - o. *Id.* - p. *Segueix ratllat firmaverunt subiubendo.*

15

1320 Gener 21. Barcelona

Guillem Tarafa, canonge de Barcelona, atorga testament i disposa que un pobre de la seva família rebi durant tres anys la porció d'un pobre instituïda per ell a la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona, si aprenia de lletra. Si progressés en l'aprenentatge, li sigui concedida per altres dos anys. Altrament, la rebi tan sols un any. En cas de conflicte entre dos pobres, sigui triat el millor. En tot cas, passats els cinc anys, sigui substituït per un altre. En absència d'un pobre de la seva família, sigui mantingut en el refectori de la Pia Almoïna un pobre de la família de Bertran de Seva, jurista de Barcelona, nebot seu.

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam originali testamento, cuius tenor talis est:

*In nomine Domini nostri Ihesu Christi. Ego Guillelmus de Taraffa, canonicus Barchinone, plena per Dei gratiam mentis et corporis perfruens sanitate, attendens tamen quod nil est certius morte nilque incertius hora mortis, in meo pleno sensu et integra memoria ac loquela per Dei gratiam constitutus, facio et ordino presens meum ultimum testamentum, ad quod exequendum et complendum eligo, facio et constituo manumissores, fideicommissarios et executores meos serie huius mee ultime voluntatis venerabilem Michaellem de Palaciolo, canonicum Barchinone, et Bertrandum de Seva, iurisperitum, et Petrum de Ulmo, presbiterum et beneficiatum in Sede Barchinone, nepotes meos sive *nabots*. ... Item, ob salutem et remedium anime mee et dicti Bertrandi de Seva et omnium fidelium defunctorum volo, ordino et dimito in perpetuum quod si aliquis fuerit de genere meo qui litteras adiscat, quod ille habeat portionem unius pauperis per me instituti in Sede Barchinone. Quam portionem comedat simul cum aliis pauperibus in reffectorio dicte Sedis per tres annos continue, cum adiscat. Et si bene profecerit in scientia et moribus, habeat eam per alios duos annos. Si autem non proficeret in scientia vel bonis moribus, non habeat portionem nisi per unum annum tantum. Et si alius fuerit de genere meo qui habilior fuerit ad adiscendum litteras et se bonis moribus confirmaverit, habeat dictam portionem per quinque annos, quia, si adiscere voluerit, iam poterit esse instructus in cantu et gramatica. Et si forte plures concurrerent in eodem gradu consanguinitatis, is ponatur seu preferatur quem preelegerit dictus Bertrandus de Seva. Ita etiam quod semper, quamdiu vixerit ipse Bertrandus, ponat et assignet ipsum pauperem de genere meo vel, tali non invento, de genere suo quem preelegerit. Post obitum autem dicti Bertrandi de Seva procuratores Elemosine Pauperum supradicte mittant et ponant dictum pauperem de genere meo vel, tali non invento, de genere dicti Bertrandi, desinente tamen ac decedente iam posito et misso per dictum Bertrandum in vita sua et non ante, imo pauper per dictum Bertrandum missus et positus recipiat et habeat dictam portionem, obitu dicti Bertrandi minime obsistente.*

Actum est quartodecimo kalendas februarii, anno dominice incarnationis millesimo CCC^o nonodecimo.

Sig+num Guillelmi Tarafa, testatoris predicti, qui hoc meum testamentum, quod est ultima voluntas mea, laudo, concedo et firmo.

Testes rogati huius testamenti sunt: Petrus de Ulmo, Raymundus de Bossegays, Bernardus Meresa et Berengarius Bostrenga.

Sig+num Berengarii de Vallesicca, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit die et anno predictis.

1325 Setembre 21. Barcelona

Francesc Rossell, clergue tonsurat, fill de Jaume Rossell, promet a Berenguer de Llirana, fill de Berenguer de Llirana, notari de Barcelona, que s'estarà amb ell per servir-lo i protegir-lo. Francesc Rossell serà mantingut i vestit i el dit notari li ensenyarà o farà que hom li ensenyi gramàtica.

ACB, Guillem BORRELL, *Capbreu* 1325 Setembre 16 - 1325 Novembre 20, fol. 14r-v. [vol. 62]

Die sabbati, XI kalendas octobris, anno Domini M CCC XXV°.

Ego Franciscus^a Rosselli, clericus tonsuratus, filius Iacobi Rosselli [...] de Palatiolo, gratis et cetera, convenio et promitto vobis Berengarono de Lirana, filius Berengarii de Lirana, notarii Barchinone, quod a proximo venturo festo Sancti Michaelis [...] manebo vobiscum [...] / [...] negotiis et mandatis vestris die noctuque secundum posse meum. Et ero vobis patiens, fidelis et obediens [...] mandatis et negotiis^c vestris et etiam [...] et utilitati vestre. Et quod procurabo de persona [...] custodiendo et defendendo vos toto meo posse. Et quod [...] rerumstrarum totis viribus evitabo. Et quod a vobis non recedam infra dictum tempus absque vestra voluntate. Quod si, quod absit, temere attemptarem, possitis me ubique capere seu capi facere et in vestrum posse reducere et tornare. Et promitto vobis restituere et emendare, si quid mali seu dampni vobis, quod absit, intulero. Super quibus credatur vobis solo simplici iuramento, quod vobis ex nunc ut ex tunc defero in premissis. Et infra predictum tempus emendabo vobis omnes dies^d, quos ratione fuge vel aliter culpa mei a vobis absens fuero. Et pro hiis complendis, obligo vobis et vestris me et omnia bona mea et cetera. Et ad maiorem cautelam promitto vobis et iuro per Deum et cetera, predicta attendere et cetera. Et etiam facio vobis homagium ore et manibus pro predictis complendis [...]. Et ego Berengaronus^e de Lerona, predictus, gratis et cetera, de assensu et voluntate dicti patris mei, consentiens et approbans omnia supradicta et singula, promitto vobis dicto Francisco Rosselli quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu et in uno epitogio de panno grossi [...] quod aliquotiens edocebo vel faciam edoceri vos in gramaticalibus. Et obligo omnia bona mea et cetera. Ad hec ego Berengarius^f de Lirana, predictus, ratifico et confirmo predicta omnia et singula [...]

Testes: Simon Bonboni, Laurentius de Solerio et Petrus Tordera^g.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i les abreviatures iur (iuravit) ho (homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Un estrip i una taca d'humitat afecta la part inferior del foli. Indiquem les parts il·legibles amb [...].* - c. *Segueix ratllat factis.* - d. *Segueix ratllat quibus.* - e. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - f. *Id.* - g. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

17

1325 Novembre 13. Barcelona

Jaume de Gomar, fill de Berenguer de Gomar, de la parròquia de Santa Maria de Moià, de la diòcesi de Vic, promet a Guillem de Rovira, de la casa del rei i ciutadà de Barcelona, que s'estarà amb ell durant un any, comptant des de la proppassada festa de Tots Sants, per tal d'instruir els seus fills en gramàtica, i que el servirà.

ACB, Guillem BORRELL, *Capbreu* 1325 Setembre 16 - 1325 Novembre 20, fols. 121v-122r. [vol. 62]

Die mercurii, idus novembris, anno Domini M° CCC° XX° V°.

Ego Iacobus^a de Gomario, filius Berengarii de Gomario, de parrochia Sancte Marie de Modiliano, Vicensis diocesis, gratis et cetera, convenio et promitto vobis Guillelmo de Ruvira, de domo^b domini regis et civi Barchinone, quod a proximo preterito festo Omnium Sanctorum usque ad unum annum primum venturum, manebo vobiscum pro docendo filiis vestris et instruendo ipsos in grammatica, et alias serviendo vobis in omnibus et singulis negotiis et mandatis vestris, licitis et honestis, bene et fideliter, die noctuque, secundum posse meum. Promittens vobis quod per totum dictum tempus manebo et serviam vobis, ut predicitur. Et quod ero vobis fidelis et legalis, patiens, humilis et hoberiens omnibus mandatis vestris. Et quod non recedam [...] fieri [...] voluntate. Quod / [...]^d

Testes.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. Segueix ratllat im. - c. Un estrip afecta la part inferior del foli. Indiquem les parts il·legibles amb [...]. - d. La resta del text de l'instrument no fou copiada.

18

1327 Agost 23. Barcelona

Arnau de Castelló, canonge de la Seu de Barcelona, atorga testament i disposa que un pobre de la seva família, aprenent de lletra o un ofici, sigui mantingut en el

refectori de la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona tres anys, passats els quals sigui substituït per un altre.

ACB, Testaments I - 111

Hoc est translatum fideliter sumptum a quodam testamento, cuius tenor talis est:

In Christi nomine. Ego Arnaldus de Castilione, canonicus Barchinone, in meo plenu sensu et integra memoria existens, facio et ordino testamentum, ad quod exequendum constituo et eligo manumissores, fideicomissarios et executores meos venerabiles Bernardum des Tor, canonicum Barchinone, Bonanatum de Casalibus, iurisperitum, Berengarium Valls, beneficiatum in Sede Barchinone, et Berengarium de Vallesicca, notarium Barchinone, consanguineum meum. ... Item, de ipsis redditibus volo et mando unum pauperem institui in reffectorio Sedis Barchinone, qui ibi mitatur de genere meo ad cognitionem dictorum manumissorum meorum. Sic tamen quod ille pauper de genere meo adiscat et adiscere habeat litteras vel officium per triennium. Et ex tunc mutetur elemosina in alium pauperem de genere meo. Et sic de uno in alium adiscentem semper per triennium vel litteras vel aliud officium observetur. ...

Actum est hoc decimo kalendas septembris, anno Domini millesimo CCC^o vicesimo septimo.

Sig+num Arnaldi de Castilione, testatoris predicti, qui hoc testamentum, quod est ultima voluntas mea, laudo et firmo ac iuro.

Testes rogati et spontanei huius testamenti: Berengarius Geraldi, Franciscus de Monte Pavone, Laurentius de Canalibus, notarius, Franciscus Poncii et dictus Berengarius de Vallesicca, notarius Barchinone.

Sig+num Berengarii de Lirana, notarii publici, qui hec scripsit et clausit.

19

[1328 Setembre 6. Barcelona]

Pere Degà, escolar de Manresa, promet a Pere Otger, ciutadà de Barcelona, que s'estarà amb ell durant un any per tal d'ensenyar gramàtica als seus fills, que els nodrirà i guardarà.

ACB, Guillem BORRELL, *Capibrevium* 1328 Juny 21 - 1328 Setembre 20, fol. 165r. [vol. 65]

Ego Petrus^a Degani, scholaris, de Minorisa, gratis et cetera, convenio et promitto vobis Petro Otgerii, civi Barchinone, quod a proximo venturo festo Sancte Marie mensis septembris ad unum annum primum venturum, manebo vobiscum pro docendo gramaticam^b filios vestros et nutriendo et custodiendo eosdem [...]^c

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i les abreviatures iur (iuravit) ho (homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - b. *Segueix ratllat dictos.* - c. *La resta de l'instrument no fou copiada.*

20

1328 Setembre 14. Barcelona

Pere Poquet, clergue, beneficiat a la Seu de Barcelona, atorga testament i llega unes rendes a la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona, perquè un escolar pobre de la seva família sigui mantingut durant quatre anys i aprengui de lletra; en l'absència d'aquest, que un pobre de la seva família aprengui un ofici o art mecànica durant dos anys.

ACB, Testaments XV - 11.

In Christi nomine. Ego Petrus Poqueti, clericus, beneficiatus in Sede Barchinone, attendens quod nulli mortalium notus est terminus finis sui [...]^a existens, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et executores huius mei testamenti seu ultime voluntatis mee Guillelmum de Podio et Guillelmum Frugelli, presbiteros, beneficiatos in dicta Sede Barchinone, et subprocuratorem sive dispensatorem venerabilium procuratorum [...]^b ipsum officium tenuerit, et Petrum Queralt, clericum, beneficiatum in ecclesia Sancti Cucuphatis de Rego. ... Item, dimitto Elemosine Pauperum Sedis predicte totam partem meam et ius quam et quod habeo et habere debeo in emptione quam Elemosina supradicta seu procuratores ipsius fecerunt de villa Sancti Felicis et Sancti Justi de Vercio ac de redditibus et iuribus locorum ipsorum. Et ipsum legatum facio iamdicte Elemosine sub forma contenta in instrumento per procuratores dicte Elemosine inde michi facto, ita videlicet quod procuratores seu administratores dicte Elemosine, qui sunt et pro tempore fuerint manumissores predicti legati, teneantur facere anno quolibet perpetuo die obitus mei unum anniversarium pro anima mea in Sede predicta, et quod dent et dare teneantur anno quolibet perpetuo dicta die cuilibet canonicorum et beneficiatorum et conductitorum presbiterorum Sedis predicte, qui presentes fuerint matutinis die anniversarii supradicti, tres denarios minutos Barchinone. Item, teneantur dicti procuratores iamdicte Elemosine ratione predicti legati refficere die quolibet perpetuo in reffectorio dicte Sedis pro anima mea unum pauperem, quem instituo in reffectorio dicte Sedis, prout hec latius continentur in instru-

mento donationis per me dicte Elemosine facto de predicta parte mea et iure locorum predictorum ac iurium ipsorum. Volo tamen et ordino quod pauper ille, qui refficietur pro anima mea, sit scholaris de genere meo, si apparuerit, descendens a fratribus vel sororibus meis, qui adiscat scientiam litterarum. Et postquam uni scolari per quatuor annos fuerit provisum de ipsa portione, quod detur et conferatur alii scolari sub dicta forma per alios quatuor annos, et postea alii per consimile tempus. Et sic fiat semper continue. Si vero non apparuerit scholaris pauper de genere meo qui adiscat scientiam litterarum, volo quod predicta portio detur per duos annos tantum alicui puero pauperi vel puelle de genere meo, si apparuerit, descendantibus ut supra, qui adiscat aliquod officium sive artem mechanicam. Et postea alii conferatur et assignetur per alios duos annos, si inveniatur. Ita tamen quod portionem ipsam, quam recipient, vendere non possint alicui, sed quod de ipsa vivant infra tempus pretactum. ...

Actum est hoc octavodecimo kalendas octobris, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo nono.

Sig+num Petri Poqueti, testatoris predicti, qui hoc meum testamentum, quod est ultima voluntas mea, laudo, concedo et firmo.

Testes vocati et rogati huius testamenti sunt: Petrus Gras, Guillelmus Serra, Guillelmus Castellar, apothecarius, et Guillelmus Artigues.

Sig+num Iacobi de Sparegaria, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scripsit et clausit.

a. *El mal estat del pergami impedeix la lectura de part del text. Les parts il·legibles les indiquem amb [...].*

21

1329 Juliol 28. Barcelona

Jaume Cucó, de Mallorca, promet al mestre Pere de Gavet, doctor en medicina, que d'aquest dia a la festa de Sant Miquel i després durant un any, viurà amb ell com a escolar, escuder i servidor. El mestre Pere Cucó el mantindrà, calçarà i vestirà, li ensenyarà la ciència de la medicina i li donarà una paga de 60 sous.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capbreu* 1329 Juny 23 - 1329 Agost 16, fols. 25v-26r. [vol. 23]

Die veneris, V kalendas augusti, anno Domini M° CCC° XX° IX°.

Ego Iacobus^a Cuconi, de Maioricis, convenio et promitto venerabili magistro Petro de Gaveto, doctori in medicina, quod hinc usque ad proximum venturum festum Sancti Michaelis et ab eodem proximo venturo festo Sancti Michaelis ad unum annum continue subsequentem, manebo vobiscum pro scolare, scutifero et servitore vestro. Promittens vobis quod per totum dictum tempus serviam vobis, ut predictur. Et quod^c ero vobis patiens et fidelis et obediens omnibus mandatis vestris. Et quod ero^d sollicitus et curosus de bono et utilitate vestra, et dampnum et dedecus pro viribus evitabo. Et quod non recedam a vobis nec desistam a vestro servitio infra tempus predictum. Promito etiam vobis quod post dictum terminum emendabo vobis totum illud tempus per quod a vobis absens fuero^e et a dicto servitio faciendo cessavero ratione fuge vel infirmitatis vel alias culpa mea. Et quod restituam et emendabo vobis ad cognitionem proborum hominum, si quod malum, quod absit, vobis fecero infra tempus predictum. Et obligo bona mea. Et iuro. Ad hec ego magister Petrus de Gaveto, predictus, laudans et approbans supradicta, convenio et promitto vobis dicto Iacobo Cuconi quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu, et in sotularibus et in uno pari caligarum^g, sicut vos deceat. Et quod colam vos sanum et infirmum, prout moris est Barchinone. Et quod docebo vos scientiam medicine, prout eam melius adiscere poteris. Et quod nichilominus dabo vobis pro solidata vestra LX solidos monete Barchinone de terno. Et quod eos solvam vobis infra tempus predictum sine omni dilatione et cetera. Et obligo bona mea.

Testes: Guillelmus de Vila Setrina et Petrus de Fonte, argentarius.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *Segueix ratllat a proximo venturo.* - c. *Segueix ratllat ej.* - d. *Segueix ratllat ss.* - e. *Segueix ratllat vel.* - f. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - g. *et in sotularibus et in uno pari caligarum interlineat.*

22

[1332 Gener 23. Barcelona]

Inventari dels béns d'Arnau de Colomer, fill de pare homònim. Hom trobà una carta de navegar, els llibres de dret civil Digestum vetus i Volumen, amb la glossa ordinària, un llibre on són iniciades les conquestes de Mallorca i de València, també la vida de Sant Aleix i cinc llibres de gramàtica petits i de poca valor.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium* 1331 Desembre 12 - 1332 Febrer 9, fols. 59v-74v. [vol. 24]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 51.

[1333 Febrer 4. Barcelona]

Berenguer Canyes, de 18 anys, fill de Bernat Canyes, de la parròquia de Sant Mamet de Corró d'Amunt, reconeix haver rebut del tutor de Berengueró, fill del difunt Berenguer Dusay, ciutadà de Barcelona, 30 sous, paga d'haver ensenyat de lletra al dit Berengueró durant un any.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Fragment de capbreu* 1333 Gener 22 - 1333 Febrer 13, fol. 110r. [vol. 47]

Ego^a Berengarius^b Canyes, filius Bernardi Canyes, de parroquia Sancti Mameti de Corrono Superiori, confiteor et recognosco vobis Simoni de Olzeto, civi Barchinone, tutori Berengaroni, pupilli filii Berengarii de Usay, quondam, civis Barchinone, quod solvistis michi triginta solidos monete Barchinone de terno, qui michi debebantur pro solidata mea unius anni proxime preteriti et finiti in festo Sancti Michaelis proxime preterito, per quem docui litteras dicto Berengarono. Item, confiteor et recognosco vobis quod solvistis michi undecim solidos et III denarios monete predicte, quos ego, vivente domina Romia, matre dicti Berengaroni, expenderam pro negotiis seu factis hospitii eiusdem domine Romie, cuius dictus Berengaronus heres universalis est. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis tutori nomine quo supra et predicto etiam pupillo de predictis peccunie quantitatibus michi solutis, que sunt in suma quadraginta unus solidi et tres denarii, bonum et perpetuum^c finem *et cetera*. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, quia minor sum viginti quinque annis, maior tamen decem et octo annis, non vi nec dolo sed sponte iuro per Dominum Deum *et cetera* predicta tenere et observare et in aliquo non contravenire ratione et occasione minoris etatis nec aliquo iure, causa vel etiam ratione.

Testes: Bernardus Mascarelli et Simon de Casellis et Bernardus Barceloni, scriptor.

a. Al marge esquerre clausum traditum. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - c. perpetuum interlineat.

1333 Maig 17. Barcelona

Berenguer Bonet, clergue tonsurat, promet a Bonanat Bou, beneficiat a la Seu de Barcelona, comprador aquell any de les rendes de l'església de Santa Eulàlia de Provençana, que s'estarà al seu servei durant un any com a escolar.

ACB, Guillem BORRELL, *Capibrevium* 1333 Març 25 - 1333 Juny 10, s.n. [vol. 74]

Die lune, XV° kalendas iunii, anno Domini M^o CCC^o XXXIII°.

Ego Berengarius^a Boneti, clericus tonsuratus, gratis et cetera, convenio et promitto vobis Bonanato Bos, beneficiato in Sede Barchinone, emptori anno presenti reddituum, exituum et proventuum ecclesie Sancte Eulalie de Provinciana, quod a proximo venturo festo Sancti Iohannis iunii usque ad unum annum tunc primum venturum, manebo vobiscum pro scholari serviendo pro vobis [...]^b

Testes.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. La resta de l'instrument no fou copiada.

[1333 Agost 5. Barcelona]

Bernat de Copons, clergue de la diòcesi de Barcelona, reconeix haver rebut de mestre Domènec de Llançà, que regeix escoles de gramàtica a la ciutat de Barcelona, la paga d'un any per haver regit com a batxiller amb el dit Domènec el dit estudi gramatical.

ACB, Guillem BORRELL, *Capbreu* 1333 Juny 16 - 1333 Agost 11, s.n. [vol. 75]

RUBIÓ, *Documentos*, n° 11.

Ego^a Bernardus^b de Coponibus, clericus Barchinonensis diocesis, confiteor et recognosco vobis Dominico de Lassano, regenti scholas *gramaticas* in civitate Barchinone, quod satisfecistis michi bene *et cetera* in omnibus et singulis pecunie quantitativis, quas vos promiseritis et debueritis michi usque nunc, eo videlicet quod exercui seu rexi studium gramaticale vobiscum ut bacallarius in dicta civitate Barchinone per unum annum. Et ideo renuntiando^c exceptioni non numerate et non solute pecunie, et satisfactionis non habite et non recepte, et doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri *et cetera*, facio vobis et vestris de predictis pecunie quantitativis et de omnibus etiam questionibus, petitionibus et demandis, quas ego possem facere, proponere vel movere contra vos vel in bonis vestris^d ex causa premissa vel aliis quibuscumque usque nunc, bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicut melius dici potest^e *et cetera*. Promittens vobis quod nunquam conveniam nec conveniri faciam vos nec vestros super predictis^f nec ratione^g vel occasione earum^h in iudicio vel extra iudicium.

Testes: Iacobus Cavellarii et Iulianus de Podiolo, scriptor.ⁱ

a. *Al marge esquerre* Non est in [...] redituum [...] sit cancellatum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat* et cetera. - d. contra vos vel in bonis vestris *interlineat*. - e. *Segueix ratllada una paraula il·legible.* - f. *Segueix ratllat* pecunie quantitativis vel aliqua parte ipsarum. - g. *ratione interlineat*. - h. *Segueix ratllat* eiusdem. - i. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

26

[1333 Agost 30. Barcelona]

Inventari dels béns de Bernat Ermengol, mercader i ciutadà de Barcelona, entre els quals hi havia els llibres didàctics Thobiades i Summa Dictaminis composta per Laurentium Lombardum i també de moral, litúrgics i de comptes.

ACB, Guillem BORRELL, *Capibrevium* 1333 Agost 11 - 1333 Octubre 26, fols. 43v-53v. [vol. 76]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 52.

1334 Febrer 11. Barcelona

Ramon Gassó, ciutadà de Barcelona, presenta acta de protest i fa constar que les despeses fetes per ell en l'alimentació, vestit i calçat, en les pagues dels mestres i en els preus dels llibres de Jaume de Montdony, fillastre seu, no són una donació, sinó que hauran de ser-li reemborsades

AHCB, CONSELL DE CENT, *Manuals* XIII, 3: 1333 Octubre 15 - 1334 Abril 2, fol. 22v.

Noverint universi quod die veneris, que fuit tertio idus februarii, anno Domini millesimo trecentesimo tertio, in presentia mei Simonis de Orto, publici notarii Barchinone, et in presentia etiam Bernardi Caxerii, Petri Saburit et Bernardi de Portoles, civium Barchinone, testium ad hec specialiter vocatorum et rogatorum, Raymundus Gassoni, civis Barchinone, presentavit et per me dictum notarium legi fecit venerabili Berengario de Sancto Minato, vicario Barchinone et Vallensis,^a constituto personaliter in curia baiuli Barchinone et sedenti pro tribunali, quandam sedulam papiream, protestationem et alia in se continentem, tenorem qui sequitur continentem: «Cum ego Raimundus Gassoni providerim Iacmeto de Muntboy, privigno meo, in cibo et potu, et vestitu et calciatu, et in salariis magistrorum et in pretiis librorum, et in aliis suis necessariis alimentis, ac ego expensas, quas in premissis feci et quas in similibus de cetero faciam in dicto Iacmeto et pro eo ac^b alias pro negotiis et factis dicti Iacmeti et bonorum eius, fecerim et faciam non animo donandi set potius repetendi, ideo ego dictus Raimundus Gassoni pro tuitione iuris mei et ne michi possit obici in futurum quod expensas huiusmodi fecerim animo donandi, protestando declaro animum meum coram vobis venerabili Berengario de Sancto Minato, vicario Barchinone et Vallesii, quod expensas, quas, ut premititur, feci ac de cetero faciam in dicto Iacmeto de Montdoy, privigno meo, in et pro causis predictis et aliis quibuscumque, non feci nec faciam paterno affectu, set eas feci et faciam non animo donandi set potius repetendi, ut superius est iam tactum. Et de hiis mando michi fieri publicum instrumentum in testimonium premissorum». Qua cedula oblata et presentata et per me dictum notarium lata dicto venerabili vicario, incontinenti dictus Raimundus Gassoni petiit et requisivit de predictis omnibus,^c ad eius iuris conservationem, publicum sibi tradi et fieri instrumentum per me notarium antedictum.

Que sunt acta die et anno predictis, presente me dicto notario et presentibus etiam^d testibus supradictis.

a. *Segueix ratllat* quandam sed. - b. *Segueix ratllat* aliis. - c. *Segueix ratllat* publicum sibi tradi et fieri instrumentum. - d. *Segueix ratllat* testes.

[1334 Octubre 4. Barcelona]

Pere de Rocafort, fill del difunt Romeu de Rocafort, ciutadà de Manresa, promet a Sança, vídua de Pere de Santcliment, ciutadà de Barcelona, que s'estarà amb ella durant un any per tal d'ensenyar gramàtica als seus fills i que la servirà. Pere de Rocafort serà mantingut i rebrà una paga de 80 sous.

ACB, ANONIM, *Fragments de capbreu* 1334 Setembre 15 - 1334 Octubre 12, fol. 120v. [vol. 97]

Ego Petrus^a de Rocha Forti, filius Romei de Rocha Forti, quondam, civis Minorise, gratis et cetera, convenio et promitto vobis domine Sancchie, uxori Petri de Sancto Clemente, quondam, civis Barchinone, quod a presenti die usque ad unum annum primum continue venturum et completum manebo vobiscum^b ad docendum filios vestros gramaticam^c, et alias ad serviendum vobis in omnibus negotiis et mandatis vestris et cetera. Et quod ero vobis patiens et fidelis et cetera. Et quod a vobis non recedam et cetera. Et si facerem et cetera. Et obligo bona mea et cetera. Et iuro et cetera. Ad hec ego dicta Sanccia^d, uxor dicti Petri de Sancto Clemente, quondam, laudans predicta, promitto tibi dicto Petro de Rocha Forti quod per totum dictum tempus providebo tibi in cibo et potu. Et dabo tibi pro solidata unius anni octuaginta solidos. Et quod colam te et cetera. Et obligo bona mea et cetera.

Testes: magister Dominicus de Lançano et Bernardus de Podiatris.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - b. manebo vobiscum manca al ms. - c. gramaticam interlineat. - d. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.

[1335 Febrer 27. Barcelona]

Inventari dels béns de Berenguer de Muntada, ciutadà de Barcelona, entre els quals hi havia alguns llibres de gramàtica per a l'aprenentatge de lletra dels seus fills i diversos llibres de dret canònic i un llibre que conté un text de Sèneca.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium notularum sive rogationum* 1335 Gener 19 - 1335 Març 24, fols 70v-85r. [vol. 29]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 61.

30

[1335 Juny 13. Barcelona]

Inventari dels béns de Bernat Loreda, ciutadà de Barcelona, i de la seva esposa Maria, entre quals els hi havia diversos llibres didàctics: dos Tobies, una Summa Bernardina, el Tractatus logice de Petrus Hispanus i un Psalterium.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium rogationum sive notarum* 1335 Març 26 - 1335 Juliol 26, fol. 121v-126v. [vol. 30]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 62.

31

1335 Juliol 8. Sant Celoni

Bernat de Puigvert, jurista de la vila de Sant Celoni, atorga testament, llega a Pericó Colzà, fill de Guillem Colzà, notari de Sant Celoni, 100 sous perquè segueixi els estudis eclesiàstics, i obliga, entre d'altres béns, tots els seus llibres com a garantia de la capellania que mana sigui instituïda en l'església de Sant Martí de Pertegàs.

ACB, *Testaments* III - 230.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, . 63.

In Dei nomine. Ego Bernardus de Podio Viridi, iurisperitus de villa Sancti Celedonii, attendens quod nulli mortalium notus est terminus finis sui, ideo in meo pleno sensu et bona ac integra memoria, facio et ordino meum testamentum, ad quod exequendum eligo manumissores et executores meos, videlicet Iordanum Colzani, beneficiatum ecclesie Sancti Martini de Pertegacio, Bernardum de Ribalta et Petrum Costancii, presbiterum de dicta villa. ... Item, relinquo Pericono, filio Guillelmi Colzani, centum solidos, qui dentur eidem in auxilium adiscendi artem clericalem. ... Item, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et gloriose Virginis Matris eius et totius curie celestis et ob remedium et salutem anime mee et parentum meorum et omnium fidelium defunctorum, instituo unum perpetuum sacerdotem in ecclesia Sancti Martini de Pertegacio, scilicet in altari Beate Marie constructo in dicta ecclesia. ... Item, relinquo pro institutione dicti presbiteratus sex mille solidos monete Barchinone, qui convertantur in redditibus alodialibus emendis ad opus dicti presbiteratus per dictos manumissores meos cum assensu et voluntate discreti Raymundi Porcelli. Ad quos sex mille solidos solvandos, obligo et assigno specialiter et expresse omnes libros meos cuiuscumque generis et speciei, et omnes etiam taceas meas argenti, et ciffum meum argenti, et omnia cloquearea mea argenti, et quandam concham meam cupream, et omnes bassinos meos, et coffres meos, et omnes vestes meas, et mulum meum. Et volo et ordino et expresse mando quod statim post obitum meum dicti manumissores mei accipiant predictos libros, taceas, cloquearea, vestes, concha, *bassins* et coffres et mulum, et vendant ea omnia pretio seu pretiis quo seu quibus habere poterunt. Quod pretium seu que pretia convertant in redditibus alodialibus emendis ad opus dicti presbiteratus de consensu et voluntate dicti Raymundi Porcelli. Et si predicta per me supra specialiter ad dictos sex mille solidos obligata non sufficerent ad dictos sex mille solidos per me supra ad redditus alodiales emendos ad opus dicti presbiteratus relictos, obligo et assigno ad complementum dictorum sex mille solidorum omnia alia bona mea, mobilia et immobilia, quecumque sint et ubicumque. ...

Actum est hoc octavo idus iulii, anno Domini M° CCC° tricesimo quinto.

Sig+num Bernardi de Podio Viridi, predicti, qui hec concedo, laudo et firmo.

Testes rogati et spontanei huius rei sunt: Guillelmus de Senata, Petrus de Roure, Bernardus de Plano, Guillelmus de Figueriis, Bonanatus Baquerii, Bernardus de Insula et Bernardus de Figueriis.

Sig+num Guillelmi Colzani, publici Sancti Celedoni notarii, qui hec scripsi.

1336 Gener 1. Barcelona

Arnau Burrull, domer de l'església del monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona, atorga testament i disposa que Pericó Robert, del castell de Sitges, que

viu a casa seva, sigui mantingut i ensenyat durant quatre anys en les escoles a la ciutat de Barcelona.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Manual de testaments* 1300 - 1339, fols. 162v-164r.

Kalendis ianuarii, anno Domini millesimo CCC° XXX° quinto.

In^a Dei nomine. Ego Arnaldus^b Burrulli, epdomedarius ecclesie monasterii Sancti Petri Puellarum Barchinone, attendens quod illa que habent visibilem essentiam tendunt visibiliter ad non esse, et quod nil est certius morte et nil incertius hora mortis, in meo pleno sensu et integra memoria et loquela, licet eger corpore, meum condo et ordino testamentum. In quo meos eligo manumissores: videlicet, Berengarium de Plana, rectorem ecclesie Sancte Marie de Corniliano et beneficiatum in Sede Barchinone, Arnaldum Borredani, beneficiatum in ecclesia dicti monasterii, et Raymundum Burrulli, fratrem meum. ... Item volo et mando quod dicti manumissores mei provideant Pericono Roberti, de castro de Cigiis, quem nunc teneo in domo, per quatuor annos a die obitus mei in antea computandos, in alimentis suis et in scolis in civitate Barchinone. Et quod provideant ipsi in cibo et potu in domo Raymundi Burrulli, fratris mei, si idem Raymundus voluerit sustinere; et si non faceret, alibi in ipsa civitate, ubi ipsi manumissores voluerint, dando sibi tamen panem ordaceum; et quod induant ipsum, et alias sibi satisfaciant in alimentis suis et in magistro qui ipsum doceat.

Testes rogati et cetera: Bertrandus Diàlech, Romeus Burrulli, Arnaldus Poncii et Macianus Martini.

a. Al marge esquerre clausum traditum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.*

33

1336 Abril 11. Barcelona

Pere Messeguer, de Vilafranca del Penedès, reconeix haver rebut diversos objectes i llibres pertanyents al seu difunt fill Francesc, estudiant a Montpeller.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium* 1336 Març 27 - 1336 Juny 27, fol. 43r-v. [vol. 32]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 69.

Die iovis, tertio idus aprilis [...].^a

Ego Petrus^b Messegarii, de Villa Francha [...], filius eius, confitemur et recognoscimus vobis Petro de Ma- [...] Franciscus Messegarii, quondam, filius mei dicti Petri Messegarii [...], ad Montem Pesulanum causa studendi^c [...] tradidisse vobis unum archibancum, scilicet fus- [...] duobus voluminibus, et unum librum Psa- [...], et unum ganivetum cum manubrio eboris [...] oulano, et duo paria linteaminum, et u- [...], vos, defuncto dicto Francisco, restituitis [...] res predictas. Et ideo renuntiando *et cetera*, facimus [...] singulis rebus predictis bonum et perpetuum finem *et cetera*. Promittentes vobis quod nunquam conveniemus nec convenire faciemus [...] dictis rebus vel aliqua ipsarum in iudicio vel extra iudicium. Immo [...] vobis uterque nostrum insolidum quod, si Berengaria, filia mei dicti Petri Messegarii [...] intentionem [...] occasione predictarum rerum^d vel alicuius [...], opponemus nos defensionem [...] et quod vos et vestros servabimus [...] hiis complendis, obligamus vobis [...] *et cetera*. Renuntiantes quantum ad hec [...] -onum et dividendarum actionum et [...] *ri et cetera*.

Testes: [...] et Bernardonus Barceloni, de Villa Francha.

a. El full està esquinçat diagonalment, per la qual cosa part de l'instrument és il·legible. Indiquem això amb [...]. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - c. Segueix ratllat ill. - d. rerum interlineat.

1336 Abril 16. Barcelona

Pere d'Om, fill del difunt Berenguer d'Om, ciutadà de Barcelona, promet a Ramon Vinader, doctor en lleis i ciutadà de Barcelona, que actua en nom del seu nebot Jacmó o Jacmet Marcet, fill del difunt Jaume Marcet i de Maria; a la muller del dit Ramon Vinader, la tutora del dit Jaume, i a la seva mare Maria que s'estarà amb aquesta durant dos anys per tal d'ensenyar de lletra al dit Jaume Marcet i tenir-ne cura i que la servirà. Pere d'Om serà mantingut, però no vestit ni calçat, i rebrà una paga de 80 sous per any.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium* 1336 Març 27 - 1336 Juny 27, fols. 59r-60r. [vol. 32]

Die martis, sextodecimo kalendas madii, anno Domini M° CCC° [...].^a

Ego Petrus^b de Ulmo, filius Berengarii de Ulmo, quondam, civis Barchinone, convenio et promitto vobis venerabili Raymundo Vinaterii, legum doctore, civi Barchinone, nomine Iacmoni Marcheti, neporis vestri sive^c *nabot* [...] Iacobi Marcheti, quondam, civis eiusdem civitatis, et domine Marie, uxoris sue, filie [...] et vobis etiam domine Geralde, uxori dicti venerabilis Raimundi Vinaterii^d, tutricque dicti Iacmoni Marqueti^e, nomine predicto, et vobis etiam domine Marie, matri dicti Iacmoni, quod per duos annos primos et ab hodie in antea continue computandos, manebo cum vobis dicta domina Maria, eo quod doceam^f sive instruam dictum Iacmonum, filium vestrum, in scientia litterali [...] / possim. Et quod procurabo personam dicti filii vestri bene et diligenter et curose. Et quod alias serviam vobis in omnibus negotiis et factis vestris et dicti Iacmoni, prout^g potero. Item, promito vobis quod ero vobis diligens, patiens, fidelis et obediens in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, secundum posse meum. Et inten- [...] de bono et utilitate vestra et quod dampnum vestri et rerumstrarum et dicti [...] evitabo. Promitto etiam vobis dicto venerabili Raimundo Vinaterii [...] ubicumque et quandocumque contingat me infra dictum tempus non [...] dictum Iacmonum nec negotia sua et dicte domine Marie, scribam vobis ad opus [...], prout ego sciam et melius potero. Promitto etiam vobis dictis Raymundo Vinaterii et domine Geralde et Marie, nominibus predictis, quod infra dictum tempus non recedam a vobis nec a^h servitio vestro et dicti Iacmoni nec desistam vobisⁱ et sibi servire, ut est dictum. Et si fecero, dono et concedo vobis plenam et liberam potestatem quod possitis me capi facere et in posse vestro reducere. Et ego promitto vobis quod post dictum biennium emendabo [...] totum illud tempus, per quod a vobis et servitio^k vestro et dicti Iacmoni absens fuero ratione infirmitatis, fuge vel alias propter culpam meam. Et quod^l emendabo etiam [...] restituam vobis ad cognitionem proborum hominum, si quod malum, quod absit, vobis intulero. Et pro predictis complendis et observandis, obligo vobis et vestris et dicto Iacmono et suis omnia bona mea *et cetera*. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo set sponte iuro per Dominum Deum *et cetera*, predicta attendere et complere, et tenere et observare, et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure vel etiam ratione, Et nichilominus pro predictis complendis et observandis^m, facio vobis dicto Raymundo Vinaterii homagium oreⁿ et manibus in presentia scriptoris et testium subscriptorum. Insuper, ut de predictis a me vobis promissis cautum sit, dono vobis fideiussorem [...]^p, qui mecum et sine me teneatur vobis et vestris de predictis a me vobis supra promissis, et ea vobis et vestris compleat et attendat et compleri faciat et attendi. Ad hec ego [...]^p, fideiussor predictus, suscipiens in me sponte hanc fideiussionem gratis *et cetera* et promitto vobis dicto venerabili Raymundo Vinaterii et domine Geralde et domine Marie, predictis, quod cum dicto Petro de Ulmo et etiam sine ipso tenebor vobis [...] per dictum Petrum de Ulmo vobis supra promissa, et quod ea vobis et vestris complebo [...] -dam et compleri faciam et attendi, prout melius et plenius superius continetur. Et pro predictis complendis et observandis, obligo vobis et vestris et dicto Iacmono [...] omnia bona mea *et cetera*. Renuntians quantum ad hec gratis *et cetera* cuilibet legi sive iuri dicenti quod prius conveniatur principalis quam fideiussor, rationi [...] iuri *et cetera*. Ad hec ego dictus Raimundus Vinaterii, predictus, laudans supradicta, convenio et promitto vobis dicto Petro de Ulmo me effecturum quod dicta domina providebit vobis in cibo et potu, sicut vos deceat. Et quod dabit vobis [...] dicti Iacmoni pro solidata vestra quolibet anno dictorum duorum annorum octuaginta solidos monete Barchinone de terno^q, quos solveremus vobis infra dictum biennium ad vestram voluntatem^r. Vos vero provideatis vobis in vestitu et calciatu [...] etiam vobis me effecturum quod dicta filia mea colet vos sanum et infirmum secundum [...] et observantiam Barchinone. Et pro predictis complendis et observandis, obligo vobis et vestris omnia bona mea. Hec igitur que dicta sunt, facimus, iussimus et promittimus^s nos dicti contrahentes vobis, videlicet una pars alteri ad invicem, necnon vobis notario infrascripto pro utraque parte et pro dicto Iacmeto et pro aliis etiam personis *et cetera*.

Testes: Petrus de Pulcro Loco, Iacobus Egidii et Guillelmus de Insula, scriptor^t.

a. *La part dreta del protocol està força malmesa. Es per això que indiquem les parts il·legibles amb [...] Segueix interlineat dampnata de partium voluntate.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i les abreviatures iur et fecit ho (iuravit et fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge.* - c. *Segueix ratllat neb.* - d. *Segueix ratllat tn.* - e. *Segueix ratllat quod.* - f. *Segueix ratllat dictum.* - g. *Segueix ratllat bn.* - h. *a interlineat.* - i. *vobis interlineat.* - k. *Segueix ratllat dicti.* - l. *Segueix ratllat pro.* - m. *Segueix ratllat mobil.* - n. *ore, al ms. hore.* - o. *Segueix un espai en blanc per al nom del fiador, que no fou copiat.* - p. *Id.* - q. *Segueix ratllat vo.* - r. *Segueix ratllat et quod.* - s. *iussimus et promitimus interlineat.* - t. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla ondulada.*

35

1336 Juliol 3. Barcelona

Inventari dels béns de Pere de Roure, prevere, beneficiat a l'església del monestir de Santa Maria de Jonqueres de Barcelona, entre els quals hi ha diversos llibres didàctics i objectes per a l'ensenyament.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium notarum sive rogationum* 1336 Juny 23 - 1336 Setembre 17, fols. 10v-13v. [vol. 33]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 70.

Die mercurii, quinto nonas iulii, anno Domini millesimo CCC° XXXVI°.

In^a nomine Domini. Noverint universi quod nos Petrus^b Malneti, presbiter, beneficiatus in ecclesia domus Sancte Anne Barchinone, et Antiquus^c Serradelli, de villa Sabadelli, manumissores et executores testamenti seu ultime voluntatis Petri de Quercu, presbiteri, quondam, beneficiati in ecclesia monasterii Sancte Marie de Ionqueriis Barchinone, propter doli maculam evitandam omnisque fraudis suspicionem tollendam et ne bona que fuerunt dicti Petri de Quercu, quondam, occultari valeant vel perire, nomine et auctoritate manu-missorie predictæ, cum hoc venerabili signo cru+cis presens inventarium curavimus facere de hiis bonis que invenimus in hereditate dicti Petri de Quercu, quondam. Quod quidem inventarium cepit exordium die qua corpus dicti Petri de Quercu, quondam, fuit traditum sepulture. Qua die computabatur kalendas iulii, anno Domini M° CCC° XXX° VI°. Primum itaque invenimus... Item, invenimus in dictis domibus, in camera videlicet in qua dictus defunctus iacebat... Invenimus etiam in dicta camera unum archibanchum de pinu de duabus casis, in quo invenimus res sequentes: videlicet, sexdecim pergamina de edulinis et duos *ligayets* de brino^d safrani et tres libros in pergamento scriptos: videlicet, *Partes*, *Catonem* et *Contemptum*. Item, quasdam tabellas ceratas... et quendam librum parvulum de papiro nondum scriptum. ... Et tria *Evangelia*, scripta in pergamento, incastata in argento...

Item, duos quaternos parvos de pergamenò, in quibus sunt scripte *orationes*. Et unum cloquear de argento. Item, quosdam *Psalmos vesprals*, scriptos in pergamenò. Item, quendam librum, qui dicitur *Tobies*, scriptum in papiro, parvi valoris. Item, decem et novem folia papiri et plures alias *frasques*... Invenimus etiam in dicta hereditate quoddam armarium de duabus casis, depictum, in quo invenimus res sequentes: videlicet, ... Item, quendam librum, in pergamenò scriptum, vocatum *Diurnale*, in quo est scriptum *Psalterium*. Item, quosdam *Psalmos penitenciales*, scriptos in pergamenò. Item, quendam libretonum, scriptum in pergamenò, in quo erat scriptum *Officium Ecclesie*. Item, quendam *Psalterium*, de pergamenò, veterem. ...

Actum et perfectum fuit hoc inventarium quinto nonas iulii, anno Domini M° CCC° XXX° VI°.

Testes: Berengarius Moratoni^e, Berengarius Navarre, cursores peyerie, et Iacobus de Querio et Guillelmus de Insula, scriptores, cives et habitatores Barchinone^f.

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *Id.* - d. *brino interlineat.* - e. *Segueix ratllat et.* - f. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

36

1336 Febrer 27. Barcelona

Salamó Rahir, jueu de Barcelona, reconeix haver rebut, com a corredor de llibres, diverses quantitats per llibres didàctics: per un Liber derivationum d'Huguccio de Pisa; 50 sous per un Doctrinalis o Doctrinale puerorum d'Alexandre de Villedieu; 6 sous i 6 diners per un Thobias de Mateu de Vendôme.

AHPB, Bartomeu de MIRAMAT, *Manual* 1335 Novembre 27 - 1337 Agost 24, fol. 16r.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 68.

Tertio kalendas martii, anno predicto.

Ego Salamon^a Rahir, iudeus Barchinone et curritor librorum, convenio et recognosco vobis Berengario [...], habitatori castri Callari, quod solvistis michi et ego a vobis habui et recepi bene [...] et mediam monete Barchinone de terno pro pretio unius libri vocati *Ogucionis* sive *Derivatoris*. Item, solvistis michi quinquaginta solidos dicte monete pro pretio unius libri vocati *Doctrinalis*. Item, solvistis michi sex solidos et sex denarios dicte monete^b

pro pretio unius libri vocati *Thobie*. Quos libros predictos ego, ut curritor predictus, vobis, tanquam plus offerenti, vendidi et tradidi pretiis supradictis. Unde renuntio *et cetera*. Facio vobis finem *et cetera*. Sicut melius *et cetera*.

Actum Barchinone.

Testes: Andreas Garabatini, habitator Callari, et Sentou Mosse, iudeus.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *dicte monete interlineat.* - c. *Tot l'instrument rallat amb tres ratlles verticals.*

37

1338 [..]^a. Barcelona

Pasqual d'Avellà, rector de l'església de Sant Pere de Pierola, atorga testament i disposa que el que resti de les rendes destinades per ell a un aniversari, sigui destinat a la manutenció, al refectori de la Seu de Barcelona, d'escolars pobres que aprenguin de lletra.

ACB, *Testaments* XV - 40.

[..] attendens quod nulli mortalium notus est terminus finis sui, per Dei gratiam sanus corpore et sobrius mente, meum facio et ordino testamentum, in quo eligo manumissores meos et huius mei testamenti executores Bernardum de Solerio, clericum et beneficiatum Ca- [..] et Guillelmum Eymerici, portarium canonice Barchinone. ... Item, volo et mando quod de dictis censualibus habeat quolibet anno dictus Arnaldus, quamdiu tenuerit dictum anniversarium et post obitum eius dicti beneficiati magistri Avellani pro suo labore... quidquid inde superfuerit in crastinum tunc continue subsequentem per dictum Arnaldum vel per illos qui dictum anniversarium tenuerint in scholaribus pauperibus litteras adiscentibus refficiendis in reffectorio pauperum Sedis Barchinone. ...

Actum est hoc [..] millesimo trecentesimo tricesimo octavo.

Sig+num Paschalis de Avellano, rectoris ecclesie Sancti Petri de Apierola, predicti, qui hoc + quod est ultima voluntas mea laudo, concedo et firmo.

[..] interfuerunt: Petrus Queralt, Bernardus de Berguedano, Bartholomeus de Salellis, presbiteri, et Guillelmus Coscoy.

[..] Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

a. *El mal estat del pergamí impedeix la lectura de part de l'instrument, cosa que indiquem amb [..].*

38

1339 Febrer 27. Barcelona

Bartomeu Clavell, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, mitjançant procurador ven a Pere de Vilardell, beneficiat a la dita Seu, les dites escoles de cant de la Seu, per dos anys, amb totes les seves rendes, emoluments i drets, però amb la meitat dels vestits que s'acostuma a donar al mestre de les dites escoles i la meitat dels 20 sous per raó de la candela. El preu de venda es fixa en 24 lliures, a raó de 12 lliures cada any.

ACB, *Diversorum C* (e) - 4201.

RUBIÓ, *Documentos*, nº 13 bis.

Sit omnibus manifestum quod ego Bonanatus de Columbario, beneficiatus in Sede Barchinone, procurator et nomine procuratorio Bartholomei Clavelli, magistri scholarum cantus Sedis Barchinone, prout de dicta procuracione plene constat per instrumentum publicum inde factum auctoritate Petri Figera, auctoritate regia notarii publici Barchinone, sextodecimo kalendas iunii, anno Domini millesimo CCC^o tricesimo quarto, nomine et auctoritate dicte procuracionis, gratis et ex certa scientia, a die qua computabitur septimo idus martii anni infrascripti, qua die celebrabitur festum Beati Paciani, ad duos annos primos venturos et completos, vendo et ex causa venditionis concedo vobis Petro de Vilardello, beneficiato in dicta Sede, scolas predictas cum omnibus fructibus, proventibus et iuribus^a earumdem. Hanc autem venditionem facio nomine dicte procuracionis vobis dicto Petro de Vilardello per dictum tempus, sicut melius dici potest et intelligi, ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum, sub tali tamen conditione: quod vos per totum dictum tempus faciatis servitium, prout moris est, quod magister dictarum scholarum facere tenetur in dicta Sede; et quod vos habeatis medietatem tantum vestium canonicorum novorum et aliorum, que dantur a novis canonicis in principio eorum canonicatum sive beneficiorum de medietate sive de parte dicti Bartholomei Clavelli, et medietatem etiam viginti solidorum qui dantur ratione candeles. Insuper convenio et promitto vobis, nomine quo supra, quod predicta, que vobis vendo, faciam vos per dictum tempus habere et tenere, percipere et levare in pace contra omnes personas, et quod tenebor vobis et vestris de evicitione huius venditionis, nomine procuratorio quo supra. Et pro hiis complendis et attendendis, obligo vobis et vestris, nomine et auctoritate dicte procuracionis, omnia bona dicti

Bartholomei, mobilia et inmobilia, habita et habenda. Pretium autem huius venditionis est viginti quatuor librarum monete Barchinone de terno, ad rationem videlicet duodecim librarum pro quolibet anno, quas michi solvatis et teneamini solvere, nomine quo supra, seu dicto Bartholomeo, vel cui voluerit, sine aliqua missione et dampno eiusdem Bartholomei, per terminos infrascriptos: scilicet, in primo venturo festo Beate Marie mensis septembris sex libras, et in die qua computabitur septimo idus martii ex tunc proxime subsequenti alias sex libras, et deinde in sequenti anno tantum et tamdiu donec in omnibus predictis viginti quatuor libris fuerit dicto Bartholomeo vel michi, nomine procuratorio quo supra, integritate satisfactum. Ad hec ego dictus Petrus de Vilardello, consentiens predictis, promito adimplere predicta, prout superius continentur. Et pro hiis complendis et attendendis, obligo vobis, nomine quo supra, et vobis notario infrascripto, tanquam publice persone, recipienti pro dicto Bartholomeo et pro aliis etiam personis quarum interest et intererit, omnia bona mea, mobilia et inmobilia, habita et habenda. Insuper ego dictus Bartholomeus Clavelli, laudans et confirmans vobis dicto Petro de Vilardello et vestris venditionem quam dictus Bonanatus de Columbario, ut procurator meus, vobis fecit de scolis predictis per tempus predictum, ut superius continetur, predictis omnibus et singulis expresse consentio. Et convenio et promito vobis dicto Petro de Vilardello quod contra predicta vel aliqua de predictis non veniam aliqua ratione. Preterea nos dicti Bonanatus de Columbario et Petrus de Vilardello volumus et concedimus quod de presenti instrumento fiant et fieri possint duo publica instrumenta: unum scilicet ad opus mei dicti Bonanati de Columbario et aliud ad opus mei dicti Petri de Vilardello.

Actum est hoc tertio kalendas martii, anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo^b octavo.

Sig+num Bonanati de Columbario, procuratoris predicti, qui, nomine procuratio quo supra, hec concedo et firmo. Sig+num Petri de Vilardello. Sig+num Bartholomei Clavelli, predictorum, qui hiis consentimus et hec laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt: Petrus Gras, Guillelmus Serra, Matheus de Menlesvens, beneficiati in Sede predicta, Iohannes de Beseriis, Berengarius de Valle Sicca et Anticus de Solerio.

Sig+num Petri de Quadres, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scripsit cum litteris appositis in linea sextadecima ubi dicitur "tricesimo", et clausit die et anno prefixis.

a. iuribus, *al ms* iurium. - b. decima *interlineat*.

[1339 Setembre 30. Barcelona]

{..} Dalmau, de la vila d'Igualada, diòcesi de Vic, promet al mestre Bernat de Vilatorra, mestre d'escolars i ciutadà de Barcelona, que com els altres batxillers durant un any ensenyarà de lletra als escolars de la seva escola.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1339 Setembre 15 - 1340 Gener 11, fol. s.n.

[..]^f Dalmacii^b, de villa Aqualate, Vicensis diocesis, a kalendis mensis septembris [...] preteriti ad unum annum primum venturum, convenio et promitto vobis [...] magistro Bernardo de Villatorra, magistro scholarium, civi Barchinone [...] lectiones in scholis vestris et docendi scholaribus [...] faciendi omnibus aliis que per bacallarios [...] fuerunt. Promittens vobis quod infra dictum tempus [...]. Quod si fecero, dono vobis potestatem [...] -fitione vestra et alterius cuius michi licitum tenere [...].^c

a. El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Es per això que indiquem les parts il·legibles amb [...]. b. - Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - c. La resta de l'instrument no va ésser copiada.

1340 Maig 6. Barcelona

Pere Pèlags, mestre d'escolars, i Bernat Coloma, escolar i ciutadà de Barcelona, constitueixen societat per un any per tenir i regir escoles a la ciutat de Barcelona.

AHPB, Pere d'OM, *Manual* 1399 Novembre 12 - 1340 Setembre 4, fol. 73r-v.

RUBIÓ, *Documentos*, n. 14.

Die sabbati, pridie nonas madii, anno Domini M CCC quadragesimo.

Ego^a Petrus^b Pèlags, magister scholarum, ex una parte, et ego Bernardus^c C-[..]-ba^d, scholaris, civis Barchinone, ex altera, gratis et cetera, facimus, contrahimus^e et inhimus inter nos

bonam, / fidelem et legalem societatem tenendam, valituram et duraturam inter nos hinc ad unum annum primum venturum, causa tenendi et regendi scholas in civitate Barchinone [...]f.

a. *Al marge esquerra cancellatum de partium voluntate [...] madii anno Domini M° CCC° XL° primo.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - c. *Id.* - d. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Es per això que indiquem les parts il·legibles amb [...].* - e. *contrahimus, al ms cohimus.* - f. *La resta de l'instrument no va ésser copiada. Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada.*

41

[1340 Octubre 4. Barcelona]

Galceran de Bellestar, escolar, fill de Pere de Bellestar, de la parròquia de Sant Hipòlit de Voltregà, diòcesi de Vic, reconeix haver rebut 500 sous dels marmessors del testament de Ramon de Vilalta, sagristà de la Seu de Barcelona, parent seu, al qual va servir per 12 anys, de qui no rebé cap paga, si no és aliment i vestit d'escuder. Va intercedir per ell l'arquebisbe de Tarragona. Galceran de Bellestar al·lega que és un escolar pobre, que pretén anar a l'Estudi General i que no pot mantenir-se ni comprar llibres, per la qual cosa agraeix qualsevol ajuda futura.

ACB, Bernat de VILARRÚBIA, *Capibrevium rogationum sive notarum* 1340 Agost 3 - 1340 Desembre 14, fol. 55r-v. [vol. 39]

Ego^a Gaucerandus^b de Bellestar, filius Petri de Bellestar, de parrochia Sancti Ypoliti, Vicensis diocesis, confiteor et recognosco vobis discretis Berengario de Plana et Bernardo de Vilario, beneficiatis in Sede Barchinone, manumissoribus et executoribus testamenti venerabilis Raimundi de Vilalta, quondam, sacriste Barchinone, consanguinei mei, quod, cum ego stetero bene per XII annos cum dicto sacrista in servitio suo, videlicet persone sue et bonorum suorum, et ex hac causa sustinuerim maximos labores et non habuerim ab eo infra tempora supradicta aliquam^c pensionem nec aliquid aliud nisi simplicem vestitum scutiferi et victum, vos amore Domini Dei et intuitu pietatis et in remuneratione et satisfactione dictorum laborum meorum et ad exhonerationem anime dicti defuncti et ad preces reverendi patris domini Arnaldi, Dei gratia archiepiscopi Terrachonensis, dedistis michi de bonis dicte manumissorie quingentos solidos monete Barchinone de terno. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie, et doli mali et in factum actioni^d, et omni alii iuri et cetera, facio vobis nomine predicto de predictis quingentis solidis bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicuti melius dici potest et intelligi, ad vestrum nomine quo supra salvamentum et bonum intellectum. Et nichilominus reputans me con-

tentum de dictis quingentis solidis et de^e omnibus iuribus et actionibus michi competentibus in bonis dicti sacriste Raimundi de Vilalta, quondam, ex causis seu rationibus supradictis et^f aliis, absolvo, diffinio et remitto vobis nominibus predictis et heredibus dicti Raimundi de Vilalta, quondam, omnem questionem, petitionem et [demandam]^g, quas^h in bonis dicti Raimundi de Vilalta possem facere etⁱ movere. Et si quid amplius est michi per vos erogatum quam michi competat ex predictis, illud plus recipio amore Domini Dei pro anima dicti defuncti, cum sim pauper scholaris et intendam ire in Studio Generali et non habeam de quo possim michi in libris et aliis meis necessariis providere. Hec igitur que^k dicta sunt, facio, paciscor et promito vobis dictis manumissoribus necnon et vobis notario infrascripto, tanquam publice persone, pro dictis manumissoribus et heredibus et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti.

Testes: Bernardus Verdagerii et Franciscus Verdagerii, sabaterii, et Bernardus Guillelmi de Villarubia, notarius.

a. Al marge esquerre clausum traditum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat* aliquam. - d. actioni *interlineat*. - e. et de *interlineat*. - f. *Segueix ratllat* autem. - g. *Un forat afecta el foli, cosa que fa il·legible part del text, ho indiquem amb [...].* - h. *quas amb abbreviatura superflua ratllada.* - i. *Segueix ratllat seu.* - k. *Segueix ratllat s.* - l. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

1341 Desembre 12. Barcelona

Bartomeu Clavell, clergue, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, declara al seu procurador Pere Gras, beneficiat a la dita Seu, que ha estat feta liquidació de comptes per la venda temporal de les escoles de cant de la Seu.

ACB, *Diversorum C* (e) - 2746.

RUBIÓ, *Documentos*, nº 15 bis (parcial).

Sit omnibus notum quod ego Bartholomeus Clavelli, clericus, magister scholarum cantus Sedis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Petro Gras, beneficiato in Sede eadem, quod venistis mecum ad iustum compotum et legale super omnibus hiis que vos pro me et nomine meo procuratorio actenus gessistis, procuravistis et administravistis vendendo ad certum tempus seu ad certa tempora scholas predictas, et aliter et super receptis per vos nomine meo factis de pretio et aliis iuribus dictarum scholarum, et super solutionibus datis et expensis per

vos inde michi et aliis nomine et vice mea factis, et super qualibet etiam administratione per vos facta de predictis scolis et earum iuribus, et de aliis etiam bonis et iuribus meis. Et facto ipso compoto et legitime examinato semel et secundo et pluries et plena sine fraude reddita ratione, restituistis, tradidistis et solvistis michi reliqua rationum, videlicet omnia ea que michi restituere et solvere tenebamini quoquomodo, sic quod a vobis inde michi nichil ad restituendum, tradendum remanet vel solvendum. Et ideo renunciando exceptioni non numerate et non solute pecunie, et cuilibet legi sive iuri dicenti quod propter errorem calculi compotum retractetur, et exceptioni doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus, facio vobis de predictis omnibus et singulis, et de omnibus etiam questionibus, petitionibus et demandis, quas ex causis premissis possem facere, proponere vel movere, bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo, sicut melius dici potest et intelligi, ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum. Promitens vobis quod nunquam conveniam^a nec convenire faciam vos vel vestros super premissis nec ratione vel occasione premissorum in iudicio vel extra iudicium, nec dictum compotum retractabo, nec petam a vobis vel vestris super premissis aliquod aliud compotum michi reddi. Vos enim super premissis analogistam esse volo et liberum et quitium a rationibus distrahendis et reliquis, si qua forte fuerint, refundendis. Est tamen certum quod pars vestrum, nobilis Rogerii de Pallariis, et venerabilium Raymundi Vinaterii, legum doctoris, et Raymundi Romei, in canonicis dicte Sedis noviter receptorum, debetur michi et adhuc restat ad solvendum, non tamen per vos set per ipsos novos canonicos supradictos.

Actum est hoc Barchinone, pridie idus decembris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo primo.

Sig+num Bertholomei Clavelli, predicti, qui hec laudo, concedo et firmo.

Testes huius rei sunt: Guillelmus de Podio Stephani, sartor, et Bernardus Farelli, cursor peye, cives Barchinone.

Sig+num Bernardi Guillelmi de Villa Rubia, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit, cum litteris rasis et emendatis in linea secunda ubi dicitur "administravistis", et in linea tertia ubi dicitur "expensis", et in linea octava ubi dicitur "ad", et appositis in linea nona ubi dicitur "conveniam".

a. conveniam *interlineat*.

1342 Agost 5. Barcelona

Bartomeu Clavell, clergue, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, permuta el seu ofici de mestre de les escoles cant amb el benefici del tercer presbiterat

de l'altar de Sant Esteve de la Seu de Barcelona, del qual és titular Bonanat Bou. La permuta es fa segons el que legalment es requereix i amb l'assentiment del bisbe de Barcelona.

ACB, *Diversorum* C (e) - 2622.

RUBIÓ, *Documentos*, nº 15 ter.

Noverint universi quod die lune, intitulata nonas augusti, anno Domini millesimo trecentesimo quadagesimo secundo, coram reverendissimo in Christo patre et domino domino fratre Ferrario, divina providentia Barchinone episcopo, in eius episcopali palatio Barchinone personaliter constituto, in presentia mei Guillelmi Vilella, notarii publici dicti domini episcopi, et in presentia etiam Berengarii Bos et Petri Gras, beneficiatorum in Sede Barchinone, testium ad hoc specialiter vocatorum, comparuerunt Bernardus de Canyes, presbiter et beneficiatus in ecclesia Sancti Iohannis Iherosolimitani Barchinone, procurator et nomine procuratorio Bartholomei Clavelli, magistri scholarum cantus Sedis predictae, et habens ad infrascripta plenissimam potestatem ab eodem Bartholomeo, ut patet per instrumentum publicum inde factum et clausum auctoritate Bernardi Guillelmi de Villa Rubia, notarii publici Barchinone, pridie idus decembris, anno Domini millesimo CCCº XLº primo, ex una parte, et Nicholaus Cabot, presbiter, beneficiatus in eadem Sede, procurator et nomine procuratorio Bonanati Bos, habensque ad infrascripta potestatem plenissimam ab ipso Bonanato Bos, beneficiato altaris Sancti Stephani tertii presbiteratus constructi in memorata ecclesia, ut patet per instrumentum publicum inde factum et clausum [...]. Petri de Galia, notarii publici per totum regnum Sardinie et Corsice, quinto idus martii, anno Domini millesimo CCCº XLº primo, dicentes et proponentes nominibus quibus supra predictum beneficium Sancti Stephani et memoratum officium cantus magistri dictarum scholarum velle ad invicem permutare. Quare supplicarunt eidem domino episcopo quod eorum permutationi suum assensum prestare totaliter dignaretur. Cui permutationi idem dominus episcopus suum assensum prebuit et concessit. Quo obtento, incontinenti dictus Bernardus de Canyes iamdicto nomine procuratorio prelibato officio magistri dictarum scholarum, et dictus Nicholaus Caboti quo supra nomine antedicto beneficio tertii presbiteratus Sancti Stephani, et omni iuri quod in eis dicti eorum principales habebant et in eis poterat competere quoquomodo ex causa pretacte fiende permutationis, in manibus et posse dicti domini episcopi pure et libere resignarunt. Quas resignationes idem dominus episcopus admisit benigne et gratanter. Et confestim resignationibus huiusmodi sic receptis, idem dominus episcopus ad presentationem sibi factam legitime ex parte venerabilis viri Berengarii de Durbanno, archidiaconi Maioricarum et succentoris Barchinone Ecclesie, cui presentatio et assignatio sepedicti officii scholarum expectat et pertinet, prenominato Bonanato Bos, et in personam ipsius absentis, Nicholao Caboti, predicto eius procuratori, ut pretactum est, contulit et confirmavit ipsumque Nicholaum prefato nomine in personam dicti Bonanati Bos, absentis, de eo investivit per suum anulum presentialiter com plenitudine iuris sui. Deinde idem dominus episcopus sepefatum beneficium tertii presbiteratus altaris Sancti Stephani sepedicto Bernardo de Canyes, iamdicto nomine, ad presentationem Berengarii Duzay, civis dicte civitatis, heredis universalis Romiete, neptis sibe *naboda* venerabilis Eymerici Bos, quondam, canonici Barchinone, fundatoris predicti beneficii tertii presbiteratus Sancti Stephani, cui heredi et eius successoribus iuxta foundationem eiusdem beneficii ipsius ius patronatus pertinet et spectat, ut patet per testamentum ipsius Eymerici Bos factum et clausum per Guillelmum Borrelli, quondam, publicum notarium Barchinone, tertio idus iunii, anno Domini millesimo CCCº vicesimo septimo, contulit et confirmavit ipsumque

Bernardum de Canyes, eodem nomine, et in personam dicti sui principalis de ipso beneficio per suum anulum presentialiter investivit cum plenitudine iuris sui, salvo tamen in omnibus et per omnia iure suo et Ecclesie Barchinone, et absque iuris iniuria alieni. Receptis etiam prius ab ipsis permutantibus prefatis nominibus de indemnitate dictorum beneficiorum in animas dictorum suorum principalium corporaliter iuramento ac canonica obedientia et manuali reverentia, ut est moris. De quibus omnibus uterque predictorum permutantium petiit sibi fieri et tradi publicum instrumentum per me notarium supradictum.

Que acta fuerunt die, loco et anno predictis, presentibus me dicto notario et testibus supradictis.

Sig+num mei Guillelmi Vilella, notarii publici reverendissimi in Christo patris et domini domini fratris Ferrarii, divina providentia episcopi supradicti, qui predictis omnibus et singulis una cum superius nominatis testibus interfui vocatus hecque scribi feci et clausi.

a. *Un estrip afecta el pergamí, la qual cosa impedeix la lectura d'un mot.*

44

1343 Desembre 19. Barcelona

Bernat de Montjuïc, jurista de Barcelona, atorga testament i llega 50 sous a l'escolar o pedagog que, en moment de la seva mort, ensenyarà de lletra als seus fills i viurà a casa seva.

ACB, *Testaments* III - 292

Hoc es translatum fideliter sumptum a quodam originali testamento, cuius tenor talis est:

In nomine sancte et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus Sancti. Ego Bernardus de Monte Iudayco, iurisperitus Barchinone, in meo pleno sensu et integra memoria, revocando alia testamenta usque nunc facta, facio et ordino testamentum et eligo manumissores [...] Iacobum de Monte Iudayco, fratrem meum, Franciscum de Monte Iudayco et Franciscum Ermengaudi et Berengarium de Oliverdario, nepotes meos sive *nabots* meos, iurisperitos Barchinone, et dominam Mariam, uxorem meam. ... Item, dimitto scolari sive pedagogo, qui tempore obitus mei docebit filium vel filios meos et morabitur in hospitio meo, quinquaginta solidos. ...

Actum est hoc Barchinone, in hospitio dicti venerabilis Bernardi de Monte Iudayco, quartodecimo kalendas ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo tertio.

Sig+num Bernardi de Monte Iudayco, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Ferrarius de Stagno et Franciscus de Camosio, mercatores, cives Barchinone.

Sig+num Berengarii de Castellario, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

a. *Una taca d'humitat impedeix la lectura d'alguns mots de l'instrument.*

45

[1344 Agost 30. Barcelona]

Sanç de Caudarasa, regent de les escoles de la Seu i del Capítol de Barcelona, reconeix que la venda del llibre de dret civil Codi, feta per Bernat Ferrer, beneficiat a la Seu de Barcelona, a Bernat Morell, de la casa de la reina, va ésser feta en el seu nom, perquè el llibre era de la seva propietat.

ACB, Pere BORREL, *Capibrevium notularum* 1344 Juny 10 - 1344 Octubre 29, s.n.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, nº 101.

Ego magister Sanccius^a de Cauda Rasa, regens scholas Sedis et Capituli Barchinone, confiteor et recognosco vobis Bernardo Ferrarii, beneficiato in Sede Barchinone, quod venditionem quam fecistis Bernardo Morelli, de domo domine regine Aragonum, de quodam libro vocato *Codi*, in pergamenis scriptum, pro pretio videlicet decem^b et octo librarum monete Barchinone de terno, cum publico instrumento inde facto per Petrum de Plano, notarium publicum Barchinone, die et anno in eo contentis, nomine vestro proprio, fecistis nomine meo de dicto libro meo, licet vos in dicto instrumento ipsum librum asseruistis esse vestrum. Et ideo gratis et cetera, convenio et promitto vobis quod a venditione predicta et ab absolutione^c, evictione et promissionibus per vos in instrumento venditionis factis servabo vos et vestros penitus sine dampno. Et quod attendam et complebo omnia et singula per vos dicto Bernardo Morelli in dicto instrumento venditionis promissa^d [...]^e.

Testes: [Raimundus Pallerès, Antichus de Othina, cives Barchinone, et Petrus Panyella, scriptor].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat librarum.* - c. *Segueix ratllat et.* - d. *Segueix ratllat et quod alias a venditione.* - e. *La resta de l'instrument fins els testimonis no va ésser copiada.*

[1344 Setembre 17. Barcelona]

Instrument relatiu a les escoles de Guillem {..}, prevere.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium notularum* 1344 Juny 10 - 1344 Octubre 29, fol. s.n.

Ego Iacobus^a Domènech, clericus diocesis Barchinone, per firmam et solemnem stipulationem, convenio et promitto vobis Guillelmo Ma-[-]-m^b, presbitero, quod ego non [-] expelli faciam, consentiam seu permittam ab scolis vestris [-]^c.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma. - b. El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Es per això que indiquem les parts il·legibles amb [-]. - c. La resta de l'instrument no va ésser copiada.

[1344 Novembre 11. Barcelona]

Maria, vídua de Bertran de Vall, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, ven a Berenguer sa Corbella, estudiant a l'Estudi de Lleida, el llibre de dret civil Volum amb l'aparat ordinari, pel preu de 16 lliures de moneda de Barcelona. Fou mitjancer en la venda Jaume de Camps, corredor de la ciutat de Barcelona.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1344 Novembre 4 - 1345 Març 20, s.n. [vol. 124]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 102.

1344 Desembre 15. Barcelona

Bonanat Bou, prevere, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, ven per dos anys a Bernat Ferrer, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, al preu de dotze lliures cada any les dites escoles de cant amb tots els seus drets i la meitat dels guanyys, amb els seus llibres, taulers i bancs per a l'ensenyament de cant.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1344 Novembre 4 - 1345 Març 20, fol. s.n.

RUBIÓ, *Documentos*, n. 15 (parcial)

Die martis predicta^a.

Ego^b Berengarius^c Bos, beneficiatus in Sede, procurator ad infrascripta et ad alia specialiter constitutus a Bonanato Bos, presbitero et magistro scholarum cantus Sedis eiusdem, absente, prout de ipsa procuracione melius et plenius apparet per instrumentum publicum inde factum auctoritate Arnaldi Poncii, notarii, quondam, Barchinone, septimo idus septembris, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo primo, nomine et auctoritate dicte procuracionis, a proximis transactis kalendis mensis decembris ad duos annos ex tunc continue subsequentes, vendo et ex causa venditionis concedo vobis discreto Bernardo Ferrarii, presbitero, beneficiato in Sede Barchinone, scolas predictas cum omnibus fructibus, emolumentis et aliis iuribus eorumdem, cum medietate videlicet omnium proventuum infra dictum tempus in scolis predictis et tempore eorumdem. Et ex hac causa trado et concedo vobis per totum dictum tempus duorum annorum ad usum et servitium dictarum scholarum et scolarium ad eas concurrentium libros et alias res subsequentes: videlicet, unum librum *Responsorium Dominicale et Sanctorale*; item, quendam alium librum in quo est plus quam medium *Dominicale*; item, tres libros de *Ymnis*; item, unum librum veterem de *Ymnis*; item, unum librum *Comune Responsorium*; item, duos libros comunes de *Antifonis*; item, quatuor libros *Feriales*; item, unam caxiam et tres tauleros magnos et sex tauleros parvos et septem scanna sive *banchs* de fust. Hanc itaque venditionem facio nomine et auctoritate dicte procuracionis vobis dicto^d discreto Bernardo Ferrarii per totum dictum tempus duorum annorum, sicut melius dici potest et *cetera*, sub tali scilicet pacto, facto, retentione et conditione: quod vos per totum dictum tempus faciatis seu fieri faciatis bene, honorifice et complete et sine aliqua diminutione servitium in scolis predictis et in Sede etiam Barchinone et in processionibus et in aliis, prout moris est et debet fieri per magistrum dictarum scholarum. Pretium autem huius venditionis pro omnibus supradictis duobus annis est viginti quatuor librarum monete Barchinone de terno, ad rationem videlicet duodecim librarum pro quolibet anno, quas dicto Bonanato Bos seu michi, eius procuratori, seu cui ipse Bonanatus voluerit, solvatis et solvere teneamini sine dampno et missionibus [...] hoc videlicet modo: quod de ipsis solvatis quolibet anno ipsorum duorum annorum duodecim libras. De quibus solvatis / in primo kalendas iamdicti mensis^e iunii sex libras et in kalendis primis venturis mensis novembris alias sex libras. Et sic deinde in alio sequenti anno et sub eisdem formis residuas duodecim libras persolvatis. Preterea convenio et promitto vobis quod dictus Bonanatus Bos faciet vos et vestros, et quos volueritis, predicta^f per vos empta cum omnibus iuribus et proventibus earum habere, tenere et percipere in pace contra omnes personas per dictos duos

annos. Et quod tenebor vobis et vestris de evictione earum. Et pro hiis complendis, procuratorio nomine quo supra, obligo vobis et ipsius loco bona dicti Bonanati *et cetera*. Ego enim, nomine meo proprio, non teneor vobis et vestris in aliquo de predictis nec bona mea propria sint vobis vel vestris pro predictis in aliquo obligata. Ad hec ego Bernardus⁶ Ferrarii, laudans et approbans omnia et^h singula supradicta et eisdem expresse consentiens, prout melius et plenius superius continentur, convenio et promitto vobis discreto Berengario Bos, procuratori predicto, quod ego infra dictum tempus duorum annorum faciam servitium scholarum dicte Sedis et processionum Sedis predictarum bene et condigneⁱ uti et prout decet et est fieri sollicitum^k pro regimine dictarum scholarum. Et pro pretio predictarum dabo et solvam dicto Bonanato Bos, seu vobis procuratorio nomine eiusdem, aut cui idem Bonanatus voluerit loco sui, dictas viginti quatuor libras, dando et solvendo pro quolibet anno duodecim libras iuxta formam superius^l comprehensam. Et quod in fine dictorum duorum annorum restituam vobis nomine predicto libros predictos et scanna et etiam supradicta, non deterioratos seu deteriorata in aliquo mei culpa, et quod alia pacta predicta per vos superius apposita et adiecta tenebo et observabo, et quod in aliquo non contraveniam aliquo iure *et cetera*. Et pro hiis complendis, procuratorio nomine quo supra, obligo vobis et dicto Bonanato Bos omnia bona mea *et cetera*. Hec igitur que dicta sunt, facimus, paciscimur et promittimus, scilicet ego dictus Berengarius Bos, procurator predictus, vobis dicto Bernardo Ferrarii, et ego dictus Bernardus Ferrarii vobis dicto Berengario Bos, et vobis etiam notario *et cetera*.

Testes: Raimundus Romei, canonicus Barchinone, Raimundus de Cortiliano et Petrus Sartre, scriptores^m.

a. Die martis predicta *escrit al marge esquerre*. - b. *Al marge esquerre clausum traditum*. - c. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. - d. dicto *interlineat*. - e. iamdicti mensis *interlineat*. - f. predicta *interlineat*. - g. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma*. - h. *et manca al ms.* - i. condicne, *al ms. condonee*. - k. *sollitum, entre solli i tum hom cancel·là amb dos punts la sfl·laba ci.* - l. *Segueix ratllat expresatam*. - m. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals*.

1345 Gener 7. Barcelona

Jaume de Montjuïc, jurista i ciutadà de Barcelona, atorga testament i llega al seu fill Berenguer els quatre llibres de dret que ja fa servir a l'escola. Disposa que el seu hereu universal li lliuri els llibres de dret civil Digestum Novum, Infortiatum i Volumen que també li llega. Si no ho fes, l'haurà de compensar amb 130 florins d'or. Li llega també el llibre Speculum Iuris amb el Repertorium de Guillem Duran.

ACB, *Testaments X* - 130.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 106.

Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam publico originali testamento, cuius tenor talis est:

In nomine Domini Ihesu Christi, Patris et Filii et Spiritus Sancti, amen. Ego Iacobus de Monte Iudayco, iurisperitus et civis Barchinone, per Dei gratiam mente sanus, licet corpore eger, desiderans conditionis humane inevitabile debitum prevenire et attendens quod, dum mos viget, interior potest ratio circa ultime voluntatis iudicium salubrius providere, in meo pleno sensu et integra memoria meum facio et ordino testamentum. Ad quod exequendum et complendum, eligo manumissores, fideicomissarios et executores meos et eiusdem testamenti discretum Bernardum de Monte Iudayco, iurisperitum, fratrem meum, et Romeum de Ruvira, generum meum, quibus rogando plenam confero potestatem quod, si me mori contigerit, antequam aliud faciam testamentum, quod ipsi et uterque eorum in solidum, si alius nollet aut non posset interesse ad exequendum presens meum ultimum testamentum, distribuant et ordinent de bonis meis, prout in hoc meo testamento, quod est ultima voluntas mea, scriptum invenerint et ordinatum. Primum volo... Item, dimitto eidem Berengario, filio meo, omnes illos quattuor libros iuris meos, quos ipse Berengarius iam a me tenet in scolis. Et ultra ipsos quattuor libros, volo quod heres meus universalis [Franciscus] infrascriptus det et tradat ipsi Berengario tres libros iuris de illis meis quos teneo ad usum meum, scilicet *Digestum Novum*, *Inforciatum* et *Volumen* ratione legati quod facio sibi de eisdem. Et si predicta nollet facere dictus heres meus, volo quod ipse heres meus det et solvat ipsi Berengario in compensatione dictorum trium librorum centum triginta florenos auri. Lego etiam eidem Berengario, filio meo, *Speculum* meum *iuris* cum *Repertorio* eiusdem, tradendum tamen sibi demum cum venerit de scolis. ...

Actum est hoc septimo idus ianuarii, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo quarto.

Sig+num Iacobi de Monte Iudayco, predicti, qui hec concedo et firmo.

Testes rogati huius testamenti sunt: Bartholomeus Cercós, magister Bernardus de Rementol, phisicus, et Berengarius des Quis.

Sig+num Francisci Loral, regia auctoritate notarii publici Barchinone, tenentis scripturas scribanie Petri de Quadres, quondam, notarii publici Barchinone.

[1345 Agost 9. Barcelona]

Constança, vídua de Francesc de Caselles, notari i ciutadà de Barcelona, com a tutora de llurs fills Macià i Francesc, ven pel preu de 16 lliures a Guillem de Baliana, estudiant a l'Estudi de Lleida, el llibre de dret civil Volum amb l'aparat ordinari. Fou mitjancer en la venda Jaume de Camps, corredor públic de la ciutat de Barcelona.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium notularum* 1345 Juliol 27 - 1345 Desembre 22, s.n. [vol. 126]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 109.

[1346 Juliol 11. Barcelona]

Ramon de Soler, escolar i ciutadà de Barcelona, reconeix deure als marmessors de Pere Gavet, doctor en medicina, 51 sous de moneda de Barcelona, per la venda del llibre de medicina Colliget d'Averrois.

ACB, Jordi de VILARRÚBIA, *Capibrevium notularum sive rogationum* 1345 Novembre 9 - 1346 Agost 22, fols. 142v-143r. [vol. 220]

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 116.

[1347 Maig 22. Barcelona]

Jaume de Caldes, clergue tonsurat de la vila de Montblanc, fill de Berenguer de Caldes, agricultor de Montblanc, promet a Pere Martí, rector de l'església de Santa Maria de Vallvidrera, diòcesi de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell com a escolar al servei de la dita església. Jaume de Caldes serà mantingut i rebrà una paga de 30 sous i tots els percaços que li pertanyin, com és costum a la diòcesi de Barcelona.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1346 Novembre 10 - 1348 Abril 24, fol. 75r. [vol. 213]

Ego Iacobus^a de Calidis, clericus tonsuratus de villa Montis Albi, filius Berengarii de Calidis, cultoris de Villa Montis Albi, gratis et cetera, convenio et promitto vobis venerabili Petro Martini, rectori ecclesie Sancte Marie de Valle Vittraria, diocesis Barchinone, quod hinc ad unum annum primum venturum manebo vobiscum^c pro scolari ad opus dicte ecclesie et alias causa faciendi omnia mandata vestra, licita et honesta, die nocteque, iuxta posse. Promittens quod per totum dictum tempus ero vobis patiens et cetera. Et quod non recedam a vobis per totum dictum tempus sine vestri licentia. Quod si fecero et cetera. Et emendabo et cetera. Et restituam dampna et cetera. Et obligo me et bona et cetera. Et iuro et facio homagium. Ad hec ego dictus Petrus Martini, rector predictus, laudans predicta, promitto vobis quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu. Et colam vos sanum et infirmum secundum consuetudinem Barchinone. Et dabo vobis pro solidata dicti temporis triginta solidos et omnes census quos vobis pertinent, prout moris est in diocesi Barchinone. Et obligo bona et cetera.

Testes: Iacobus de Torrente, cursor mancipiorum, Andreas de Manso et Petrus de Plano, scriptores.^d

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i les abreviatures iur (iuravit) homa (fecit homagium) per a indicar el jurament i l'homenatge. - b. clericus... Albi interlineat. - c. Segueix ratllat causa faciendi. - d. Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada. Al marge esquerre, la nota que indica la cancel·lació Fuit cancellata de voluntate partium.

1347 Agost 3. Barcelona

Berenguer Gamir, clergue tonsurat de la diòcesi de Vic, promet a Constança, vídua de Mateu Civader, que durant dos anys s'estarà amb ella com a mestre dels seus fills i que la servirà. Berenguer Gamir serà mantingut i rebrà una paga de 50 sous el primer any i de 60 sous el segon any.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1346 Novembre 10 - 1348 Abril 24, fol. 108v. [vol. 213]

Die veneris, III° nonas mensis augusti, anno predicto.

Ego Berengarius^a Guamir, clericus tonsuratus diocesis Vicensis, gratis et cetera, convenio et promitto vobis domine Constantie, uxori venerabilis Mathei Civaderii, quondam, quod^b a prima die mensis septembris proxime ventura^c ad duos annos tunc^d primos venturos manebo vobiscum pro magistro filiorum vestrorum^e et alias causa faciendi omnia mandata vestra, licita et honesta, die nocteque. Promittens vobis quod per totum dictum tempus ero vobis patiens et cetera. Et quod non recedam a vobis per totum dictum tempus. Quod si fecero, dono vobis plenum posse quod possitis me in posse vestro et cetera. Et restituam si quod malum et cetera. Et obligo vobis et cetera. Ad hec ego dicta Constantia,^f laudans predicta, promitto vobis quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu, prout vos decet. Et colam vos sanum et cetera. Et dabo vobis pro solidata primi anni quinquaginta solidos, et secundi anni sexaginta solidos. Et obligo vobis omnia bona.

Testes: [...] sutor, civis Barchinone, et Bernardus de Tarrós [...] Vicensis, ac Petrus de Plano, scriptor.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. Segueix ratllat hinc ad duos annos. - c. Segueix ratllat manebo vobiscum. - d. tunc interlineat. - e. vestrorum, al ms. vestro. - f. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma - g. El mal estat del protocol impedeix la lectura d'alguns mots de l'instrument, cosa que indiquem amb [...].

[1347 Desembre 4. Barcelona]

Francesc Burguet, mestre de les escoles de gramàtica de Barcelona, lliura durant un any les seves escoles a Pere de Matoses, clergue tonsurat de la vila de Piera, per tal que aquest les regeixi i administri. Francesc Burguet rebrà un terç dels emoluments dels escolars i, en el cas que Francesc Burguet volgués treballar-hi, en rebrà la meitat.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1346 Novembre 10 - 1348 Abril 24, fol. 154v [vol. 213]

Franciscus^a Burgeti, magister scholarum gramatice Barchinone, gratis et ex certa scientia, ad unum annum primum venturum trado et comando vobis Petro de Matoses, clerico tonsurato de villa Apiarie^b, scholas meas regendas et gubernandas [...] prout melius fieri poterit sub tali conditione: quod de omnibus emolumentis que vos habebitis de scholaribus ipsius, detis^d michi tertiam [...] residuas duas partes. Et ita promito teneri per totum dictum tempus. Petrus Matoses promisit complere predicta et alibi bene [...] quod si ego dictus Franciscus vellem laborare, haberetis michi dare medietatem.

Testes: Petrus Maymó, civis Barchinone, Franciscus [...].

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - b. Segueix ratllat predictas. - c. El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument, la qual cosa indiquem amb [...]. - d. Segueix ratllat nobis.

1348 Setembre 20. Barcelona

Pere Sunyer, clergue tonsurat, fill de Jaume Sunyer, que viu a Vic, promet a Arnau Llull, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell, per tal d'ensenyar de lletra als seus fills i que el servirà. Pere Sunyer serà mantingut i rebrà una paga de 50 sous.

ACB, Francesc de PUIG, *Manual* 1348 Agost 21 - 1349 Febrer 14, s.n. [vol. 233]

Die sabbati, duodecimo kalendas octobris, anno predicto.

Ego^a Petrus^b Sunyerii, clericus tonsuratus, filius Iacobi Sunyerii,^c habitatoris Vici,^d conventio et promitto vobis venerabili Arnaldo Lulli, civi Barchinone, quod a proximo preterito festo Beate Marie mensis septembris ad unum annum primum et continue venturum, manebo vobiscum pro^e docendo filios vestros et alias pro serviendo vobis *et cetera*. Promittens vobis *et cetera*. Et quod non recedam *et cetera*. Quod si fecero *et cetera*. Et obligo me et bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Ad hec ego dictus Arnaldus^f, laudans predicta *et cetera*, promitto vobis^g providere in cibo et potu, et dare pro solidata quinquaginta solidos: videlicet, medietatem in medio anni et alteram medietatem in fine dicti anni. Et etiam colere *et cetera*. Et obligo bona *et cetera*.

Testes: Antonius de Villa Peguta et Petrus Vendrelli, scriptor Barchinone.

a. *Al marge esquerre* I solidum. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament*. - c. *Segueix ratllat civis*. - d. *Segueix ratllat quod*. - e. *Segueix ratllat adiscendo*. - f. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*. - g. *Segueix ratllat dare*.

56

1349 Febrer 25. Barcelona

Pere Ramon, del castell de la Roca, de la diòcesi d'Elna, promet a Berenguer Mascaró, rector de l'església Corró d'Amunt, que s'estarà amb ell com a escolar, per servir l'església de Sant Feliu del Racó. Pere Ramon serà mantingut i rebrà una paga.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1346 Novembre 10 - 1348 Abril 24, fol. 186r-v. [vol. 213]

Die lune, VI° kalendas martii, anno predicto.

Ego Petrus^a Raymundi, de castro de Rocha, Elnensis diocesis, gratis *et cetera* [...] venturum conventio et promitto vobis Berengario Mascaroni, rectori ecclesie de Corrono Superiori, quod manebo vobiscum pro scolari in ecclesia Sancti Felicis [del Racó] et alias causa faciendi mandata vestra, licita et honesta. Et quod ero [...] a vobis. Et emendabo si quos dies. Et restituam [...] hiis obligo vobis omnia bona mea *et cetera*^d. Et iuro. Et facio homagium secundum [...] consuetudines Cathalonie. Ad hec ego Berengarius^d Mascaroni, predictus [...] et tradam vobis pro solidata et [...] *et cetera*. Et procurabo ecclesiam predictam et omnia [...].

Testes: venerabilis [...] de Villa [...].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument, cosa que indiquem amb [...].* - c. *omia... et cetera interlineat.* - d. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - e. *Segueix ratllat bona mea.*

57

1351 Març 31. Barcelona Cf. 150/1*

58

1351 Abril 13. Barcelona Cf. 151/1 bis

59

[1351 Novembre 10. Barcelona]

Guillem de Callarons, clergue tonsurat, fill de Pere Callarons, de la parròquia de Sant Feliu de Torelló, promet a Ferrer Olot, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per tal d'ensenyar de lletra, bons costums i doctrina a Bernat i

* Aquest document correspon al primer dels publicats en aquesta revista l'any 1993, volum 12. El número 150 correspon a la pàgina del volum 12, i 1 al número del document.

Berenguer, fills del difunt Francesc de la Sala. Promet també que no portarà els nens a cap lloc que li hagi estat prohibit, sota una pena d'onze lliures. Guillem de Callarons serà mantingut i rebrà una paga de 8 lliures.

ACB, Francesc de PUIG, *Manual* 1351 Març 30 - 1352 Juliol 16, s.n. [vol. 234]

Ego Guillelmus^a de Caularons^b, clericus tonsuratus, filius Petri Callarons, de parrochia Sancti Felicis de Torelione, gratis et ex certa scientia convenio et promitto vobis Ferrario Oloti, civi Barchinone^c, quod a medio presentis mensis novembris ad unum annum primum continue^d venturum manebo vobiscum causa docendi Bernardum et Berengarium, filios Francisci de la Sala, quondam, scientiam, bonos mores et doctrinam, et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris *et cetera*. Promittens vobis quod non recedam *et cetera*. Quod si fecero *et cetera*. Promitto etiam vobis quod non ducam nec associabo dictos Bernardum et Berengarium in aliquo loco^e per vos michi prohibito. Et predicta promito sub pena undecim librarum. De qua pena adquiratur vobis medietas et altera medietas domino episcopo Barchinone. Et obligo bona mea et iuro *et cetera*. Ad hec ego dictus Ferrarius^f, laudans predicta, et promito vobis providere in cibo et in potu, et dare vobis pro solidata dicti anni octo libras. Et obligo bona mea *et cetera*.

Testes: Antonius Rovira, clericus tonsuratus, Bertolomeus Sautra et Petrus Terrades, cives Barchinone.^g

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. Caulerons interlineat i escrit damunt Callarons ratllat. - c. Barchinone interlineat i escrit damunt dicte civitatis ratllat. - d. continue interlineat. - e. in aliquo loco interlineat. - f. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. - g. Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.

1353 Abril 25. Barcelona

Fra Galceran de Tarba, de l'orde dels Frares Menors, lector de la Seu de Saragossa, reconeix haver rebut del noble Lope, comte de Luna, 200 sous que li havia promès per a poder estudiar a l'Estudi de Pisa.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium notularum* 1353 Febrer 17 - 1353 Maig 17, s.n. [vol. 145]

Die iovis, XV^a die aprilis, anno predicto.

Ego frater Galcerandus^a de Tarba, de ordine Fratrum Minorum, lector Sedis Cesarauguste, confiteor et recognosco vobis venerabili Petro de Barricelas, civi Barchinone, quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem ducentos solidos Barchinone, quos vos michi dare debebatis pro domino nobili Luppo, Dei gratia comitte de Luna, quosque dictus dominus comes de Luna michi dare promissit in adiutorium studendi in studio Pisano [...]^b. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non recepte pecunie, et doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus, facio vobis et vestris presentem apocham de soluto.

Testes: frater Iohannes de Vallibus [...]^c.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *El rellogat del protocol impedeix la lectura d'algun mot de l'instrument.* - c. *Una taca d'humitat impedeix la lectura del segon testimoni. Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

61

1353 Juliol 9. Barcelona

Bartomeu Oller, prevere, de la vila de Cervera, promet a Jaume Soldevila, ciutadà de Barcelona, que durant un any servirà la capella de l'altar de Santa Maria Magdalena, construïda en la parròquia de Sant Pere de Gavà. Jaume Soldevila haurà de proporcionar a la capella tot el que calgui per al culte i un escolar.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1353 Juny 13 - 1353 Setembre 12, fols. 33v-34v. [vol. 146]

Die martis, intitulata nona die mensis iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o tertio.

Sit omnibus notum quod ego Bartholomeus Ollerii, presbiter ville Cervarie, a primo videlicet die mensis augusti proxime instantis ad unum annum tunc continue sequentem, promitto et convenio vobis Iacobo Soldevilla, civi Barchinone, quod ego serviam fideliter, legaliter atque bene capellam altaris Sancte Marie Magdalene, constructam in parrochia Sancti Petri de Gavano, apud locum vocatum Cigiar, et quod iuxta posse et vires meos^b faciam in dicta capella officium divinum, quod est assuetum fieri per alios qui dictam capellam servierunt, scilicet per unam diem septimane^c in loco dicto *a Cigiar* et per alios dies continue *a la Rocha*. Vos vero provideatis michi in candelis cereis, hostiis et aliis necessariis ipsi capelle. Et etiam provideatis michi in quodam scolari, qui serviat michi et dicte capelle

sine aliqua missione mea. Et pro predictis omnibus et singulis per me tenendis et observandis, obligo vobis et vestris, et aliis quorum interest vel intererit, et notario subscripto, tanquam publice persone, hec a me pro personis quarum interest vel intererit legitime stipulanti ac paciscenti, omnia bona mea, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, iuro sponte in animam meam per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta tenere, attendere et observare et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Logerium vero meum^d predictorum est quindecim libre monete Barchinone de terno. De quo logerio tradidistis et deliberavistis michi bene et plenarie ad voluntatem meam quinquaginta solidos Barchinone. Residuos vero solvatis michi per quatuor terminos seu per quatuor solutiones anni sine aliqua missione mea. Ad hec ego Iacobus^e Soldevilla, consentiens omnibus et singulis supradictis, promitto vobis dicto Bartholomeo Ollerii quod ego providebo dicte capelle de candelis cereis, de hostiis et aliis necessariis dicte capelle et de uno scolari^f, et quod solvam vobis predictas quindecim libras per terminos et solutiones predictas sine aliqua missione vestra. Et pro^h iis complendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, iuro sponte in animam meam per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta tenere, attendere et observare et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Volentes et consentientes nos dicte partes ad invicem quod de predictis omnibus et singulis possint fieri duo publica instrumenta, unum videlicet utrique parti nostrum per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone, nona die mensis iulii, anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o tertio.

Sig+num Bartholomei Ollerii. Sig+num Iacobi Soldevilla, predictorum, qui hec laudamus, firmamus et iuramus.

Testes huius rei sunt: Ferrarius de Pratis, civis Barchinone, et Franciscus Rossilionis, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament.* - b. *iuxta posse et vires meos interlineat.* - c. *scilicet per unam diem septimane interlineat.* - d. *meum interlineat.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - f. *Segueix ratllat sine aliq.*

63

1353 Agost 10. Barcelona Cf. 152/3

64

[1354 Març 22. Barcelona]

Guillem de Mosqueroles, procurador de Margarida, muller de Francesc de Santcliment, habitant de Càller, traspassa a fra Bernat Ermengol, de l'orde dels Freres Predicadors del convent de Mallorca, en concepte d'ajut en la seva estada a l'Estudi de París, el dret a mil sous damunt els béns de Bernat Ramon i Constança, ciutadans de Barcelona.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium notularum* 1354 Gener 13 - 1354 Maig 5, s.n. [vol. 147]

Ego Guillelmus^a de Moscaroles, civis Maioricarum, gratis et ex certa scientia in solutione et satisfactione mille solidorum monete Barchinone de terno, quos domina Margarita, uxor venerabilis Francisci de Sancto Clemente, habitatoris castri Callari, gratiose concessit vobis venerabili fratri Bernardo Ermengaudi, de ordine Fratrum Predicatorum conventus^b Maioricarum, in auxilium spensarum per vos faciendarum in studio Parisiensi, in quo causa studendi accedere debetis, quos per me dari voluit pro duobus mille solidis Barchinone, quos, facta percontatione inter me et dictam ipsam dominam, sibi dare debeo ipsi domine Margarite pro omnibus iuribus sibi competentibus in et super bonis que fuerunt Bernardi Jana, quondam, civis Barchinone, primi viri sui, tam ratione dotis sue et augmenti quam bonorum parafernaliū suorum, dono et cedo ac etiam mando vobis et vestris, et quibus velitis, omnes actiones et iura michi competentes et competere debentes in^c et super bonis Bernardi Raymundi et Constantie, uxoris eius, civium Barchinone, ratione mille solidorum solvendorum^d per totum mensem augusti proxime venturum de illis duobus mille solidis quos dicti coniuges scripserunt et solvere promiserunt michi sub pena tertii in libro curie vicarie Barchinone, XII die martii, anno infrascripto, prout per ipsam scripturam aparet. Quibus iuribus et actionibus supradictis possitis vos et vestri, et quos volueritis, uti et experiri agendo, deffendendo, excipiendo et replicando, et singula querelam sive retroclama necnon apochas, diffinitiones et cessiones faciendo, et omnia alia faciendo in iudicio et extra iudicium, quecumque et quemadmodum ego poteram ante huiusmodi cessionem et possem nunc et etiam quandocumque. Ego enim facio et constituo vos in hiis dominum et procuratorem in rem vestram propriam ad faciendum inde vestre libitum voluntatis. Insuper convenio et promitto vobis quod predictam cessionem tenebor et observabo imperpetuum et quod in aliquo non contraveniam aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et ut predicta maiori

gaudeant firmitate, non vi nec dolo set sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta tenere et observare et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Hec igitur que dicta sunt, facio, promitto et paciscor cum hoc publico instrumento, in hiis vicem epistole gerenti, vobis dicto venerabili fratri Bernardo Ermengaudi, licet absenti, et venerabili fratri Iohanni Gamir, priori domus Barchinone, eiusdem ordinis, presenti et hoc instrumentum et contenta in eo pro vobis et nomine vestro recipienti, ac vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro eo et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti, ac etiam legitime stipulanti.

Testes: religiosus frater Michael de Raga, conventus domus Barchinone dicti ordinis, et Nicholaus Martini, habitator Maioricarum, et Antichus Brugalli, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *conventus interlineat.* - c. *Segueix ratllat est.* - d. *Segueix ratllat partium.*

65

1354 Juny 10. Barcelona Cf. 153/4

66

1354 Setembre 6. Barcelona

{..} Colell, fill de Pere Colell, de la parròquia de Sant Pere de Torelló, promet a Saureta de Requesens que durant un any s'estarà amb ella per ensenyar de lletra, a l'escola, al seu fill Huguet i servir-la i, sa o malalt, en rebrà manutenció.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1354 Maig 25 - 1355 Abril 25, s.n. [vol. 102]

Die sabbati, VI^a die mensis septembris, anno predicto.

[..]^a Colell^b, filius Petri Colell, de parrochia Sancti Petri de Torayó, diocesis [Vicensis] per firmam et sollempnem stipulationem convenio et promitto vobis^c [...] domine Saurete de Recasens^d quod a festo Sancte Marie mensis septembris proxime venturo ad unum annum primum continue venturum, manebo vobiscum causa addicendi Huguetum, filium vestrum, in scolis et alias serviendi vobis in omnibus mandatis, licitis et honestis, michi factis [...] secundum meum posse. Promittens vobis quod ero vobis bonus, fidelis, legalis, humilis et patiens. Quod non recedam a vobis per totum dictum tempus sine vestri licentia^e. Et si fecero, promitto vobis smendare omnes dies quibus a vobis absens fuero tam ratione fuge, tam ratione infirmitatis [...] ex quacumque alia ratione *et cetera*. Et smendare vobis^f, quod absit, si vobis^g infra dictum tempus aliqua dampna per me sustinueritis. Et pro hiis complendis, obligo vobis omnia bona mea. Et iuro *et cetera*. Ad hec ego Saureta^h, predicta, laudans predicta, convenio et promitto vobis quod providebo vobis per totum tempus sanum *et cetera*ⁱ in comestione et potu. Et pro hiis complendis *et cetera*. Et iuro *et cetera*.

Testes: Franciscus Sarengol, presbiter, et Petrus Guitardi, scriptor.

a. *El mal estat del protocol impedix la lectura de part de l'instrument. Indiquem les parts il·legibles amb [...]*. - b. *Segueix ratllat de.* - c. *Segueix ratllat venerabili.* - d. *Segueix ratllat uxori.* - e. *sine vestri licentia interlineat.* - f. *vobis interlineat.* - g. *vos interlineat i escrit damunt vobis ratllat.* - h. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - i. *Segueix ratllat et dabo vobis pro solidata.*

1354 Novembre 26. Barcelona Cf. 154/5

[1355 Maig 15. Barcelona]

Guillem de Vilar, prevere i beneficiat de l'altar de Santa Maria de l'església de Sant Llorenç, promet a Guillem Saguer, rector de l'església de Sant Pere de Gelida, que durant un any s'estarà amb ell i li farà de vicari al servei de la dita església i la seva escrivania. Guillem de Vilar serà mantingut en aliments, rebrà una paga de

9 lliures i la quarta parts del emoluments de l'escrivania, i disposarà d'un escolar que el serveixi.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1355 Maig 11 - 1356 Juny 25, fol. 3r. [vol. 103]

Ego Guillelmus^a de Vilario, presbiter, beneficiatus altaris^b Sancte Marie^c, constructi in ecclesia Sancti Laurentii [...] -delle, diocesis Barchinone, gratis *et cetera*, convenio et promitto vobis discreto Guillelmo Sagerii, rectori ecclesie Sancti Petri de Gilida, dicte diocesis, quod^e a prima die mensis iunii proxime^f venturi ad unum annum^g primum et continue venturum, manebo vobiscum pro vicario dicte ecclesie, per me dicta ecclesia regenda, inutilia evitando et utilia perquirendo secundum posse^h [...]. Promittens vobis quod ero fidelis et legalis, humilis et patiens. Et quod non recedam a dicto servitioⁱ per totum dictum tempus sine vestri licentia. Et si fecero, promitto *et cetera*. Et promitto vobis smendare^l omnia dampna *et cetera*. Et promitto scribaniam dicte ecclesie regere, retinendo michi quartam partem lucrorum et sdevenimentorum dicte scribanie^m [...]. Et pro hiis complendis, obligo vobis omnia bona mea *et cetera*. Et iuro *et cetera*. Ad hec ego dictus Guillelmus^a Sagerii, predictus, laudans et approbans *et cetera*, confiteor et promitto vobis Guillelmo de Vilario, predicto, quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu,^o sicut vobis debeat. Et quod dabo vobis scolarem qui serviet vobis. Et quod^p dabo vobis pro^q solidata dicti anni novem libras, solvendo medietatem in primo venturo festo Sancti Michaelis et aliam medietatem in fine anni^r. Et quod vos regatis bene dictam scribaniam et quod retineatis penes vos quartam partem lucrorum, dando michi residuum. Et pro hiis complendis *et cetera*. Et iuro.

Testes: discreti Petrus de Serris, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, Bernardus de [...] de Molendinis, presbiter, et Petrus Guitardi, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *altaris interlineat.* - c. *Segueix ratllat eccl.* - d. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Indiquem les parts il·legibles amb [...].* - e. *Segueix ratllat hinc.* - f. *Segueix ratllat tra.* - g. *annum interlineat.* - h. *inutilia... posse interlineat.* - i. *a dicto servitio interlineat.* - k. *Segueix ratllat vobis emendare omnes dies quibus a vobis abesse fuero tam ratione fuge quam infirmitatis vel alias.* - l. *Segueix ratllat un mot il·legible.* - m. *Et promitto... scribanie interlineat.* - n. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - o. *Segueix ratllat et.* - p. *Segueix ratllat si promittetis.* - q. *Segueix ratllat solidata.* - r. *novem libras... fine anni interlineat.*

1356 Febrer 3. Barcelona

Guillem Vilar, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, reconeix haver rebut de Ferrer Alot, mercader, ciutadà de Barcelona, 12 lliures per les despeses fetes durant un any en la manutenció de Berengueró Ferrer de la Sala, fill del difunt Francesc Ferrer de la Sala, ciutadà de Barcelona; 40 sous són en paga per haver ensenyat al dit Berengueró cant i bons costums; i 40 sous per l'ús per part del dit Berengueró dels paraments de la seva llar.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu* 1355 Desembre 29 - 1356 Juny 1, s.n. [vol. 241]

Sit omnibus manifestum quod ego Guillelmus^a Vilarii, presbiter et beneficiatus in Sede Barchinone, confiteor et recognosco vobis Ferrario Aloti, mercatori, civi dicte civitatis, quod de voluntate Bernardoni^b Ferrarii de la Sala et Berengaroni^c Ferrarii de la Sala, fratrum, filiorum Francisci Ferrarii de la Sala, quondam, civis dicte civitatis, quorum tutor fuistis, solvistis michi numerando ad meam voluntatem de bonis eorum sexdecim libras monete Barchinone de terno, videlicet duodecim libras pro alimentis per me prestitis dicto Berengarono Ferrarii de la Sala per totum unum annum, qui finivit in festo Epiphanie Domini proxime transacto, et quadraginta solidos pro salario meo, eo quia docui dictum Berengaronum cantum et alios bonos mores, et residuos quadraginta solidos pro ademprivo quod dictus Berengaronus Ferrarii de la Sala habuit de lecto, supellectilibus et aliis apparatibus^d hospitii mei per dictum tempus unius anni. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie, et doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus, ffacio vobis et vestris et dictis Bernardono et Berengarono Ferrarii de la Sala^e et suis de predictis sexdecim libris per vos michi, ut predictur, exsolutis bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicut melius dici potest et intelligi, ad vestrum vestrorumque et dictorum Bernardoni et Berengaroni salvamentum et bonum intellectum. Promitens quod nunquam conveniam nec conveniri faciam vos nec dictos Bernardonum et Berengaronum super predictis sexdecim libris vel aliqua parte ipsarum nec ratione [...] earum in iudicio et extra iudicium. Nos itaque dicti Bernardonus^a Ferrarii de la Sala et Berengaronus^b Ferrarii de la Sala^c confitemur et recognoscimus vobis dicto Ferrario Aloti quod dictas sexdecim libras solvistis dicto Guillelmo Vilarii de voluntate nostra.

Actum est hoc Barchinone, tertia die mensis februarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto.

Sig+num Guillelmi Villarii, predicti, qui hec laudo et firmo. Sig+num Bernardoni Ferrarii de la Sala. Sig+num Berengaroni Ferrarii de la Sala, predictorum, qui hiis consentimus et ea laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt: Raimundus Plana, beneficiatus in Sede Barchinone, et Bernardus Savanera, scriptor Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. *Id - c. Id.* - d. *Segueix ratllat dicti.* - e. *Segueix ratllat de pre.* - f. *Un estrip afecta a part del text.* - g. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. Segueix ratllat* Et Bernardus. - h. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.* - i. *Segueix ratllat predictis.*

70

1356 Juliol 28. Barcelona

Mateu de Caselles, fill del difunt Pere de Caselles, ciutadà de Vic, promet a Bernat Curell, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, que durant un any s'estarà amb ell per ensenyar als seus fills bons costums, ciència i doctrina i el servirà. Mateu de Caselles serà mantingut i rebrà una paga de 6 lliures.

ACB, Francesc de PUIG, *Capbreu* 1356 Juny 1 - 1356 Novembre 6, s.n. [vol. 242]

Die iovis, vicesima octava die mensis iulii, anno predicto.

Si omnibus manifestum quod ego Matheus^a de Casellis, filius Petri de Casellis, quondam, civis Vici, convenio et promitto vobis venerabili Bernardo Curelli, de domo domini regis, civi Barchinone, quod a proximo venturo festo Sancte Marie mensis augusti ad unum annum ex tunc primum et continue venturum morabor vobiscum causa docendi filios vestros bonos mores, scientiam et doctrinam, et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis, die noctuque, iuxta meum posse. Promittens vobis quod per totum dictum tempus ero vobis patiens, fidelis, humilis, legalis et obediens, diligens et intentus, commodum et utilitatem vestram et rerum et bonorum vestrorum in omnibus perquirendo et dampnum totis meis viribus evitando. Et quod infra dictum tempus a vobis non recedam absque vestri licentia et permissu. Et si fecero, dono et concedo vobis plenam et liberam facultatem quod vos vestra propria auctoritate et sine fatica et requisitione mea et alicuius curie et persone possitis me ubique capere et captum in vestrum posse reducere. Et quod in fine dicti temporis emendabo vobis omnes dies quibus a vobis absens fuero, et si quod malum vel dampnum vobis aut bonis vestris fecero seu intulero culpa mei. Et pro hiis complendis et attendendis et observandis, obligo vobis et vestris^b me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta attendere, complere et tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Ad hec ego dictus Bernardus^c Curelli, laudans predicta et eisdem consentiens, prout superius continentur, convenio et promitto vobis dicto Matheo de Casellis quod per totum dictum tempus providebo vobis in cibo et potu. Et dabo vobis pro solidata vestra dicti temporis sex libras monete Barchinone de terno. Et colam vos sanum et infirmum ad bonam consuetudinem Barchinone. Et pro

hiis complendis et attendendis, obligo vobis omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Actum est hoc Barchinone, vicesima octava die mensis iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto.

Sig+num Mathei de Casellis, predicti, qui hec laudo, firmo et iuro. Sig+num Bernardi Curelli, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Raymundus sa Guardia, clericus tonsuratus diocesis Vicensis, et Francischus Serra, habitator Barchinone.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el iurament.* - b. *Segueix ratllat omnia.* - c. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.*

71

1356 Octubre 1. Barcelona

Pere Llobet, beneficiat a la Seu de Barcelona, mestre de les escoles de cant de la mateixa, ven per tres anys les dites escoles de cant de la Seu de Barcelona a Pere de Roca, beneficiat a la Seu de Barcelona, per 6 lliures cada any i la meitat del emolument de les mateixes.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1355 Maig 11 - 1356 Juny 25, s.n. [vol. 103]

Ego^a Petrus^b Luppeti, beneficiatus in Sede Barchinone, magister scholarum cantus eiusdem Sedis, gratis et cetera, a primo venturo festo Carnisprivii ad tres annos ex tunc primos et continue venturos, vendo vobis discretis Guillelmo de Vilario et Petro Rocha, beneficiatis in dicta Sede, et quibus velitis, per totum dictum tempus predictas scholas cantus cum omnibus oneribus et emolumentis earumdem. Et cedo actiones^c. Pretium est ad rationem^d sex librarum pro quolibet anno^e, solvendarum pro quolibet anno infra annum, cum medietate esdevenimentorum. Promitto teneri de evictione. Obligo bona mea et iuro. Et nos dicti emptores promittimusolvere dictum pretium sex librarum^f quolibet anno infra annum. Et obligamus bona nostra et iuramus.

Testes: discretus Petrus de Vilatorta, beneficiatus in Sede^g, et Petrus Febrer, clericus tonsuratus^h.

a. *Al marge esquerre persolvit.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - c. *Segueix ratllat promitto vobis tenere de evictione eorum.* - d. *ad rationem interlineat.* - e. *pro quolibet anno interlineat.* - f. *sex librum interlineat.* - g. *beneficiatus in Sede interlineat.* - h. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*

72

1357 Gener 9. Barcelona Cf. 155/6

73

1359 Març 9. Barcelona Cf. 155/7

74

1359 Març 14. Barcelona Cf. 156/8

[1359 Maig 4. Barcelona]

El Capítol de la Seu de Barcelona mana que quatre nois escolars serveixin a la sagristia: dos entre 15 i 20 anys, i altres dos entre 10 i 15 anys. Ajudaran en tot allò que pertoca a la sagristia: tocar les campana per al culte, tenir cura dels llibres de cor, ajudar a missa i servir a l'altar major cada dia, canviar les capes, portar els bordons, etc. Dos dormiran sempre a la sagristia. Tots faran torns setmanals: un dels grans i un dels petits faran el dit servei i els altres dos podran anar a l'escola o a l'indret que els calgui. Tots serviran a la missa major a l'altar de la Santa Creu i els diumenges i festes a les misses de Santa Eulàlia i altres que els manin. Rebran una paga total de 35 lliures: els grans, a mitges, 12 lliures per la seva paga i 8 lliures pels vestits; els petits, també a mitges, 9 lliures per la paga i 6 lliures pels vestits. Aquests escolars seran triats entre els pobres els peus del quals seran rentats a la Quaresma.

ACB, *Liber camisiae*, fol. 18r.

RUBIÓ, *Documentos*, n° 23 (parcial)

Item^a, ad decus Ecclesie et ornatum et ut melius et pulcrius et securius que agenda sunt per regentes subsacristiam, vestimenta plicando et alia arnesia decenter et debite gubernando, ordinarunt quod in dicta sacristia seu thesauraria sint quatuor pueri: duo etatis de XV usque ad XX^{ti} annos et alii de X usque ad XV, qui adiuvent in omnibus agendis et gubernandis in sacristia et ecclesia, prout presbiteris, quibus eadem regenda comittuntur, videbitur expedire, scilicet squillam pro matutinis pulsando, libros chori claudendo et alias custodiendo, in missis Beate Marie et Sancte Eulalie iuvando, in altari maiori die quolibet serviendo, mudando capas et burdones ad chorum portando et eas apparenter tenendo, in sacristia iacendo et alias necessaria exercendo, prout presbiteris, quibus eadem sacristia regenda comittitur, videbitur expedire. Et fiat sic quod semper duo de ipsis pueris iaceant in sacristia predicta, scilicet unus de magnis et unus de parvis una settimana, et alii duo alia. Et illi duo qui non iacebunt, sint in ecclesia, antequam missa Beate Eulalie incipiatur, et serviant in eadem, aliis qui iacuerunt in sacristia, si voluerint, ad scholas vel alibi pro eorum utilitate ituris, nisi ibi necessarii sint pro tunc. Omnes vero quatuor intersint in omnibus missis maioribus in altari Sancte Crucis et in aliis horis causa necessaria exercendi. In diebus vero dominicis et aliis festivitibus omnes intersint in missis Sancte Eulalie matutinis et aliis horis necnon diebus aliis, prout expediens fuerit. Que omnia relinquimus illis dominis canonicis quibus sacristia ipsa comiteretur vel etiam est comissa. Et quia dignus est mercennarius mercede sua, fuit ordinatum ut de hiis que recipit Elemosina pro pauperibus de mandato dentur pueris predictis pro eorum laboribus triginta quinque libre, que inter ipsos sic dividantur: habeant maiores pro salario duodecim libras et pro vestiario octo libras; minores vero pro salario novem libras et pro vestiario sex libras, que iuxta dictam taxationem equaliter dividantur. Et quod omnes predicti quatuor induantur honeste pro dicto pretio et de eodem panno et colore. Item, quod predicti

pueri sint illi quorum pedes lavantur in Quadragesima et habeantur pro pauperibus de mandato.

a. *Al marge esquerre* De scolaribus regentibus subsacristiam.

76

1359 Novembre 14. Barcelona Cf. 158/9

77

1360 Març 3. Barcelona Cf. 159/10

78

1361 Gener 27. Barcelona Cf. 160/11

[1361 Abril 17. Barcelona]

Pere Llobet, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, mestre de les escoles de cant de la mateixa, reconeix haver rebut de Pere de Roca, beneficiat a la Seu de Barcelona i regent de les dites escoles o de l'ofici de cant, el preu pactat per la venda de les dites escoles i les altres quantitats a ell degudes per raó de les dites escoles.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 66v. [vol. 104]

Ego Petrus^a Luppeti, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, magister scholarum cantus dicte Sedis Barchinone, confiteor et recognosco vobis discreto Petro Rocha, presbitero^b, subdiachono ecclesie^c dicte Sedis Barchinone, regenti pro me^d dictas scholas sive officium cantus dicte Sedis, quod satisfecistis^e michi bene *et cetera* super omnibus et singulis^f pretiis et aliis peccunie quantitibus, que et quas vos michi debueritis ratione dictarum scholarum sive dicti officii, a toto^g tempore quod vos uti incepistis^h dictis scholis sive dicto officio usque ad primam diem mensis octobris proxime preteriti. Et ideo renunciando, facio vobis et vestris^b nedum de predictis omnibus et singulis, sedⁱ etiam de omnibus et singulis questionibus, petitionibus et demandis, quas ego possem facere, proponere *et cetera*, bonum et perpetuum finem *et cetera*.

Testes: Andreas Balagarii et Petrus Terrés et Petrus Guitardi, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *presbitero interlineat.* - c. *Segueix ratllat st.* - d. *pro me interlineat.* - e. *satisfecistis interlineat.* - f. *toto interlineat.* - g. *Segueix ratllat.* - h. *Segueix ratllat de j.* - i. *Segueix ratllat e.*

[1361 Abril 17. Barcelona]

Pere Llobet, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, mestre de les escoles de cant de la mateixa, ven per 6 lliures cada any durant quatre les dites escoles de cant de la Seu de Barcelona, a Pere Roca, prevere i sots-diaca de la dita Seu.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 67r. [vol. 104]

In alio instrumento. Ego dictus Petrus^a Luppeti, presbiter et beneficiatus in dicta Sede et magister dictarum scholarum sive officii ipsarum, a prima die mensis octobris proxime venturi ad quatuor annos^b ex tunc proxime subsequentes, vendo et ex causa venditionis concedo vobis discreto Petro Rocha, presbitero, subdiacono dicte Sedis, et vestris et quibus velitis, per totum dictum tempus officium scholarum cantus dicte Sedis, per vos more solito deservendum et prout per predecessores vestros est regi assuetum,^c cum omnibus suis iuribus et pertinentiis. Hanc itaque venditionem et ex causa venditionis^d concessionem facio vobis per totum dictum tempus, sicut melius dici potest *et cetera*. Promittens vobis quod^e predictum officium faciam vos et vestros habere et possidere *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo bona mea. Pretium^f vero predictorum est sex librarum Barchinone pro quolibet^g anno dictorum quatuor annorum, solvendarum quolibet anno. Ad hec ego Petrus Rocha, predictus, laudans, approbans *et cetera* confiteor et promitto vobis dicto discreto Petro Luppeti quod per totum dictum tempus regam dictas scolas et officium earundem^h, prout est regere assuetum. Et quod solvam vobis predictas sex libras quolibet anno pro pretio dicti officii. Et pro hiis complendis et attendendis, obligo vobis omnia bona mea *et cetera*.

Testes: Andreas Balaguéri, Petrus de Terra et Petrus Balageri et Petrus Guitardi, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat primos.* - c. *et prout... assuetum interlineat.* - d. *Segueix ratllat concedo vobis.* - e. *Segueix ratllat aliquid.* - f. *Segueix ratllat est.* - g. *pro quolibet interlineat i escrit damunt cuiuslibet ratllat.* - i *Segueix ratllat in.*

1361 Abril 21. Barcelona

Pere Roca, prevere i sots-diaca de la Seu de Barcelona, associa durant quatre anys Guillem de Figuera, prevere i beneficiat a la Seu de Barcelona, en la compra a mitges de les escoles de cant de la Seu feta a Pere Llobet, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, mestre de les escoles de cant de la mateixa Seu, les quals ja servia. Guillem Figuera haurà de pagar la meitat del preu de 6 lliures i rebrà la meitat dels guanys aconseguits pel regiment de les mateixes.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 70r. [vol. 104]

Noverint universi quod ego Petrus^a Rocha, presbiter, subdiachonus Sedis Barchinone, gratis et cetera, a prima die mensis octobris proxime venturi usque ad quatuor annos ex tunc^b primos venturos, acolligo vos discretum Guillelmum Figera, presbiterum, beneficiatum in Sede Barchinone, in emptione medie per medium emptionis^c quam ego^d feci discreto Petro Luppeti, beneficiato in Sede Barchinone et magistro scholarum cantus dicte^e Sedis Barchinone, de dictis scolis dicti^f cantus dicte Sedis, per vos una mecum per totum dictum tempus more solito deservendis^g, sic quod vos habeatis medietatem de omnibus lucris, emolumentis et iuribus dictarum scholarum, que fiunt in dictis scolis. Vos enim teneamini facere servitium, prout iam per vos est fieri assuetum. Et quod vos solvatis medietatem sex librarum pro quolibet^h anno dictorum quatuor annorum, pro quibus dictusⁱ discretus Petrus Luppeti michi vendidit dictas scholas. Et quod ego non teneam solvere nisi medietatem dicti pretii. Et hec promitto vobis sub obligatione omnium bonorum meorum. Ad hec ego dictus Guillelmus^k Figera, predictus, laudans et cetera, promitto vobis discreto Petro Rocha quod per totum dictum tempus deserviam dictas scholas, prout est moris. Et quod solvam medietatem dictarum sex librarum pro quolibet anno dictorum quatuor annorum. Et hec faciam sine omni dilatione et cetera. Et pro hiis complendis, obligo vobis omnia bona mea et cetera^l.

Testes: Petrus Balagarii, Petrus Terrés et Petrus Guitardi, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la forma.* - b. *ex tunc interlineat.* - c. *emtionis interlineat.* - d. *Segueix ratllat ep.* - e. *dicte interlineat.* - f. *dicti interlineat.* - g. *Segueix ratllat et pa.* - h. *pro quolibet interlineat.* - i. *Segueix ratllat p.* - k. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la forma.* - l. *Segueix ratllat et iuro et cetera.*

82

1361 Juliol 3. Barcelona

Francesc Rufac, rector de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, reconeix haver rebut de Ramon Ferrer, escolar de la mateixa església, i d'Arnau de Sant Joan, beneficiat a la Seu de Barcelona, tots els percaços i rendes de la dita església aplegats per ells fins al proppassat dia 1 de Maig.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fols. 98v-99r. [vol. 104]

Die sabbati, tertia die iulii, anno predicto.

Dominus Franciscus^a Ruffacii, [rector ecclesie de Pinu], confiteor et recognosco

Raimundo Ferrarii, scolari ecclesie de Pinu, et Arnaldo de Sancto Iohanne, beneficiato in Sede, quod super hiis que vos recepistis, colligistis et percasastis de bonis et redditibus dicte ecclesie usque in primam diem mensis madii proxime preteriti, venistis michi ad bonum compotum et non restat penes vos aliquid michi dandum *et cetera*. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis bonum finem *et cetera*. Renuntio legi dicenti quod propter errorem calculi compotum retractetur *et cetera*.

Testes: Petrus Mayola, vicarius dicte ecclesie, Ferrarius^b de Cortilio^c, Petrus de Cumba, de domu dicti domini Francisci Ruffacii, et Anthonius Bellver, scriptor.^d

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. Ferrarius, al ms. frarius. - c. Ferrarius de Cortilio *interlineat*. - d. *Al marge esquerre fuerunt soluti pro hiis inspectis quinque solidi, quos solvit dictus Raimundus.*

83

1361 Juliol 3. Barcelona

Francesc Rufac, rector de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona reconeix deure a Ramon Ferrer, escolar de la dita església, 1.000 sous, pels quals obliga les rendes d'un any de la dita església.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 99r. [vol. 104]

Item, in alio instrumento. Dictus dominus Franciscus^a Ruffacii confitetur et recognoscit dicto Raimundo Ferrarii, scolari predicto, quod debet sibi mille solidos Barchinone, pro quibus obligat sibi omnia iura et redditus dicte ecclesie de Pinu, a prima videlicet die mensis madii proxime preteriti usque ad primum diem mensis madii proxime venturi, et quod possit sua pro auctoritate recipere dictos mille solidos *et cetera*. Et hec promittit *et cetera*.

Testes predicti.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.*

84

[1361 Octubre 13. Barcelona]

Jaume Devesa, batxiller en arts, reconeix haver rebut de Guerau Malet, mestre de les escoles de gramàtica de Barcelona, totes les quantitats de pecúnia a ell pertanyents per haver ensenyat a les dites escoles durant un any.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 118r. [vol. 104]

Ego Iacobus^a Devesa, bacallarius in artibus, confiteor et recognosco vobis venerabili magistro Geraldo Malet, magistro scholarum gramaticalium Barchinone, quod super omnibus et singulis pecunie quantitativibus michi pertinentibus, eo quia fui vobiscum in scholis per unum annum, qui finitus erit in festo Sancti Luce proxime venienti, satisfacistis michi bene et cetera ad meam voluntatem. Et ideo renuntiando et cetera, facio de eisdem.

Testes predicti [Anthonius Bellver, Petrus Balagarii et Andreas Balagarii, scriptores].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.*

85

1361 Desembre 14. Barcelona Cf. 160/12

86

1362 Gener 13. Barcelona

Simó d'Om, beneficiat a la Seu de Barcelona, marmessor del testament de Berenguer Guerau, rector de l'església de Sant Joan Despí, en compliment de la

voluntat d'aquest, dona a la Pia Almoïna 200 sous censals, un censal de 6 morabatins, un altre de 4 morabatins i 31 lliures en moneda de Barcelona, perquè un escolar pobre de la seva família, que aprengui de lletra, rebí la dita almoïna per quatre anys. I després d'aquest la rebí un altre i així successivament. Si manqués un escolar, la rebí un familiar seu pobre que aprengui un ofici o art a Barcelona. Si manqués un d'aquests, que en disposi la Pia Almoïna.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1361 Desembre 2 - 1362 Març 14. s.n. [vol. 169]

ACB, *Testaments* III - 151.

Die iovis, XIII^a die ianuarii, anno predicto.

In nomine Domini. Noverint universi quod, cum discretus Berengarius Geraldí, rector ecclesie Sancti Iohannis de Pinu, diocesis Barchinone, quondam, inter alia que in suo ultimo disposuit testamento, voluerit et mandaverit quod unus pauper perpetuo institueretur in refectorio Elemosine Pauperum Sedis Barchinone, et quod de bonis emerentur per manumissores suos tot morabetini per alodium censuales quot inde emi possent, et quod ipsi morabetini darentur et assignarentur per dictos suos manumissores dicte Elemosine vel venerabilibus elemosinariis dicte Sedis; voluerit etiam et ordinaverit quod ipsa elemosina daretur et reciperetur per scolarem adscientem litteras de genere suo et sibi proximiorum, et ipsam reciperet per quatuor annos et postea daretur alii per alios quatuor annos continue; et in defectu scholaris seu scolarii de genere suo, daretur ipsa elemosina pueris de genere suo adscientibus aliquod officium seu artem Barchinone; et in defectu ipsorum, daretur per elemosinarios dicte Sedis; voluerit etiam et ordinaverit quod dicti pauperes mitterentur in dicta Elemosina per manumissores suos vel per superstitum eorum, et ipsis omnibus defunctis, per elemosinarios iam dicte Elemosine, prout hec et alia in testamento ipsius^a discreti Berengarii Geraldí, quod receptum^b fuit per Berengarium de Castellario, quondam, notarium publicum Barchinone, XIII kalendas iunii, anno Domini M^o CCC^o XL° tertio, et postea clausum per Romeum de Sarriano, notarium publicum Barchinone, tenentem scripturas scribanie dicti Berengarii de Castellario, sexto idus augusti, anno Domini M^o CCC^o XL° octavo, plenius continetur, idcirco ego Simon^c de Ulmo, beneficiatus in Sede Barchinone, manumissor et executor unicus testamenti seu ultime voluntatis dicti discreti Berengarii Geraldí, quondam, pro complendo pio proposito seu ultima voluntate predicti testatoris, nomine et auctoritate dicte manumissorie, dono et assigno Domino Deo et dicte Elemosine et vobis dictis venerabilibus et discretis viris dominis Berengario de Papiolo, archidiacono Penitensis in Ecclesia Barchinone, et Iohanni Ricomanni, canonicis dicte Sedis, procuratoribus et administratoribus, sindicis et yconomis generalibus eiusdem Elemosine, nomineque ipsius recipientibus, et successoribus vestris perpetuo in eadem Elemosina, et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro eis et pro aliis etiam personis quarum interest et intererit recipienti, omnes illos ducentos solidos monete Barchinone de terno censuales rendales quolibet anno percipiendos prima die mensis iulii, quos venerabilis Franciscus Ferriolli, civis Barchinone, filius venerabilis Francisci Ferriolli, quondam, civis dicte civitatis, et domine Constantie, quondam, que fuit uxor eiusdem, et dicta etiam domina Constantia venderunt dicto discreto Berengario Geraldí^d, et suis et quibus ipse voluerit, in perpetuum... Item, totum illud censuale sex morabatinorum bonorum in auro curribilium Alfonsinorum, annuatim solvendorum prima die mensis ianuarii, et totum dominium, firmam et faticam et aliud quodlibet ius quod ego dicto nomine et ratione emptionis, quam dicto nomine feci a venerabilibus et religiosis fratre Ferrando Ferdinandi,

vicario Fratrum Heremitarum Beati Augustini domus Barchinone, priore dicte domus, in remotis agente, ac conventu^e dicte domus, habeo et possideo et percipio in et super quadam parte versus orientem hospitii quod Nicholaus de Monte Iudayco, civis Barchinone, habet et possidet in Barchinona, infra menia nova ipsius civitatis, satis prope vicum vocatum Riaria Sancti Iohannis et satis prope ecclesiam sive domum Sancti Iohannis Iherosolimitani Barchinone. ... Item, totum censuale quatuor morabatinorum et medii bonorum Alfonsinorum auri fini et ponderis recti, et totum dominium et faticam et aliud quodlibet ius, que ego dicto nomine et ratione dicte emptionis habeo et percipio^f in et super quibusdam domibus cum pertinentiis et iuribus suis, que sunt in dicto vico vocato d'en Pomar, quod est prope dictum vicum vocatum Riaria Sancti Iohannis, et satis prope ecclesiam sive domum Sancti Iohannis Iherosolimitani Barchinone, et prope etiam vicum *dels Mercaders*... Item, ex alia parte, triginta unam libras monete Barchinone de terno, quas vobis de presenti^g numerando dono et trado. ...

Firmarunt pro capitulo: dominus Guillelmus [de Torrelles], episcopus, Arnaldus de Busquetis, Raimundus Romei, Petrus de Caneto^h, Raimundus Ferrarii.

Testes: discreti Bernardus de Speluncis, Petrus Rocha, beneficiati in Sede Barchinone, et Guillelmus de Sancto Ilario, notariusⁱ.

a. prout hec et alia in testamento ipsius *interlineat*. - b. receptum *interlineat*. - c. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma*. - d. Geraldí *interlineat*. - e. conventu, *amb abbreviatura supèrflua ratllada*. - f. *Segueix ratllat* possideo - g. de presenti *interlineat*. - h. *Segueix ratllat* Ffranciscus Rufacii. - i. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals*.

87

1362 Febrer 7. Barcelona

Fra Joan Mateu, lector del convent de Barcelona dels Frares Predicadors, reconeix haver rebut de Guillem Pineda, canonge de València, marmessor del difunt Joan, patriarca d'Alexandria i administrador de l'Església de Tarragona, 10 florins d'or d'Aragó a ell llegats perquè pugui aconseguir el títol de mestre en Teologia.

ACB, Pere BORRELL, *Manual* 1360 Novembre 7 - 1362 Abril 27, fol. 173r [vol. 104]

Die lune, VII^a die februarii, anno predicto.

Ego frater Iohannes^a Mathei, lector domus^b Barchinone^c ordinis Fratrum Predicatorum,^d confiteor et recognosco vobis venerabili et discreto Guillelmo Pineda, canonico Valentino,

manumissori et executori testamenti seu ultime voluntatis bone memorie domini Iohannis, patriarche Alexandrini et administratoris ecclesie Tarrachone, quod de bonis dicti domini patriarche dedistis michi^e amore Dei et pietatis intuitu pro^f consequendo magisterium sacre theologie, in contrahendo toris viribus laboro^g, decem florenos auri Aragonie. Et ideo renuntiando *et cetera*, in testimonium premissorum iusi fieri presens apoche instrumentum per notarium infrascriptum.

Testes: Anthonius Bellver, Petrus Balagarii et Andreas Balagarii, scriptores^h.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat illi.* - c. *Barchinone interlineat.* - d. *Segueix ratllat bchne.* - e. *Segueix ratllat sequed.* - f. *Segueix ratllat regendo ministerium sancte.* - g. *in contrahendo totis viribus laboro interlineat.* - h. *Al marge esquerre Instrumentum firmatum per dictum fratrem Bernardum Ermengaudi, inquisitorem. Est in nota.*

88

1362 Abril 2. Barcelona Cf. 161/13

89

1362 Maig 28. Barcelona Cf. 162/14

1362 Juliol 11. Barcelona

Guillem de Torrelles, bisbe de Barcelona i el Capítol de la Seu de Barcelona, fan donació vitalícia de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona a Jaume Devesa, clergue, batxiller en arts. Les escoles vacaven per dimissió voluntària de l'anterior titular Guerau Malet. Jaume Devesa haurà de regir-les i ensenyar-hi personalment. Haurà d'ensenyar de manera gratuïta llurs familiars domèstics i els escolars pobres que ho vulguin. Haurà de cedir, sense cap interès, el salpàs de les parròquies de la ciutat i la diòcesi de Barcelona als escolars pobres que aprenguin amb ell. Haurà d'assistir al cor els diumenges i els dies de festa i corregir les lectures i falsos accents.

ACB, *Liber camisiae*, fol. 19r.

RUBÍO, *Documentos*, n° 24. (parcial)

Tenor instrumenti concessionis facte Iacobo Devesia de scolis gramatice et logicalium cum canonicali portione.

Noverint universi quod nos Guillelmus, Dei et Apostolice Sedis gratia episcopus, et capitulum Barchinone, attendentes sufficientiam et ydoneitatem vestri Iacobi Devesa, clerici, bacallaurii in artibus, cum presenti carta nostra damus et assignamus vobis dicto Iacobo, toto tempore vite vestre, scholas gramaticalium et logicalium Sedis Barchinone, cum canonicali portione et aliis iuribus predecessorum vestris in dictis scolis dari assuetis, vacantes per liberam resignationem Geraldii Maleti, olim illas obtinentis, vel eius procuratoris ad hoc specialiter constituti, sub tali tamen modo et conditione: quod vos ipsas scholas personaliter regatis et in eis legatis et doceatis die noctuque gramaticalia et logicalia ac artes alias ibi legi et doceri per predecessores vestros assuetas. Et doceatis et doceri teneamini benigne et utiliter familiares domesticos vestros et scolares pauperes indigentes, vobiscum adiscere volentes, gratis, libere et sine salario. Preterquam aldeolas sive salispersia parochialium ecclesiarum civitatis et diocesis Barchinone, quas vos scholaribus pauperibus indigentibus vobiscum adiscentibus conferatis et assignetis, non vendatis nec aliquid ab eisdem scholaribus sub quocumque quesito colore pro ipsis aldeolis concedendis petatis, exhigatis seu etiam recipiatis. Teneamini etiam sequi chorum dicte Sedis, precipue in matutinis, et ibi corrigere et emendare lecturam et falsos accentus diebus dominicis et festivis, presertim precipuis. Et si contra predicta vel aliquod predictorum feceritis, diebus quibus per vos non legeretis, vel absens a civitate fueritis, vel chorum diebus predictis quibus tenemini non intraveritis officium exercendo, in quolibet casu predictorum portione canonica dierum illorum, quibus defectum feceritis, sitis ipso iure privatus, nisi ex causa legitima fueritis impeditus, iuxta constitutionem^a que incipit: «Cum iuxta pragmaticas sanctiones in hiis in quibus est industria persone electa» et cetera, seriem et tenorem. Quam constitutionem ad oculus vobis ostendimus et legi fecimus, ne in et super ea possitis ignorantiam allegare. Addicientes predictis quod nullatenus, nisi de licentia nostra petita et obtenta, a dicta civitate in anno per dies continuos vel interpolatos possitis ultra mensem vos absentare. Quod si secus feceritis,

sine citatione aliqua et requisitione possitis ab officio predicto imperpetuum vel ad tempus privari, iuris ordine pretermisso. Mandantes per presentes distributoribus canonice Barchinone et aliis personis, presentibus et futuris, qui ad prestationem quorumcumque iurium magistro dictarum scholarum quocumque nomine pertinentium seu pertinere debentium teneantur, quatenus vobis vel cui volueritis de ipsis iuribus, prout hucusque assuetum est fieri, debeant integritate respondere. In cuius rei testimonium presentem cartam fieri fecimus et sigillorum nostrorum appensione iussimus comuniri.

Data Barchinone, undecima die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo. Visa Roma.

a. Constitutionem *al ms* constitutionis

91

1363 Juny 12. Barcelona Cf. 163/15

92

1363 Desembre 4. Barcelona

Inventari dels béns de Na Romia Bellot, habitant de Barcelona. Entre els seus béns hom trobà una taça d'argent que la dita Romia tenia en penyora per un préstec de 30 sous fet a Berenguer Escolà, mestre d'escolars.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1363 Novembre 24 - 1364 Febrer 14, s.n. [vol. 172]

In nomine Domini. Noverint universi quod ego Petrus^a Luppeti, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, manumissor et executor una cum venerabili Petro de Caneto, canonico Barchinone, et in solidum testamenti seu ultime voluntatis domine Romie Bellota, habitatrix Barchinone, que Dominum Deum et missas ac animam suam sibi heredes universales instituit in dicto suo ultimo testamento, propter doli maculam evitandam omnisque fraudis

suspicionem tollendam, et ne bona que fuerunt dicte domine Romie, quondam, occultari valeant vel perire, cum hoc venerabili signo cru+cis, hic imposito et impresso^b, de bonis dicte domine Romie, quondam, que inveni et ad manus meas pervenerunt seu pervenire potuerunt, presens inventarium facere procuravi. Quod quidem inventarium cepit^c exordium die mercurii, intitulata XXIX novembris, anno infrascripto. Primo itaque inveni in hereditate et bonis dicte domine Romie quandam techam fustis de albo, in qua inveni... et quandam taceam de argento, quam dicta domina, ut dicebatur, tenebat in pignore triginta solidorum, quos dicta domina acomodaverat Berengario Scolà, magistro scholarium...

Actum, perfectum et finitum fuit hoc inventarium die lune, quarta die decembris, anno a nativitate Domini M° CCC° LX tertio°.

Sig+num Petri Luppeti, manumissoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes: Guillelmus de Prato, Petrus Plana, clerici tonsurati diocesis Barchinone, et Petrus Balagarii, scriptor^d.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat pervenire potuerunt.* - c. *cepit interlineat.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

93

1364 Juny 10. Barcelona

Ramon Ferrer, clergue tonsurat de la diòcesi de Barcelona, reconeix haver rebut de Guillem Bramona, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, marmessor del testament del difunt Francesc Rufac, canonge de Barcelona i rector de la dita església, 11 lliures i 5 sous, paga d'escolar a la dita església.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1364 Maig 6 - 1364 Juliol 10, s.n. [vol. 174]

Ego^a Raimundus^b Ferrarii, clericus tonsuratus diocesis Barchinone, confiteor et recognosco vobis discreto Guillelmo Bramona, presbitero, beneficiato in ecclesia Sancte Marie de Pinu civitatis Barchinone, manumissori et executori una cum quibusdam aliis testamenti seu ultime voluntatis venerabilis et discreti Francisci Ruffacii, quondam, canonici Barchinone rectorisque ecclesie Sancte Marie de Pinu civitatis predictae, quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem undecim libras et quinque solidos monete Barchinone de terno, quas dictus defunctus michi debebat pro solidata temporis predicti per quod steti pro scolare in ecclesia de Pinu predicta: scilicet, ex una parte tres libras et quindecim solidos

et ex alia parte septem libras et mediam quas dictus defunctus, tempore quo vivebat, assignaverat michi super Simone de Ulmo, presbitero, beneficiato in Sede^c Barchinone, qui dixerat similem pecunie quantitatem debere, quasque ab ipso Simone de Ulmo minime habere potui. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie et doli, facio vobis nomine predicto de predictis undecim libris et quinque^d solidis bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicut melius dici potest et intelligi ad vestrum, nomine predicto, salvamentum et bonum intellectum. Et nichilominus convenio et promitto vobis, nomine predicto, quod, si de cetero aliquo tempore appareret aliqua persona^e prior tempore et potior iure^f quam ego in predictis undecim libris et quinque solidis, ego incontinenti cum a vobis, nomine predicto, fuero requisitus, tornabo in posse vestro predictas undecim libras et quinque solidos, omnibus sine dilatione, excusatione et exceptione remotis, cum refectione dampnorum, expensarum et interesse vestri nomine dicte manumissorie fiendorum^g. Super quibus volo credi vobis^h, nomine predicto, plano et simplici verbo, nullo alio probationum genere requisito. Et ideoⁱ, ut de predictis vobis, nomine predicto, diligentius cautum sit, dono vobis, nomine iam dicto, fideiussorem, discretum Raymundum Mascaroni, presbiterum, beneficiatum in Sede Barchinone, qui mecum et sine me teneatur vobis, nomine condicto, de predictis omnibus et singulis a me vobis, nomine iam dicto, supra promissis et cetera. Ego itaque Raymundus^k Mascaroni, fideiussor predictus, suscipiens in me sponte hanc fideiussionem et renuntians quantum ad hec gratis et ex certa scientia legi sive iuri dicenti quod prius^l conveniatur principalis quam fideiussor, et omni alii iuri hiis obviam venienti, promitto vobis, nomine iam dicto, quod cum dicto principali et sine ipso tenebor vobis, nomine iam dicto, de predictis omnibus et singulis ab ipso vobis, dicto^m nomineⁿ, supra promissis. Et pro hiis complendis, nos, dicti principalis et fideiussor, obligamus, nomine iam dicto^o, omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ad maiorem securitatem vestri et vestrorum, nomine predicto, iuramus per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, nostris manibus corporaliter tacta, in posse notarii infrascripti, tanquam publice persone, pro eo et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti, predicta attendere et complere et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione.

Testes: frater Iacobus de Prato, de ordine Fratrum Predicatorum, Michael de Campis et Petrus Balagarii, scriptores^p.

a. Al marge esquerra clausum traditum. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur ciuravit) per a indicar el jurament. - c. Segueix ratllat pabav. - d. quinque interlineat i escrit damunt quinquaginta ratllat. - e. Segueix ratllat potior iure. - f. et potior iure interlineat. - g. Segueix ratllat occasione. - h. vobis interlineat. - i. ideo interlineat. - k. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. - l. Segueix ratllat principalis. - m. dicto interlineat. - n. Segueix ratllat quo. - o. obligamus nomine iam dicto interlineat. - p. Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.

94

1364 Juny 10. Barcelona Cf. 164/16

95

[1364 Juny 14. Barcelona] Cf. 165/17

Antoni Mateu, clergue tonsurat, reconeix haver rebut de Guillem Bramona, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, marmessor del testament del difunt Francesc Rufac, canonge de Barcelona i rector de la dita església, 75 sous, que són la paga per haver estat escolar de la dita església de Santa Maria del Pi.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1364 Maig 6 - 1364 Juliol 10, s.n. [vol. 174]

AHPB, Pere BORRELL, *Manual* 1363 Juny 13 - 1364 Agost 17, fol. 116v.

Anthוניus^a Mathei, clericus tonsuratus, confiteor et recognosco vobis discreto Guillelmo Bramona, presbitero, beneficiato in ecclesia Sancte Marie de Pinu Barchinone, manumissori et executori testamenti seu ultime voluntatis venerabilis et discreti Francisci Ruffaci, quondam, canonici Barchinone, quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem septuaginta quinque solidos monete Barchinone de terno, quos dictus defunctus michi debebat pro solidata illius temporis per quod ego steti pro scolari in ecclesia de Pinu predicta, cuius dictus defunctus erat rector. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis, nomine predicto, nedum de predictis septuaginta quinque solidis sed etiam de omnibus et singulis questionibus, petitionibus et demandis, quas ego possem facere, proponere vel movere contra vos, nomine iam dicto, aut bona dicte manumissorie quibuscumque ratione, iure seu causa, bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicut melius dici potest et intelligi ad vestrum, dicto nomine, salvamentum et bonum intellectum. Et nichilominus convenio et promitto vobis, nomine iam dicto, quod si de cetero aliquo tempore aliqua persona appareret prior tempore et potior iure quam ego in predictis septuaginta quinque solidis, ego incontinenti cum a vobis vel vestris, nomine iam dicto, fuero requisitus, tornabo in posse vestro dictos septuaginta solidos, omnibus sine dilatione, excusatione et exceptione remotis, cum refectione dampnorum et expensarum per vos, nomine iam dicto dicte manumissorie, fiendorum occasione predicta. Super quibus volo vobis, nomine iam dicto, credi plano et simplici verbo, nullo alio probationum genere requisito. Insuper, ut de predictis omnibus et singulis vobis, nomine predicto, diligentius cautum sit, dono vobis, nomine iam dicto, fideiussorem, Raymundum Ferrarii, clericum

tonsuratum diocesis Barchinone, qui mecum et sine me teneatur vobis, nomine iam dicto, de predictis omnibus et singulis a me vobis, nomine predicto, supra promissis. Ad hec ego Raymundus^b Ferrarii, fideiussor predictus, suscipiens in me sponte hanc fideiussionem et renuntians quantum ad hec gratis et ex certa scientia cuilibet legi sive iuri dicenti quod prius conveniatur principalis quam fideiussor, et omni alii iuri hiis obvianti, promitto vobis, nomine iam dicto, quod cum dicto principali meo et sine eo tenebor vobis, nomine iam dicto, de predictis ab ipso, nomine predicto, supra promissis. Et pro hiis complendis, nos, dicti principales et fideiussor, obligamus vobis, dicto nomine, omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ad maiorem vestri, nomine iam dicto, et vestrorum securitatem, iuramus per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, nostris manibus corporaliter tacta, in posse notarii infrascripti, tanquam publice persone, pro eo et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti, predicta attendere et complere et in aliquo non contravenire aliquo iure, causa vel etiam ratione.

Testes predicti [Petrus Aleu, presbiter, Petrus de Terreriis et Anthonius Belver, scriptores]^c

a. Al marge esquerre clausum traditum. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - b. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. - d. Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.

1364 Juny 14. Barcelona Cf. 165/17

1364 Agost 29. Barcelona

Pere Llobet, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, mestre de les escoles de cant de la mateixa Seu, encomana durant cinc anys les dites escoles de cant a Guillem Figuera, cobeneficiat seu, i li fa cessió de tots els emoluments i rendes de les dites escoles.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1364 Agost 26 - 1365 Octubre 27, fol. 1v. [vol. 105]

Die iovis, XIX^a die augusti, anno predicto.

Ego^a Petrus^b Luppeti, presbiter, beneficiatus in Sede, magister scholarum cantus Sedis Barchinone^c, gratis *et cetera*, a festo Sancte Crucis mensis septembris ad quinque annos primos et continue venturos, comando vobis discreto Guillelmo Figera, beneficiato in dicta Sede, scolam predictam dicti cantus. Hanc itaque comandationem facio vobis dicto Guillelmo Figera, sicut melius *et cetera*. Promittens vobis quod non eiciam vos de dicta scola ratione logerii nec ratione mee proprie retentionis. Et pro hac comenda [...]d dono vobis omnia emolumenta dicte scole et omnes redditus, exitus *et cetera* et omnia iura, quos et que ego ratione dicte scole habeo et possideo in quocumque loco sub tali pacto: quod faciatis bene et fideliter servitium dicte scole, prout per magistros vel administratores dicte scole est fieri assuetum. Promittens vobis quod predictam comendationem tenebo et observabo per dictum tempus et quod in aliquo non contraveniam aliquo iure *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo bona mea et iuro. Ad hec ego Guillelmus^e Figera, laudans et approbans *et cetera*^f, convenio et promitto vobis dicto discreto Petro Luppeti quod faciam bene et fideliter servitium, prout per magistros vel administratores est fieri assuetum, per totum dictum tempus, sine omni scilicet dilacione *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo bona mea et iuro.

Testes: Bernardus de Spelunquis, beneficiatus in Sede Barchinone, Guillelmus Riera, clericus tonsuratus, et Petrus de Terreriis, scriptor^g.

a. *Al marge esquerre persolvit unum solidum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - c. *Segueix ratllat per firmam et sollempnem stipulationem.* - d. *Un estrip afecta el text.* - e. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur.* - f. *Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada per a indicar la cancel·lació i al marge esquerre* Dampnatum est de partium voluntate die lune, quinta die aprilis anno [...] LX quinto, presentibus Petro Balagarii et Anthonius Belver, scriptoribus.

99

1364 Setembre 30. Barcelona Cf. 167/19

100

1364 Novembre 27. Barcelona Cf. 168/20

101

1365 Febrer 15. Barcelona

Simó Rovira, notari, ciutadà de Barcelona, llega al seu nebot Pere Rovira dues cases, en una de les quals viu, exceptuat l'úsdefruit que llega a la seva esposa. Li llega també 1.000 sous de violari sobre la ciutat de Barcelona. Si Pere Rovira morís sense fills o amb fills que no arribessin als 20 anys, aquest serà substituït en els llegats per la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona i l'hospital de Pere de Vilar. En aquest cas, les cases i el violari seran venuts pels marmessors i els preus destinats a la manutenció dels pobres de la seva família, especialment d'aquells que vulguin aprendre de lletra.

ACB, Testaments XVIII - 6.

Hoc est translatum fideliter sumptum a quibusdam clausulis seriatim positis in testamento discreti Simonis de Ruvira, quondam, notarii et cetera Barchinone. Quod testamentum factum fuit in posse Iacobi Egidii, auctoritate regia notarii publici Barchinone, quindecima die februarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo quinto, et in quo est heredis institutio et generalis seu finalis clausula et testes rogati. Quarum quidem clausularum tenores sequuntur per hec verba: «Item, dimitto Petro Ruvira, nepoti meo sive *nabot*, totum illud hospitium quod ego emi ab Anthonio de Castelló, cive Barchinone, quodque est contiguum corrali et orto dicti hospitii mei in quo habito. Item, dimitto sibi

mille solidos de violario, qui sunt ad vitam mei et dicte domine uxoris mee, quosque recipio super universitate civitatis Barchinone. Item, dimitto sibi, finito usufructu dicte domine uxoris mee, dictum hospitium in quo habito, cum horto et pertinentiis suis, inhibens eidem Petro quod nullam faciat questionem vel contradictionem dicte domine uxori mee in usufructu quem supra sibi dimisi super dicto hospitio, nec in aliis per me sibi relictis. Et quod contra ordinationem presentis mei testamenti vel aliqua de confectis in eo non faciat vel veniat ullo modo. Et si contrarium predictorum vel alicuius eorum fecerit, ex tunc volo quod careat et privetur omnibus legatis per me sibi relictis. Et in hoc casu dimitto ipsa legata iamdictorum hospitiorum et violarii, deducto et inde expresse excepto usufructu quem supra dimisi super hospitio in quo inhabito cum iuribus suis dicte domine uxori mee, Elemosine caritatis Sedis Barchinone et hospitali quod Petrus de Vilario, quondam, construxit et edificavit prope monasterium Sancti Danielis. Et si forsan predictus Petrus decederet quancumque sine liberis masculini vel feminini sexus de legitimo matrimonio vel cum talibus liberis qui non pervenirent ad etatem viginti annorum, in hiis casibus et quolibet eorum substituo sibi predictam Elemosinam pauperum Sedis Barchinone et predictum hospitale quod Petrus de Vilario, ut predictur, construxit et edificavit prope monasterium Sancti Danielis. Volens, ordinans et mandans quod in predictis casibus et quolibet eorum predicti manumissores mei vendant omnia ipsa bona que eidem Petro dimitto, et quod pretia eorum convertantur in emptione caritatum seu portionum que in reffectoriis^a predicti hospitalis et dicte Elemosine Sedis Barchinone constituuntur pro refectione pauperum. Volens quod ipse elemosine erogentur semper pauperibus de genere meo, si inventi fuerint, et specialiter et precipue illis qui voluerint adiscere scientiam litterarum. Volens quod rector sive presbiter^b dicti altaris per me, ut supra dictum est, construendi mittat et constituat diebus quibus portiones tribuuntur in reffectoriis Elemosine Sedis Barchinone et hospitalis quod Petrus de Vilario, ut prefertur, construxit et edificavit, pauperes in ipsis reffectoriis. Et quod quilibet dictorum pauperum recipiat suam racionem seu portionem in reffectoriis supradictis, prout in ipsis reffectoriis^c per alios pauperes ipse portiones seu caritates sunt solite recipi et haberi.

Sig+num Iacobi de Fonte, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig+num Nicholai de Fabrica, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig+num Iacobi Egidii, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatus sumptum fideliter ab originali suo et cum eodem de verbo ad verbum legitime comprobatum, scribi fecit et postea autentificatum per baiulum Barchinone, ut supra patet, clausit quinta die mensis madii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

a. reffectoriis, *al ms* reffretoriis - b. presbiter, *al ms* prebiter - c. reffectoriis, *al ms* reffretoriis.

[1365 Febrer 21. Barcelona]

Pere Gibert, clergue tonsurat, reconeix haver rebut de la tutora de Mateuó, fill del difunt Francesc de Puig, notari, la paga que li pertocava per haver ensenyat de lletra el dit Mateuó a les escoles.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1364 Agost 26 - 1365 Octubre 27, fol. 127r. [vol. 105]

Ego Petrus^a Gilaberti, clericus tonsuratus, confiteor et recognosco vobis domine Caterine, uxori Arnaldi Legeti, quondam, tutrici Matheuoni, filii^b Francisci de Podio, quondam, notarii, quod satisfacistis michi bene *et cetera*, usque in hunc presentem diem^c, super solidata quam michi dare debebatis ratione dicti Matheuoni pro adiscendo in scolis^d. Et ideo renuntiando *et cetera*.

Testes predicti [Anthonius Bellver, Raimundus de Gavano et Petrus Balagarii, scriptores].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* - b. *Segueix ratllat inf* - c. *Segueix ratllat nssus*.

[1365 Juny 13. Barcelona]

Saurina, vídua de Jaume sa Pera, i el seu fill Jaume sa Pera, reconeixen haver rebut de la tutora de Mateuó de Puig, fill del difunt Francesc de Puig, notari, 40 sous, paga al dit Jaume sa Pera per estar-se amb ells com a estudiant i ensenyar de lletra el dit noi.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1364 Agost 26 - 1365 Octubre 27, fol. 179r. [vol. 105]

Ego Saurina^a, uxor Michaelis ça Pera, quondam, et ego Iacobus^b Pera, eorum filius, confitemur et recognoscimus vobis domine Catherine, uxori Arnaldi Legeti, quondam, tutrici

Matheuoni de Podio, pupilli filii discreti Francisci de Podio, notarii, quondam, quod solvis-
tis nobis bene *et cetera* quadraginta solidos Barchinone, pro quibus ego dictus Iacobus stare
debeo vobiscum dicta domina pro scolare^c causa^d docendi litteras dicto pupillo. Qui annus
incipit octava die ante festum^e Carnisprivii proxime transactum *et cetera*. Facimus vobis
bonum finem *et cetera*.

Testes predicti [Raimundus de Gavano, Petrus Balagarii et Anthonius Bellver, scripto-
res].

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Id.* - c. *Segueix ratllat id.* -
d. *Segueix ratllat adiscendi.* - e. *festum manca al ms.*

104

[1365 Setembre 4. Barcelona]

*Jaume Devesa, mestre de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de
Barcelona, i Ramon Conill, batxiller en arts, del lloc de Peníscola, fan pactes sobre
el regiment de les dites escoles, de les quals és titular Jaume Devesa. Ramon Conill
servirà dos anys en les dites escoles llegint i fent el que calgui. El primer any haurà
de complir íntegrament. Durant el segon any Ramon Conill podrà sortir de
Barcelona per ampliar estudis. Ramon Conill rebrà 20 lliures per any. Passats els
dos anys i durant l'any següent, Ramon Conill no podrà regir altres escoles a la ciu-
tat de Barcelona. Jaume Devesa concedeix a Ramon Conill dues lliures, ultra les 20
de la paga, pel segon any. [v. docs. 106, 107]*

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1365 Juliol 14 - 1365 Octubre 21, s.n. [vol. 177]

Noverint^a universi quod^b ego Iacobus Devesia, magister scholarum^d Sedis Barchinone, ex
una parte, et Raymundus Cunil, loci de Paniscola, ex altera, confitemur et recognoscimus
nos, alter alteri ad invicem, quod pacta et conventiones que in subscriptis capitulis [..]^e et
contenta inter nos, prout in ipsis capitulis continentur. Tenor vero dictorum capitulorum
talis esse dinoscitur:

Hec sunt capitula inter Iacobum Devesia, magistrum scholarum Sedis Barchinone, ex una
parte, et Raymundum Cunil, de Paniscola, ex altera:

Primo, promittit dictus Raymundus servire legendo in predictis scolis et faciendo ea que
utilia et oportuna fuerint dicto Iacobo, per duos annos sequentes^f, ita tamen quod primo

anno predictus Raymundus non sit excusatus modo aliquo, ymmo habeat complere servitium dicto anno. Secundo vero anno possit exire, si voluerit, pro melioramento extra civitatem, nullo modo remanendo in ea^a, casu quo in dictis scolis nollet remanere. Et quod pro isto servitio dictus Iacobus habeat sibi dare primo anno viginti libras, quarum quartam partem teneatur sibi tradere in festo Nathalis Domini proxime venienti dicti anni; aliam in festo Pasche eiusdem anni; aliam in festo Sancti Iohannis iunii eiusdem anni; aliam vero in festo Sancte Marie augusti eiusdem anni. Eodem modo in secundo anno.

Item, quod post duos annos dictus Raimundus non fuerit aussus pro vel cum alio palam nec occulte regere scholas per unum annum sequentem in civitate Barchinone.

Item, quod procurabit utilitatem in omnibus que poterit dicto Iacobo et boni hominis^b interest. Attamen dictus Iacobus gratiose concedit dicto Raymundo in secundo anno duas libras ultra pretium iam pactatum.

Et ideo nos dicte partes, laudantes, approbantes, ratificantes et confirmantes omnia et singula supradicta, prout melius et plenius in dictis capitulis et quolibet eorum continetur, gratis et ex certa scientia convenimus et promittimus nobis ad invicem, videlicet una pars alteri, quod predictaⁱ omnia et singula in dictis capitulis et quolibet eorum contenta et specificata attendemus et complebimus, tenebimus et observabimus et quod in aliquo non contraveniemus aliqua causa vel etiam ratione. Et pro predictis omnibus et singulis complendis, attendendis et observandis, obligamus nos dicte partes, videlicet una alteri, omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuro ego dictus Raymundus Cunill per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Hec igitur que dicta sunt, facimus et paciscimur nos dicte partes, videlicet una pars alteri, et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro eo et pro aliis etiam personis^k, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti. Et volumus nos dicte partes quod de predictis fiant et fieri possint tot originalia^l quot inde petierimus et habere voluerimus.

Testes: Petrus de Condominis, comorans Barchinone cum venerabili Ferrario de Minorisa, Petrus Balagarii et Anthonius Bellver, scriptores^m.

a. *Al marge esquerre* Clausum traditum unum dicto Iacobo Devesia. - b. *Noverint universi* quod *interlineat*. - c. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma*. - d. *Segueix ratllat gramaticalium*. - e. *Una taca d'humitat impedeix la lectura de part del text de l'instrument*. - f. *Segueix ratllat tantum*. - g. *in ea interlineat*. - h. *hominis, al ms homini*. - i. *predicta interlineat*. - k. *personis interlineat*. - l. *Segueix ratllat quam inde*. - m. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals*.

[1365 Novembre 28. Barcelona]

Berenguer Pelegrí, agricultor, ciutadà de Barcelona, promet a Romeu Grau, rector de l'església de Sant Jaume de Barcelona, que el seu fill Miquel Pelegrí s'estarà amb ell durant dos anys com a escolar i que el servirà. Miquel Pelegrí serà mantingut i rebrà una paga de 30 sous cada any.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1365 Octubre 12 - 1367 Març 3, s.n. [vol. 106]

Ego Berengarius^a Palagrini, cultor, civis Barchinone, gratis et ex certa scientia per firmam et solempnem stipulationem convenio et promitto vobis venerabili et discreto Romeo Grau, rectori ecclesie Sancti Iacobi Barchinone, quod a proxime venturo festo Sancti Andree apostoli ad duos annos primos et continue venturos Michael Palagrini, filius meus, manebit vobiscum pro scolari in dicta ecclesia Sancti Iacobi, et alias causa serviendi vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis *et cetera*. Promittens vobis quod per totum dictum tempus manebit vobiscum et quod non recedet a vobis sine vestri licentia *et cetera*. Et quod erit vobis *et cetera*. Et quod non recedet a vobis *et cetera*. Et quod smendabit omnes dies, quibus a vobis absens erit tam ratione fuyte quam infirmitatis. Et quod esmendabo omne malum *et cetera*. Et pro hiis obligo omnia bona *et cetera*. Et iuro. Ad hec ego Romeus^b Grau, predictus, convenio et promitto vobis quod per totum dictum tempus dictorum duorum annorum providebo^c dictum Michaellem in cibo et potu et colam eum sanum et infirmum ad usum et consuetudinem Barchinone. Et quod dabo sibi pro solidata pro quolibet anno triginta solidos *et cetera*. Et pro hiis obligo vobis omnia bona mea *et cetera*.

Testes: Raymundus Gayani, vicarius eiusdem ecclesie, Petrus [...]^d in dicta ecclesia, et Petrus Balagarii, scriptor.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - b. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma. - c. Segueix ratllat sibi. - d. Un estrip afecta el text.

106

1366 Febrer 14. Barcelona

Ramon Conill, batxiller en arts, del lloc de Peníscola, reconeix haver rebut de Jaume Devesa, mestre de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona, 100 sous que són part de la paga de 20 lliures per any per la seva participació en el regiment de les dites escoles. [v. doc. 105]

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1365 Octubre 12 - 1367 Març 3, s.n. [vol. 106]

Die sabbati, XIII^a die februarii, anno a nativitate Domini predicto.

Ego Raymundus^a Cunyl [loci]^b de Paniscola, bacallarius in artibus, confiteor et recognosco vobis venerabili Iacobo Devesa, magistro scholarum Sedis Barchinone, quod de illa pecunie^c quantitate, quam michi solvere debebatis in festo Nativitatis Domini proxime preterito ratione illius solidate, quam vos michi datis et dare debetis causis et rationibus in quibusdam capitulis inter me et vos factis et in posse notarii infrascripti die et anno in eis contentis, positis et expresatis, solvistis michi bene *et cetera* centum solidos monete Barchinone de terno. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis de predictis centum solidis bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo.

Testes: Periconus Borrelli, Petrus Dalmacii et Petrus Balagarii, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar el jurament.* - b. *Un estrip afecta el text.* - c. *pecunie interlineat.*

107

[1366 Abril 15. Barcelona]

Ramon Conill, batxiller en arts, del lloc de Peníscola, reconeix haver rebut de Jaume Devesa, mestre de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona, 100 sous que són part de la paga de 200 lliures per any per la seva participació en el regiment de les dites escoles. [v. docs. 105, 106]

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1365 Octubre 12 - 1367 Març 3, s.n. [vol. 106]

Ego Raimundus^a Cunyll, bacallarius in artibus, confiteor et reconosco vobis venerabili^b Iacobo Devesia, magistro scholarum, quod de illis viginti libris monete Barchinone de terno, quas vos michi dare et solvere debetis, prout in capitulis inter me et vos factis continetur, dedistis et solvistis michi bene *et cetera* centum solidos monete Barchinone, qui michi solvi debuissent in festo Pasche Resurrectionis Domini proxime preterito. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis de predictis centum solidis bonum *et cetera*.

Testes: Periconus Borrelli, Petrus Dalmacii et Petrus Balagarii, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. *Segueix ratllat Pe.*

108

1367 Març 18. Barcelona Cf. 168/21

109

1367 Març 23. Barcelona

Antoni Julià, habitant de Barcelona, reconeix haver rebut de Jaume Devesa, mestre de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona, tot el que li devia en paga per la seva participació en el regiment de les dites escoles fins la festa de Sant Lluç proppassada.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1367 Març 19 - 1368 Juliol 1, s.n. [vol. 107]

Die martis, XXIII die martii, anno predicto.

Ego Anthonius^a Iuliani, habitator Barchinone, confiteor et recognosco vobis venerabili Iacobo Devesa, magistro scholarum civitatis Barchinone, quod super omnibus et singulis peccunie quantitibus, quas vos debueritis usque ad festum Sancti Luce proxime preteritum^b ratione et occasione salarii michi^c pertinentis in dictis scolis, satisfecistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem. Et ideo renuntiando *et cetera*, facio vobis et vestris de omnibus et singulis peccunie quantitibus, quas vos michi debueritis usque ad dictum festum et de omnibus et singulis questionibus, petitionibus et demandis bonum *et cetera*.

Testes: Raimundus de Gavano, Petrus Dalmacii, Petrus Balagarii, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la forma.* - b. preteritum, *al ms* preterite.
- c. *Segueix ratllat debiti per.* - d. *quas, al ms* que.

110

1368 Maig 19. Barcelona Cf. 170/22

111

1368 Agost 20. Barcelona Cf. 171/23

112

1369 Maig 29. El Castell d'Eramprunyà Cf. 172/24

113

1369 Agost 27. Barcelona Cf. 174/25

114

1370 Gener 31. Barcelona

Romeu Mascaró, llicenciat en lleis, canonge de Barcelona i rector de l'església de Sant Joan de Mora, diòcesi de Tortosa, fa testament i llega a Bartomeu de Morgades, parent seu, 10 lliures, amb la condició de que aprengui de lletra i estudi gramàtica. Durant el temps d'estudi, rebrà 100 sous cada any. Si no volgués estudiar, li llega tan sols 100 sous. Li llega també unes Decretals. Romeu Mascaró, si hagués lliurat en vida a Guillem Mascaró, fill d'Arnau Mascaró, nebot seu, llibres de dret civil i canònic amb l'aparat ordinari, perquè li servissin en l'estudi, li llega llur úsdefruit durant tota la seva vida. Llega també a Joan, escrivent que vivia amb ell, 50 sous. Disposa que sigui construïda i dotada una capella a l'església de Santa Maria de Foix, que disposarà també d'un escolar que la serveixi.

AHCB, ARXIU NOTARIAL III.1: *Llibre de testaments* 1365 - 1370, fols. 27v-31r.

In^a nomine Domini, amen. Ego Romeus^b Mascaroni, in legibus licentiat, canonicus Barchinone ac rector ecclesie Sancti Iohannis de Mora diocesis Dertusensis, filius venerabilis Romei Mascaroni et domine Sibilie, eius uxoris, de loco de ses Torres, defunctorum, termini castri de Fuxio diocesis Barchinone, attendens quod nullus in carne positus mortem potest evadere corporalem, idcirco in meo plenu sensu, sana et integra memoria, licet eger corpore, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et executores huius mei testamenti seu ultime voluntatis venerabiles Berengarium Mascaroni, fratrem meum, et Bernardum Vallesii, canonicos Barchinone, Arnaldum Mascaroni, de dicto loco de ses Torres, nepotem meum, filium Guillelmi Mascaroni, quondam, fratris mei; et rectorem ecclesie Sancte Marie de Fuxio dicte diocesis Barchinone, qui nunc est et pro tempore fuerit. ... Item, dimitto Bartholomeo de Morgades, filio Petri de Morgades, consanguineo meo, intuitu elemosine et pro servitio michi per eum impenso, decem libras monete Barchinone, casu quo velit adiscere et audire gramaticalia. De quibus decem libris solvatur sibi quolibet anno centum solidos (sic), dum erit in studio. Casu^c autem quo nollet gramaticalia audire, lego ei^d centum solidos tantum. Et quasdam *Decretales* modici valoris cum cohopena de pelle viridi, que sunt penes me et fuerunt Poncii de Morgades, patruui sui, pro cuius anima teneatur Deum orare. ... Item, dimitto dicto fratri meo *Rosarium* meum *super Decreto* et

Summam Hostientinam, in quibus habeat usumfructum tantum de vita sua. Post^e autem eius obitum vendantur et fiat sicut de aliis bonis meis inferius invenerint ordinatum. Item, si ego^e tradiderim in vita mea Guillelmo Mascharoni, filio dicti Arnaldi, aliquos libros textuales Iuris Canonici seu Iuris Civilis cum apparatu ordinario, ut in eis valeat adiscere et audire proficere, lego sibi in dictis libris usumfructum seu usum toto tempore vite sue. De quibus libris post eius obitum dicte manumissorie restituendis teneatur idem Guillelmus^h dictis manumissoribus meis prestare idoneam cautionem cum fideiussoribus, nisi in vita mea ego eam exegerim. ... Item, dimitto Iohanni, scribe mecum comoranti, ratione servitii michi per eum impensi, quinquaginta solidos. Et ultra hoc volo sibi satisfieri pro rata temporis de tempore quo michi serviverit de anno presenti. ... Volendo et ordinando quod ipsi manumissores mei de bonis meis emant tot redditus in alodio in loco idoneo et securo. De quibus volo fieri et construi per ipsos manumissores unam capellam in dicta ecclesia Sancte Marie de Fuxio iuxta capellam que ibi est Sancti Francisci, sub invocatione Sancti Nicholai et Beate Virginis Marie. Et facta dicta capella, ibi erigatur et ponatur altare et emanetur missale, calix, vestimenta sacerdotalia ad celebrationem misse necessaria, nisi tempore obitus mei predicta ornamenta seu apparamenta necessaria pro dicta capella habuerim, quia eo casu ipsa lego dicte capelle. Qua capella constructa et edificata, volo de aliis bonisⁱ meis emi redditus in perpetuum in alodio pro sustentatione presbiteri dicti altaris et capelle usque ad summam sexdecim librarum monete Barchinone censualium. De quibus assignent dicto presbitero et capelle quindecim libras dumtaxat et de residuis viginti solidis assignent^k rectori dicte ecclesie^l decem solidos pro vino, hostiis^m, candelis, cereo et scolari per ipsum rectorem ministrandis quolibet die perpetuo beneficiato dicte capelle pro celebratione misse dicti beneficiati in dicto altari dicte capelle. ...

Actum est hoc Barchinone, tricesima prima die ianuarii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo.

Sig+num Romei Mascaroni, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: venerabiles Berengarius Mascaroni, Bernardus Vallesi, manumissores predicti, Berengarius de Bufagranyes, Bernardus de Callariis, Ffranciscus de Solerio, beneficiati in Sede Barchinone, Anthonius ça Plana et Raimundus Balistarii, scriptores Barchinone.

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat quo.* - d. *ei interlineat i escrit damunt sibi ratllat.* - e. *Segueix ratllat eius.* - f. *eius interlineat.* - g. *Segueix ratllat dederim.* - h. *Segueix ratllat es.* - i. *Segueix ratllat emi.* - k. *Segueix ratllat dicto presbitero.* - l. *Segueix ratllat ut.* - m. *hostiis, al ms hostias.*

116

1370 Abril 27. Barcelona

Jaume Devesa, mestre de les escoles de gramàtica i lògica de la Seu de Barcelona, reconeix haver rebut de Pere Beraulesch, escolar, habitant de Barcelona, i dels escolars a ell vinculats, totes les quantitats de pecúnia a ell degudes per raó del seu salari.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1370 Gener 19 - 1370 Abril 5, s.n. [vol. 184]

Die sabbati, vicesima septima die aprilis, anno predicto.

Ego Iacobus^a Devesa, magister scholarum civitatis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Petro Beraulesch, scolari, habitatori Barchinone, quod super omnibus et singulis pecunie quantitativibus, quas vos michi debueritis usque in hunc presentem diem, tam ratione solidate seu salarii vestri quam aliorum^b solum specialiorum vestrorum, satisfecistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie, et doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus, facio vobis et vestris de predictis omnibus et singulis et de omnibus, una et singulis, questionibus, petitionibus et demandis, quas ego possem facere, proponere vel movere contra vos et bona vestra ratione predicta usque in hunc presentem diem, bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, sicut melius dici potest et intelligi, ad vestrum vestrorumque salvamentum et bonum intellectum.

Testes: Iacobus de Gradu, Stephanus Oliverii et Petrus Balagarii, scriptores.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma* - b. *Segueix ratllat sp.*

117

1370 Setembre 26. Barcelona Cf. 176/27

1371 Novembre 25. Barcelona

Guillem Vendrell, prevere i beneficiat de la diòcesi de Tarragona, promet a Francesc Sala, doctor en decrets, canonge i prebost de la Seu de Barcelona i rector d'una església de la diòcesi de Tortosa, que servirà durant un any la dita església i la seva escribania, tot disposant d'un escolar.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1371 Maig - 1372 Agost 23, s.n. [vol. 109]

Ego Guillelmus^a Vendrelli, presbiter, beneficiatus in diocesi Terrachonensi, gratis et ex certa scientia convenio et promitto vobis Francisco Sala, decretorum doctore, canonico et preposito Sedis Barchinone ac rectori [...] diocesis Dertusensis, quod a festo Sancti Andree proxime venturo ad unum annum continue sequentem [...] serviendi dicte ecclesie et faciendi [...] dictum tempus [...] faciam servitium [...] ecclesie servitium facien- [...] dictum tempus unum scolarem [...] obligo bona mea [...] et eisdem consentiens [...] et dicti scholaris quem vos per [...] -ciones et lumenaria et alia quecumque [...] dabuntur et offerrentur, exceptis hiis [...] -no vobis pro provisione vestra medietatem [...] in scribania ecclesie supradicte. Et [...] seu logerio vestro totius temporis supradicti viginti libras monete Barchinone de terno, quas promitto vobis solvere per terminos infrascriptos: videlicet, in primo venturo festo Carniprivi Quadragesime tertiam partem, et in festo Pentecostes primo sequenti aliam tertiam partem, et in festo Omnium Sanctorum tunc proxime instanti residuam tertiam partem, sine dampno et missione vestri et vestrorum. Et pro hiis complendis et adimplendis, obligo vobis et vestris omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et volumus dicte partes quod de predictis fiat utrique unum publicum instrumentum.

Testes: religiosus frater Simon Oliver [...] Barchinone, et Iacobus Aldomar, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament.* - b. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de gran part de l'instrument. Indiquem per parts il·legibles amb [...].*

1371 Novembre 27. Barcelona Cf. 176/28

120

1372 Abril 6. Barcelona Cf. 177/29

121

1372 Maig 21. Barcelona

Bernat de Casals, de 17 anys, fill d'Arnau de Casals, habitant de la ciutat de Tarna, de la Gascunya, promet a Bernat Vivà, notari de la ciutat de Barcelona, que per la manutenció durant un any s'estarà amb ell per ensenyar de lletra al seu fill Joanet i el servirà.

AHCB, ARXIU NOTARIAL, X.7: Francesc de RELAT, *Fragment de manual* 1372 Març - Juny 2, fols. 39v-40r.

Ego Bernardus^a de Casalibus, filius Arnaldi de Casals, habitatoris civitatis^b de Tarna Quasconie^c, a presenti usque ad unum annum in antea proxime venturum, promitto stare vobiscum discreto Bernardo Vivani, notario civitatis Barchinone, causa docendi litteras Iohaneto, filio vestro, et alias vobis serviendi in omnibus licitis et honestis. Promitto bonus esse *et cetera*. Et non recedam *et cetera*. Et si quid mali *et cetera*. Et obligo me *et cetera*. Et iuro maior XVII annis. Vos vero teneamini providere me in comestione et potu.

Testes: Petrus de Casanova, mercator, et Franciscus Gabiol, scriptor.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *civitatis interlineat i escrit damunt loci ratllat.* - c. *Quasconie interlineat i escrit damunt diocesis de Tarna ratllat.*

[1372 Desembre 15. Barcelona]

Jaume Bot i Ramon Tous, escolars de gramàtica de Barcelona, confessen haver rebut de l'almoïner del rei tres florins d'or d'Aragó, que el rei manà fossin lliurats als escolars de gramàtica que dansaren la festa de Sant Nicolau a la ciutat de Barcelona.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1372 Juliol 13 - 1372 Novembre 13, s.n. [vol. 192]

Nos Iacobus^a Buti et Raymundus^b Tous, scolares gramatici Barchinone, confitemur et recognoscimus vobis venerabili Arnaldo de Carbesino, elemosinario et capellano illustrissimi domini regis Aragonum, quod tradidistis nobis bene et plenarie ad nostram voluntatem tres florenos auri de Aragonia, quos prefatus dominus rex per vos dari mandavit scholaribus gramaticis Barchinone, qui tripudiaverunt die Sancti Nicholay in civitate Barchinone, de denariis dicte elemosine cum suo albarano papireo sigilli anuli eiusdem domini regis in dorso ipsius albarani, ut prima facie apparebat sigillato, prout hec in dicto albarano, quod vobis tradidimus et restituimus una cum presenti, latius expressantur. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie et doli, facimus vobis nomine dicte elemosine de predictis tribus florenis presentem apocham de soluto.

Testes: Raymundus de Gavano, Iacobus Aldomar et Gabriel Coscoy, scriptores^c.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - b. Id. - c. Tot l'instrument ratllat amb una lípia ondulada.

1373 Gener 3. Barcelona Cf. 178/30

1373 Març 27. Barcelona

Guillem de Vall, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, fa testament i llega a Antoni, escolar que viu amb ell, 100 sous i disposa que li siguin comprats dos vestits de drap morat.

ACB, *Testaments* IX - 213.

In nomine Domini. Ego Guillelmus de Valle, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, egritudine detentus, in meo tamen pleno sensu, sana et integra memoria cum loquela, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et huius mei testamenti executores venerabiles Petrum Durandi et Bernardum Truyols, beneficiatos in dicta Sede, et religiosum fratrem Vincentium ça Font, de ordine Fratrum Predicatorum. ... Item, dimitto Anthonio, scolari, qui mecum moratur, centum solidos et emantur sibi due vestes de panno morato. ...

Actum est hoc Barchinone, vecesima septima die martii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tertio.

Sig+num Guillelmi de Valle, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: venerabilis Iohannes de Agres, de domo domini regis, Pontius Vives, Bernardus de Serriano, Gueraldus Iuliani, cives Barchinone, et Nicholaus Mathei, scriptor.

Sig+num Petri Borrelli, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

1373 Maig 6. Barcelona Cf. 182/31

1373 Juliol 7. Barcelona

Marcó Pujol, escolar de la capella reial, fill de Pere Pujol, porter del rei, confessa haver rebut de l'almoïner del rei 80 sous per haver servit com a escolanet a la capella reial, els mesos de gener, febrer, març i abril, a raó de 8 diners cada dia.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1373 Abril 1 - 1373 Juliol 9, s.n. [vol. 193]

Die iovis, septima die iulii, anno predicto.

Ego^a Petrus^b de Podiolo, civis Barchinone, pater et legitimus administrator Marchoni de Podiolo, scholaris capelle illustrissimi domini regis Aragonum, confiteor et recognosco vobis venerabili Arnaldo de Carbasino, elemosinario domini regis et precentori Ecclesie Barchinone, quod solvistis michi bene et plenarie ad meam voluntatem, nomine predicto recipienti, octuaginta solidos monete Barchinone de terno, quos prefatus dominus rex cum suo albarano nobis directo, sigillo sui anuli in dorso ipsius, ut prima facie apparebat, sigillato, tenoris qui sequitur: «Lo Rey^c. N'Arnau de Carbasí, manam-vos que dels diners de la nostra almoyna donets a Marchó Puyol, scolanet, fill d'En Pere Puyol, porter nostre, per janer, febrer, març, abril, que són IIII mesos, en los quals à servit continuament en la nostra capella, qui a raó de VIII diners, que nós volem que li sien dats cascun die, ara e d'equí avant, ab lo present albarà, ell faent-nos àpocha cascuna certa, fan octuaginta solidos Barchinone. Data en Barchinona, lo derrer die de abril, sots segell del nostro anell, a l'any de nostre Senyor M CCC LXXIII». De denariis sue elemosine causis et rationibus in dicto albarano contentis, dicto Marchono de Podiolo, filio meo, per vos tribui et dari mandavit. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis de predictis octuaginta solidis presentem apocham de soluto in posse notarii infrascripti.

Testes: Iacobus Aldomar et Raymundus de Gavano, scriptores^d.

a. Al marge esquerre clausum traditum. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma. - c. Rey, -y escrit sobre -x. - d. Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.

1373 Juliol 27. Barcelona Cf. 183/32

128

1373 Agost 20. Barcelona Cf. 184/33

128 bis

1374 Gener 9. Barcelona

Instrument en què es fa referència a Joan Pagès, llicenciat en arts, que regeix escoles a la ciutat de Barcelona.

AHPB, Bernat de CASTELLVELL, *Manual* 1373 Desembre 3 - 1374 Maig 5, fols. 8v-9r.

129

1374 Febrer 8. Barcelona Cf. 185/34

130

1374 Febrer 17. Barcelona Cf. 186/35

131

1374 Març 24. Barcelona Cf. 187/36

132

1374 Juliol 3. Barcelona Cf. 188/37

133

1374 Agost 5. Barcelona

Ramon d'Orts, prevere i beneficiat a l'església de Santa Maria de Seva, de la diòcesi de Vic, i també a la Seu de Barcelona, atorga testament i llega a l'altar de Sant Valentí de l'església de Sant Andreu de Tona, de la diòcesi de Vic, del qual havia estat rector, un seu Missal per a ús del dit altar. Llega també a Arnau d'Orts, fill de Jaume d'Orts, de la parròquia de Santa Maria de Seva, de la diòcesi de Vic, l'usdefruit d'un cens de deu morabatins, si aprenia de lletra i es feia promoure a l'orde del presbiterat. Endemés li llega tots els seus llibres, tret de dos Breviaris, un de la diòcesi de Barcelona i l'altre de la diòcesi de Vic. En el cas que el dit Arnau no fos promogut al presbiterat, serà substituït pel seu germà Ramon en les mateixes condicions.

AHPB, Ramon de MASSANA, *Capibrevium testamentorum et codicillorum* 1371 - 1376, fols. 83r-86v.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 319.

In nomine Domini. Ego Raimundus^a de Ortis, presbiter, beneficiatus in ecclesia Sancte Marie de Seva, Vicensis diocesis, et in Sede Barchinone, filius Poncii de Ortis, quondam, de

parrochia Sancte Marie de Seva, diocesis Vicensis predicte, et domine Francisce, quondam, uxoris eius, egritudine detentus, in meo tamen pleno sensu et sana ac integra memoria, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et executores huius mei testamenti seu ultime voluntatis discretos Petrum Felicis, rectorem capelle Decem Milium Virginum, Guillelmum Riquerii, beneficiatum in ecclesia domus Sancte Anne, Petrum [...], boterium, et Petrum Casasses, corrigiarium, cives Barchinone, et venerabilem Petrum Franch, draperium, civem Vicensem. ... / ... Item, dimitto altari Sancti Valentini, constructo in ecclesia Sancti Andree de Tona, dicte Vicensis diocesis, unum *Missale* meum de pergame-no, cuius olim rector fui. Quod *Missale* semper, dum du-/rabit, sit ad servitium dicti altaris. ... Item, dimitto Arnaldo de Ortis, filio Iacobi de Ortis et domine Elicsendis, uxoris eius, de parrochia Sancte Marie de Seva, diocesis Vicensis, usufructuario iure, quamdiu scilicet vixerit in humanis, si tamen addidiserit litteras et parebit consilio dicti Guillelmi Riquerii et fecerit se promoveri ad ordinem presbiteratus, cum ad etatem pervenerit viginti quatuor annorum, totum illud censuale decem morabatinorum cum dominio et alio iure ipsorum, quos recipio annuatim super quibusdam domibus cum iuribus et pertinentiis suis, quas Anthוניus Ianuarii et Guillelmus de Cadavall, carnifex, cives Barchinone, habent et possident / et tenent per me in civitate Barchinone in vico superiori de Sancto Petro. ... Item, dimitto dicto Arnaldo de Ortis omnes libros meos, cuiuscumque conditionis existant, exceptis tamen duobus *Breviariis* meis, uno videlicet diocesis Barchinone et alio diocesis Vicensis, hac conditione adiecta: quod ipse Arnaldus non vendat nec aliter alienet dictos libros nec aliquem seu aliquos eorum, nisi tamen hoc faceret per emendo alios libros meliores, salvo tamen quod possit donare vel comodare illos quos voluerit alicui seu aliquibus de parentela mea. ... Et si forsán dictus Arnaldus de Ortis non addidiserit litteras et non paruerit consilio dicti Guillelmi Riquerii et non fecerit se promoveri ad dictum ordinem presbiteratus, cum ad dictam etatem viginti quatuor annorum pervenerit, in quolibet istorum casuum volo quod ipse Arnaldus careat predictis legatis, per me ipsi Arnaldo supra factis de dicto censuali predictorum decem morabatinorum et de dictis libris. Et in quolibet ipsorum casuum dimitto sub similibus conditionibus usufructuario iure Raimundo de Ortis, fratri ipsius Arnaldi de Ortis, toto scilicet tempore vite naturalis eiusdem Raimundi, predictum censuale dictorum decem morabatinorum. Dimitto etiam in dictis casibus et ipsorum quolibet ipsi Raimundo de Ortis dictos libros sub conditionibus, modis et formis quibus ego dicto Arnaldo eos^b supra legavi. ... / ...

Actum est hoc Barchinone, quinta die augusti, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quarto.

Sig+num Raimundi de Ortis, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Petrus de Area, scriptor Barchinone, et Petrus Luppeti, de parrochia Sancti Manati.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - b. *eos interlineat.*

134

1374 Agost 12. Barcelona Cf. 189/38

135

1374 Agost 12. Barcelona Cf. 190/39

136

1374 Novembre 7. Barcelona

Marcó Pujol, escolar de la capella reial, fill de Pere Pujol, porter del rei, confessa haver rebut de l'almoïner del rei 80 sous per haver servit com a escolanet a la capella reial, el mesos de maig, juny, juliol i agost, a raó de 8 diners per dia.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1374 Agost 28 - 1375 Gener 10, s.n. [vol. 195]

Die martis, VII die novembris, anno predicto.

Ego^a Marchonus^b Puyoll, scholaris capelle domini regis, filius Petri Puyoll, porterii^c ipsius domini regis, confiteor et recondosco vobis venerabili Arnaldo de Carbasino, elemosinario domini regis et precentori Ecclesie Barchinone, quod vigore cuiusdam albarani papirei prefati domini regis, sigillo sui anuli in eius dorso sigillati^d, nobis directi, cuius tenor talis est: «Lo Rey. N'Arnau de Carbesí, manam-vos que els diners de la nostra almoyna donets a Marchó Puyol, scolanet, fill d'en Pere Puyol, porter nostro, per janer, ffebrer, març, abril, qui són quatre mesos, en los quals ha servit contínuament en la nostra capella, qui a rahó de VIII diners, que nós volem que li sien dats cascun dia, e d'aquí avant, ab lo present albarà, ell faent-nos àpocha cascuna certa, fan octuaginta solidos Barchinone. Data en Barchinona, lo darrer dia de abril, sots sargell del nostre anell, en l'any de nostre Senyor M CCC LXX tres», solvistis michi ad meam voluntatem de denariis dicte elemosine octuaginta solidos Barchinone pro mensibus scilicet madii, iunii, iulii et augusti proxime preteritis anni subs-

cripti. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis de dictis octuaginta solidis presentem apocham de soluto in posse notarii infrascripti.

Testes: Iacobus de Minorisa, Thomas Gircosii et Iacobus Aldomar, scriptores⁶.

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat np.* - d. *Segueix ratllat tenoris sequentis.* - e. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals.*

137

1375 Maig 5. Barcelona

Bartomeu Riquer, prevere, rector de l'altar de Santa Anna de la Seu de Barcelona, fa testament i llega al seu nebot Galceran Riquer, que viu amb ell, tots els seus llibres i un censal mort de 16 lliures perquè estudiï en escoles fins als vint anys i abans dels vint-i-vuit es faci promoure al sacerdoti i serveixi una capellania a la Seu de Barcelona.

ACB, *Testaments* III - 108.

In Dei nomine. Ego Bartholomeus Riquerii, presbiter, rector altaris Sancte Anne, constructi in Sede Barchinone, eger corpore sed mentis ratione perfruens, meum facio et ordino testamentum, in quo eligo meos manumissores et huius mei testamenti executores, videlicet, Guillelmum Ferrarii, civem Barchinone, et discretos Berengarium Portella, Petrum Albarigues, beneficiatos in dicta Sede, Guillelmonum Riquerii, nepotem meum sive *nabot*, et administratorem anniversariorum dicte Sedis. ... Item, dimitto Galcerando Riquerii, nepoti meo sive *nabot*, mecum comoranti, amore Dei, pro una capellania celebranda perpetuo in dicta Sede sub forma infrascripta, totum illud censuale mortuum sexdecim librarum Barchinone, quod universitas Barchinone michi facit quolibet anno perpetuo secunda die novembris. Volens quod dictus Galcerandus adiscat litteras in scholis, donec etatem attingerit viginti annorum et quod infra vicesimum octavum annum sue etatis faciat se ad sacerdotium promoveri. Et quod interim, dum tamen adiscat litteras, non teneatur facere deserviri ipsam capellaniam. Et si pro maiori parte temporis non adisceret litteras, vel infra vicesimum octavum annum sue etatis non faceret se ad sacerdotium promoveri, volo quod censuale revertatur anniversariis subscriptis. Et etiam volo quod post obitum eius revertatur anniversariis subscriptis, que infra michi heredes instituo. Et si dictus Galcerandus noluerit esse presbiter, dimitto ei duos mille solidos Barchinone. Et si contigerit redimi dictum censuale mortuum, volo quod eius pretium convertatur in emptione alius censualis mortui ad cognitionem administratoris anniversariorum dicte Sedis et Guillelmi Riquerii, nepotis mei sive *nabot*, propter

hoc ut dictus Galcerandus habeat unde vivat et litteras adiscat. Et nichilominus dimitto eidem omnes libros meos et unam caxiam de àlber, in qua teneat libros, scilicet fustem. ...

Actum est hoc Barchinone, quinta die madii, anno a nativitate Domini millesimo trecen-tesimo septuagesimo quinto.

Sig+num Bartholomei Riquerii, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Franciscus de Pratis, sartor, Iohannes Monerii et Bernardus de Socarratis, scriptor.

Sig+num Guillelmi de Orta, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

138

1375 Maig 7. Barcelona Cf. 191/40

139

1375 Maig 26. Barcelona

Margarida, esposa de Francesc Cassabó, mercader, ciutadà de Barcelona, filla de Berenguer Maçana, mercader, ciutadà de Barcelona, i de la seva esposa Margarida, atorga testament i llega a Bernat Maçana, fill del seu oncle patern Jaume Maçana, del lloc de Sant Pere Sallavinera, 10 lliures amb la condició de que aprengui de lletra. Altrament, li llega tan sols dues lliures.

AHPB, Ramon MASSANA, *Capibrevium testamentorum et codicillorum* 1371 - 1376, fols. 126r-130r.

In^a nomine Domini. Ego Margarita^b, uxor Francisci Cassabó, mercatoris, civis Barchinone, filiaque Berengarii Maçana, quondam, mercatoris, civis eiusdem civitatis, et

domine Francisce, quondam, prime eius uxoris, attendens quod nil est morte certius nichil-que incertius hora mortis, volensque huiusmodi inevitabile debitum prevenire, dum in corporis membris viget quies et ratio regit mentem, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et exequutores huius mei testamenti seu ultime voluntatis dictum Franciscum Cassabó, maritum, Petrum Maçana, fratrem meum, Guillelmum de Quintana et Iacobum de Quintana, mercatorem, cives dicte civitatis. ... Item, dimitto Iacobum Maçana, loci Sancti Petri de Lavinaria, patruo meo, viginti solidos. Et Bernardo Maçana, filio suo, casu quo⁶ litteras adiscat, decem libras, alias duas tantum. ...

Actum est hoc Barchinone, vicesima sexta die madii, anno a nativitate Domini millesimo, CCC^o LXX° quinto.

Sig+num Margarite, testatricis predicte, que hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: venerabilis Arnaldus Bosqueti et Petrus Ferrarii, tutor, cives Barchinone.

a. *Al marge esquerre* Factum est idem unum et clausum traditum procuratoribus [...] Petro Maçana, quondam. - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat* liber.

140

1375 Juliol 2. Barcelona Cf. 193/41

141

1375 Juliol 3. Barcelona Cf. 194/42

142

1378 Maig 12. Barcelona Cf. 195/42 bis

143

1378 Maig 12. Barcelona Cf. 197/43

144

1378 Agost 13. Barcelona Cf. 198/44

145

1379 Juliol 13. Barcelona

Ramon Ferrer, prevere, rector de l'altar de Sant Vicenç de la Seu de Barcelona, fa testament i llega a Marc sa Muntada, que viu amb ell, 20 lliures per a aprendre de lletra, a Berenguer Roure, prevere i beneficiat a la dita Seu, el seu Breviari, i a Pere Isern, prevere i beneficiat a la dita Seu, el seu Psalterium historiat. Aquests dos hauran de disposar que, en morir, el seu valor sigui destinat a obres pies.

In Christi nomine. Ego Raymundus Ferrarii, presbiter, rector altaris Sancti Vincentii, constructi in Sede Barchinone, egritudine detentus, tamen in meo pleno sensu, sana et integra memoria ac loquela existens, meum condo et ordino testamentum, in quo meos eligo manumissores et huius mei testamenti executores, videlicet, discretum Petrum Iserni, Berengarium Roure et Petrum Blanch, presbiteros, beneficiatos in dicta Sede. ... Item, dimitto Marco ça Muntada, qui mecum moratur, ad adiscendum litteras, 20 libras. ... Item, dimitto dicto Berengario Roure *Breviarium* meum, et dicto Petro Iserni *Salterium* meum ystoriatum, ita videlicet quod uterque eorum de vita sua teneat dictos libros et serviat de suo legato ipsorum librorum et post eorum obitum et utriusque ipsorum, uterque ipsorum suum legatum habeant convertere in laudem Dei et de eodem legato in fine suo in piis operibus ordinare. ...

Actum est hoc Barchinone, tertiadecima die iulii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo nono.

Sig+num Raymundi Ferrarii, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: dicti discretus Petrus Iserni, Berengarius Roure, manumissores, Marcus ça Muntada, Arnaldus [...], Iohannes de Ulzina, baxator, cives Barchinone.

Sig+num Guillelmi de Orta, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit.

146

1381 Febrer 18. Barcelona Cf. 199/45

147

1381 Maig 9. Barcelona

Domènec Ponç, canonge i xantre de la Seu de Lleida, dóna les rendes que ha de rebre aquest any de 1381 per la seva canongia i xantria a la seu de Lleida i pel seu quartó de l'església parroquial de Constantí, diòcesi de Tarragona, al col·legi dit de Santa Maria, o de l'Assumpció, per ell fundat a la ciutat de Lleida per a dotze estudiants pobres.

ACB, Pere BORRELL, *Capbreu* 1380 Desembre 19 - 1381 Maig 21, s.n. [vol. 205]

In^a nomine Domini. Noverint universi quod ego Dominicus^b Poncii, canonicus et precentor Ecclesie Ilerdensis, attendens quod de bonis temporalibus ea sola perpetuo retinentur que pro Christi nomine et eius servitio impenduntur; attendens etiam me instituisse in civitate Ilerdensi unum collegium duodecim pauperum studentium, collegium Beate Marie semper Virginis comuniter nuncupatum, dictum collegium nondum esse sufficienter dotatum, idcirco gratis et ex certa scientia ad honorem atque gloriam omnipotentis Dei et Beate Marie semper Virginis, matris sue, et omnium civium supernorum ac etiam ob remedium anime mee et parentum ac benefactorum meorum omniumque fidelium defunctorum, dono, offero et assigno Domino Deo et Beate Marie semper Virgini ac collegio memorato, omnes et singulos fructus, redditus, exitus et proventus canonicatus, prebende et precentorie ecclesie Ilerdensis ac quartoni parochialis ecclesie de Contestino, Terrachonensis diocesis, quos ego obtineo et obtinere debeo anno presenti Domini millesimo CCC^o octuagesimo primo infrascripto, tam collectos quam colligendos, ubicumque sint et in quibuscumque^c rebus et bonis consistent, sub hoc tamen pacto et conditione: quod omnes et singuli fructus, redditus, exitus et proventus predicti^d colligantur et vendantur tempore opportuno, prout melius vendi poterunt. Et quod totum id quod habebitur ex dictis fructibus, redditibus, exitibus et proventibus convertatur utiliter et diligenter in emptionem reddituum perpetualium ad opus collegii Beate Marie predicti. Hanc itaque donationem, oblationem et assignationem facio Domino Deo et Beate Marie ac dicto venerabili collegio de predictis fructibus, redditibus, exitibus et proventibus, sicut melius dici potest et intelligi, ad salvamentum et bonum intellectum dicti collegii et studentium in eodem. Dando et concedendo dicto collegio et studentibus in eodem, nomine eiusdem, plenam et liberam potestatem quod ipsi eorum propria auctoritate et sine faticha et requisitione mei et meorum possint dictorum fructuum, reddituum, exituum et proventuum possessionem libere apprehendere et habere. Que possessio, cum per ipsos apprehensa fuerit, tantum valeat acsi per me eis esset tradita corporalis. Preterea ex causa huiusmodi donationis, oblationis et assignationis do, cedo et mando dicto venerabili collegio et studentibus in eodem, nomine eiusdem, omnia iura, omnes actiones, reales et personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias, ac alias quecumque que michi [...] competere possunt et debent in predictis que Domino [...] et contra quascumque personas [...] possit dictum venerabile^e collegium et studentes in eodem, nomine eiusdem, uti et experiri, agendo videlicet respondendo, deffendendo, excipiendo et replicando, dictos fructus, redditus, exitus et proventus habendo, colligendo et recipiendo et omnia alia faciendo in iudicio et extra iudicium, quecumque et quemadmodum ego facere poteram ante huiusmodi donationem, oblationem et assignationem, et possem nunc et postea quandocumque. Ego enim facio et constituo dictum venerabile collegium et studentes in eodem, nomine eiusdem, in hiis dominos et procuratores ut in rem propriam eorum, ad faciendum omnia et singula supradicta, et sine contradictione et impedimento mei et meorum et alterius cuiuscumque persone. Nichilominus cum hoc publico instrumento, in hiis vicem quoad hec epistole gerenti, dico et mando omnibus et singulis personis, que ad prestationem dictorum fructuum, reddituum, exituum et proventuum michi modo aliquo teneantur et obligate existant, quatenus ad huiusmodi presentis publici instrumenti hostensionem respondeant, pareant, obediant et satisfaciant dicto venerabili collegio et studentibus in eodem, nomine eiusdem, aut quibus ipsi voluerint loco sui anno isto presenti, ut predicatur, de supradictis omnibus et singulis fructibus, redditibus, exitibus et proventibus, prout et quemadmodum michi et meis respondere, parere, obedire et satisfacere tenebantur ante huiusmodi donationem, oblationem et assignationem predictas. Quoniam ego nunc pro tunc facio eisdem personis, licet absentibus, in posse notarii infrascripti, tanquam publice persone, pro eis et pro aliis etiam personis quarum interest et intererit, stipulanti de dictis fructibus, redditibus, exitibus et proventibus in eodem nomine eiusdem responderint, per-

venerint et satisfecerint, bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo. Insuper gratis et ex certa scientia convenio et promitto Domino Deo et Beate Marie ac venerabili collegio et studentibus in eodem, nomine eiusdem, quod predictam donationem, oblationem et assignationem tenebo et observabo et in aliquo non contraveniam aliquo iure, causa vel etiam ratione. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire iure aliquo, ratione seu causa. Hec igitur que dicta sunt supra, facio, paciscor et promitto Domino Deo et Beate Marie ac dicto venerabili collegio et studentibus in eodem, licet absentibus, cum hoc publico instrumento in hiis vicem epistole gerenti, et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro eis et pro aliis etiam personis quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulanti.

Actum est hoc Barchinone.

Testes: Anthonius [...] -sini, Petrus Mironi et Guillelmus Colomerii, scriptores.

a. *Al marge esquerre clausum traditum.* - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma.* - c. *Segueix ratllat un mot il·legible.* - d. *Segueix repetit predicti.* - e. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Indiquem les parts il·legibles amb [...].* - f. *Segueix ratllat capitulum.*

148

1381 Juny 20. Barcelona Cf. 210/46

149

1381 Juliol 13. Barcelona Cf. 202/47

1381 Juliol 14. Barcelona

Pere de Coll, de 16 anys, clergue tonsurat de la diòcesi de Barcelona, fill de Pere de Coll, agricultor, i de Constança, ciutadans de Barcelona, promet als tresorers de la sagristia menor de la Seu de Barcelona que durant dos anys s'estarà en la dita sagristia de la Seu, per tal de regir l'ofici de l'escolania, és a dir, servir a la dita sagristia. Pere Coll rebrà la paga de 10 lliures per any.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1381 Maig 22 - 1381 Octubre 8, s.n. [vol. 206]

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1381 Abril 7 - 1383 Abril 28, s.n. [vol. 111]

Die dominica, XIII^a die iulii, anno predicto.

Sit^a omnibus notum quod^b ego^c Petrus^d de Colle, clericus tonsuratus diocesis Barchinone, filius Petri de Colle, cultoris, et domine Constantie, eius uxoris, civium Barchinone, gratis et ex certa scientia, de assensu et voluntate dicti domini^e patris mei, convenio et promitto vobis venerabilibus et discretis Bartholomeo Oliverii et Bernardo de Thous, canonicis Sedis Barchinone et thesaurariis sacristie minoris dicte Sedis, quod a present^f die ad duos annos primos et continue venturos morabor in sacristia dicte Sedis pro regendo officium^g scolanie bene et fideliter, prout usque nunc regi et exerceri est assuetum. Promittens vobis quod per^h totum dictum tempus ero vobis dicto nomine fidelis, obediens et legalis. Et quod totum id quod ad manus meas pervenerit infra dictum tempus duorum annorum regam bene et fideliter ad mandatum et voluntatem vestram et discreti Iacobi Aldomar, regentis pro vobis dictam sacristiam. Et quod aliquid de bonis dicte sacristie non recipiam, distraham nec alienabo nec alicui dabo, immo eadem reddam, tradam et deliberabo vobis dicto nomine, aut dicto discreto Iacobo Aldomar nomine vestro, quandocumque vobis seu ipsi placuerit nec a vobis seu ab ipso fuero requisitus. Et quod per totum dictum tempus duorum annorum non recedam a dicta sacristia seu servitio scolanie absque vestri licentia et consensu. Quod si fecero, dono vobis plenum posse quod possitis me capere seu capi facere et in servitio dicte scolanie reducere et tornare. Et quod emendabo vobis omnes dies per quos a servitio dicte scolanie absens fuero ratione fuge vel infirmitatis aut alias culpa mei. Et quod restituam et solvam vobis dicto nomine ad vestram voluntatem si qua dampna dicte sacristie, quod absit, intulero infra dictum tempus ad vestram bonam cognitionem, et omnes missiones et expensas, quas vos vel vestri facietis et sustinebitis quoquomodo pro predictis vel aliquo predictorum vel ratione vel occasione eorum. Super quibus missionibus, dampnis et interesse credatur vobis dicto nomine plano et simplici verbo, nullo alio probationum genere requisito. Et pro hiis complendis et firmiter attendendisⁱ, obligo vobis dicto nomine me^k in persona et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda. Et quia sum minor viginti quinque annis, maior tamen sexdecim, non vi nec dolo sed sponte iuro per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere et in aliquo non contrafacere vel venire ratione minoris etatis nec ex quacumque alia ratione, iure seu causa. Insuper, ut de predictis omnibus et singulis vobis et vestris dicto nomine diligentius cautum sit, dono vobis fideiussores: dictos dominos parentes meos et utrumque eorum in solidum, qui mecum et sine me teneantur vobis dicto nomi-

ne et vestris de predictis omnibus et singulis per me vobis eodem nomine supra promissis et singula supradicta¹ compleant et attendant ac^m compleri faciant et attendiⁿ, prout melius et plenius superius continentur. Ad hec nos Petrus^o de Colle et Constantia^p, eius uxor, fideiussores predicti, laudantes et⁹ approbantes omnia et singula supradicta per dictum filium nostrum vobis dictis venerabilibus thesaurariis supra promissa, convenimus et promittimus vobis dicto nomine quod cum dicto filio nostro et sine ipso tenebimus vobis et vestris de predictis omnibus et singulis per dictum filium nostrum vobis supra promissis, eaque omnia et singula supradicta attendemus et complebimus ac attendi et compleri faciemus, prout melius et plenius superius continentur. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, obligamus vobis dicto nomine omnia bona nostra et utriusque nostrum, mobilia et immobilia, habita et habenda. Renuntiantes quantum ad hec gratis et ex certa scientia beneficio novarum constitutionum et dividendarum actionum et epistole Adriani. Et specialiter ego dicta Constantia, beneficio Velleyani Senatusconsulti et Authentice *Si qua mulier*, posite C. *Ad Velleyanum*. Et nos ambo, legi sive iuri dicenti quod prius conveniatur principalis quam fideiussor, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo sed sponte iuramus per Dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia, manibus nostris corporaliter tacta, predicta omnia et singula attendere et complere, tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam ratione. Ad hec nos Bartholomeus^o Oliverii et Bernardus^s de Thous, thesaurarii supradicti, laudantes et approbantes omnia et singula supradicta et eisdem omnibus et singulis expresse consentientes, prout melius et plenius superius continentur, gratis et ex certa scientia convenimus et promittimus vobis dicto Petro de Colle dare et solvere vobis pro salario et stipendio salarii cuiuslibet anni decem libras monete Barchinone de terno, solvendas vobis quolibet anno per terminos solvi consuetos. Et pro hiis complendis et firmiter attendendis, obligamus vobis omnia bona dicte thesaurarie, mobilia et immobilia, habita et habenda. Intelligatur tamen quod bona nostra propria non sint inde vobis nec vestris pro predictis¹ in aliquo obligata. Hec igitur que dicta sunt supra, facimus, paciscimur et promittimus nos dicte partes, scilicet una pars alteri et nobis ad invicem et vobis etiam notario infrascripto, tanquam publice persone, pro nobis et pro aliis etiam personis, quarum interest et intererit, recipienti et paciscenti ac etiam legitime stipulantiⁿ. Et volumus dicte partes quod de predictis fiant utrique nostrum unum publicum instrumentum per notarium infrascriptum.

Testes: discreti Bernardus Colelli, Iacobus Solerii, presbiteri, beneficiati in Sede Barchinone, Iacobus Letonis, Guillelmus Castelli, fusterii, Iacobus Foxes, Franciscus de Manso, molerii, cives Barchinoneⁿ.

a. *Al marge esquerre* clausum traditum unum discreto Iacobo Aldomar. - b. Sit omnibus notum quod *interlineat*. - c. *Segueix ratllat* Bernardus. - d. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma i l'abreviatura iur* (iuravit) *per a indicar el jurament*. - e. domini *interlineat*. - f. *Segueix ratllat* qua hoc conficitur instrumentum. - g. *Segueix ratllat* sclo - h. per *interlineat*. - i. et firmiter attendendis *interlineat*. - k. *Segueix ratllat* in persona. - l. *Segueix ratllat* attendam. - m. ac *interlineat*. - n. et attendi *interlineat*. - o. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma i l'abreviatura iur*. - p. *Id.* - q. et *interlineat*. - r. *Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma*. - s. *Id.* - t. pro predictis *interlineat*. - u. *Segueix ratllat* Actum est hoc Barchinone. - v. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles verticals*.

1381 Setembre 30. Barcelona Cf. 203/48

1382 Gener 7. Barcelona

Domènec Ponç, canonge i xantre de la Seu de Lleida, que ha de passar aquest any de 1382 a la cúria pontificia, disposa que amb les rendes que ha de rebre per la seva xantria a la Seu de Lleida es paguin diverses provisions a l'església parroquial d'Almenar, diòcesi de Lleida. Endemés fa donació del que resti de les dites rendes del present any al col·legi dit de Santa Maria, o de l'Assumpció, per ell fundat a la ciutat de Lleida per a 12 pobres.

ACB, Pere BORRELL, *Capibrevium* 1381 Octubre 30 - 1382 Febrer 26, fol. 86r-v. [vol. 207]

Die martis, VII die ianuarii, anno predicto.

In nomine Domini. Noverint universi quod ego Dominicus^a Poncii, canonicus et precentor Ecclesie Ilerdensis, cum nil in Romana curia necessario sim facturus nec curia amodo faciat pro me, quia beneficia non curo ampliora habere nec beneficium aliquod petii a XVI annis citra, quia nolo quantum ad beneficia de pluribus reddere rationem, nichilominus, quia illustris dominus meus, dominus dux Gerundensis, vult penitus et omnino quod ad curiam Romanam accedam et ibi saltem per annum moram traham et, ut^b eius^c procurator, vigilem et laborem circa omnia concernentia honorem et utilitatem serenissimi principis domini nostri regis Aragonum et dicti domini ducis ac regnorum et terrarum eis subiectorum, cupiens prefatis dominis nostris, dominis regi et duci, complacere et pro ipsorum ac patrie honore pugnare, deliberavi ad curiam Romanam et civitatem Avinionis accedere et ibidem moram trahere saltem per annum, ut dicti domini ducis impleam voluntatem [...]^d. Desiderans atque volens quantum in me est sub certo [...] mittere negotia me tangentia, tenore presentis publici instrumenti ordino, volo et mando ut de fructibus, redditibus et proventibus precentorie Ilerdensis, quam obtineo, solvatur provisio solita vicario perpetuo et curato ac porcionariis ecclesie Almenaris, Ilerdensis diocesis, in ipsa ecclesia residentibus, et baiulo seu procuratori et scolari, mancipio et [...] regentibus abbatiam Almenaris solvantur solidate et stipendia debita et^e solita [...], ipsis mediantibus, venientibus ad procurandum ac alias pro tenenda hospitalitate in dicta abbatia, ut est moris, detur sufficiens^f provisio fiantque, ut est assuetum, *O sapientia* et *Agnus paschalis* et epistola cantetur, ac hospitia,

que terra sunt et quasi de die in diem reparatione egent, reparentur et decime, si sint, solvantur, ac omnia onera incumbentia plene supportentur, quoniam fructus, redditus, provenus dicte precentorie ad premissa principaliter obligantur. Premissis vero ac omnibus aliis oneribus incumbentibus supportatis, totum et quicquid supererit de fructibus, redditibus et proventus dicte precentorie anno presenti millesimo trecentesimo octuagesimo secundo colligendis, sponte, libere et ex certa scientia offero et dono Domino Deo et Beate Marie semper Virgini ac domui seu collegio Beate Marie Virginis duodecim pauperum studentium, per me in civitate Ilerdensi instituto, ita videlicet quod ad honorem Dei et Beate Marie ac omnium civium supernorum de dicto residuo emanant redditus pro dicto collegio et sustentatione pauperum studentium nunc vel in posterum degentium in eodem. Et promitto ac tactis sacrosanctis Evangeliiis iuro predicta omnia et singula tenere et observare et non contrafacere vel venire aliqua ratione vel causa. Et ut procurator meus, qui premissa administrabit et faciet, sit sollicitus et diligens in premissis et circa ea administrando, volo quod de premissis reddat et reddere teneatur rationem venerabili capitulo Ilerdensi. In quorum omnium testimonium volo quod de predictis fiat unum publicum instrumentum seu plura publica instrumenta per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone.

Testes: venerabiles et discreti Franciscus Martini, ebdomedarius Sedis Barchinone, Egidius de Salinis, Petrus Alacris, presbiteri, beneficiati in dicta Sede, Guillelmus Colomerii et Iacobus Rosselli, scriptores Barchinone⁸.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *ut interlineat.* - c. *Segueix ratllat procurato.* - d. *El mal estat del protocol impedeix la lectura de part de l'instrument. Indiquem les parts il·legibles amb [...].* - e. *debita et interlineat.* - f. *sufficiens, al ms suffiens.* - g. *Tot l'instrument ratllat amb tres ratlles veritcals.*

153

1382 Novembre 18. Barcelona

Berenguer Gibert, de 16 anys, fill del difunt Pere Gibert, de la vila de Piera, promet als sagristans majors de la Seu de Barcelona que per 10 lliures anyals s'estarà amb ells com a escolar de la sagristia de la Seu de Barcelona fins a la festa de la Santa Creu de Maig i d'aquí fins a un any.

ACB, Pere BORRELL, *Manuale* 1381 Abril 7 - 1383 Abril 28, s.n. [vol. 111]

Die martis, XVIII die novembris, anno predicto.

Ego^a Berengarius^b Giberti, filius Petri Giberti, quondam, de villa Appiarie, convenio et promitto per firmam et sollempnem stipulationem vobis venerabilibus Bernardo de Thous et Bartholomeo Oliverii, canonicis ac sacristanis maioribus Sedis Barchinone, quod morabor vobiscum pro scolare sacristie dicte Sedis Barchinone, videlicet a presenti die, qua presens conficitur instrumentum, usque ad festum Sancte Crucis mensis madii proxime venientis, et a dicto festo ad unum annum primum et continue venturum. Et per totum dictum tempus deserviam in omnibus et per omnia, ut melius potero, in omnibus peragendis in dicta sacristia ad mandatum discreti Iacobi Aldomar, presbiteri, sacristani minoris dicte sacristie, et successorum suorum in dicto suo officio, die noctuque, iuxta meum posse, prout alii usque nunc facere consueverunt et debent. Promittens vobis quod per totum dictum tempus non recedam a servitio dicte sacristie *et cetera*. Quod si fecero, volo quod possitis me capere *et cetera*. Et quod per totum dictum tempus ero fidelis et legalis, diligens *et cetera*. Et quod emendabo vobis omnes dies, si per quos absens fuero; et omnia dampna, si qua, quod absit, aliqua intulero seu dederò culpa mei *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo vobis dictis manumissoribus me et omnia bona mea *et cetera*. Et quia sum minor XXV annis, maior tamen sexdecim, iuro per Dominum Deum *et cetera*. Et ad maiorem securitatem dono vobis fideiussorem: venerabilem Guillelmum Gibert, candelarium cere, civem Barchinone, qui mecum et sine me teneatur ad omnia supradicta *et cetera*. Ad hec ego Guillelmus^c Gibert, fideiussor predictus, predictam fideiussionem accepto *et cetera*. Et promitto vobis quod cum dicto principali meo et sine ipso tenebor vobis *et cetera* de predictis omnibus *et cetera*. Et pro hiis complendis, obligo vobis omnia bona mea. Renuntio *et cetera*. Et iuro per Dominum Deum *et cetera*. Ad hec nos Bernardus de Thous et Bartholomeus Oliverii, canonici et sacristani predicti, promittimus vobis dicto Berengario Gibert quod dabimus vobis pro dicto tempore^d ad rationem decem librarum Barchinone pro anno. Et pro hiis obligamus vobis omnia bona dicte sacristie. Intelligatur tamen quod bona nostra propria non sint in aliquo obligata *et cetera*. *Fiat large et cetera*.

Testes: venerabiles et discreti Berengarius de Mathamala, canonicus, Raymundus ça Tor, Anthonius Bages, presbiteri, Franciscus Planes, candelarius cere Barchinone, et Bernardus Oliverii, ville Calidarum de Montebovino^e.

a. *Al marge esquerre* Persolvit I solidum dictus Berengarius - b. *Damunt el nom, dues ratlletes obliques per a indicar la ferma* - c. *Id* - d. pro dicto tempore *interlineat* - e. *Tot l'instrument ratllat amb una línia ondulada per a indicar la cancel·lació*. I al marge esquerre Fuit cancellatum presens instrumentum de voluntate venerabilium Berengarii de Feudo et Berengarii de [...] sacristanorum maiorum sacristie dicte Sedis, die et anno [...] decembris, anno a nativitate Domini [...], presentibus [...].

155

1383 Gener 10. Barcelona Cf. 204/50

156

1383 Maig 25. Barcelona Cf. 207/51

157

1384 Febrer 25. Barcelona Cf. 208/52

158

1384 Octubre 28. Barcelona

Berenguer Rossell, prevere, beneficiat a la Seu i a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, fa testament i institueix hereus universal a parts iguals la Pia Almoïna i els aniversaris de la Seu de Barcelona. La Pia Almoïna alimentarà al refectori de la Seu tants de pobres de la seva nissaga com pugui. En absència d'aquests, ho farà amb pobres batejats a l'església de Santa Maria de l'Estany o bé a l'església de Sant Feliu de Terrassola, fins que aquests pobres hauran après de lletra o un ofici o art mecànica.

ACB, *Testaments* II - 89.

Hoc est translatum fideliter cum quibusdam clausulis interpolatim positis in testamento discreti Berengarii Rosselli, quondam, presbiteri et beneficiati in Sede et in ecclesia Sancte Marie de Mari Barchinone, quod fecit et ordinavit in posse discreti Guillelmi d'Orta, auctoritate regia notarii publici Barchinone, vicesima octava die octobris, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto. In quo quidem testamento est clausula finalis et sunt testes adhibiti vocati et rogati. Quarum quidem clausularum tenor talis est:

In Christi nomine. Ego Berengarius Rosselli, presbiter, beneficiatus in Sede et in ecclesia Sancte Marie de Mari Barchinone, attendens quod nil est morte certius nichilque incertius hora mortis, idcirco plena per Dei gratiam mentis et corporis perfruens sanitate, Dei gratia invocata, de meis disponens, meum, ut sequitur, condo et ordino testamentum, in quo meos eligo manumissores et huius mei testamenti exequutores, videlicet, venerabiles et discretos Franciscum Castanyerii, nepotem^a meum sive *nabot*, archidiaconum Vallensis, canonicum Barchinone, utriusque iuris doctorem, Bernardum de Tous, canonicum Barchinone, et discretos Berengarium Roure, beneficiatum in dicta Sede, Bernardum Camaluça, beneficiatum in dicta ecclesia Sancte Marie de Mari Barchinone, et Franciscum sa Pinosa, clericum tonsuratum. ... Omnia vero alia bona, mobilia et immobilia, et iura mea universa et singulas actiones michi ubique pertinentes et pertinentia aliqua ratione dimitto et concedo Elemosine pauperum Sedis Barchinone et anniversariis dicte Sedis equis partibus, instituens ipsam Elemosinam et anniversaria michi heredes universales. ... Et de residuo teneatur emere redditus alodiales perpetuales in loco tuto et condecenci ad dictorum manumissorum cognitionem. Quos redditus, cum toto dominio et alio iure eorundem, *statim cum empti fuerint*, assignent dicti manumissores mei, scilicet, medietatem dicte Elemosine pauperum Sedis Barchinone et suis venerabilibus procuratoribus et administratoribus sub tali tamen pacto, *forma et conditione*: Quod dicti venerabiles procuratores et administratores et sui successores perpetuo reficiant et reficere teneantur quolibet die perpetuo in refectorio dicte Sedis unum, duos aut plures pauperem seu pauperes, proximiorum michi seu proximiores in gradu et linea parentele, iuxta redditus dicte Elemosine assignatos vel saltem, ipso proximiori vel proximioribus michi paupere seu pauperibus deficiente vel deficientibus, alium seu alios pauperem seu pauperes qui fuerit seu fuerint baptizatus vel baptizati in ecclesia Beate Marie de Stagno vel in ecclesia Sancti Felicis de Terraçola, et quem pauperem seu pauperes, tam michi proximiorum vel proximiores quam alium vel alios pauperem seu pauperes, volo introduci per dictum venerabilem Franciscum Castanyerii de tota vita sua et post eius obitum per beneficiatum dicti mei beneficii per me superius instituti, quicumque fuerit perpetuo, quamdiu videlicet ipse vel ipsi pauper seu pauperes litteras vel artem macanicam adidiscerit ad certificationem ipsis venerabili Francisco Castanyerii seu beneficiato fiendam per venerabilem abbatem Stagnensem, quicumque perpetuo fuerit. ...

Sig+num Petri Suau, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig+num Iohannis Torroni, auctoritate regia notarii publici Barchinone, testis. Sig+num Raimundi de Forest, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui hoc translatum sumptum fideliter ab originali suo et cum eodem de verbo ad verbum veridice comprobatum scribi fecit et postea autenticatum per venerabilem Galcerandum Carbonis, baiulum Barchinone, ut supra patet, clausit nona die february, anno predicto a nativitate Domini millesimo quadringentesimo nono.

a. nepotem, *al ms* nepotum.

159

1385 Febrer 1. Barcelona Cf. 209/53

160

1385 Març 23. Barcelona

Mossé de Carcassona, mestre d'escolars, reconeix haver rebut d'Issach Bonastruch, tutor de Samuel Sollan, fill del difunt Samuel Bonastruch, jueu de Barcelona, 62 sous i 6 diners, que són la paga d'ensenyar de lletra al dit noi, de les festes de Cabanelles (setembre) fins a la festa de Pasqua propvinent, és a dir, 25 setmanes, a raó de 2 sous i 6 diners cada setmana.

AHPB, Pere PUJOL, *Manual* 1385 Febrer 8 - 1385 Desembre 30, fol. 25r.

XXIII^a martii.

Mossé^a de Carcassona, magister scholarium, confiteor et recognosco vobis Issacho Bonastrugui, tutori Samuelis Sollan, pupilli filii^b Samuelis Bonastrugui, quondam, iudei Barchinone, quod solvistis michi LXII solidos VI denarios pro salario meo docendi dictum pupillum a festo de les Cabanyelles^c proxime preterito usque ad festum Pasche proxime venientis, in quo tempore sunt XXV septimane, ad rationem II solidorum VI denariorum pro septimana.

Testes: Abram Nahim, iudeus, et Vincentius Serra, scriptor.

a. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma - b. Segueix ratllat Sal - c. Segueix ratllat usque.

161

1385 Abril 27. Barcelona Cf. 209/54

162

1385 Juny 2. Barcelona

Pere Borrell, notari i ciutadà de Barcelona, fa testament i llega a Jaume Aldemar i a Pere Alegre, preveres i beneficiats a la Seu de Barcelona, un llibre d'Hores a cada un. Llega també a Francesc, fill de Francesc Castell, candelier de seu, tots els seus llibres de gramàtica i de lògica i tots els altres de qualsevulla ciència.

ACB, *Testaments* 15-17.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 360.

In nomine Domini Ihesu Christi, qui in crucis patibulo mortem pati voluit corporalem, et gloriose Virginis Marie, eius matris, amen. Ego Petrus Borrell, notarius, civis Barchinone, infirmitate detentus, attamen mentis ratione perfruens, meum facio et ordino testamentum. Et eligo manumissores et executores huius mei testamenti seu ultime voluntatis, venerabiles Petrum Rosselli, priorem monasterii Sancte Eulalie de Campo Barchinone, Bernardum de Serriano, mercatorem, civem Barchinone, Petrum Alegra, Iacobum Aldomar, presbiteros, beneficiatos in Sede Barchinone, Arnaldum Magistri, civem dicte civitatis, et dominam Laurentiam, uxorem meam. ... Et Iacobo Aldemar, predicto, viginti libras et quasdam *Oras* meas, cohoptas panni nigri. ... Et dicto Petro Alegra viginti libras et alias *Oras*, cohoptas panni nigri. ... Item, dimitto Francisco, filio Francisci Castell, candelarii cepi, omnes libros meos *gramaticales* et *ligicales*, et alios quos habeo die obitus mei cuiusvis scientie existant, dum tamen in ipsis non sint assueta scribere instrumenta publica, exceptis hiis de quibus supra legatum facio. ...

Actum est hoc Barchinone, secunda die iunii, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quinto.

Sig+num Petri Borrelli, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Raymundus Sentargot, Geraldus Pujalt, mercatores, cives Barchinone, Iacobus Aldomar et Petrus Alegra, presbiteri, manumissores predicti.

Sig+num Anthonii ça Plana, auctoritate regia notarii publici Barchinone, qui predicte ordinationi interfuit et hec scribi fecit et clausit.

163

1385 Octubre 25. Barcelona Cf. 210/55

164

1385 Novembre 19. Barcelona Cf. 211/56

165

1386 Abril 4. Barcelona Cf. 212/5

166

1386 Juny 22. Barcelona Cf. 213/58

167

1387 Febrer 19. Barcelona Cf. 214/59

168

1387 Març 27. Barcelona Cf. 215/60

169

1397 Març 29. Barcelona Cf. 216/61

170

1387 Juny 15. Barcelona Cf. 216/62

171

1388 Abril 3. Barcelona Cf. 218/63

172

1388 Juliol 16. Barcelona Cf. 219/64

173

1388 Agost 10. Barcelona Cf. 220/65

174

1388 Desembre 8. Barcelona Cf. 222/66

175

1389 Març 6, 8. Barcelona Cf. 223/67

176

1389 Març 30. Barcelona Cf. 226/68

177

1389 Juny 21. Barcelona Cf. 227/69

178

1390 Gener 3. Barcelona Cf. 228/70

179

1390 Setembre 3. Barcelona Cf. 229/71

180

1390 Novembre 22. Barcelona Cf. 229/72

181

1390 Desembre 15. Barcelona Cf. 230/73

182

1390 Desembre 30. Barcelona Cf. 231/74

183

1391 Gener 27. Barcelona Cf. 232/75

184

1391 Febrer 6. Barcelona Cf. 233/76

185

1391 Febrer 15. Barcelona Cf. 234/77

186

1391 Juliol 7. Barcelona Cf. 235/78

187

1391 Agost 16. Barcelona Cf. 236/79

188

1391 Setembre 4. Barcelona Cf. 237/80

189

1391 Novembre 28. Barcelona Cf. 238/81

190

1392 Febrer 26. Barcelona Cf. 239/82

191

1392 Febrer 29. Barcelona Cf. 240/83

192

1392 Març 19. Barcelona Cf. 240/83

192

1392 Març 19. La Pobla Nova de Montcada Cf. 241/84

193

1392 Juliol 2. Barcelona Cf. 242/85

194

1392 Setembre 19. Barcelona Cf. 243/86

195

1392 Novembre 18. Barcelona Cf. 244/87

196

1393 Febrer 17. Barcelona Cf. 245/88

197

1393 Juny 20. Barcelona Cf. 246/89

198

1393 Desembre 4. Barcelona Cf. 247/90

199

1394 Gener 20. Barcelona Cf. 248/91

200

1394 Novembre 17. Barcelona cf. 250/92

201

1394 Desembre 29. Barcelona Cf. 251/93

202

1395 Març 30. Barcelona Cf. 252/94

203

1395 Abril 20 i 1396 Abril 24. Barcelona Cf. 253/95

204

1395 Maig 13. Barcelona Cf. 254/96

1395 Juny 3. Barcelona

Joan Guinart, escolar, fill d'Arnau Guinart, de la parròquia de Santa Maria de Ridaura, diòcesi de Girona, promet a Jaume Ceba, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, que per la muntenció, el vestit i el calçat, durant un any s'estarà amb ell com a escolar i el servirà.

ACB, Berenguer ESCUDER, *Manual* 1395 Gener 7 - 1395 Desembre 24, s.n. [vol. 262]

Die iovis, III^a die iunii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o quinto.

Noverint^a universi quod ego Iohannes^b Guinart, scholaris, filius Arnaldi Guinart, parrochie Beate Marie de Ridauro, diocesis Gerundensis, gratis et cetera, a presenti die ad unum annum primum venturum, mitto et affirmo me vobiscum discreto Iacobo Ceba, presbitero, beneficiato in Sede Barchinone, pro scolare, et alias pro serviendo vobis in omnibus mandatis vestris, licitis et honestis. Promittens vobis quod ero vobis et bonis vestris fidelis et legalis. Per dictum tempus non recedam a vobis absque vestri licentia et permissu. Quod si fecero, dono licentiam vobis ubique me capere captumque in vestro posse reducere. Et quod restituam vobis omnes dies, quibus a vobis absens fuerim, simul cum omnibus dampnis que vobis intulero culpa mei. Et pro hiis et cetera. Et ego dictus Iacobus^c Ceba promitto providere te dictum Iohannem per dictum tempus in cibo et potu, et sanum et infirmum iuxta usum et consuetudinem Barchinone. Et dabo calciatum pedum et tibiaram et unam vestem de muda ad mei cognitionem. Minor XXV annis.

Testes: discretus Guillelmus Serra, presbiter, beneficiatus in Sede Barchinone, qui dixit et fidem fecit michi notario patrem dicti Iohannis predicta voluisse et non contravenire in ipso afirmamento, et Berengarius Letoni, scriptor.

a. Al marge esquerre persolvit VII denarios. - b. Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma i l'abreviatura iur (iuravit) per a indicar el jurament. - c. Damunt el nom, les dues ratlletes de la ferma.

1395 Setembre 1. Barcelona

Joan Camer, del lloc de Pals, diòcesi de Girona, reconeix haver rebut de Pere Sinola, vicari de l'església de Sant Pere de Gavà, marmessor del testament de Guillem Camer, vicari de Sant Just Desvern, i germà seu, 33 sous per la manutenció i medecines del seu fill Joanet Camer, que havia estat amb el dit Guillem Camer com a escolà.

ACB, Berenguer ESCUDER, *Manual* 1395 Gener 7 - 1395 Desembre 24, s.n. [vol. 262]

Die mercurii, prima die mensis septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o quinto.

Sit omnibus manifestum quod ego Iohannes Camerii, loci de Pals, diocesis Gerundensis, confiteor et recognosco vobis discreto Petro Sinola, vicario ecclesie Sancti Petri de Gavano, manumissori et executori una cum discreto Philipo Salamonis, vicario ecclesie Sancti Iohannis de Pinu, testamenti seu ultime voluntatis discreti Guillelmi Camerii, quondam, vicarii Sancti Iusti de Verno, quod solvistis michi bene *et cetera* triginta tres solidos Barchinone pro provisione Iohanneti Cameri, filii mei, qui estetit per multum temporis cum dicto Guillelmo Cameri, quondam, fratre meo, pro scolari, quique post obitum ipsius defuncti^a cecidit in infirmitate, et pro medicinis et aliis sibi necessariis, et pro ipsum (sic) redeundo ad locum de Pals mulitando, quia est valde puer et in etate quinque annorum constitutus. Et ideo renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie, et doli mali et actioni in factum, et omni alii iuri, rationi et consuetudini contra hec repugnantibus, facio vobis et vestris de predictis triginta tribus solidis, per vos nomine predicto michi solutis, ut dictum est, bonum et perpetuum finem et pactum de non petendo, solemnem stipulationem vallatum.

Actum est hoc Barchinone, prima die mensis septembris, anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o quinto.

Sig+num Iohannis Camerii^b, predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt: Berengarius Lop, scutifer, civis Barchinone, et Berengarius Alamanni, scriptor^c.

a. *Segueix ratllat dece.* - b. *Segueix ratllat li.* - c. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*

207

1396 Febrer 29. Barcelona Cf. 255/97

208

1397 Gener 26. Barcelona Cf. 256/98

209

1397 Abril 5. Sant Martí de Provençals Cf. 257/99

210

1397 Maig 12. Barcelona Cf. 258/100

211

1397 Agost 22. Barcelona Cf. 260/101

212

1397 Octubre 10. Barcelona Cf. 261/102

213

1398 Març 11. Barcelona Cf. 261/103

214

1398 Abril 18. Barcelona Cf. 262/104

215

1398 Agost 21. Barcelona Cf. 263/105

216

1399 Març 19. Barcelona Cf. 264/106

217

1399 Abril 28. Barcelona Cf. 266/107

218

1399 Maig 21. Barcelona Cf. 267/108

219

1399 Agost 20. Barcelona Cf. 267/109

220

1399 Agost 25. Barcelona Cf. 268/110

221

1399 Octubre 6. Barcelona Cf. 269/111

1400 Gener 25 - Març 16. Santa Coloma i Cervera

Encant anònim de llibres didàctics, de moral i bíblics.

AHCB, ARXIU NOTARIAL I,2: s. XV *inventaris i encants anònims*, fols. 1r-17r.

HERNANDO, *Llibres i lectors*, n° 448.

Die vicesima quinta mesis ianuarii, anno a nativitate Domini M° CCCC°, fuit inceptum infrascriptum encantum et res fuerunt vendite per Petrum de Vilalonga, preconem publicum Sancte Columbe, presentibus discretis Bernardo Agalada, presbitero, et Francisco Ripol, baiulo. ...

Item, darer dia de febrer de l'any damunt dit fo continuat per los dit Gerau Domingo e Pere Martorell, miyançant en Pere de Vilalonga, corredor, testimonis lo discret en Pere Oromir, prevère, et Martí Gostí e molts d'altres. ...

Primerament, diluns a XXI de febrer, venen una *Lectura* de paper, rosegade de rates a la un cap, ab cubertes blanques de paper, appellada *Rubert sobre Precia Menor*, a son fill d'En Berenguer Martí XI ss.

Item, venen al dit fill d'en Berenguer Martí un libret de pregamí de poque valor II ss.

Item, un libre de paper appellat *Vicis e vertut*, a.n Pere Gaçull, scrivà XI ss.

Item, un *Saltiri* de pregamí, al dit Pere Gaçull VI ss I dr.

Item, un libre de paper appellat *Report de Gramàtica*, a son fill d'En Bernat Maymó I ss. VIII drs.

Item, un libre de paper, qui són VIII cartes, qui començe: "Quoniam logica", un troç de lectura de *Tractats*, un troç de lectura de *Gracisme*, tor en paper, a.n Arnau Prinera

Item, dijous, a XVI de març del damunt dit han, aní jo, Pere Martorell, a Cervera vendre les robes segents, les quals vené En Maçana, corredor públich de la dita vila:

Primerament, vené una *Bíblia* de pregamí al discret Jacme Çabater, notari de Cervera, per preu de CXLIII ss.

Item, un libre de pregamí appellat *Part de Bíblia*, cubert de vert ab posts; [9] altre libre de pregamí, ab posts, comense: "Deu hom regir de mejar e de beure"^a; [10] ab dos librets de paper de poque valor, no só lur nom, al discret En Lobets [...] ^b XXX ss.

Item, un *Gracisme* de pregamí, a son nét [...] ^c, que studie a Cervera VII ss.

Item, un libre apellat *Precià Menor*, de paper, ab cubertes de engrut, a.n Obila III ss.

Item, dos librets de paper hon havie notables *Qüestions de Gramàtica*, a un jove de Cervera, a qui dien Martí Roqué, per preu de II ss.

[..]

a. *Segueix ratllat al.* - b. *Una taca d'humitat impedeix la lectura d'un mot.* - c. *Id.*

1400 Març 27. Barcelona

Bernat de Tarragona, prevere i beneficiat a l'església de Sant Jaume de Barcelona, nomena procurador seu Joan de Gotziner, estudiant de lleis a Lleida, perquè recuperi el llibre de gramàtica De modis significandi.

ACB, Gabriel CANYELLES, *Primum manuale comune* 1399 Abril 13 - 1400 Desembre 24, fols. 73r.

Ego Bernardus^a de Terrachona, presbiter, beneficiatus in ecclesia Sancti Iacobi Barchinone, ex certa scientia constituo et ordino vos discretum Iohannem de Gozinerio, studentem in legibus, nunc in civitate Ilerde degentem, procuratorem meum certum et specialem ad petendum, habendum et recipiendum nomine meo et pro me a [..]^b quendam librum Gramatices papireum, intitulatum *De modis significandi* [..]^c.

Testes: discretus Petrus Giberti, presbiter, beneficiatus in Ecclesia Barchinone, et Bernardus Rocha, scriptor^d.

a. *Damunt el nom, dues ratlletes obliqües per a indicar la ferma.* - b. *Al ms. espai en blanc per al nom d'una persona.* - c. *La resta de l'instrument en blanc fins als testimonis.* - d. *Tot l'instrument ratllat amb una ratlla vertical.*

224

1400 Maig 11. Barcelona Cf. 271/112

225

[Segle XIV]. Barcelona

Bartomeu Vinyes, argenter, ciutadà de Barcelona, fill d'Arnau Vinyes, flassader, ciutadà de Girona, i de Margarida, ja difunts, fa testament i concedeix l'alforria i llibertat a Arnau, fill de la seva esclava Rosa, i li llega 110 lliures que administrarà el marmessor del seu testament Pere Martí, argenter, ciutadà de Barcelona, fins que el dit Arnau tindrà 18 anys. Entretant el dit Arnau s'estarà a casa de Pere Martí, que el mantindrà, li farà ensenyar de lletra i l'educarà. Endemés li ensenyarà l'ofici d'argenter, quan Arnau tingui capacitat d'aprendre, i en arribar als 18 anys, li llurarà el llegat de 110 lliures.

AHCB, ARXIU NOTARIAL III.1: *Testament de Bartomeu Vinyes, argenter, ciutadà de Barcelona*, fols. 3v-7v.

En nom^a de Déu nostre Senyor Ihesuchrist e de la molt dolça et intemerade verga Maria, mare sue, qui a tots peccadors tostemp^s dóna ajuda^b per advocació saludable, e dels benaventurats àngels e arcàngels Michel, Grabriel e Raphael, e del benaventurat Sent Barthomeu, apòstol, e en nom e en virtut de la Sagrada Passió, la qual lo nostre Senyor Ihesuchrist per los peccadors volch suferir, e en senyal e memòria d'equest sant signe de creu + e d'equest sant nom Ihesús assí imposat et imprensat, jo Berthomeu Vinyas, argenter, ciutadà de Barchinona, fill d'En Arnau Vinyas, flassader, ciutadà de Girona, e de madona Margaride, muller^c sua, ja morts, detengut en malaltia, enperò en mon bon e plen seny, sana e íntegra memòria, ab paraula ferma, fas e ordon mon testament, en lo qual eligesch marmessors e d'equest meu testament o derrera mia voluntat exequadors Bernat Ferrer, de la casa del senyor rey, Johan Colom, Pere Mertí, argenters, et Bonanat Vinyes, cullidor del dret de la bulla e frare meu, tots ciutadans de la dita ciutat de Barchinona. ... Item, jequesch a N'Arnau, fill de Na Rosa, sclave e quetive meue, franch e alforro. Item, enquare més, jequesch al dit Arnau, fill de la dita Rose, per amor de Déu, cent e deu liures, les quals cent e deu liuras, ansemps ab aquelles cinquanta e sinch liures, las quals damunt jaquesch al dit Berthomeu Vinyes, fill del demunt dit Feliu Vinyes, vull e man que tenga lo sobra nomenat Pere Martí, un dels dits marmassors meus, fins que la un e l'altre del dit Barthomeu Vinyes e Arnau, fill de la dita Rose, serà constituït en edat dels dits deueyt anys, e no abans. E que de aquelles lo

dit Pere Martí, dins aquell temps, fassa sos negocis tan solament; que lo dit Pere Mertí entretant hage e sie tengut de tenir en case sua lo dit Arnau, fill de la dita Rosa, e aquell alimentar et provehir en totes coses a ell necessàries, e que fassa ansenyar al dit Arnau letra e en actes instruhir. E com serà en adat de^d apendra offici de argenterie, que anseyn al demunt dit Arnau lo seu offici de argenterie, axí com dell dit Pere Martí jo confiu. E encare més, vull e man que encontinent com lo dit Barthomeu serà constituït en la dita hedat dels dits deeuýt ayns, que sie tengut lo dit Pere Mertí donar e liurar decontinent al dit Berthomeu Vinyes las ditas sinquanta sinch liures. E encara, com lo demunt dit Arnau, fill de la dita Rosa, serà constituït en la dita edat dels demunt dits deeuýt ayns, lo demunt dit Pere Mertí hage e sia tengut donar e liurar al demunt dit Arnau, fill de la dita Rose, las ditas cent e deu liures, sens alguna retenció, quar axí fou fet e convengut en pacte deduït entre mi e lo dit Pere Mertí [...].^f

a. *Segueix ratllat Déu.* - b. *Segueix ratllat de.* - c. *muller amb abreviatura superflua al ms.* - d. *de repetit al ms.* - e. *Segueix ratllat here.* - f. *Manca al ms la datació i els testimonis.*

ÍNDEX TOPONOMÀSTIC

- Abat, Agustí, escrivà de Barcelona, 178, 185, 191.
- Abraham Esquerria, jueu de Barcelona, 167.
- Abraham Nahim, jueu de Barcelona, 160.
- Abraham Isaac Ardit, jueu de Barcelona, 161.
- Adrover, Gerald, de Vilafranca del Penedès, 202.
- Adrover, Pere, escolar de Barcelona, fill de Gerald Adrover, de Vilafranca del Penedès, 202.
- Agnès, filla de Berenguer Verdera, del Castellfolit de Riubregós, diòcesi de Vic, 217.
- Agnès, muller de Francesc de Pocasang, mercader, ciutadà de Barcelona, 171.
- Agnès, muller de Mateu Botella, notari, ciutadà de Barcelona, 12.
- Agnès, vídua de Joan Llull, ciutadà de Barcelona, 182.
- Agres, Joan, de la casa del rei, 124.
- Àguila, Bartomeu de l', giponer, ciutadà de Barcelona, 224.
- Àguila, Llorenç, fill de Bartomeu de l', giponer, ciutadà de Barcelona, 224.
- Alamanda, muller d'Arnau Vidal, sastre, ciutadà de Barcelona, 199.
- Alamanda, muller de Guillem Ponç, agricultor, ciutadà de Barcelona, 199.
- Albarigues, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 137.
- Alberó, Bartomeu, estudiant, fill de Domènec Alberó, hostaler de la Pobra Nova de Montcada, 192.
- Alberó, Domènec, hostaler de la Pobra Nova de Montcada, 192.
- Alberó, Joan, ciutadà de Barcelona, 192.
- Albí, Pere d', clergue tonsurat, 113.
- Alcanar, lloc, del regne de València, 141.
- Aldomar, Jaume, escrivà de Barcelona, 118, 122, 126, 136.
- Aldomar, Jaume, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, sagristà menor, 150, 153, 162, 218.
- Alegre, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 152, 162.
- Alemanys, Berenguer, escrivà de Barcelona, 206, 212.
- Aleu, Pere, prevere, 95, 96.
- Alexandria, patriarcat, 87.
- Alot, Ferrer, mercader, ciutadà de Barcelona, 69.
- Alta-rifà, Miquel d', macip de ribera, ciutadà de Barcelona, 214.
- Amenar, parròquia, diòcesi de Lleida, 152.
- Amenara, Jaume d', escrivà, 173.
- Amades, Joan, escolar de la capella reial, 149.
- Amido Samuel, jueu de Barcelona, 167.
- Amat, Pere, tintorer, ciutadà de Barcelona, 142.
- Ample, carrer de Barcelona, 200.
- Anglesola, lloc, diòcesi de Vic, 100.
- Antoni, escolar, 124.
- Antònia, filla de Miquel d'Alta-rifà, macip de ribera, ciutadà de Barcelona, 214.
- Aragay, Llorenç, escrivà, ciutadà de Barcelona, 213.
- Arbossar, Bernat, escrivà, ciutadà de Barcelona, 189, 194.
- Ardesa, Bernat, prevere, 100.
- Arenes, Pere, tender, ciutadà de Barcelona, 224.
- Arnau, fill de Rosa, esclava de Bartomeu Vinyes, argenter, ciutadà de Barcelona, 225.
- Aron Salomó de Manresa, jueu de Barcelona, 161.
- Arós, Pere, de la vila de Granollers, 189.
- Artigues, Guillem, 20.
- Astruga, filla de Salomó Astruch de Manresa, jueus de Barcelona, 161.
- Avasses, Joan ses, ciutadà de Barcelona, 142.
- Avellà, Pasqual, rector de l'església de Sant Pere de Pierola, 37.
- Avinyó, ciutat, 152.
- Avinyó, Ramon d', notari públic de Barcelona, 5.
- Badosa, Llorenç, del lloc de la Bisbal, diòcesi de Girona, 173.
- Badosa, Ramon, escolar de Barcelona, fill de Llorenç Badosa, 173.
- Bages, Antoni, prevere, 153.
- Bages, Guillem, del terme de la vila de Mataró, diòcesi de Barcelona, 132.
- Bages, Jaume, notari de Barcelona, 218.
- Balaguer, Andreu, escrivà de Barcelona, 79, 80, 84, 87.
- Balaguer, Pere, escrivà de Barcelona, 80, 81, 84, 87, 92, 93, 97, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 116.
- Ballester, Jaume, prevere de Barcelona, 221.
- Ballester, Ramon, escrivà de Barcelona, 114.
- Banyaloca, Climent de, ciutadà de Barcelona, 184.
- Banyeres, Berenguer, cirurgià, estudiant de medicina a Lleida, 179.
- Banyeres, Galceran, cavaller, 11.
- Baquer, Bonanat, 31.
- Barbarich, Lleonard, juponer, ciutadà de Barcelona, 224.
- Barceló, Bernardó, de Vilafranca, 33.
- Barceló, Bernat, escrivà de Barcelona, 23.
- Barceló, Llorenç, notari, ciutadà de Barcelona, 8, 12.
- Bardoll, Romeu, ciutadà de Barcelona, 157.
- Barenys, Guillem, mercader, ciutadà de Barcelona, 188.
- Barri, Bernat, beneficiat al monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona, 138.
- Barricelas, Pere de, ciutadà de Barcelona, 60.
- Baruta, Antoni, 207.
- Bartomeu, Ferrer, 10.
- Bartomeu, Macià, frare de l'orde dels Frares Predicadors de Barcelona, 134, 135.

- Bassa, Llorenç, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
- Bastet, Francesc, sastre, 211.
- Bataller, Joan, escrivà de Barcelona, 187.
- Bellell, Francesc, clergue tonsurat, escolar de Barcelona, 178, 185, 191.
- Bellestar, Berenguer de, habitant de Barcelona, 58.
- Bellestar, Galceran, escolar, fill de Pere Bellestar, de la parròquia de Sant Hipòlit de Voltregà, 41.
- Bellestar, Pere, de la parròquia de Sant Hipòlit de Voltregà, 41.
- Bellet, Antoni, beneficiat a la Seu de Barcelona, 175.
- Bellit, Pere, ciutadà de Barcelona, 172.
- Bellot, Romia, habitant de Barcelona, 92.
- Bellpuig, Berenguer, mestre d'escolars, ciutadà de Barcelona, 208.
- Bellver, Antoni, escrivà de Barcelona, 77, 82, 84, 87, 95, 96, 97, 102, 103, 104.
- Benavarre, lloc, diòcesi de Lleida, 155.
- Beraulesch, Pere, escolar de Barcelona, 116.
- Berenguera, filla de Pere Messeguer, de Vilafranca del Penedès, 33.
- Berguedà, Bernat, prevere, 37.
- Bertran, Berenguer, traginer de Girona, 112.
- Bertran, Bernat, canviador de Barcelona, 112.
- Bertran, Ramon, corredor de llibres públic i jurat de Barcelona, 200, 201.
- Besers, Joan de, 38.
- Bessanta, Jaume de, ciutadà de Barcelona, 112.
- Bisbal, la, vila, diòcesi de Girona.
- Blanc, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 145.
- Blanca, muller de Burguet de Sarrià, jurista, ciutadà de Barcelona, 140.
- Blanca, vídua de Bernat Quart, jurista, ciutadà de Barcelona, 142.
- Bombí, Simó, 16.
- Bonanada, muller de Guillem de Terrassa, 2.
- Bonastruc Lobell, jueu de Barcelona, 161.
- Bonet, Berenguer, clergue tonsurat, 24.
- Boneta, muller de David Vidal Barrot, jueu de Barcelona, 177.
- Borredà, Arnau, beneficiat a l'església del monestir de Sant Pere de les Puel·les, 32.
- Borrell, Arnau, escrivà de Barcelona, 201.
- Borrell, Guillem, notari, ciutadà de Barcelona, 43.
- Borrell, Pere, notari, ciutadà de Barcelona, 124, 162.
- Borrell, Pericó, escrivà de Barcelona, 106, 107.
- Borser, Pere, escrivà de Barcelona, 186.
- Bosc, Bartomeu, sabater, ciutadà de Barcelona, 216.
- Bosc, Francescó des, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 140.
- Bosc, Guillem, carnisser, ciutadà de Barcelona, 85.
- Bosc, Lluís des, fill de Pere des Bosc, 113, 120.
- Bosc, Miquel des, fill de Pere des Bosc, 111, 113, 119, 120.
- Bosc, Pere des, ciutadà de Barcelona, 99, 111, 113, 119, 120.
- Bosc, Pericó des, fill de Pere des Bosc, 111.
- Bossegays, Ramon de, 14, 15.
- Bostrenga, Berenguer, 15.
- Bot, Jaume, escolar de gramàtica de Barcelona, 122.
- Botella, Mateu, notari, ciutadà de Barcelona, 12.
- Bou, Berenguer, beneficiat a la Seu de Barcelona, 48.
- Bou, Bonanat, prevere, beneficiat, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona 24, 43, 48.
- Bou, Eimeric, canonge de la Seu de Barcelona, 5, 12, 43.
- Bou, Ramon, canonge, procurador i administrador de la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona, 13.
- Bramon, o Bramona, Guillem, prevere, beneficiat de l'altar de Sant Joan de l'església de Santa Maria del Pi, 93, 94, 95.
- Bruc, Ponç, clergue tonsurat de Barcelona, 113.
- Brugada, Bernat, escrivà, ciutadà de Barcelona, 202.
- Brugall, Antic, escrivà de Barcelona, 64.
- Brugall, Pere, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria de Vilafranca, 143.
- Brunet, Bernat, de Sitges, 204.
- Brunet, Bonanat, escolar, fill de Bernat Brunet, de Sitges, 204.
- Bufagranyes, Berenguer de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 114.
- Burguet, Francesc, mestre de les escoles de gramàtica de Barcelona, 54.
- Burrull, Arnau, domer de l'església del monestir de Sant Pere de les Puel·les, 32.
- Burrull, Ramon, germà d'Arnau Burrull, domer de l'església del monestir del Sant Pere de les Puel·les, 32.
- Burrull, Romeu, 32.
- Busquet, Arnau, ciutadà de Barcelona, 139.
- Busquets, Arnau de, canonge de Barcelona, 86.
- Busseu, Ramon, escrivà, notari, ciutadà de Barcelona, 174, 215.
- Bussot, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 67.
- Cabanyes, Pere, prevere de Barcelona, 138.
- Cabot, Nicolau, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 43.
- Cadavall, Guillem, carnisser, ciutadà de Barcelona, 133.
- Caixer, Bernat, ciutadà de Barcelona, 27.
- Calderó, Bernardó, fill de Pere Calderó, de la ciutat de Mallorca, 151.
- Calderó, Pere, de la ciutat de Mallorca, 151.
- Calders, Ramon de, causídic, 111.
- Calders, Pere de, beneficiat, sots-cabiscol menor de la Seu de Barcelona, 12, 14.
- Caldes, Berenguer de, agricultor de Montblanc, 52.

- Caldes, Jaume de, clergue tonsurat, fill de Berenguer de Caldes, agricultor de Montblanc, 52.
- Caldes de Montbui, vila, 138, 171.
- Caletes, Guillem, patró de nau, ciutadà de Barcelona, 156.
- Callarons, Guillem de, clergue tonsurat, fill de Pere Callarons, de la parròquia de Sant Feliu de Torelló, 59.
- Callarons, Pere, de la parròquia de Sant Feliu de Torelló, 59.
- Càller, castell, ciutat, 36, 64.
- Callica, Ramon, clergue tonsurat de Barcelona, 155.
- Camalça, Bernat, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 158.
- Camer, Guillem, vicari de l'església de Sant Just Desvern, 206.
- Camer, Joan, de la vila de Pals, diòcesi de Girona, 206.
- Camer, Joanet, fill de Joan Camer, de la vila de Pals, 206.
- Camós, Francesc de, mercader, ciutadà de Barcelona, 44.
- Camp, Joan de, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
- Camps, Jaume de, corredor públic de la ciutat de Barcelona, 47, 50.
- Camps, Joan, mercader de Barcelona, 159.
- Camps, Miquel de, escrivà de Barcelona, 93, 94.
- Camps, Pere de, 110.
- Canal, Guillem de, sabater, ciutadà de Barcelona, 10.
- Canals, Jaume de, 8.
- Canals, Llorenç, notari, ciutadà de Barcelona, 13, 18.
- Canes, Francesc de, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
- Canet, Bernat, escrivà, 179.
- Canet, Pere de, canonge de Barcelona, 86, 92.
- Canyes, Berenguer, fill de Bernat Canyes, de la parròquia de Sant Mamet de Corró d'Amunt, 23.
- Canyes, Bernat de, prevere, beneficiat a l'església de Sant Joan de Jerusalem, 43.
- Capítol de la Seu de Barcelona, 75, 86, 90.
- Carbassí, Arnau, capellà i almoïner del rei, xantre de la Seu de Barcelona, 122, 126, 136.
- Carbó, Galceran, batlle de Barcelona, 158.
- Carbonell, Berenguer, mestre, doctor en gramàtica, 3, 4.
- Carbonell, Francesc, barber, ciutadà de Barcelona, 166.
- Cardona, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 143.
- Cardona, Berenguer de, estudiant a Lleida, fill de Pere de Cardona, ciutadà de Barcelona, 8.
- Cardona, Berenguer de, porter del rei, 12.
- Cardona, Blanca, monja, 142.
- Cardona, Francesc, de la parròquia de Sant Martí de Provençals, 209.
- Cardona, Jaume, ciutadà de Barcelona, 211.
- Cardona, Pere de, ciutadà de Barcelona, 8.
- Carmona, vila, regne de Castella, 130.
- Carosa, Jaume, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 129.
- Carrera, Joan, prevere del terme del castell de la Roca, regidor d'escoles, 11.
- Carrera, Pere sa, mercader, ciutadà de Barcelona, 210.
- Carreres, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 127, 128.
- Casals, Arnau de, de Tarna, Gascunya, 121.
- Casals, Bernat de, fill d'Arnau de Casals, de Tarna, Gascunya, 121.
- Casals, Bonanat de, jurista de Barcelona, 18.
- Casanova, Pere de, mercader, 121.
- Casasses, Pere, corretger, ciutadà de Barcelona, 133.
- Caselles, Francesc de, fill de Francesc de Caselles, notari, ciutadà de Barcelona, 50.
- Caselles, Francesc de, notari, ciutadà de Barcelona, 50.
- Caselles, Joan de, notari, ciutadà de Barcelona, 197.
- Caselles, Macià de, fill de Francesc de Caselles, notari, ciutadà de Barcelona, 50.
- Caselles, Mateu de, fill de Pere de Caselles, ciutadà de Barcelona, 70.
- Caselles, Pere de, ciutadà de Vic, 70.
- Caselles, Simó de, 23.
- Cassà, Dalmau, ciutadà de Barcelona, 197.
- Cassabó Bernat, prevere de la Bisbal, diòcesi de Vic, 173.
- Cassabó, Francesc, mercader, ciutadà de Barcelona, 139.
- Casserres, lloc, diòcesi de Vic, 195.
- Castanyer, Francesc, ardiaca del Vallès, canonge de Barcelona, doctor 'utriusque iuris', 158.
- Castanyer, Jaume, 158.
- Castell, Francesc, candeler de sèu, 162.
- Castell, Francesc, fill de Francesc Castell, candeler de sèu, 162.
- Castella, regne, 131.
- Castellar, Berenguer de, notari públic de Barcelona, 44, 86.
- Castellar, Guerau, rector de l'església de Sant Andreu de Samalús, 6, 13.
- Castellar, Guillem, apotecari, 20.
- Castellet, Francesc, prevere, beneficiat de l'altar de Sant Pere de la Seu de Barcelona, 221.
- Castellfolit de Riubregós, vila, diòcesi de Vic, 217.
- Castelló, Antoni de, ciutadà de Barcelona, 101.
- Castelló, Arnau, canonge de Barcelona, 18.
- Castelló, Bartomeu, patró de coca, ciutadà de Barcelona, 73, 78.
- Castelló, Bartomeu, fill de Bartomeu Castelló, patró de Coca, àlies "l'ancorer", ciutadà de Barcelona, 73, 78.
- Castelló, Guillem de, 12.
- Castelló, Tomàs, escolar, de la vila de Tremp, 159.

- Castellseguer, Ramon de, prevere, rector de l'església de Santa Maria de Vila-rodona, 1.
- Català, Berenguer, rector de l'església de Gavà, beneficiat a la Seu de Barcelona, 89.
- Catània, ciutat de Sicília, 189.
- Caterina, muller d'Arnau Llerger, 102.
- Caterina, muller de Climent de Banyaloca, ciutat de Barcelona, 184.
- Catasús, Francesc, sabater, ciutat de Barcelona, 156.
- Caudarasa, Sanç de, regent de les escoles de la Seu de Barcelona, 45.
- Cavarroques, Joanet, fill de Pere de Cavarroques, notari, ciutat de Barcelona, 64.
- Cavarroques, Pere de, notari, ciutat de Barcelona, 64.
- Ceba, Jaume, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 205.
- Cellers, Bernat de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 114.
- Cellers, Pere de, 85.
- Cendra, Pere, jurista, ciutat de Barcelona, 149.
- Cercà, Guillem, causídic de Barcelona, 131.
- Cercós, Bartomeu, 49.
- Cerdà, Francesc, clergue, estudiant de Barcelona, 187.
- Cerdà, Pere, prevere de Barcelona, 182, 186, 190, 196.
- Cervera, vila, 61, 22.
- Cerverissa, Pere, causídic, ciutat de Barcelona, 117.
- Cirocho, Tomàs, traginer de molins, ciutat de Barcelona, 173.
- Císter, orde, 168.
- Clara, muller de Guillem Barenys, mercader, ciutat de Barcelona, 188.
- Claramunt, Jaume de, escrivà, 100.
- Claret, Joan, del lloc d'Anglesola, diòcesi de Vic, 100.
- Claret, Tomàs, fill de Joan Claret, del lloc d'Anglesola, diòcesi de Vic, 100.
- Clavell, Bartomeu, clergue, mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, 38, 42, 43.
- Closa, Francesc sa, mercader, ciutat de Barcelona, 140.
- Closa, Rafael sa, ciutat de Barcelona, 220.
- Closella, Bartomeu, del mas sa Closella, de la parròquia de Sant Berenguer de Castellet, del terme de Moià, 156.
- Closella, sa, mas de la parròquia de Sant Berenguer de Castellet, 156.
- Closelles, Guillem, canonge i domer de la Seu de Barcelona, 218.
- Clota, Francesc, cirurgia, ciutat de Barcelona, 166.
- Clota, Francesc, fill de Francesc Clota, cirurgia, ciutat de Barcelona, 166.
- Clotes, Berenguer, mercader, ciutat de Barcelona, 210.
- Clotes, Berenguer, corredor d'orella, ciutat de Barcelona, 216.
- Codina, corredor d'orella, ciutat de Barcelona, 213.
- Colell, Nicolau, carnisser de Barcelona, 174.
- Colell, Pere, de la parròquia de Sant Pere de Torelló, 66.
- Coll, Francesc, fill de Guillem de Coll, de la parròquia de Sant Pere de Masquefa, diòcesi de Barcelona, 129.
- Coll, Guillem de, de la parròquia de Sant Pere de Masquefa, diòcesi de Barcelona, 129.
- Coll, Jaume, pedagog, estudiant a Barcelona, 193.
- Coll, Miquel, doctor d'escolars, ciutat de Barcelona, 62, 63.
- Coll, Pericó de, mercader, ciutat de Barcelona, 172.
- Colls, Pere de, escrivà de Barcelona, 120.
- Colom, Joan, argenter, ciutat de Barcelona, 225.
- Coloma, Bernat, escolar, ciutat de Barcelona, 40.
- Colomer, Arnau, 22.
- Colomer, Arnau, fill d'Arnau Colomer, 22.
- Colomer, Bonanat de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 38.
- Colomer, Guillem, escrivà de Barcelona, 147.
- Colzà, Guillem, notari de Sant Celoni, 31.
- Colzà, Jordà, beneficiat a l'església de Sant Martí de Pertegàs, 31.
- Colzà, Pericó, fill de Guillem Colzà, notari de Sant Celoni, 31.
- Coma, Andreu sa, 62, 63.
- Coma, Francesc de, mercader, ciutat de Barcelona, 188, 218.
- Coma, Pere de, de la casa de Francesc Rufac, rector de l'església de Santa Maria del Pi, 82.
- Coma, Pere sa, draper, de la vila d'Olot, diòcesi de Girona, 218.
- Comte, Gelabert, frare de l'orde dels Frares Predicadors de Barcelona, 142.
- Conill, Pere, espaser, ciutat de Barcelona, 211.
- Conill, Ramon, batxiller en arts, co-regent de les escoles de gramàtica i lògica de la Seu de Barcelona, de Peníscola, 104, 106, 107.
- Conomina, Guillem sa, fill de Mateu sa Conomina, notari, ciutat de Barcelona, 209, 210.
- Conomina, Mateu sa, notari, ciutat de Barcelona, 209, 210.
- Conomines, Bernat ses, de la parròquia de Santa Maria de Moià, diòcesi de Vic, 176.
- Conomines, Pere ses, escolar, fill de Bernat ses Conomines, 104, 176.
- Constança, muller de Francesc des Bosc, de la casa del rei, ciutat de Barcelona, 140.
- Constança, muller de Pere des Bosc, ciutat de Barcelona, 113.
- Constança, vídua de Francesc de Caselles, notari, ciutat de Barcelona, 50.
- Constança, vídua de Mateu Civader, 53.
- Constanci, Pere, prevere de la vila de Sant Martí de Pertegàs, 31.

- Constantí, parròquia, vila, de la diòcesis de Tarragona, 147.
- Copons, Bernat de, clergue de la diòcesi de Barcelona, batxiller regent de les escoles de gramàtica a Barcelona, 25.
- Copons, Ferrer de, fill de Jaume de Copons, ciutadà de Manresa, 144.
- Copons, Jaume de, ciutadà de Manresa, 144.
- Corbella, Berenguer sa, estudiant a l'Estudi de Lleida, 47.
- Corbera, castell, 112.
- Corbera, Bernat de, donzell, 112.
- Corder, Antoni, sastre, ciutadà de Barcelona, 215.
- Cortades, Ripoll de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 5.
- Cortès, Joan, corredor d'orella, ciutadà de Barcelona, 171.
- Cortil, Berenguer de, jurista, ciutadà de Barcelona, 12.
- Cortil, Ferrer de, 82.
- Cortilià, Ramon de, escrivà de Barcelona, 48.
- Corts, Bartomeu de, rector de la capella de Sant Marçal, 14.
- Coscoy, Gabriel, escrivà de Barcelona, 122.
- Coscoy, Guillem, escrivà de Barcelona, 37.
- Costa, Bernat sa, cirurgia, ciutadà de Barcelona, 166.
- Costa, Francesc, escrivà de Barcelona, 91.
- Costa, Guillem, de la vila del castell de Cubelles, 77.
- Costa, Pere, beneficiat de l'altar de Sant Vicenç de la Seu de Barcelona, 7.
- Creixell, Joan, escrivà de Barcelona, 180.
- Creus, Bernat de, de la parròquia de Sant Fruitós de Castellterçol, 156.
- Crosella, Pere, llancer de València, 156.
- Cubelles, vila del castell de, 77.
- Cuch, Antic, de La Pobra Nova de Montcada, 192.
- Cucó, Jaume, de Mallorca, 21.
- Cudina, Bernat, prevere de Barcelona, 194.
- Curell, Bernat, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 70.
- Dalmau, [...], de la vila d'Igualada, batxiller docent a escoles de Barcelona, 39.
- Dalmau, Pere, escrivà de Barcelona, 106, 107, 109.
- Dalmau, Pere, notari, ciutadà de Barcelona, 184.
- Darrió, Ramon, de la vila de Piera, 127.
- David Averrut, fill de Nissem Averrut, jueus de Barcelona, 130.
- David de Capdepebre, jueu de Barcelona, 177.
- David Vidal Barrut, jueu de Barcelona, 177.
- Degà, Pere, escolar de Manresa, 19.
- Dela, Galceran, bidell públic de la Seu de Barcelona, 195.
- Deu Mil Verges, capella, 133.
- Deús, Pere ses, llicenciat en decrets, 218.
- Devesa, Jaume, clergue, batxiller en arts, regent de les escoles d'arts de Barcelona i de les escoles de gramàtica i lògica o literals de la Seu de Barcelona, 74, 84, 90, 104, 106, 107, 109, 116, 123, 131, 154.
- Devivanet Esquerra, jueu de Barcelona, 167.
- Diàlech, Bertran, 32.
- Dolcet, Guillem, espaser, ciutadà de Barcelona, 217.
- Domènec, Jaume, assaonador, ciutadà de Barcelona, 192.
- Domènec, Jaume, clergue de la diòcesi de Barcelona, 46.
- Domingo, Guerau, 222.
- Duran, Pere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 124.
- Durban, Berenguer de, arcebi de Mallorca, sots-cabiscol de la Seu de Barcelona, 43.
- Dorca, Pere, prevere, vicari de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 180.
- Draper, Pere, del mas Martí de la parròquia de Sant Julià de Palou, 170.
- Draper, Romeu, prevere de Barcelona, 170.
- Dusay, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 23, 43.
- Dusay, Berengueró, fill de Berenguer Dusay, ciutadà de Barcelona, 23.
- Dusay, Eimeric, canviador, ciutadà de Barcelona, 120.
- Ebrins, Ramon d', 7.
- Eimeric, Guillem, porter de la canònica de Barcelona, 37.
- Eimeric, Nicolau, mestre en teologia, inquisidor, de l'orde dels Frares Predicadors, 134, 135.
- Eixemeno, Bartomeu, notari públic de Barcelona, 129.
- Elena, esclava, albanesa, 199.
- Eliezer Manasem, jueu, 161.
- Elisenda, muller de Jaume d'Orts, de la parròquia de Santa Maria de Seva, 133.
- Elisenda, vídua de Pere Sala, del castell de Sitges, 204.
- Elna, diòcesi, 56.
- Eramprunyà, castell, 112.
- Ermengol, Bernat, de l'orde dels Frares Predicadors de Mallorca, 64, 87.
- Ermengol, Bernat, mercader, ciutadà de Barcelona, 26.
- Ermengol, Francesc, jurista, 44.
- Escolà, Berenguer, mestre d'escolars, 92.
- Escuder, Martí, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 172.
- Esparreguera, Jaume de, notari públic de Barcelona, 20.
- Esparreguera, Miquel, escrivà de Barcelona, 196, 198.
- Esplugues, Bernat d', beneficiat a la Seu de Barcelona, 86, 97.
- Esquerdó, Berenguer, corder, ciutadà de Barcelona, 207.
- Esquerdó, Joan, fill de Berenguer Esquerdó, corder, ciutadà de Barcelona, 207.
- Estany, Ferrer d', mercader, ciutadà de Barcelona, 44.
- Estanyol, Pericó, 110.

- Estapera, Bartomeu, prevere, rector de l'església parroquial de Sabadell, 195.
 Estudi de Lleida, 47, 50, 223.
 Estudi de Montpeller, 132.
 Estudi de París, 64.
 Estudi de Pisa, 60.
 Eulàlia, filla de Bernat de Vall, mercader, ciutadà de Barcelona, i d'Eulàlia, 172.
 Eulàlia, muller de Bernat de Vall, mercader, ciutadà de Barcelona, 172.
 Eulàlia, muller de Francesc Lledó, fuster, ciutadà de Barcelona, 148.
 Eulàlia, vídua de Bernat Vilar, mestre de cases, ciutadà de Barcelona, 197.
 Eulàlia, vídua de Francesc Clota, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 166.
 Fàbrega, Berenguer de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 13.
 Fàbrega, Bernat de, de la parròquia de Sant Esteve de Palau, 10.
 Fàbrega, Nicolau de, notari públic de Barcelona, 101.
 Farell, Bernat, corredor de felpa, ciutadà de Barcelona, 42.
 Febrer, Jaume, 12.
 Febrer, Pere, clergue tonsurat, beneficiat a la Seu de Barcelona, 64, 71.
 Feliu, Joan, sastre, ciutadà de Barcelona, 164.
 Feliu, Pere, rector o prior de la capella de les Deu mil Verges de Barcelona, 133.
 Ferran, Ferran, vicari de les Freres Eremites de Sant Agustí de Barcelona, 86.
 Ferrer, Arnau, sots-veguer de Barcelona, 163.
 Ferrer, Berenguer, beneficiat a la Seu de Barcelona, 166.
 Ferrer, Bernat, de la casa del rei, 225.
 Ferrer, Bernat, prevere, beneficiat i regent de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, 45, 48.
 Ferrer, Guillem, mercader, ciutadà de Barcelona, 137.
 Ferrer, Joan, escrivà de Barcelona, 221.
 Ferrer, Pere, sabater, ciutadà de Barcelona, 139.
 Ferrer, Ramon, canonge de Barcelona, 86.
 Ferrer, Ramon, clergue tonsurat de Barcelona, escolar, 93, 94, 95, 96.
 Ferrer, Ramon, escolar de l'església de Santa Maria del Pi, 82, 83.
 Ferrer, Ramon, prevere, rector de l'altar de Sant Vicenç de la Seu de Barcelona, 145.
 Ferrer, Ramon, sastre, ciutadà de Barcelona, 207.
 Ferrera, Felip, ciutadà de Barcelona, 190.
 Ferreres, Felip, ciutadà de Barcelona, 182.
 Fibla, Guillem, escolar, del lloc d'Alcanar del regne de València, 141.
 Figuera, Francesc, mercader, 73.
 Figuera, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, corregent de les escoles de cant de Barcelona, 81, 97.
 Figuera, Jaume, apotecari, ciutadà de Barcelona, 188.
 Figuera, Pere, notari públic de Barcelona, 38.
 Figueres, Bernat de, 31.
 Figueres, Guillem de, 31.
 Fila, Jaume Ferrer de la, draper, ciutadà de Barcelona, 5.
 Fivaller, Jaume, ciutadà de Barcelona, 112.
 Foix, Bernat, ciutadà de Barcelona, 157.
 Folgars, Guillem de, beneficiat de l'altar de Santa Maria Magdalena de la Seu de Barcelona, 7.
 Folquer, Guillem, beneficiat a la capella de Santa Maria de Bruguers del teme d'Eramprunyà, 112.
 Folquer, Guillem, escrivà de Barcelona, 198.
 Fonolleda, Francesc, escrivà del rei, 182.
 Fonollet, Guillem de, mercader, ciutadà de Barcelona, 200, 201.
 Font, Antoni sa, escolar, clergue tonsurat de Barcelona, 186, 190, 196, 198.
 Font, Bernat sa, estudiant de medicina, ciutadà de Barcelona, 179.
 Font, Jaume de, ciutadà de Barcelona, 143.
 Font, Jaume de, notari públic de Barcelona, 101.
 Font, Pere de, argenter, 21.
 Font, Vicenç sa, de l'orde dels Freres Predicadors, 124.
 Fontana, Bartomeu de la, fill de Ricard de la Fontana, gabier, ciutadà de Barcelona, 220.
 Fontana, Ricard de la, gabier, ciutadà de Barcelona, 220.
 Foraspotasa, Guillem de, sabater, ciutadà de Barcelona, 211.
 Forest, Ramon de, notari públic de Barcelona, 158.
 Fort, Francesc, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 108.
 Fradera, Gener, agricultor, ciutadà de Barcelona, 214.
 França, regne, 111, 123.
 Franch, Pere, draper, ciutadà de Vic, 133.
 Francolf, Domènec, pedagog, oriünd de Tarragona, 99.
 Freres Eremites de Sant Agustí, orde, 86.
 Freres Menors, orde, 60, 142, 220.
 Freres Predicadors, orde, 64, 87, 94, 134, 135, 142.
 Freixenet, Lluís, mercader, ciutadà de València, 200.
 Frener, Bernat, forner, ciutadà de Barcelona, 204.
 Frugell, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 20.
 Fuster, Nicolau, prevere, beneficiat a la Seu, propietari d'escoles a Barcelona, 11.
 Fuster, Pere, apotecari, ciutadà de Barcelona, 7.
 Fuster, Vidal, de Vila-rodona, 1.
 Gabiol, Francesc, escrivà de Barcelona, 121.
 Gaià, Ramon, vicari de l'església de Sant Jaume de Barcelona, 105.
 Galí, Pere, prevere de Barcelona, 140.
 Galia, Pere de, notari públic al regne de Sardènia i Còrrega, 43.

- Galliners, Francesc de, ciutadà de Barcelona, 138.
 Gamir, Berenguer, clergue tonsurat de la diòcesi de Vic, 53.
 Gamir, Joan, prior del convent del Frares Predicadors de Barcelona, 64.
 Ganitx, Bernat de, canonge de Barcelona, 138.
 Garabatini, Andrea, habitant de Càller, 36.
 Gascunya, país, 121.
 Garbí, Francesc, sabater, ciutadà de Barcelona, 172.
 Garcia, Joan, escrivà, ciutadà de Barcelona, 176.
 Garriga, Bernat, 130.
 Gassó, Ramon de, ciutadà de Barcelona, 27.
 Gassull, Pere, 222.
 Gavà, Ramon de, escrivà de Barcelona, 102, 103, 109, 122, 126.
 Gaver, Pere, doctor en medicina, ciutadà de Barcelona, 21, 51.
 Gener, Antoni, ciutadà de Barcelona, 133.
 Gener, Joan, ciutadà de Barcelona, 78.
 Genestar, lloc del territori de Barcelona, 12.
 Geronà, Ramon, mercader, ciutadà de Barcelona, 78.
 Gibert, Berenguer, fill de Pere Gibert, de la vila de Piera, 153.
 Gibert, Guillem, candeler de cera, ciutadà de Barcelona, 153.
 Gibert, Jaume, mercader, ciutadà de Barcelona, 144.
 Gibert, Joan Pere, fill de Jaume Gibert, mercader, ciutadà de Barcelona, 144.
 Gibert, Pere, clergue tonsurat, 102.
 Gibert, Pere, escolar, oriünd de Vilamarí, 184.
 Gibert, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 223.
 Gil, Jaume, notari públic de Barcelona, 34, 101.
 Gilabert, Jaume, de la vila de Terrassa, 91.
 Gilabert, Miquel, de la Pobra Vella de Montcada, 192.
 Gilabert, Pere, fill de Jaume Gilabert, de la vila de Terrassa, 91.
 Gili, Antoni, escrivà, 193.
 Gili, Huguet, mercader, ciutadà de Barcelona, 209.
 Ginesta, Bernat, escrivà de Barcelona, 220.
 Ginesta, Guillem de, mestre d'escolars de Barcelona, 212.
 Girós, Tomàs, escrivà de Barcelona, 136.
 Girós, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 140.
 Girona, ciutat, diòcesi, 112, 163, 173, 194, 218, 225.
 Goday, Gabriel, boter, ciutadà de Barcelona, 188.
 Gomar, Berenguer de, de la parròquia de Santa Maria de Moià, 17.
 Gomar, Jaume de, fill de Berenguer de Gomar, de la parròquia de Santa Maria de Moià, 17.
 Gomar, Joan, mercader, habitant de Barcelona, 219.
 Gostí, Martí, 222.
 Gotziner, Joan, estudiant de lleis a Lleida, 223.
 Granell, Antoni, escrivà de Barcelona, 117.
 Granollers, vila, 170, 189.
 Granyana, Pere, escrivà, ciutadà de Barcelona, 143.
 Gras, Joan, fill de Pere Gras, tintorer, ciutadà de Barcelona, 85.
 Gras, Pere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 20, 38, 42, 43.
 Gras, Pere, tintorer, ciutadà de Barcelona, 85.
 Gras, Pericó, fill de Pere Gras, tintorer, ciutadà de Barcelona, 85.
 Grau, Jaume de, escrivà de Barcelona, 116.
 Grau, Romeu, rector de l'església de Sant Jaume de Barcelona, 105.
 Grony, Pere, procurador de la Pia Almoina de la Seu de Barcelona, 5.
 Gruart, Nicolau, habitant de Barcelona, 89.
 Gualamar o Gualanor, Berenguer, escrivà de Barcelona, 77.
 Gualbes, Ferrer, de, ciutadà de Barcelona, 182.
 Gualbes, Francesc, draper, ciutadà de Barcelona, 182, 190.
 Gualbes, Jaume, mercader, ciutadà de Barcelona, 113, 120.
 Gualguer, Bernat, escolar de Barcelona, 181.
 Guàrdia, Ramon sa, clergue tonsurat de la diòcesi de Vic, 70.
 Guerau, Berenguer, rector de l'església de Sant Joan Despí, 18, 86.
 Gueraula, muller de Ramon Vinader, doctor en lleis, ciutadà de Barcelona, 34.
 Guerra, Joan de la, porter del rei, ciutadà de Barcelona, 149.
 Guillem, Guillem, moler, ciutadà de Barcelona, 173.
 Guillemona, vídua de Pere, Calderó, de la ciutat de Mallorca, 151.
 Guillemona, vídua de Llorenç Badosa, del lloc de la Bisbal, diòcesi de Girona, 173.
 Guinart, Arnau, de la parròquia de Santa Maria de Ridaura, 205.
 Guinart, Joan, fill d'Arnau Guinart, de la parròquia de Santa Maria de Ridaura, 205.
 Guitart, Pere, escrivà de Barcelona, 66, 68, 69, 77, 79, 80, 81.
 Guitart, Ramon, prevere, 67.
 Heres, Bernat, de Vilassar, 99.
 Hospital de Cervelló, vila, 132.
 Hostalric, vila, 57.
 Igualada, vila, 39, 127.
 Igualada, Bernat, prevere, 222.
 Illa, Bernat d', escrivà de Barcelona, 31.
 Illa, Guillem, escrivà, habitant de Barcelona, 34, 35.
 Inca, vila de Mallorca, 180.
 Isern, Pere, flaquet, ciutadà de Barcelona, 123, 202.
 Isern Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 145.

- Isaac Bonastruch, jueu de Barcelona, 160, 169.
Isaac Franc, jueu de Barcelona, 167.
- Jana, Bernat, ciutadà de Barcelona, 64.
Janer, Guillem, 10.
Janer, Pere, moneder, ciutadà de Barcelona, 74.
Jaume, frare de l'orde dels Frares Menors, bisbe dels Monts Caspis de la Gran Tartària, 220.
Joan, escriptent, que viu amb Romeu Mascaró, 114.
Joan, patriarca d'Alexandria i administrador de l'església de Tarragona, 87.
Joan, Pere, porter del duc, ciutadà de Barcelona, 163.
Joanet, fill d'Elena, esclava, albanesa, 199.
Joaneta, filla de Francesc Veyà, àlies Gispert, ciutadà de Barcelona, 173.
Jofre, fill del Bord de Rosanes, 12.
Jonqueres, Bartomeu, sastre, ciutadà de Barcelona, 217.
Jover, Joan, escriptà, ciutadà de Barcelona, 214.
Jucef Bolaix Vives, jueu de Barcelona, 177.
Jucef Issach, jueu de Barcelona, 130.
Jucef Roní, jueu de Barcelona, 177.
Julià, Antoni, batxiller en arts, regent d'escoles literals a Barcelona, corregent de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona, 109, 115.
Julià, Guerau, peller, ciutadà de Barcelona, 78, 109, 124.
- Ladernosa, Bartomeu, ciutadà de Barcelona, 64.
Llançà, Domènec, regent d'escoles de gramàtica a Barcelona, 25, 28.
Lledó, Arnau, monjo de Santes Creus de l'orde del Císter, 168.
Lledó, Francesc, fuster, ciutadà de Barcelona, 148.
Lledó, Berenguer, escriptà de Barcelona, 205.
Lledó, Salvador, fill de Francesc Lledó, fuster, ciutadà de Barcelona, 148.
Lleida, ciutat, diòcesi, 8, 47, 50, 110, 147, 152, 155, 179, 221, 223.
Lletget, Arnau, 102.
Llirana, Berenguer de, notari, ciutadà de Barcelona, 16, 18.
Llirana, Berengueró de, fill de Berenguer de Llirana, notari de Barcelona, 16.
Llíria, Guillem, frare de l'orde de Sant Agustí, 146.
Llobet, Pere, de la parròquia de Sentmenat, 133.
Llobet, Pere, prevere, beneficiat i mestre de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, 71, 79, 80, 81, 92, 97.
Llobets, En, de la vila de Cervera, 222.
Llop, Berenguer, escuder, ciutadà de Barcelona, 206.
Llor, Umbert, canonge i procurador de la Pia Almoina de la Seu de Barcelona, 1.
Llorenç, Bonamic, 6.
Llorenç, Pere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 179.
- Llorenç, Pere, escriptà, ciutadà de Barcelona, 167, 175.
Llull, Arnau, ciutadà de Barcelona, 55.
Llull, Joan, ciutadà de Barcelona, 182, 186, 190, 196, 198.
Llull, Joanet, fill de Joan Llull, ciutadà de Barcelona, 186, 190, 196.
Llull, Romeu, ciutadà de Barcelona, 57.
Llull, Romicó, fill de Joan Llull, ciutadà de Barcelona, 182, 186, 190, 196, 198.
Llull, Romicó, fill de Romeu Llull, ciutadà de Barcelona, 57.
Lope, comte de Luna, 60.
Loral, Francesc, notari públic de Barcelona, 49.
Loreda, Bernat, ciutadà de Barcelona, 30.
Lort, Bernat sa, blanquer, ciutadà de Barcelona, 172.
- Magdalena, vídua de Berenguer Esquerdó, corder, ciutadà de Barcelona, 207.
Magdalena, vídua de Guillem de Vila-espínosa, mercader, ciutadà de Mallorca, 216.
Maimó, Bernat, 222.
Maimó, Pere, ciutadà de Barcelona, 54.
Major, Guillem, rector de l'església de Sant Miquel de Barcelona, 10.
Malet, Guerau, mestre de les escoles de gramàtica i de lògica de la Seu de Barcelona, 84, 90.
Mallola, Bernat sa, de la parròquia de Sant Privat d'En Bas, diòcesi de Girona, 194.
Mallola, Guillem sa, escolar, fill de Bernat sa Mallola, de la parròquia de Sant Privat d'En Bas, diòcesi de Girona, 194.
Mallola, Pere, vicari de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 82.
Mallorca, ciutat, illa, 9, 64, 151, 155, 180, 213, 216.
Malnet, Pere, prevere, beneficiat a l'església de Santa Anna de Barcelona, 35.
Manlleu, Pascasi, de la vila d'Igualada, 127.
Manola, Jaume de, 178, 185, 191.
Manresa, ciutat, 19, 28, 144.
Manresa, Bernat, rector de l'església de Santa Coloma de Gramanet, 100.
Manresa, Ferrer de, 104.
Manresa, Francesc, escriptà de Barcelona, 187; notari, 218.
Manresa, Jaume de, escriptà de Barcelona, 136, 177.
Marc, Francesc, batxiller en decrets, fill de Jaume Marc, cavaller, senyor del castell d'Eramprunyà, 112.
Marc, Jaume, cavaller, conseller del rei, senyor del castell d'Eramprunyà, 112.
Marc, Jaume, fill de Jaume Marc, cavaller, senyor del castell d'Eramprunyà, 112.
Marc, Pere, corredor d'orella, ciutadà de Barcelona, 171.
Marcet, Jaume, ciutadà de Barcelona, 34.
Marcet, Jaume, fill de Jaume Marcet, ciutadà de Barcelona, nebot de Ramon Vinader, doctor en lleis, ciutadà de Barcelona, 34.

- Marcili, Bernat, fill de Bernat Marcili, fuster, ciutadà de Barcelona, 175.
- Marcili, Bernat, fuster, ciutadà de Barcelona, 175.
- Margarida, muller d'Arnau Vinyes, flassader, ciutadà de Girona, 225.
- Margarida, muller de Berenguer Massana, ciutadà de Barcelona, 139.
- Margarida, muller de Berenguer Verdera, del lloc de Castellfolit de Riubregós, diòcesi de Vic, 217.
- Margarida, muller de Francesc Cassabó, mercader, ciutadà de Barcelona, 139.
- Maragarida, muller de Francesc de Santcliment, habitant de Càller, 64.
- Margarida, vídua de Bartomeu Tutxó, argenter, ciutadà de Barcelona, 219.
- Màrgens, Pere de, escrivà de la porció del rei, ciutadà de Barcelona, 113, 119, 120.
- Maria, muller de Bartomeu de l'Àguila, giponer, ciutadà de Barcelona, 224.
- Maria, muller de Bernat de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 44.
- Maria, muller de Bernat Loreda, ciutadà de Barcelona, 30.
- Maria, muller de Jaume Marcet, ciutadà de Barcelona, 34.
- Maria, vídua de Bertran de Vall, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 47.
- Marina, Guillem sa, 163.
- Marquès, Joan, fill de Pere Marquès, senyor del castell de la Roca, 76.
- Marquès, Pere, senyor del castell de la Roca, 76.
- Marquès, Pere Arnau, fill de Pere Marquès, senyor del castell de la Roca, 76.
- Marquet, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 67, 98.
- Marquet, Berengueró, fill de Berenguer Marquet, ciutadà de Barcelona, 98.
- Marroquí, Guillem, escrivà de Barcelona, 224.
- Martí, mas de la parròquia de Sant Julià de Palou, 170.
- Martí, Antoni, escrivà, 144.
- Martí, Berenguer, mercader, ciutadà de Barcelona, 222.
- Martí, Francesc, causídic, ciutadà de Barcelona, 109.
- Martí, Francesc, prevere, beneficiat i domer de la Seu de Barcelona, 152.
- Martí, Macià, 32.
- Martí, Nicolau, habitant de Mallorca, 64.
- Martí, Pere, argenter, ciutadà de Barcelona, 225.
- Martí, Pere, rector de l'església de Santa Maria de Vallvidrera, 52.
- Martí, Pere Joan, notari i escrivà de la Cort de l'Oficialat de Barcelona, 221.
- Martí, Pericó, escrivà de Barcelona, 204.
- Martina, Guillem, escrivà de Barcelona, 181.
- Martorell, Pere, de la vila de Cervera, 222.
- Mas, Andreu de, escrivà de Barcelona, 52.
- Mas, Berenguer, mestre d'escolars o pedagog, 120.
- Mas, Guillem, de la vila d'Inca, illa de Mallorca, 180.
- Mas, Guillem, fill de Guillem Mas, de la vila d'Inca, illa de Mallorca, 180.
- Mas, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 156.
- Mascarell, Bernat, ciutadà de Barcelona, 23.
- Mascaró, Arnau, nebot de Romeu Mascaró, llicenciat en lleis, canonge de Barcelona, rector de l'església de Sant Joan de Mora, diòcesi de Tortosa, 114.
- Mascaró, Berenguer, canonge de Barcelona, 114.
- Mascaró, Berenguer, rector de l'església de Corró d'Amunt, 56.
- Mascaró, Guillem, apotecari, 7.
- Mascaró, Guillem, fill d'Arnau Mascaró, 114.
- Mascaró, Joan, rector de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 180, 181.
- Mascaró, Ramon, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 93, 94.
- Mascaró, Romeu, del lloc de ses Torres, 114.
- Mascaró, Romeu, llicenciat en lleis, canonge de Barcelona, rector de l'església de Sant Joan de Mora, diòcesi de Tortosa, 114.
- Massana, En, corredor públic de Cervera, 222.
- Massana, Berenguer, mercader, ciutadà de Barcelona, 139.
- Massana, Bernat, fill de Jaume Massana, de Sant Pere de Sallavinera, 139.
- Massana, Jaume, de Sant Pere de Sallavinera, 139.
- Massana, Pere, ciutadà de Barcelona, 139.
- Massana, Ramon, notari, ciutadà de Barcelona, 88, 131.
- Massanet, Guillem de, 3, 4.
- Massó, Francesc, prevere, vicari de l'església de Sant Julià de Palou, beneficiat de l'altar de Sant Pere de l'església de Sant Esteve de Granollers, 170, 176.
- Massot, Joan Pere, mestre d'escolars, ciutadà de Barcelona, 209, 210.
- Matamala, Berenguer de, canonge de Barcelona, 153.
- Mataró, vila, 128, 132.
- Mates, Francesc, de Barcelona, 108.
- Mateu, Antoni, clergue tonsurat, escolar, 95, 96.
- Mateu, Bernat, 154.
- Mateu, Jaume, professor en teologia, de l'orde dels Frares Predicadors, 142.
- Mateu, Joan, lector del convent dels Frares Predicadors de Barcelona, 87.
- Mateu, Nicolau, escrivà de Barcelona, 124.
- Matoses, Guillem, escolar de Barcelona, 183.
- Matoses, Pere de, clergue tonsurat de la vila de Piera, regent de les escoles de gramàtica de Barcelona, 54.
- Maxela, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 168.
- Maxela, Berenguer, fill de Berenguer Maxela, ciutadà de Barcelona, 168.
- Maxela, Pere, ciutadà de Barcelona, 168.
- May, Francesc, clergue tonsurat, de la parròquia de Montfullà, diòcesi de Girona, 163.
- Mayans, Jaume, causídic, ciutadà de Barcelona, 128.

- Mecina, Nicola de, ministrer del rei de Sicília, 189.
- Menjax, Antoni, trompeta, oriünd de Catània, regne de Sicília, 189.
- Menlesvens, Mateu de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 38.
- Mercader, Bernat, escrivà de Barcelona, 155.
- Mercader, Francesc, escrivà, ciutadà de Barcelona, 164, 181, 186.
- Mercader, Pere, 8.
- Mercer, Pericó, mercader, habitant de Barcelona, 210.
- Meresa, Bernat, 15.
- Messeguer, Arnau, cambrer del rei, 8.
- Messeguer, Francesc, estudiant a Montpeller, fill de Pere Messeguer, de Vilafranca del Penedès, 33.
- Messeguer, Pere, de Vilafranca del Penedès, 33.
- Mestre, Arnau, hostaler, ciutadà de Barcelona, 162, 208.
- Metge, Bartomeu, moler, ciutadà de Barcelona, 120.
- Miquela, vídua de Guillem Terriol, sastre, ciutadà de Barcelona, 165.
- Mirable, Lluís de, ministrer del rei de Sicília, 189.
- Miralles, Jaume, clergue tonsurat de Barcelona, 155.
- Mirambell, Bernat, mercader, ciutadà de Barcelona, 204.
- Miret, Joan, escrivà, 175.
- Miret, Pere, estudiant de dret, habitant de Vilafranca del Penedès, 143.
- Miró, Pere, escrivà de Barcelona, 147.
- Moià, vila, 156.
- Moner, Joan, 137.
- Mont, Berenguer de, prevere de la diòcesi de Vic, corregent d'escoles de gramàtica a Barcelona, 7.
- Montagut, Bartolí de, de Lo Puég, regne de França, 111.
- Montblanc, vila, 52.
- Montdony, Jaume de, fillastre de Ramon Gassó, ciutadà de Barcelona, 27.
- Montjuïc, Berenguer de, escolar, fill de Jaume de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 49.
- Montjuïc, Bernat de, jurista, ciutadà de Barcelona, 44, 49.
- Montjuïc, Francesc de, fill de Jaume de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 49.
- Montjuïc, Francesc de, jurista, nebot de Bernat de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 44.
- Montjuïc, Jaume de, jurista, germà de Bernat de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 44, 49.
- Montjuïc, Nicolau de, ciutadà de Barcelona, 86.
- Montpeller, vila, 33, 132.
- Montpaó, Francesc de, 18.
- Monts Caspis de la Gran Tartària, diòcesi, 220.
- Montserrat, Berenguer, sabater, ciutadà de Barcelona, 156.
- Montserrat, Nicolau, sabater, ciutadà de Barcelona, 149.
- Montull, Bernat de, rector de l'església de Santa Maria de Vallvidrera, diòcesi de Barcelona, 216.
- Montulla, parròquia de la diòcesi de Girona, 163.
- Mora, Bernat, prevere de Barcelona, 180.
- Mora, Bernat sa, mercader, ciutadà de Barcelona, 73, 78.
- Moragull, Bernat, 2.
- Morató, Berenguerr, corredor de pella, ciutadà de Barcelona, 35.
- Morató, Guillem, sastre, ciutadà de Barcelona, 125.
- Morell, Bernat, de la casa de la reina, 45.
- Morell, Ramonet, escrivà de Barcelona, 88.
- Morella, vila, 200, 201.
- Morera, Guillem, de la parròquia de Sant Andreu de Llavaneras, terme de Mataró, 128.
- Morera, Jaume, escolar, de la parròquia de Sant Andreu de Llavaneras, terme de Mataró, 128.
- Morgades, Bartomeu de, fill de Pere Morgades, 114.
- Morgades, Pere de, parent de Romeu Mascaró, canonge de Barcelona, 114.
- Mosqueroles, Guillem de, ciutadà de Mallorca, 64.
- Mossé Caravida, metge, jueu de Barcelona, 130.
- Mossé de Carcassona, mestre d'escolars, jueu de Barcelona, 160.
- Mosterol, Pere, 12.
- Mullers, Francesc, estudiant de dret civil, de Vila Nova de Cubelles, 221.
- Muntada, Berenguer, ciutadà de Barcelona, 29.
- Muntada, Marc sa, habitant de Barcelona, 145.
- Munterols, Bernat de, mercader, ciutadà de Barcelona, 165.
- Munterols, Ramonet, fill de Bernat de Munterols, mercader, ciutadà de Barcelona, 165.
- Nadal, Bernat, notari, ciutadà de Barcelona, 203.
- Naguera, Ramon de, xantre de la Seu de Barcelona, procurador de la Pia Almoina, 1.
- Navarra, Berenguer de, corredor de pella, ciutadà de Barcelona, 35.
- Navata, Guillem, 99.
- Nebor, Pere, habitant de Barcelona, 134.
- Nicolau, Francesc, escolar de Barcelona, 72.
- Nin, Joan, escolar, de la parròquia de Sant Miquel d'Olerdola, del Penedès, 125.
- Nissem Averrut, fill de Nissem Averrut, jueu de Carmona, regne de Castella, 130.
- Noguera, Francesc, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
- Nomdedéu, Guillem, pedagog, fill de Pere Nomdedéu, de la vila de Montblanc, 76.
- Olesa, Gabriel, fill de Jaume Olesa, ferrer, ciutadà de Barcelona, 183.
- Olesa, Jaume, ferrer, ciutadà de Barcelona, 183.
- Olesa, Joan d', escrivà, ciutadà de Barcelona, 143.

- Olesa, Joan, fill de Jaume Olesa, ferrer, ciutadà de Barcelona, 183.
- Oliver, Antoni, mercader, ciutadà de Barcelona, 184, 217.
- Oliver, Bartomeu, canonge i sagristà major de la Seu de Barcelona, 150, 153.
- Oliver, Bernat, de la vila de Caldes de Montbui, 153.
- Oliver, Esteve, escrivà de Barcelona, 116.
- Oliver, Francesc, escolar, estudiant a Barcelona, 174.
- Oliver, Francesc, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 108.
- Oliver, Guillem, escrivà, ciutadà de Barcelona, 73, 74, 76.
- Oliver, Jaume, mesurer de blat, ciutadà de Barcelona, 140.
- Oliver, Joan, mestre d'aixa, ciutadà de Barcelona, 174.
- Oliver, Llorenç, frare de l'orde dels Freres Predicadors, 142.
- Oliver, Simó, habitant de Barcelona, 118.
- Olivera, Arnau d', clergue, 5.
- Oliverdó, Berenguer d', jurista, nebot de Bernat de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 44.
- Olle, Bartomeu, prevere, de la vila de Cervera, 61.
- Olot, vila, diòcesi de Girona, 218.
- Olot, Ferrer, ciutadà de Barcelona, 59.
- Olzet, Simó d', ciutadà de Barcelona, 23.
- Olzina, Ramon, cuiracer, 156.
- Om, Berenguer d', ciutadà de Barcelona, 34.
- Om, Pere d', fill de Berenguer d'Om, ciutadà de Barcelona, 34.
- Om, Pere d', prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, nebot de Guillem Tarafa, canonge de Barcelona, 15.
- Om, Simó d', beneficiat a la Seu de Barcelona, 86, 93, 94.
- Oromir, Pere, prevere, 222.
- Ort, Simó d', notari de Barcelona, 27.
- Orta, Guillem d', notari públic de Barcelona, 137, 145, 158.
- Orts, Arnau d', fill de Jaume d'Orts, de la parròquia de Santa Maria de Seva, diòcesi de Vic, 133.
- Orts, Guillem des, prevere de Barcelona, batxiller en arts, regent d'escoles literals, 115, 120, 123, 131, 154.
- Orts, Jaume d', de la parròquia de Santa Maria de Seva, diòcesi de Vic, 133.
- Orts, Pere d', notari, ciutadà de Barcelona, 123.
- Orts, Ramon d', fill de Jaume d'Orts, de la parròquia de Santa Maria de Seva, diòcesi de Vic, 133.
- Orts, Ramon d', prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria de Seva, diòcesi de Vic, i a la Seu de Barcelona, 133.
- Osser, Jaume, prevere de Barcelona, 129.
- Otger, Pere, ciutadà de Barcelona, 19.
- Otina, Antic d', ciutadà de Barcelona, 45.
- Pagès, Joan, llicenciat en arts, regent d'escoles a Barcelona, 128 bis.
- Padrós, Marc, de la parròquia de Sant Fruitós de Castelletçol, 156.
- Palau, Bernat, 64.
- Palau, Ramon de, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 172.
- Pallarès, Ramon, ciutadà de Barcelona, 45.
- Pallars, Roger de, noble, 42.
- Palou, Bartomeu de, ciutadà de Barcelona, 178, 185, 191, 193.
- Palou, Bartomeu, fill de Bartomeu Pla, ciutadà de Barcelona, 178, 191, 193.
- Palou, Miquel, canonge de Barcelona, 15.
- Palomí, Francesc, sabater, 144.
- Pals, vila, 206.
- Panyella, Pere, del terme del castell de Corbera, 45, 112.
- Papiol, Guillem, de l'Hospital de Cervelló, 132.
- Parets, Pere de, mercader, ciutadà de Barcelona, 170.
- París, ciutat, 64.
- Pascasi [...], oriünd de la ciutat de Mallorca, habitant de Barcelona, regent d'escoles, 9.
- Pasqual, Guillem, mestre d'escolars, propietari d'escoles a Barcelona, 9.
- Pasqual, Vicenç, mercader, 179.
- Passadors, Ponç ses, 11.
- Pedra, Bernat de, causidic, 111.
- Pedragós, Bernat, de la parròquia de Sant Fruitós de Catellterçol, 156.
- Pedrolich, En, estudiant, 156.
- Pedrolo, Ramon de, síndic i bosser de la vila d'Igualada, 127.
- Peixó, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 12.
- Pèlags, Pere, mestre d'escolars, 40.
- Pelegrí, Berenguer, agricultor, ciutadà de Barcelona, 105.
- Pelegrí, Joan, prevere, 119.
- Pelegrí, Miquel, fill de Berenguer Pelegrí, agricultor, ciutadà de Barcelona, 105.
- Pena, Joan de la, escrivà de Barcelona, 194.
- Penedès, terme, 125.
- Peníscola, vila, 104, 106, 107.
- Pera, Jaume sa, ciutadà de Barcelona, 103, 131.
- Pera, Jaume sa, fill de Jaume sa Pera, ciutadà de Barcelona, 103.
- Peralta, Bernat de, clergue, 1.
- Perarnau, Bernat de, mercader, ciutadà de Barcelona, 195.
- Pere, escolar de Barcelona, 89.
- Pere, En, mestre d'escolars de Barcelona, 58.
- Pere, Bartomeu, habitant de Barcelona, 188.
- Pere, Joan, 76.
- Pere Vilar, hospital de Barcelona, 138.
- Perellada, Joan, prevere de Barcelona, 199.
- Pereller, Pere, clergue tonsurat, rector de l'església de Sant Miquel de Montmell, diòcesi de Barcelona, 194, 64.
- Perera, Joan, escrivà de Barcelona, 113.

- Periç, Ramon, prevere, llicenciat en decrets, beneficiat a la Seu de Barcelona, 195.
- Petgi, Bernat, prevere, 208.
- Pia Almoina, 1, 4, 11, 12, 14, 17, 20, 86, 101, 138, 140, 146.
- Piera, vila, 54, 153, 127.
- Pineda, Francesc, canonge de Barcelona, 218.
- Pinosa, Francesc sa, clergue tonsurat, 158.
- Pineda, Guillem, canonge de València, 87.
- Pinyana, Jaume, escrivà, ciutadà de Barcelona, 203, 213, 217.
- Pisa, ciutat, 60.
- Pla, Bernat de, 31.
- Pla, Francesc de, 57.
- Pla, Pere de, escrivà de Barcelona, 52, 53.
- Pla, Pere de, notari públic de Barcelona, 45.
- Pla, Pere de, prevere de Barcelona, 168.
- Plana, Antoni sa, escrivà de Barcelona, 114.
- Plana, Antoni sa, notari, ciutadà de Barcelona, 162, 199.
- Plana, Bartomeu sa, prevere de Barcelona, 202.
- Plana, Berenguer de, rector de l'església de Santa Maria de Cornellà, beneficiat a la Seu de Barcelona, 32, 41.
- Plana, Francesc sa, forner, ciutadà de Barcelona, 175.
- Plana, Pere, clergue tonsurat de la diòcesi de Barcelona, 92.
- Plana, Ramon, beneficiat a la Seu de Barcelona, 69.
- Planes, Dalmau, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 149.
- Planes, Francesc, candelero de cera, ciutadà de Barcelona, 153.
- Plantada, Berenguer de, rector de l'església de Santa Maria de Vallvidrera, 125, 128, 141.
- Plegamans, Francesc de, corredor de Barcelona, 151.
- Plegamans, Guillem de, ciutadà de Barcelona, 148.
- Pobla Nova de Montcada, vila, 192.
- Pobla Vella de Montcada, vila, 192.
- Pocasang, Francesc, mercader, ciutadà de Barcelona, 171.
- Pocull, mas de la parròquia de Sant Pere de Masquefa, 129.
- Pomar, carrer, 86.
- Ponç [de Gualbes], bisbe de Barcelona, 6, 14.
- Ponç, Arnau, notari públic de Barcelona, 32, 48.
- Ponç, Domènec, prevere, xantre de la Seu de Lleida, 147, 152, 155.
- Ponç, Francesc, 18.
- Ponç, Francesc, barber, ciutadà de Barcelona, 166.
- Ponç, Guillem, agricultor, ciutadà de Barcelona, 199.
- Ponç, Guillem, mercader, ciutadà de Barcelona, 210.
- Ponç, Llorenç, del lloc de Benavarre, diòcesi de Lleida, 155.
- Poquet, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 13, 20.
- Porcell, Ramon, 31.
- Portella, Berenguer, beneficiat a la Seu de Barcelona, 137.
- Portella, Guillem de, escrivà de Barcelona, 6.
- Portolés, Bernat de, ciutadà de Barcelona, 27.
- Portugal, Alfons de, 221.
- Prat, Guillem de, clergue tonsurat de la diòcesi de Barcelona, 92.
- Prat, Jaume de, frare de l'orde dels Frares Predicadors, 93, 94.
- Prat, Jaume de, prevere, 1.
- Prat, Pere, notari, 144.
- Prats, Arnau, mercader, ciutadà de Barcelona, 188.
- Prats, Ferrer de, ciutadà de Barcelona, 61.
- Prats, Francesc de, sastre, ciutadà de Barcelona, 137.
- Prats, Guillem de, escrivà, 148.
- Prats, Isabel, monja, 142.
- Prats, Jaume de, clergue, estudiant de Barcelona, 187.
- Prats, Jaume de, estudiant, oriünd de Casserres, diòcesi d'Urgell, 195.
- Predicadores, monestir de Barcelona, 142.
- Prinera, Arnau, 222.
- Prunells, Francesc, escolar de Barcelona, 157, 183.
- Puèg, Lo, ciutat, regne de França, 111.
- Puig, Antoni, mercader, ciutadà de Barcelona, 202.
- Puig, Bartomeu, ciutadà de Barcelona, 197.
- Puig, Berenguer, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 193.
- Puig, Bernat, frare de l'orde dels Frares Predicadors, 89.
- Puig, Francesc de, notari de Barcelona, 102, 103.
- Puig, Guillem de, 9.
- Puig, Guillem de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 20.
- Puig, Mateu, net de Pere Puig, bainer, ciutadà de Barcelona, 91.
- Puig, Mateu de, fill de Francesc de Puig, notari de Barcelona, 102, 103.
- Puig, Miquel de, de la parròquia de Santa Maria Magdalena d'Esplugues, 128.
- Puig, Nicolau, fill d'Antoni Puig, mercader, ciutadà de Barcelona, 202.
- Puig, Pere, bainer, ciutadà de Barcelona, 91.
- Puig, Ramon de, de l'orde dels Frares Menors, 4.
- Puig-des-pi, Bartomeu, barquer, ciutadà de Barcelona, 221.
- Puig-estève, Guillem, sastre, ciutadà de Barcelona, 42.
- Puigverd, Bernat de, jurista de la vila de Sant Celoni, 31.
- Puigverd, Bertran de, 13.
- Puigverd, Simó de, mercader de Barcelona, 73.
- Pujalt, Guerau, mercader, ciutadà de Barcelona, 162.
- Pujol, Marcó, escolar de la capella reial, fill de Pere Pujol, porter del rei, ciutadà de Barcelona, 126, 136.

- Pujol, Pere, porter del rei, ciutadà de Barcelona, 126, 136.
- Quadres, Jaume de, notari, ciutadà de Barcelona, 89.
- Quadres, Joan de, prevere de Barcelona, fill de Jaume de Quadres, notari, ciutadà de Barcelona. 89.
- Quadres, Pere de, notari públic de Barcelona, 38, 49.
- Quart, Bernat, jurista, ciutadà de Barcelona, 142.
- Quer, Jaume, escrivà de Barcelona, 35.
- Quer, Ramon de, mercader, ciutadà de Barcelona, 204.
- Queralt, Pere de, clergue, beneficiat a l'església de Sant Cugat del Reg, 14, 20, 37.
- Quintana, Bernat, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 204.
- Quintana, Guillem, ciutadà de Barcelona, 139.
- Quintana, Jaume, mercader, ciutadà de Barcelona, 139.
- Quis, Berenguer des, 49.
- Raga, Miquel de, frare del convent dels Freres Menors de Barcelona, 64.
- Rajadell, Pere, llicenciat en decrets, ciutadà de Barcelona, 200.
- Ram, Ferrer, mercader, de la vila de Morella, 200, 201.
- Ramon, Guillem, pedagog, 2.
- Ramon, Joan, corredor d'orella, ciutadà de Barcelona, 181.
- Ramon, Pere, del castell de la Roca, diòcesi d'Elna, 56.
- Rausell, Tomàs, escrivà de Barcelona, 201.
- Raym, Pere, 168.
- Regarau, Joan, frare de l'orde dels Freres Predicadors, 134.
- Rementol, Ramon de, metge, 49.
- Repenedides, monestir de Barcelona, 142.
- Requesen, Francesc, escrivà de Barcelona, 99.
- Requesens, Huguet, fill de Saureta de Requesens, 66.
- Requesens, Saureta, 66.
- Resplant, Gabriel, escrivà de Barcelona, 167, 168.
- Riba, Bernat, prevere de Barcelona, 77.
- Ribalta, Bernat, de Sant Martí de Pertegàs, 31.
- Ribes, Arnau, de la vila de Piera, regent de les escoles d'arts de la vila d'Igualada, 127.
- Ribes, Pere, escrivà de Barcelona, 164.
- Ribes, Ramon de, paraire de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 209.
- Ribot, Guillem, prevere de Girona, 173.
- Ric, Bertran, mercader, ciutadà de Barcelona, 143.
- Riera, Arnau sa, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 217.
- Riera, Berenguer, vanover, ciutadà de Barcelona, 117.
- Riera, Guillem, clergue tonsurat, 97.
- Riera, Jaume sa, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 62, 63, 88.
- Riera, Mateu, fill de Berenguer Riera, vanover, ciutadà de Barcelona, 117.
- Riera de Sant Joan, carrer, 86.
- Ripoll, Francesc, batlle, 222.
- Ripoll, Pere, mariner, ciutadà de Barcelona, 58.
- Riquer, Bartomeu, prevere, rector de l'altar de Santa Anna de la Seu de Barcelona, 137.
- Riquer, Galceran, nebot de Bartomeu Riquer, rector de l'altar de Santa Anna de la Seu de Barcelona, 137.
- Riquer, Guillem, beneficiat a l'església de Santa Anna de Barcelona, 89, 133.
- Riquer, Guillemó, nebot de Bartomeu Riquer, rector de l'altar de Santa Anna de la Seu de Barcelona, 89, 133.
- Riu, Guillem de, escrivà de Barcelona, 187.
- Riu, Rigo, taverner, ciutadà de Barcelona, 156.
- Robert, Pericó, del castell de Sitges, 32.
- Roca, castell de la, diòcesi de Barcelona, 11, 61, 76.
- Roca, castell de la, diòcesi d'Elna, 56.
- Roca, Arnau de sa, de la parròquia de Sant Esteve d'Olot, 218.
- Roca, Bernat, agricultor, ciutadà de Barcelona, 108.
- Roca, Bernat, escrivà de Barcelona, 223.
- Roca, Guillem, fill de Bernat Roca, agricultor, ciutadà de Barcelona, 108.
- Roca, Pere, prevere, beneficiat i regent de les escoles de cant de la Seu de Barcelona, 71, 79, 80, 81, 86.
- Roca, Pere, metge de Barcelona, 151.
- Rocafort, Pere de, fill de Romeu de Rocafort, ciutadà de Manresa, 28.
- Rocafort, Romeu de, ciutadà de Manresa, 28.
- Rogés, Joan, escrivà, 165.
- Roig, Pericó, escrivà, ciutadà de Barcelona, 123, 131.
- Romania, país, 2.
- Romeu, Pere, frare de l'orde dels Freres Predicadors, 89.
- Romeu, Pere, mestre d'escolars, ciutadà de Barcelona, 62, 63.
- Romeu, Ramon, canonge de Barcelona, 42, 48, 86.
- Romia, mare de Berengueró Dusay, 23.
- Romieta, neboda d'Eimeric Bou, canonge de Barcelona, 43.
- Roqué, Martí, jove de la vila de Cervera, 222.
- Roqueta, Pere, prevere de Barcelona, 74.
- Ros, Gabriel, ciutadà de Barcelona, 142.
- Rosa, esclava de Bartomeu Vinyes, argenter, ciutadà de Barcelona, 225.
- Rosanes, Bord de, 12.
- Roset, Pere, escrivà de Barcelona, 85.
- Rossell, Berenguer, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 158.
- Rossell, Francesc, clergue tonsurat, fill de Jaume Rossell, 16.

- Rossell, Jaume, escrivà de Barcelona, 152.
 Rossell, Jaume, [...] de Palou, 16.
 Rossell, Guillem, del mas Martí de la parròquia de Sant Julià de Palou, 170.
 Rossell, Pere, prior del monestir de Santa Eulàlia del Camp de Barcelona, 162.
 Rosselló, Francesc, escrivà de Barcelona, 61.
 Roure, Antoni, cotoner, ciutadà de Barcelona, 195.
 Roure, Berenguer de, 12.
 Roure, Berenguer de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 145, 158.
 Roure, Pere de, 31.
 Roure, Pere de, cotoner, ciutadà de Barcelona, 195.
 Roure, Pere de, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria de Jonqueres de Barcelona, 35.
 Rovira, Antoni, clergue tonsurat, 59.
 Rovira, Guillem, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 17.
 Rovira, Pere, nebot de Simó Rovira, notari, ciutadà de Barcelona, 101.
 Rovira, Pere, parent de Pere de Terrassa, 2.
 Rovira, Romeu de, gendre de Jaume de Montjuïc, jurista, ciutadà de Barcelona, 49.
 Rovira, Simó, notari, ciutadà de Barcelona, 101.
 Roviradec, Pere de, notari, ciutadà de Barcelona, 117.
 Rufac, Francesc, rector de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 82, 83, 86, 93, 94, 95, 96.
 Sabadell, vila, 35, 174.
 Sabater, Bernat, vicari perpetu de l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 138.
 Sabater, Jaume, notari de Cervera, 222.
 Saborit, Pere, ciutadà de Barcelona, 27.
 Saera, Pere, escrivà de Barcelona, 125, 133.
 Saguer, Guillem, rector de l'església de Sant Pere de Gelida, 68.
 Sala, Berenguer de la, fill de Francesc de la Sala, 59.
 Sala, Berengueró Ferrer de la, fill de Francesc Ferrer de la Sala, ciutadà de Barcelona, 69.
 Sala, Berenguer sa, teixidor de draps de llana, ciutadà de Barcelona, 142.
 Sala, Bernardó Ferrer de la, fill de Francesc Ferrer de la Sala, ciutadà de Barcelona, 69.
 Sala, Bernat de la, fill de Francesc de la, 59.
 Sala, Bertran, drassaner de Barcelona, 156.
 Sala, Francesc, doctor en decrets, canonge i prebost de la Seu de Barcelona, rector d'una església, 118.
 Sala, Francesc de la, 59.
 Sala, Francesc Ferrer de la, ciutadà de Barcelona, 69.
 Sala, Guillem, prevere de Barcelona, 119.
 Sala, Pere, notari, ciutadà de Barcelona, 120.
 Sala, Pere, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 204.
 Salelles, Bartomeu de, prevere de Barcelona, 37.
 Salelles, Francesc, prevere, vicari de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona, 180.
 Salines, Gil de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 152.
 Salom, Pere, de la vila de Sabadell, 174.
 Salomó, Berenguer, de la vila de Piera, 127.
 Salomó, Felip, vicari de l'església de Sant Joan Despí, 206.
 Salomó Astruch de Manresa, jueu de Barcelona, 161.
 Salomó Rahir, corredor de llibres, jueu de Barcelona, 36.
 Salomó Sadoch, jueu de Barcelona, 167.
 Salvador, Ponç, merge de la casa reial, ciutadà de Barcelona, 149.
 Salvat, Pere, escrivà de Barcelona, 181, 186.
 Salvatge, Guillem, escrivà de la casa reial, 224.
 Samuel Bonastruch, jueu de Barcelona, 160.
 Samuel Sellan o Sollar, fill de Samuel Bonastruch, jueu de Barcelona, 160, 169.
 Sança, muller de Francesc de Canes, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
 Sança, vídua de Guillem Sitjar, peller, ciutadà de Barcelona, 184.
 Sança, vídua de Pere de Santcliment, ciutadà de Barcelona, 28.
 Sança, vídua de Pere Puig, bainer, ciutadà de Barcelona, 91.
 Sans, Guillem, escrivà de Barcelona, 201.
 Sant Agustí, orde, 146.
 Sant Andreu de Llavaneres, parròquia, 128.
 Sant Andreu de Samalús, parròquia, 6, 13.
 Sant Andreu de Tona, parròquia, 133.
 Sant Antoni, monestir de l'orde de Santa Clara, 138, 142.
 Sant Berenguer de Casteller, parròquia del terme de Moià, 156.
 Sant Cebrià de Tiana, parròquia, 164.
 Sant Celoni, vila, 31.
 Sant Cugat del Reg, església, 20.
 Sant Esteve, altar de la Seu de Barcelona, 43.
 Sant Esteve de la Garriga, parròquia, 6.
 Sant Esteve de Granollers, parròquia, 170.
 Sant Esteve de Palau, parròquia, 10.
 Sant Esteve d'Olot, parròquia, 218.
 Sant Feliu, vila, 20.
 Sant Feliu de Torelló, parròquia, 59.
 Sant Feliu de Terrassola, església, 158.
 Sant Feliu del Racó, església, 56.
 Sant Fruitós de Castelletgerçol, parròquia, 156.
 Sant Hilari, Guillem de, notari, ciutadà de Barcelona, 86, 138.
 Sant Hilari de Voltregà, parròquia, 41.
 Sant Jaume, església de Barcelona, 105, 223.
 Sant Joan, Arnau, beneficiat a la Seu de Barcelona, 82.
 Sant Joan de Jerusalem, església de Barcelona, 43, 86.
 Sant Joan Despí, parròquia, 86, 206.
 Sant Joan de Mora, església, diòcesi de Tortosa, 114.
 Sant Julià de Palou, església, 170, 176.

- Sant Just Desvern, vila, 20, 206.
 Sant Llorenç, església de Barcelona, 68.
 Sant Mamet de Corró d'Amunt, parròquia, 23.
 Sant Marçal, capella, 14.
 Sant Martí de Provençals, parròquia, 209.
 Sant Martí de Pertegàs, església, 31.
 Sant Mateu, altar de la Seu de Barcelona, 7.
 Sant Miquel, església de Barcelona, 10.
 Sant Miquel de Montmell, parròquia, diòcesi de Barcelona, 194.
 Sant Miquel d'Olèrdola, del terme del Penedès, parròquia, 125.
 Sant Pere, altar de la Seu de Barcelona, 221.
 Sant Pere de Gavà, parròquia, 61, 206.
 Sant Pere de Gelida, església, 68.
 Sant Pere de les Puel·les, monestir de Barcelona, 32, 138, 142.
 Sant Pere de Masquefa, parròquia, diòcesi de Barcelona, 129.
 Sant Pere de Torelló, parròquia, 66.
 Sant Privat d'En Bas, parròquia, diòcesi de Girona, 194.
 Sant Salvador, parròquia de València, 209.
 Sant Valentí, altar de l'església de Sant Andreu de Tona, diòcesi de Vic, 133.
 Sant Vicenç, altar de la Seu de Barcelona, 7, 145.
 Sant Vicenç de Sarrià, parròquia, 164.
 Santa Anna, altar de la Seu de Barcelona, 137.
 Santa Anna, monestir de Barcelona, 35, 133.
 Santa Clara, monestir de Barcelona, 142.
 Santa Coloma, vila, 222.
 Santa Coloma de Gramanet, església, 5, 100.
 Santa Creu, altar de la Seu de Barcelona, 75.
 Santa Eugènia, capella de la parròquia de Sant Andreu de Samalús, 6.
 Santa Eulàlia del Camp, monestir de Barcelona, 162.
 Santa Eulàlia de Provençana, església, 24.
 Santa Maria, altar de l'església de Sant Llorenç, 68.
 Santa Maria, altar de l'església de Sant Martí de Pertegàs, 31.
 Santa Maria, o Assumpció, col·legi de Lleida, 147, 152.
 Santa Maria de Bruguers, capella, 112.
 Santa Maria del Carmel, convent de Barcelona, 149.
 Santa Maria de Castellbisbal, monestir, 142.
 Santa Maria de Cornellà, església, 32.
 Santa Maria de Foix, església, 114.
 Santa Maria de Jonqueres, monestir de Barcelona, 35.
 Santa Maria de la Seva, parròquia, diòcesi de Vic, 133.
 Santa Maria de l'Estany, església, 158.
 Santa Maria de Moia, parròquia, 16.
 Santa Maria de Ridaura, parròquia, diòcesi de Girona, 205.
 Santa Maria de Moia, parròquia, diòcesi de Vic, 176.
 Santa Maria de Montalegre, monestir de Barcelona, 142, 188.
 Santa Maria de Pedralbes, monestir de Barcelona, 142.
 Santa Maria de Valldonzella, monestir de Barcelona, 142.
 Santa Maria de Vallvidrera, església, 52, 125, 128, 216.
 Santa Maria de Vilafranca, església, 143.
 Santa Maria de Vila-rodona, parròquia, 1.
 Santa Maria del Mar, església de Barcelona, 72, 138, 158, 173, 204, 209, 210, 211.
 Santa Maria del Pi, església de Barcelona, 82, 83, 93, 95, 94, 96, 179, 180, 181.
 Santa Maria d'Oló, parròquia, diòcesi de Vic, 85.
 Santa Maria Magdalena, altar de la parròquia de Sant Esteve de Gavà, 61.
 Santa Maria Magdalena d'Esplugues, parròquia, 128.
 Santa Maria Magdalenes, altar de la Seu de Barcelona, 7.
 Santes Creus, monestir de l'orde del Císter, 168.
 Santcliment, Francesc de, habitant de Càller, 64.
 Santcliment, Guillem de, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
 Santcliment, Pere de, ciutadà de Barcelona, 28.
 Santjulià, Guerau, escolar de Barcelona, 98.
 Santjust, Arnau, de la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià, 164.
 Santjust, Bernat de, ciutadà de Barcelona, 127.
 Santra, Bartomeu, ciutadà de Barcelona, 59.
 Sardenya, regne, 43.
 Sarengol, Francesc, prevere, 66.
 Sarrià, Antígona, filla de Burguet de Sarrià, ciutadà de Barcelona, 140.
 Sarrià, Bernat de, mercader, ciutadà de Barcelona, 124, 162.
 Sarrià, Burguet, jurista, ciutadà de Barcelona, 140.
 Sarrià, Jaume, fill de Burguet de Sarrià, ciutadà de Barcelona, 140.
 Sartre, Pere, escrivà de Barcelona, 48.
 Sau, Bernat de, cavaller, 6.
 Saureda, Guillem, beneficiat a la Seu de Barcelona, 110.
 Saurí, Mateu, prevere, beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, 210.
 Saurina, vídua de Guillem Caletes, patró de nau, ciutadà de Barcelona, 156.
 Saurina, vídua de Jaume sa Pera, 103.
 Saurineta, vídua de Guillem Cercà, causídic de Barcelona, 131.
 Savanera, Bernat, escrivà de Barcelona, 69.
 Senata, Guillem de, 31.
 Sentargot, Ramon, mercader, ciutadà de Barcelona, 162.
 Sentmenat, Berenguer de, veguer de Barcelona i del Vallès, 27.
 Sentou Mossé, jueu de Barcelona, 36.
 Sentou sa Torra, jueu de Barcelona, 169.
 Serra, Arnau, ciutadà de Barcelona, 175.
 Serra, Francesc, habitant de Barcelona, 70.
 Serra, Francesc, sastre de Barcelona, 191.

- Serra, Guillem, beneficiat a la Seu de Barcelona, 20, 38.
- Serra, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 205.
- Serra, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 188.
- Serra, Vicenç, escrivà de Barcelona, 160.
- Serradell, Antic, de la vila de Sabadell, 35.
- Serradell, Joan, mercader, ciutadà de Barcelona, 213.
- Serres, Pere de, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 68.
- Setor, Joan, 130.
- Setcases, Bernat de, escrivà de Barcelona, 219.
- Seu de Barcelona, 1, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 20, 32, 37, 41, 42, 45, 48, 68, 71, 75, 79, 80, 81, 82, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 97, 104, 106, 107, 109, 114, 116, 118, 123, 124, 126, 131, 133, 137, 140, 145, 146, 152, 154, 158, 162, 166, 175, 195, 204, 205, 221, 223.
- Seu de Lleida, 147, 152.
- Seu de Saragossa, 60.
- Seu d'Urgell, 132, 134, 135, 195.
- Seva, Bertran, jurista, ciutadà de Barcelona, 14, 15.
- Sibil·la, muller de Bartomeu Vidal, sastre, ciutadà de Barcelona, 199.
- Sibil·la, muller de Romeu Mascaró, del lloc de Torres, 114.
- Sibil·la, vídua de Mateu sa Conomina, notari, ciutadà de Barcelona, 209.
- Sicília, regne, 189.
- Sinola, Pere, vicari de l'església de Sant Pere de Gavà, 206.
- Sirvàs, Francesc, escolar, fill de Nicolau Sirvàs, de la ciutat de Lleida, 110.
- Sirvàs, Nicolau, de la ciutat de Lleida, 110.
- Sitges, castell, 32, 204.
- Sitjar, Guillem, peller, ciutadà de Barcelona, 184.
- Socarrats, Bernat de, escrivà de Barcelona, 137, 141.
- Solà, Antoni, notari, ciutadà de Barcelona, 148.
- Solà, Pere, escolar, 117.
- Solallong, Joan de, 72.
- Solanelles, Guillem, beneficiat a la Seu de Barcelona, 12.
- Soldevila, Jaume, ciutadà de Barcelona, 61.
- Soler, Antic de, 38.
- Soler, Berenguer de, 12.
- Soler, Bernat de, clergue, beneficiat, 37.
- Soler, Francesc de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 114.
- Soler, Francesc de, prevere a l'església de Santa Maria de Vilafranca, 143.
- Soler, Guillem, mercader, ciutadà de Barcelona, 89.
- Soler, Julià, barber, ciutadà de Barcelona, 214.
- Soler, Llorenç de, 16.
- Soler, Ramon de, escolar, ciutadà de Barcelona, 51.
- Soler, Sanxo, cotoner, 12.
- Solsamira, Pere de, 6.
- Suau, Pere, notari públic de Barcelona, 158.
- Subirà, Guillem, 161.
- Subirà, Pere, escrivà de Barcelona, 113.
- Sunyer, Jaume, habitant de Vic, 55.
- Sunyer, Pere, clergue tonsurat, fill de Jaume Sunyer, habitant de Vic, 55.
- Sunyer, Pere, mestre d'escolars de Barcelona, 62, 63.
- Sunyer, Ramon, escrivà, ciutadà de Barcelona, 176, 183.
- Suré, Bernat, prevere, 1, 5.
- Talavera, Bartomeu, pescador, ciutadà de Barcelona, 214.
- Tallada, Bartomeu sa, cirurgià, ciutadà de Barcelona, 210.
- Tallada, Pere, corredor de felpa, ciutadà de Barcelona, 211.
- Talmuta, almoïna dels escolars pobres del call jueu de Barcelona, 177.
- Tamarit, Bonanat, ciutadà de Barcelona, 208.
- Tamarit, Joan, fill de Bonanat Tamarit, ciutadà de Barcelona, 208.
- Tarafa, Guillem, canonge de Barcelona, 6, 15.
- Taranto, Cristòfol de, habitant de Catània, 189.
- Tarascó, Pere, mercader, ciutadà de Barcelona, 88.
- Tarascó, Pere, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 155.
- Tarba, Galceran de, frare de l'orde dels Frares Menors, lector de la Seu de Saragossa, 60.
- Tarna, ciutat de la Gascunya, 121.
- Tarragona, ciutat, diòcesi, 41, 58, 99, 118, 138, 147.
- Tarragona, Bernat, prevere, beneficiat a l'església de Sant Jaume de Barcelona, 223.
- Tarrós, Bernat, de Vic, 53.
- Terra, Galceran de, 163.
- Terrades, Pere, ciutadà de Barcelona, 59.
- Terrassa, vila, 91.
- Terrassa, Guillem de, 2.
- Terrassa, Pere de, fill de Guillem de Terrassa, 2.
- Terrassa, Pere de, apotecari, ciutadà de Barcelona, 184.
- Terrés, Pere de, escrivà de Barcelona, 79, 80, 81, 96.
- Terriol, Guillem, sastre, ciutadà de Barcelona, 165.
- Tesarac, Ramon de, mestre en arts i en medicina, ciutadà de Barcelona, 88.
- Tibau, Bernat, de Barcelona, 159.
- Tintorer, Bernat, escrivà de Barcelona, 200.
- Tomàs, Antoni, mestre d'aixa de Barcelona 174.
- Tor, Bernat de, canonge de Barcelona, 18.
- Tor, Ramon sa, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 153.
- Tordera, Pere, 16.
- Torre, Arnau de, canonge de Barcelona, 12.
- Torre, Esteve, apotecari, ciutadà de Barcelona, 146.
- Torre, Francesc de, nebot d'Arnau de Torre, canonge de Barcelona, 12.

- Torre, Guillem de, nebot d'Arnau de Torre, canonge de Barcelona, 12.
- Torre, Guillem de, sabater, ciutadà de Barcelona, 148, 156.
- Torre, Pere, prevere, 168.
- Torrella, Berenguer, estudiant de lleis, 143.
- Torrelles, Guillem de, bisbe de Barcelona, 86, 90.
- Torrent, Jaume de, corredor de macips, 52.
- Torrents, Jaume, fill de Miquel Torrents, agricultor, ciutadà de Mallorca, 213.
- Torrents, Miquel, agricultor, ciutadà de Mallorca, 213.
- Torres, ses, lloc del terme del castell de Foix, diòcesi de Barcelona, 114.
- Torres, Berenguer de, escrivà, ciutadà de Barcelona, 143.
- Torres, Guillem de, jurista, oriünd de la ciutat de Tarragona, ciutadà de Barcelona, 58.
- Torres, Joan de, fill de Guillem de Torres, jurista, ciutadà de Barcelona, 58.
- Torró, Joan, notari públic de Barcelona, 158.
- Tortosa, diòcesi, 114, 118.
- Tous, Bernat de, prevere, canonge i sagristà major de la Seu de Barcelona, 67, 150, 153, 158.
- Tous, Ramon, escolar de gramàtica de Barcelona, 122.
- Traver, Antoni, escolar de Barcelona, 165.
- Tremp, vila, 159.
- Tresserra, Miquel, notari de Barcelona, 6.
- Tria, Bernat sa, fill de Berenguer Marquet, ciutadà de Barcelona, 67.
- Tria, Francesc, escrivà, 165.
- Tria, Joan, de la vila d'Hostalric, 57.
- Tria, Joan sa, fill de Joan sa Tria, de la vila d'Hostalric, 57.
- Troyes, Denis de, traginer, ciutadà de Barcelona, 220.
- Truyols, Bernat, prevere de Barcelona, beneficiat a la Seu de Barcelona, 89, 124.
- Tutxó, Bartomeu, argenter, ciutadà de Barcelona, 219.
- Tutxó, Jaume, fill de Bartomeu Tutxó, argenter, ciutadà de Barcelona, 219.
- Ultzina, Joan, abaixador, ciutadà de Barcelona, 145.
- Ullà, Berenguer d', beneficiat a la Seu de Barcelona, 14.
- Umer, Bernat, de la parròquia de Sant Cebrià de Tiana, 164.
- Umer, Guerau, fill de Bernat Umer, de la parròquia de Sant Cebrià de Tiana, 164.
- València, ciutat, 141, 156, 200, 209.
- Vall, Arnau de, de la parròquia de Santa Maria d'Oló, diòcesi de Vic, 85.
- Vall, Bernat, mercader, ciutadà de Barcelona, 172.
- Vall, Bertran, de la casa del rei, ciutadà de Barcelona, 47.
- Vall, Bertran de, notari, ciutadà de Barcelona, 58.
- Vall, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Barcelona, 124.
- Vall, Joan, ciutadà de Barcelona, 112.
- Vall, Ramon sa, ciutadà de Barcelona, 190, 196, 197.
- Vallès, Bernat, canonge de Barcelona, 114.
- Valls, Berenguer, beneficiat a la Seu de Barcelona, 18.
- Valls, Francesc, prevere de Santa Maria del Mar de Barcelona, 211.
- Valls, Jaume, escolar, fill d'Arnau de Vall, de Santa Maria d'Oló, diòcesi de Vic, 85.
- Valls, Joan de, 60.
- Valls, Joan de, convers, 212.
- Vallseca, Berenguer de, notari, ciutadà de Barcelona, 15, 18, 38.
- Vallseca, Francesc de, canonge de la Seu d'Urgell, batxiller 'in utroque iure', 132, 134, 135.
- Vallseca, Jaume de, llicenciat en lleis, ciutadà de Barcelona, 112.
- Vallseca, Pere de, ciutadà de Barcelona, 132.
- Vendrell, Guillem, prevere, beneficiat a la Seu de Tarragona, 118.
- Vendrell, Pere, escrivà de Barcelona, 55.
- Verdaguer, Bernat, sabater de Barcelona, 41.
- Verdaguer, Francesc, de la vila de Caldes de Montbui, 171.
- Verdaguer, Francesc, sabater de Barcelona, 41.
- Verdera, Berenguer, del lloc de Castellfolit de Riubregós, diòcesi de Vic, 217.
- Verdera, Bernat, de Castellfolit de Riubregós, diòcesi de Vic, 217.
- Vergós, Francesc de, sastre, ciutadà de Barcelona, 199.
- Veyà, Francesc, àlies Gispert, ciutadà de Barcelona, 173.
- Vic, ciutat, diòcesi, 7, 17, 53, 55, 66, 70, 85, 100, 133, 176, 217.
- Vicenç, Joan, sabater, ciutadà de Barcelona, 149.
- Vicenç, Martí, mercader, ciutadà de Barcelona, 210.
- Vidal, Arnau, sastre, ciutadà de Barcelona, 199.
- Vidal, Bartomeu, sastre, ciutadà de Barcelona, 199.
- Vidal, Jaume, 6.
- Vidal, Jaume, escrivà, ciutadà de Barcelona, 215.
- Vidal, Joan, escrivà de Barcelona, 207.
- Vidal, Pere, prevere de Barcelona, 199.
- Vigatà, Pere, traginer, ciutadà de Barcelona, 210.
- Vila, Jaume de, escolar de Barcelona, 72.
- Vila Nova de Cubelles, vila, 221.
- Vilabella, parròquia, diòcesi de Tarragona, 138.
- Vila-espínosa, Guillem de, fill de Guillem de Vila-espínosa, mercader de Mallorca, 216.
- Vila-espínosa, Guillem de, mercader de Mallorca, 216.
- Vilafranca del Penedès, vila, 33.
- Vilallonga, Pere, corredor públic de Santa Coloma de Queralt, 222.
- Vilalta, Ramon de, canonge i sagristà de la Seu, procurador i administrador de la Pia Almoïna de la Seu, vicari del bisbe de Barcelona, 13, 14, 41.

- Vilamarí, vila, 184.
 Vilar, Bernat de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 41.
 Vilar, Bernat, mestre de cases, ciutadà de Barcelona, 197.
 Vilar, Guillem de, prevere, beneficiat de l'altar de Santa Maria de l'església de Sant Llorenç de la Seu de Barcelona, 68, 69.
 Vilar, Pericó, fill de Bernat Vilar, mestre de cases, ciutadà de Barcelona, 197.
 Vilardell, Pere de, clergue, beneficiat a la Seu de Barcelona, 5, 38.
 Vilaró, Francesc, 73.
 Vila-roger, Jaume de, prevere, corregent d'escoles de gramàtica de Barcelona, 7.
 Vilarrúbia, Bernat de, notari públic de Barcelona, 5, 12, 13.
 Vilarrúbia, Bernat Guillem de, notari públic de Barcelona, 41, 42, 43.
 Vilarrúbia, Guillem de, notari públic de Barcelona, 41, 42.
 Vilasetrina, Guillem de, 21.
 Vilassar, vila, 99.
 Vilatorra, Bernat de, mestre d'escolars, propietari d'escoles, ciutadà de Barcelona, 39.
 Vilatorra, Guillem de, llicenciat en lleis, ciutadà de Barcelona, 167.
 Vilatorra, Pere de, beneficiat a la Seu de Barcelona, 71.
 Vilella, Bartomeu, fill de Bernat Vilella, corredor, ciutadà de Barcelona, 215.
 Vilella, Bernat, corredor, ciutadà de Barcelona, 215.
 Vilella, Guillem, notari públic del bisbe de Barcelona, 43.
 Vili, Antoni, ciutadà de Barcelona, 210.
 Vinader, Ramon, doctor en lleis, ciutadà de Barcelona, 34, 42.
 Vinyamata, Francesc, escrivà, 178, 185.
 Vinyes, Arnau, flassader, ciutadà de Girona, 225.
 Vinyes, Bartomeu, argenter, ciutadà de Barcelona, fill d'Arnau Vinyes, flassader, ciutadà de Girona, 225.
 Vinyes Bonanat, collidor del dret de la bolla, ciutadà de Barcelona, 225.
 Violant, vídua de Berenguer Marquet, ciutadà de Barcelona, 98.
 Vivà, Bernat, notari de Barcelona, 121.
 Vivà, Joanet, fill de Bernat Vivà, notari de Barcelona, 121.
 Vives, Berenguer, estudiant d'arts, habitant de Barcelona, 219.
 Vives, Berenguer, jurista, ciutadà de Barcelona, 74.
 Vives, Berengueró, fill de Pere Vives, jurista, ciutadà de Barcelona, 74.
 Vives, Pere, jurista, ciutadà de Barcelona, 74.
 Vives, Ponç, ciutadà de Barcelona, 124.*

*ADDENDA:

Els topònims i antropònims del recull documental que no constin en aquest Índex Toponomàstic poden ésser trobats a la Taula de Persones i obres anònimes.